DMITRI TARASENKOV

OMUL DIN GANG

DMITRI TARADENKOV

Omul din gang

În româneşte de Nina Antonescu

Editura Univers
Bucureşti – 1972

Cuprins

Capitolul I CUNOŞTINŢE_____5
Capitolul II OMUL DIN FOTOGRAFIE_____14
Capitolul III „SALUTĂRI DE LA KOLEA”_____26
Capitolul IV „INTEROGATORIUL DIN CAMERA VECINĂ”
_____31
Capitolul V NE DUCE DE NAS?_____41
Capitolul VI VĂDUVA VESELĂ_____48
Capitolul VII DELEGATUL DIN SARATOV_____59
Capitolul VIII CE FUMEAZĂ FIECARE_____70
Capitolul IX „CUM TE CHEAMĂ?” „NICICUM”_____75
Capitolul X N-AVEAM DREPTUL SĂ FIU PE DEPLIN
CONVINS_____83
Capitolul XI CINE E?_____96
Capitolul XII DIN NOU SURKIN_____106
Capitolul XIII STĂPÂNA CĂSUŢEI_____110
Capitolul XIV BOXUL CU FRUNZĂ DE STEJAR?_____116
Capitolul XV PE PLAJĂ, CA DE OBICEI_____122
Capitolul XVI EL E?_____128
Capitolul XVII „DOUĂ CEŞTI DE CAFEA”_____135
Capitolul XVIII ÎN GANG_____144
Capitolul XIX DOUĂ BOXURI?_____150
Capitolul XX VARIANTELE_____164
Capitolul XXI FĂRĂ A DENATURA ADEVĂRUL_____177
Capitolul XXII DIN NOU RADZUTE_____182
Capitolul XXIII UNDE A FOST VOITIN?_____200
Capitolul XXIV CARE PE CARE?_____208

Capitolul XXV „IEDUL LEGAT DE POM”_____218
Capitolul XXVI AL DOILEA SEMION_____223
Capitolul XXVII SEARA_____237
Capitolul XXVIII SCRISOAREA LUI VOITIN_____248
Capitolul XXIX „AM SCOS-O LA VOPSEA...”_____255
Capitolul XXX „CENTAURUL”_____261
Capitolul XXXI CINE ESTE FIECARE_____270

Capitolul I
CUNOŞTINŢE

În colţ, lângă „Magazinul universal al marinarilor”, o mătuşică vindea îngheţată. Mă pregăteam să-mi cumpăr – pentru că şi asta făcea parte din rolul meu – dar m-am răzgândit: nu voiam să mă murdăresc pe mâini.

Tălpile pantofilor se lipeau de asfalt. Termometrul mare de la intrarea în hotel indica 31°C. „Hotelul Pordus”, am citit eu şi am intrat.

În vestibul era întuneric şi răcoare. Lângă fiecare coloană era aşezat câte un hârdău cu palmieri. În colţul din fund ardea o lampă cu abajur verde: ghişeul administratorului de serviciu. Am traversat în diagonală, cu pas sonor, vestibulul, am pus jos geamantanul şi m-am sprijinit cu coatele de tejghea.

— N-avem locuri, îmi spuse cu o voce plictisită femeia de după tejghea.

Mi-am scos buletinul şi l-am deschis în faţa ei.

— Pentru mine s-a telefonat de la Comitetul Orăşenesc al Comsomolului.

— Numele? m-a întrebat ea uitându-se în buletin.

— Al meu?

— Dar al cui?

— După câte ştiu, Varaksin. Scrie acolo.

M-a privit, dar nu a scos o vorbă. După aceea, scotocind prin hârtiile de pe masă, mormăi:

— Mda, este.

E în regulă. Până îmi completă chitanţa, aruncai o privire în jur. Lungit pe canapeaua de piele, un tip răsucea butoanele tranzistorului. „*I am fond of you*, ta – tarara – ţipa o voce răguşită – *I am fond of you*, tatara.” Pe perete atârna o copie după tabloul lui Ivan Konstantinovici Aivazovski *Al nouălea val*. Marea dezlănţuită semăna cu o salată verde într-un castron.

— Staţi mult aici?

— Aş rămâne la dumneavoastră pentru toată viaţa, dar, ştiţi... treburile.

— Vă întreb serios – spuse ea supărată – glumiţi acasă, aici e instituţie.

— Scuzaţi-mă. Eu glumesc întotdeauna. Scrieţi două săptămâni cu aproximaţie. Cred că-mi ajunge.

„Trebuie – mi-am zis – s-o scoţi la capăt în câteva zile, scumpule. Altfel nu faci nici două parale. Numai că nu depinde totul de tine.”

Am urcat scările până la etajul doi, am găsit uşa cu numărul „305” şi am deschis-o. Perdelele de tifon din fereastră se smuciră în afară. În cameră erau trei paturi. Pe unul stătea culcat un om, înfăşurat cu totul într-un cearşaf.

Am închis uşa după mine.

— Hei, prietene! spusei încet.

— Ce vrei?

— Scoală-te, să facem cunoştinţă! Ce te-ai băgat în cearşaf?

— Muştele, răspunse glasul de sub cearşaf. Ciupesc.

— Mai bine ai cumpăra o hârtie de prins muşte şi ai atârna-o. Ar crăpa toate.

— Ei, na!

— Alungă-le cu prosopul.

— Ei, na!

— Atunci n-ai decât să stai aşa, naiba să te ia!

M-am aşezat pe pat, legănându-mă pe arcuri. Afară huruiau tramvaiele. Camera era plină de soare. Îmi aprinsei o ţigară şi umbra fumului se contura pe perete.

— Cam cum e orăşelul acesta?

De sub cearşaf mă privi un ochi.

— Spanac. Şi nu-i orăşel, ci oraş: are douăzeci de mii de locuitori.

— Chiar douăzeci de mii?! m-am mirat eu.

— Îţi spun exact.

— Eşti localnic?

— Am locuit aici până la război.

„Cred că-i el”, mi-am zis în gând. L-am întrebat:

— Dar acum?

— Ce te interesează?

— Te-am întrebat doar aşa, din curiozitate.

— Păstreaz-o pentru dumneata şi lasă-mă-n pace.

— Te-am lăsat.

Tăcurăm un timp.

— La cinematograf rulează ceva interesant? întrebai.

— Ei, na! Eu nu merg la cinema!

Sub patul vecinului meu se vedeau mai multe sticle de rachiu goale, cu tot soiul de etichete: Asta-i rău. După mine – dacă bei, să bei numai aceeaşi băutură, dar eu, desigur, sunt un diletant. După cum se vede, pe vecin nu-l interesează de fel cinematograful. Îl consideră, pesemne, nici mai mult, nici mai puţin decât o aiureală.

Până am ajuns de la aeroport la hotel, m-au trecut şapte rânduri de sudori. Apa din carafa de pe masă era stătută. După urmele lăsate pe pereţii de sticlă,

se putea vedea cum s-a evaporat treptat în decursul ultimei săptămâni. Bravo!

— Să trecem dar la autoservire, am spus cu voce tare.

La spălător am aruncat apa în chiuvetă şi am deschis robinetul până la refuz. Stăteam şi fumam, sub spulberul stropilor; nu mă apucai să mă spăl, deoarece doream să fac un duş. Am umplut carafa şi m-am întors în cameră.

— Bea puţină apă, i-am propus vecinului, e rece ca gheaţa.

După aceea m-am apucat să-mi rânduiesc bagajele.

Am scos portofelul şi mi-am numărat banii fără să mă feresc. Paltonul îl vândusem la Moscova, acum venea rândul aparatului fotografic. Mamei i-am trimis ceva bani. Încoace am venit comod, cu avionul: În total mi-au mai rămas nouăsprezece ruble. Cu economie mi-ar ajunge o săptămână. După aceea voi căra butoaie în port. Toate acestea le-am chibzuit pe îndelete, împreună cu Larionov. De fiecare dată când ajungeam la butoaie, începea să râdă: „Iartă-mă, bătrâne, am o imaginaţie bogată. Ţi se vor potrivi de minune butoaiele astea.”

— Ce zici de un păhărel? a întrebat glasul de sub cearşaf şi din nou a licărit un ochi.

— De dimineaţă nu beau, i-am tăiat-o eu, hotărând că, menţinându-mă la tactica răspunsurilor scurte, voi câştiga mai mult.

— Geamantanul ar trebui să-l dai la camera de păstrare. Altfel ţi-l ciordesc.

— Da de unde! Nici nu prea au ce.

Mi-am scos cămăşile şi le-am rânduit în noptieră, să nu se şifoneze.

— Ce mai zăduf! Nu-i aşa? spuse vecinul.

— Ca în Africa, i-am răspuns.

— Americanii cu bombele lor cu hidrogen au stricat toată clima. Au ajuns s-o facă şi pe asta, netrebnicii!

— Imperialişti blestemaţi! Asta ar mai lipsi – să şi ningă.

— Da-n Antarctica n-ai vrea să faci o plimbare cu urşii albi, pe gheaţă?

— Ba da. Unde-i baia?

— Un etaj mai jos.

Totul e-n regulă: tovarăşii din localitate au trimis o descriere exactă a locului şi a personajelor posibile ale tragediei. Mi-am zvârlit prosopul pe umăr, am ieşit în coridor şi am pornit-o pe scară în jos. De-a lungul palierelor atârnau oglinzi prăfuite, în rame de metal bogat ornamentate: În partea de sus aveau ghirlande susţinute de cupidoni rotofei auriţi. Hotelul era o construcţie veche şi probabil aparţinuse vreunui iuncher prusac. Mi l-am imaginat cu mustăţi stufoase, cu gulerul tare, scrobit, iar pe soţia lui într-o rochie dreaptă, cu mâneci scurte şi bufante. O dată am fost nevoit să-mi petrec două săptămâni, fără să pot ieşi, într-o casă în care se găsea o bibliotecă în stil vechi, ce cuprindea o colecţie completă a revistei *Niva* şi de atunci, tot ce aparţinea începutului de veac mi-l închipuiam după ilustraţiile de acolo.

În coridor, cu un etaj mai jos, erau montate schele, duşumeaua era stropită cu vopsea. Mirosea a var. Lângă perete zăcea o grămadă de scânduri albe, negeluite. „Lucru de mirare: de ce oare s-au apucat în plin sezon să repare hotelul?” m-am gândit eu.

M-am uitat la ceas. Până la pauza de prânz mai era mult, dar muncitorii nu se vedeau pe nicăieri. „S-or fi adunat undeva să fumeze.”

Recepţionera de tură pe etaj (mai bine zis, pe două etaje, cel la care m-am instalat eu şi acesta) stătea la birou şi răsfoia revista *Ogoniok*. M-am aşezat alături pe marginea canapelei de piele – geamănă cu cele ce înfrumuseţau vestibulul – am tuşit şi, cu un glas stins, am întrebat:

— Cum e cu duşul, drăguţo? Funcţionează?

— Îhî, treizeci de copeici baia, răspunse ea, neîntrerupându-şi lectura.

— Mi s-a întâmplat un mare necaz, spusei cu convingere, făcând o figură nenorocită. Mi-am pierdut portofelul, şi banii, şi absolut totul.

Şi-a ridicat totuşi capul.

Era urâtă, da avea pe vino-ncoace, lucru pe care l-am observat la comitet, pe când studiam dosarul. Avea ochii mari, chiar foarte mari. Ţinuta capului mândră. Părul strălucitor îi ajungea până la umeri.

— Cum aşa? spuse încruntându-se, din cauza soarelui care-i bătea prin geam drept în ochi.

— Chiar aşa. Şi căldura de azi, atât de neobişnuită şi de nesuportat. Toate s-au adunat.

— Ai avut bani mulţi? întrebă ea.

— Exact treizeci de copeici, spusei repede. Dar sunt vrăjitor. Dacă-mi vei da cheia de la baie, are să te îndrăgească un prinţ.

— Dacă eşti vrăjitor, intră fără cheie. Pe gaura cheii.

Îşi vârî iar nasul în carte.

„Cheia tot ai să mi-o dai – gândii – n-ai încotro.”

— Am uitat descântecul pentru uşă. În rest ţin minte totul: şi pentru durerile de dinţi, şi pentru legarea inimii, numai acest descântec mi-a zburat din minte.

A început să râdă. Jumătate din treabă era făcută.

— Aici a mai stat unul, la fel de vesel. Numai că era bătrân. Şi..

Ea făcu o pauză.

— Ce... şi?

— Nimic.

— Acum unde-i?

— A..

Şi amuţi.

Aşa. Bine. Această temă mă frământa foarte mult. Acum nu era cazul să fiu mai stăruitor: totul se va limita deci la câteva fraze obişnuite. Iar asta nu-mi convenea deloc.

Plimbând paharul cu creioanele pe birou, am rostit cu un oftat.

— Să-l lăsăm în plata Domnului. Ce mai zăduf! Cămaşa de pe mine-i leoarcă.

— Ei şi?

— Cheiţa! întinsei eu mâna.

— Dacă am să dau cheia tuturor, ce ordine se va mai numi asta, ce zici?

— Drăguţo – i-am spus din toată inima – ceilalţi sunt muritori de rând, pe când eu sunt vrăjitor. Vră-ji-tor!

Fata trase sertarul, scoţând cheia.

— Numai să mi-o înapoiezi.

— Ce?

— Cheia.

— A-a, cheia...

Se numea Bîstriţkaia, ca şi artista. Semăna într-adevăr cu o artistă, dar nu cu aceea, ci cu una poloneză parcă. Încurcam întotdeauna numele actorilor, dar cred că Bîstriţkaia ştia cu ce actriţă seamănă. Avea douăzeci şi trei de ani. Nu făcea parte din Comsomol. Pe mână i se zărea o cicatrice. Ştiam

şi despre aceasta, avusese un accident de maşină plimbându-se pe litoral cu un inginer venit nu ştiu de pe unde. Cunoşteam totul, totul în afară de ceea ce era mai important.

— Neapărat ţi-o înapoiez, i-am spus. Prinţul are să te ţină pe palme.

Fata râse din nou, aranjându-şi părul cu cochetărie. Mă privi cu interes, aplecându-şi uşor capul pe umăr.

— Şi cum va fi prinţul? Brunet sau blond?

— Balaoacheş, ca mine. Semeni acum cu cocoşul din basme, cercetând bobul fermecat. Printre altele, când îţi vine schimbul?

— Bobul fermecat eşti dumneata?

— Întocmai. Când vine schimbul?

— La opt. De ce?

— Petrecem diseară împreună?

— Eşti prea îndrăzneţ, mi-a răspuns ea.

— Dimpotrivă, sunt timid şi sobru şi, ca să ascund toate astea, fac pe îndrăzneţul. Autoapărarea. Ştii, ca în anecdota aceea... Am tăcut.

— Care anecdotă?

— Îţi voi spune diseară. Ştiu două sute cinci anecdote de prima clasă şi o sută din cele bune. De alea dubioase nu spun. Astă-seară n-ai să te plictiseşti, n-am să-ţi dau voie.

— Toţi bărbaţii promit câte-n lună şi-n stele. Luaţi seama, dacă minţiţi o fată săracă şi nefericită, să vă feriţi.

„Doamne, îmi spusei cu groază. Va trebui să mă perpelesc ca peştele în tigaie. Mă aşteaptă o seară grea.”

Zâmbii cât putui de fermecător şi pornii spre baie.

Dădui drumul la apa rece şi intrai sub duş. Apa mă frigea. Fredonam şi ţopăiam în baie cu mâinile

ridicate, pentru ca apa să-mi ajungă sub braţ, scuipam clăbucul de săpun, mă simţeam minunat. Abia după un sfert de oră, am hotărât: ajunge. Mi-am pieptănat părul ud şi m-am privit în oglindă, luându-mi pe rând mina unui condamnat, apoi a unui conducător de stat, după aceea am clipit din pleoape, sub chipul unui băiat inocent. „Aşa, Borea, îmi spusei. Treaba a început şi se pare că nu-i rău, Borea.”

— De timid ce sunt, am uitat să te întreb, cum te numeşti – i-am spus Bîstriţkăi înapoindu-i cheia – iar dumneata m-ai făcut şi îndrăzneţ.

— Raia.

— Pe mine Borea. Raicika, văd că la voi reparaţia decurge într-un ritm lent. Privii spre schelele zidarilor ce se zăreau după colţ. Muncitorii tot nu apăruseră.

— Ah, asta-i! Au lucrat o săptămână şi apoi au plecat. Oare când... ah, da, pe data de cinci au plecat. E pur şi simplu o neruşinare.

Şi, din pricina soarelui insuportabil, şi-a ascuns din nou faţa în umbră.

Despre reparaţii băieţii de la secţia orăşenească locală nu ne-au raportat nimic. Pe data de cinci... desigur, e o coincidenţă. Chiar în dimineaţa datei de cinci, cu trei zile în urma, a fost ucis cetăţeanul Işcenco Taras Mihailovici, de cincizeci şi opt de ani, venit aici la odihnă şi ocupând la hotel acelaşi pat pe care m-am instalat astăzi eu.

— Unde or fi?

— Într-o casă de pe strada alăturată s-a produs o defecţiune... Prăpăd mare. Şi apoi, ştiţi cum se întâmplă, i-au trecut dincolo, probabil.

— O clădire mare, cenuşie, cu patru etaje? întrebai. Am văzut-o venind încoace.

— Nu, e micuţă. Casa cu numărul opt de pe

Cernîşevski.

Încă o coincidenţă. Această adresă îmi era deja cunoscută. Să mai fi pus întrebări ar fi dat de bănuit: ce mă interesează pe mine o defecţiune oarecare? Şi-apoi, s-ar putea ca Bîstriţkaia nici să nu ştie.

— Nu-i nimic, totul se va aranja, spusei. Ţine treizeci de copeici pentru baie. Am glumit în chestia cu banii, îmi place să glumesc. Invitaţia din seara asta însă ţi-am făcut-o în serios.

Capitolul II
OMUL DIN FOTOGRAFIE

Omul din cameră stătea în aceeaşi poziţie sub cearşaf. În perdeaua de la fereastră bâzâia o muscă.

— Ascultă, nu-i bine să dormi toată ziua, i-am spus. E trecut de zece.

— Poate că am lucrat de noapte?

— Şi ce dacă...

Mi-am scos foarfeca din geamantan, m-am aşezat la masă şi mi-am tăiat unghiile de la mâna stângă, privindu-l cu admiraţie.

— Vecine, hei, vecine! i-am spus.

— Ce-i? mi-a răspuns, dar nu s-a mişcat de sub cearşaf.

Trebuia să-l scot din culcuş. Pe masă era o cutie de şah. Am mişcat cotul, dărâmând-o. Slavă Domnului, cutia nu s-a deschis şi figurile nu s-au împrăştiat, dar a pocnit pe duşumea ca o împuşcătură.

Omul se aşează pe marginea patului. Avea vreo 50 de ani.

— Scuzaţi-mă! i-am spus.

Era el, secundul de pe traulerul de pescuit, concediat pentru beţie, numai că în fotografia făcută la minut arăta mai în vârstă. Riduri adânci îi brăzdau fruntea. Era nebărbierit, cu părul zbârlit, numai smocuri, ca nişte pene.

— Ce-ţi trebuie? Nu-mi place când mi se cer scuze.

Am ridicat cutia de şah.

— Mie nu-mi trebuie nimic. Vă rog încă o dată să mă scuzaţi.

Am luat foarfeca în mâna stângă.

— Eşti impertinent, spuse secundul scărpinându-se. Îşi mişcă degetele răşchirate deasupra capului. Şi tunsoarea o ai scurtă. Neruşinată. În ce an eşti născut?

— În patruzeci şi trei, am spus scăzând şase ani, conform actelor; arătam într-adevăr această vârstă.

— În regulă. Toţi sunteţi nişte impertinenţi, spuse vizaviul meu.

— Se mai întâmplă, zisei eu.

— În treacăt fie spus, ţi-aş putea fi tată.

— Tăticule – i-am spus – ia-mi o ciocolată.

Omul începu să râdă.

— Eşti student?

— Student.

Totul decurgea normal. După acte eram student. Mi-am dat sesiunea din vară înainte de termen şi am venit să câştig ceva bani pentru iarnă; vreau să mă angajez marinar pe un vas pescăresc. Un student romantic. Să-mi joc rolul mi-era uşor: nu demult am fost într-adevăr student. În afară de asta, mă angajez, aştept viza de ieşire în larg, adică pot să rămân mult timp la hotel, să hoinăresc prin oraş şi, de plictiseală, sa leg cunoştinţe.

— Nu te-aş mai vedea în faţa ochilor! strigă secundul. Cum ţii foarfeca! Ai să-ţi tai degetele!

— Arta cere sacrificii. Printre altele, poţi să-mi spui unde-i aici direcţia pescuitului oceanic?

— Biroul peştelui? Lângă piaţă, pe strada Prudis. Nu cumva vrei să pleci pe mare?

— Ba da.

— Pe mine m-au concediat, spuse el trist.

— Vă fac educaţia?

Privii la sticlele goale, aruncai foarfeca în geamantan şi împinsei geamantanul cu piciorul sub pat.

— Să-mi facă mie educaţia! Eşti un nătărău! îşi ieşi el din fire. Sprâncenele-i tresăriră într-un tic nervos. Se înfăşură în cearşaf şi se culcă la loc. Dar, negăsindu-şi liniştea, se ridică brusc.

— De ce Voitin, marinar din tată în fiu, bea de dimineaţa şi apoi se tolăneşte în pat? De ce? se spune în chestionar. Îţi voi răspunde!

— Da, da, îl încurajai eu.

Dar omul nu mă asculta.

— Stau lungit şi-mi imaginez un tablou ca ăsta: o hulă straşnică de gradul zece, iar şeful serviciului de cadre amarează caricul pe punte şi face tot ceea ce ar trebui să facă un marinar pe timp de furtună. Valurile înspumate trec peste el mereu, mereu. Şi mai are şi un gând: cum să aducă cu bine vasul în port, pentru că răspunde de el. Ai înţeles?

— Am înţeles.

— Dar dumnealui stă la birou – rumen la faţă, cu ochelari în ramă de os. Bei cam mult, zice, compromiţi numele de marinar. Şi mi-a făcut vânt pe uscat. Ai îmbătrânit, chipurile, avem nevoie de alţii mai tineri. Aceia nu beau. Sunt civilizaţi. Vesel, nu-i aşa?

„Ce mai veselie, gândii. Numai că tu singur eşti vinovat de toate astea. Imposibil să nu poţi îndrepta măcar ceva.”

— Şah ştii? mă întrebă marinarul.

— Serviţi o ţigară, i-am propus.

— Fumez numai ţigări cu carton.

„Marca «Belomor», remarcai eu pe dată. Dacă ar fi fost un simplu matroz, ar fi fumat «Sever» sau «Priboi», dar unui bătrân secund de vas i se cuvine «Belomor».

Am răsturnat figurile de şah pe patul lui şi am început să le aranjăm. Un nebun negru lipsea. Ştiam că a fost găsit în haina celui ucis. Era un fapt uşor de explicat. În timpul jocului Işcenko şi-a băgat cu un gest mecanic nebunul în buzunar şi a uitat de el. De altfel, avusese buzunarele goale: o batistă, o rublă de hârtie, douăzeci şi trei de copeici şi figura de şah; actele şi banii îi rămăseseră la hotel, în camera de păstrare.

Voitin începu să caute din ochi cu ce să înlocuiască nebunul lipsă.

— Şahul e al hotelului? l-am întrebat.

— Al meu.

— Unde aţi pierdut nebunul?

— Am jucat acum trei zile. Pe data de cinci, dimineaţa. De pe la opt şi cincizeci până la nouă şi jumătate. Era la locul lui, nu-mi pot imagina unde a dispărut. L-am căutat prin toată încăperea.

— Ohoho, câtă exactitate. Întotdeauna ţineţi minte aşa de bine datele şi orele când jucaţi şah?

— Aici ţii de nevoie! spuse Voitin continuând să caute distrat în jur. Un căpitan de miliţie m-a scuturat zdravăn în două rânduri: la ce oră am jucat, ce fel de om era vecinul meu – a stat chiar pe locul tău, îl chema Taras Mihailovici – cum arăta, dacă nu era neliniştit în dimineaţa aceea, ce spunea, ce i-am spus eu, cum a plecat, ce-a mai făcut.

— Dar ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— S-a întâmplat că a fost ucis Taras Mihailovici.

— Cum a fost ucis?

— Foarte simplu. A fost pocnit cu ceva în cap într-un gang şi gata.

N-a fost lovit cu orice, ci cu un box, pe care l-a găsit nu departe de locul crimei, chiar lângă peretele casei, un bătrân ce ieşise cu gunoiul; ştiind de crimă, l-a învelit într-o hârtie şi l-a adus la miliţie. Boxul era de provenienţă germană, din alea folosite de SS-işti în timpul războiului.

— L-au jefuit? am întrebat.

— Ce fel de jaf? Eu îl chemam mereu la băutură, dar el îmi răspundea: mai am mult de stat pe aici, la mine-i totul calculat, banii mi-s număraţi. Poate că era zgârcit şi mă minţea. Dar, după mine, nu prea era în bani.

Voitin scoase din buzunar o cheie de formă neobişnuită, o jucă în palmă, o privi şi o puse în locul nebunului pierdut.

— Asupra mutărilor nu se revine?

— Îhî.

— Începem. E – doi, e – patru.

— Mutare de mare maestru. Aşa-i? Spuneţi-mi, dacă n-a fost jaf, atunci ce-a fost la mijloc?

— Înseamnă că încurca pe cineva.

— Pe cine putea să încurce?

— Avea vreo şaizeci de ani. Slăbuţ. Lua întruna validol. Eu, zicea, am venit să mă odihnesc, să-mi refac sănătatea. Iată că şi-a refăcut-o! Odată – marinarul mă privi atent – a venit noaptea pe la două, tot a oftat şi s-a răsucit în pat. Apoi s-a sculat, a aprins lumina, a scris ceva multă vreme, dar a rupt totul şi a aruncat bucăţelele de hârtie în scrumieră. Dimineaţa am plecat împreună, s-a întors din uşă şi a strâns hârtiuţele din scrumieră. Iată ce fel de bătrâni există, studentule. Ei, ce zici?

Mi s-a părut că vorbeşte intenţionat pe un ton indiferent, dar că, de fapt, pe el îl interesează acest „bătrânel” mai mult decât vrea să arate.

— Căpitanului care v-a interogat i-aţi povestit toate astea?

— Nu, am uitat.

E adevărat, căpitanului Siparis nu i-a povestit.

— Ciudat om era acest Taras Mihailovici, am spus. Poate era spion?

— Tu eşti spion! Bei ceva?

— Am spus doar, dimineaţa nu beau. Şah!

— Şa-ah? Rămase pe gânduri, făcu o mişcare şi se ridică. Atunci am să beau de unul singur.

Băgă mâna în noptieră, zdrăngăni cu paharele şi, aplecându-şi capul pe umăr, asculta cum gâlgâie lichidul; după cum se vedea, era obişnuit să manipuleze pe pipăite. Scoase paharul – era plin pe jumătate. Îl dădu pe gât, fără să ia nimic în gură.

Se scuturâ şi scoase un oftat.

— Ce cheiţă frumoasă – am spus – luând cheiţa de pe tabla de şah.

— Ia laba de pe ea!

— De ce?

— Pune-o la loc, ţi-am spus.

— Ciudat mai sunteţi! Acesta-i doar nebunul. Dacă-l câştig, oricum am să-l iau cu mâna. Nu prea e logic ce spuneţi!

— Las-să fie nelogic!

— Ce floare interesantă are, nu mă lăsam eu. Pe vremuri m-am ocupat de lăcătuşerie, mă pricep niţel la încuietori.

— Am făcut-o de comandă, mormăi Voitin.

— Dar lacătul unde-i?

— Unde-i, unde-i!... Ce te tot ţii scai de om? Joacă

şi mai tacă-ţi gura!

— Scuzaţi, spusei eu. Nu m-am gândit că o să puneţi la inimă. N-am intenţia să mă bag în sufletul dumneavoastră, nici să vă pun întrebări neplăcute.

— Bine, iar ai început-o cu scuzele! Poate vrei puţin vin?

— Nu.

— Eşti un băiat bun, spuse Voitin. Încăpăţânat. Începi să-mi placi.

Am tăcut.

— Nu te supăra, urmă el. Uite care-i treaba... ă-ă... tot n-ai să înţelegi!

— Dacă nu vă face plăcere, nu-mi povestiţi, l-am avertizat.

— Nu despre asta-i vorba... Trase cu zgomot aerul pe nări, tăcu un timp şi rosti aproape liniştit: Aceasta-i cheia de la o casă care nu mai există. Până la război am avut în oraşul acesta o locuinţă, pricepi? Mi-am cumpărat mobilă, m-am chibzuit şi mi-am pus la punct fel de fel de mărunţişuri. Mi-am făcut şi lacăt de comandă. Era straşnic de plăcut să te ocupi personal de toate astea. Îmi clădeam doar cuibul. Am fost cu soţia la magazin să ne alegem perdele, avea mult gust la treburi din astea. Ei, drace, unde-mi sunt chibriturile?

I-am oferit un foc.

— Şi uite... – respiră adânc – şi uite, la 23 iunie eu am plecat la război, iar ea a murit.

— Într-un bombardament? l-am întrebat încet.

— Era agent de legătură al detaşamentului de partizani. Mi-au povestit mai târziu. A denunţat-o cineva în patruzeci şi patru. O lună şi jumătate a ţinut-o la Gestapo. N-a trădat nimic, înţelegi? Îţi dai seama? Cine-ar mai fi în stare să facă aşa ceva? Tu ai

fi?

— Tatăl meu a fost executat de Abwehr. Fusese cercetaş la partizani, i-am spus.

Acesta era adevărul.

— Da? Voitin îşi frecă fruntea cu un gest obosit. Unde?

— În Bielorusia. După război n-am aflat nimic despre dânsul câţiva ani.

— Aşa? spuse Voitin din nou. Dacă aş şti cine a denunţat-o, l-aş omorî cu mâinile mele. Îşi privi mâinile. Întâi aş sta cu el de vorbă şi-apoi – aleluia! Rosti toate acestea cu un glas obişnuit şi mă privi cu luare-aminte. Crezi că-s vorbe goale, aşa-i? M-am gândit la asta nopţi întregi, ani în şir.

„Trebuie să decid – mă gândii – dacă el este *în general* capabil de o crimă...”

— Aţi încercat să aflaţi ceva? l-am întrebat.

— Am încercat. Am scris unde trebuie.

— Şi?

— Nimic! Nu ştiu nici pe dracu.

Nu-i chiar aşa, câte ceva mai ştiam şi noi.

În cursul anilor 1942-1944 se stabilise în pădure un detaşament de partizani, legat de organizaţiile clandestine din oraş: de aici era condusă lupta partizanilor din întreg raionul. La sfârşitul anului 1944, în timpul unui popas, detaşamentul a fost încercuit de unităţi SS şi distrus în întregime (au rămas în viaţă doi cercetaşi: îndeplineau atunci o misiune specială, pe care o cunoştea numai comandantul detaşamentului; unul dintre ei a murit în 1958 de cancer pulmonar, iar celălalt – Korneev Vladimir Isaevici – locuieşte acum la Leningrad şi este director de şcoală).

Detaşamentul îşi schimbase locul cu două zile înaintea tragediei.

În acelaşi timp, a fost dată o lovitură bine calculată şi organizaţiei clandestine: Gestapoul a arestat 38 de persoane. Ca prin minune a scăpat numai Evghenia Augustovna Stankene, care a stat ascunsă câteva luni într-o magazie la rude, unde, aşteptând armata noastră, a şi încărunţit. Restul, după torturi şi chinuri, au fost executaţi.

Chiar la sfârşitul anului 1944, în documentaţia capturată de la Gestapoul local au fost găsite chitanţe datate, pentru o sumă mare de mărci, şi nu din cele de ocupaţie, ci valabile în Reich. Banii au fost plătiţi la trei zile după nimicirea detaşamentului şi arestările din oraş, unei persoane ce purta pseudonimul „Centaurul”. A fost găsită chiar o pagină din copia raportului întocmit de şeful secţiei regionale a Gestapoului cu privire la „acţiunea de nimicire a detaşamentului din pădure şi a ilegaliştilor din oraş”. În acest fragment apărea Centaurul – caracterizat ca un agent „foarte talentat”. Se menţiona, de asemeni, că este voinic, plin de iniţiativă, cunoaşte la perfecţie atât limba rusă, cât şi germana; o singură trăsătură negativă – îi place să bea şi când bea pălăvrăgeşte. Mai mult nu s-a putut descoperi în această chestiune: nemţii au ars actele mai importante. Au fost întreprinşi câţiva paşi pentru identificarea şi urmărirea „Centaurului”, dar fără succes.

Toate aceste acte au fost cercetate în arhivele noastre, în legătură cu un eveniment petrecut cu trei zile în urmă, la cinci iunie: în această zi, la ora 11,20 la secţia orăşenească a Comitetului Securităţii de Stat al U.R.S.S. S-a prezentat Evghenia Augustovna Stankene – care după război a locuit în permanenţă în acest oraş de pe litoral, şi a lucrat ca infirmieră la spital, iar acum a ieşit la pensie – şi a anunţat că în

urmă cu o jumătate de oră (era aproape unsprezece), a întâlnit pe stradă un fost ostaş din detaşamentul de partizani, pe care l-a văzut în repetate rânduri venind în pădure, în calitate de curier; omul îşi făcuse apariţia acolo cu câteva luni înainte de nimicirea detaşamentului. În tot răstimpul acesta se considera că dintre ei rămaseră în viaţă numai trei persoane. Înseamnă că acesta este al patrulea. Ea l-a oprit, şi-a spus numele şi l-a întrebat: „Taras, mă recunoşti?" Se vedea că omul nu se aşteptase de fel la o asemenea întâlnire şi s-a zăpăcit: „M-ai confundat, cetăţeanco", i-a spus şi a luat-o iute la picior. „Dar eu am observat că m-a recunoscut", scria în declaraţia sa Stankene. Un sfert de oră mai târziu se stabilise că Taras Mihailovici Işcenko era înregistrat la acest hotel. Iar la ora 14,10 cadavrul lui a fost descoperit într-un gang după toneta de gunoi; în partea aceasta nu da nicio fereastră de la casele din jur. Autopsia a stabilit că Işcenko a fost ucis la zece minute după întâlnirea avută în stradă cu Evghenia Augustovna (adică la unsprezece şi câteva minute). Korneev, căruia i-a fost arătată la Leningrad fotografia mortului, l-a recunoscut pe partizan, dar n-a putut să-şi amintească nimic în legătură cu el, deoarece acesta era deseori plecat în misiune şi nu stătea în detaşament aproape deloc.

Toate lucrurile astea intrau în competenţa secţiei noastre, care se ocupa cu depistarea trădătorilor poporului şi a foştilor criminali nazişti.

S-a luat hotărârea ca tovarăşii din localitate să verifice şi alte ipoteze posibile (prima putea să nu aibă nimic comun cu întâmplările de acum douăzeci de ani şi mai bine) şi să-l ajute pe lucrătorul venit de la centru, adică pe mine, în elaborarea unei variante

de bază a cercetării. Persoanele despre care se ştia sigur că au fost în contact cu victima şi ar fi putut să fie implicate într-un fel sau altul, erau patru la număr. Printre aceştia se afla şi marinarul Voitin. La secţia orăşenească Voitin nu era considerat ucigaş prezumtiv, cu toate că în privinţa lui multe lucruri rămăseseră încă necunoscute. De exemplu, cele povestite azi. Avea un alibi: În dimineaţa crimei stătuse în hotel – în văzul lumii. A ieşit numai pentru 20 de minute, după ţigări – cum i-a explicat căpitanului Siparis – aproximativ în intervalul când s-a săvârşit crima. Recepţionera de serviciu pe etaj (Bîstriţkaia era liberă în acea zi) a reţinut, din întâmplare, ora când Voitin a plecat şi s-a întors. Dacă ar fi avut o maşină la dispoziţie, ar fi putut, desigur, să ajungă la locul crimei, să stea acolo câteva minute şi să se întoarcă, dar lucrul era puţin probabil.

— Ea tot Voitin se numea? l-am întrebat.

— De unde-mi ştii numele? sări mirat omul şi mă privi cu atenţie.

Am râs.

— Dumneata singur ai spus acum o jumătate de oră: marinar din tată în fiu, Voitin.

— E drept, rosti el lăsându-şi capul în piept. Mă cam lasă memoria. Nu, era independentă din acest punct de vedere. Se numea Kruglova. Scria versuri şi visa să le vadă tipărite.

Mi-am amintit că numele acesta figurase pe lista celor executaţi.

— Mă predau, spuse el, joci prea bine şah.

— *Zu kämpfen habe ich seit der Kindheit gelernt*.[1] Mai jucăm o partidă?

[1] Am învăţat să lupt de mic. (germ.)

— N-am chef. Ce-ai spus mai înainte?

— Pe nemţeşte. Nu ştiţi limba germană?

Zâmbi ironic.

— *„Halt”* şi *„Hände hoch!”* Şi încă *„Schnaps”.*

— În regulă, i-am spus. Mă duc să caut întreprinderea de pescuit. Nu de alta, dar mai am doar atâţia bani cât Taras Mihailovici ăla, la limită. În treacăt fie zis, el juca şah?

— Nu cunoştea nici măcar denumirea figurilor.

Na-ţi-o bună! Atunci cum o fi nimerit nebunul negru în buzunarul hainei mortului?

— Poate-i plăcea să privească la alţii cum joacă? Învăţa?

— Nu putea să-l sufere. Nici nu se apropia de tabla de şah.

— Dar al treilea tovarăş de cameră? Am arătat cu capul la patul gol, aranjat cu grijă.

— Oho! Ca o fiară. Numai cu el joc. Joacă mai bine ca tine.

Al treilea lucra la industria mobilei din Saratov; venise la fabrica de aici în schimb de experienţă, să-i înveţe ori să înveţe el de la ei, nu ştiu prea bine. Un tip liniştit, şters, de vreo patruzeci şi unu de ani.

Se numea Puhalski.

— Ei, drace! Voitin sări din pat şi începu să se îmbrace agitat. Autobuzul... Trebuie să ajung la fix... mormăia el.

— Plecaţi undeva?

— Nu! strigă enervat, repezindu-se pe uşă.

Am ridicat din umeri şi am început să strâng figurile de şah.

Poate că trebuia să aştepte pe cineva? Mi-am amintit că printre lucrurile lui Taras Mihailovici s-a găsit o hârtie pe care era copiat (scrisul era al lui

Işcenko) mersul autobuzelor care circulau pe litoral. „Ei, şi ce-i cu asta? mă gândii cu îndoială. Nu are nicio legătură.”

Capitolul III
„SALUTĂRI DE LA KOLEA”

Coboram din nou scara, cercetându-mi chipul în oglinzile prăfuite şi pătate de muşte. La parter era întuneric şi răcoare. Mirosea a duşumea proaspăt spălată. Cocoţată pe o scară dublă, femeia de serviciu lustruia plafonierele. Mătuşa Maşa, mătuşa Clara sau mătuşa Iadviga – de obicei nu li se spune după numele patronimic. Au spirit de observaţie şi merită să stai de vorbă cu ele. Câteodată observă un lucru infim de mărunt, „un detaliu” care poate întoarce pe dos toată ancheta.

Desigur, băieţii le-au interogat pe toate, dar poate că n-ar strica să mai încerc a doua oară. Nu pentru că n-aş avea încredere în ei, dar pur şi simplu îmi place să fac singur totul.

Mă uitai în jur. De perete era sprijinită o perie. Alături era un coş cu gunoi. Am trecut pe lângă el şi l-am răsturnat cu piciorul.

— Oh, iertaţi-mă!

Femeia privi în jos şi se întoarse pe jumătate.

— Ei, drăcie! Nu crezi c-ar trebui să fii mai atent pe unde calci? Deretici, ştergi totul lună, iar ei umblă anapoda...

— Nu vă supăraţi, am să strâng totul.

Ridicai coşul, mă lăsai pe vine şi începui să adun hârtiile una câte una.

— Ce rost are să le tot frecaţi atâta? întrebai eu.

— Dar cum crezi?

— Tot se aşază praful la loc, am remarcat filosofic.

— Adevărat! Atinsesem punctul nevralgic, pentru că a încetat cu ştersul plafonierei. Şi de unde naiba o fi apărând, blestematul?

— Nimic nu-i veşnic sub soare – am întors eu vorba. Viaţa omului nu face nici cât o para chioară.

— Cum adică? Femeia era gata de pălăvrăgeală.

— Am sosit azi în hotelul dumneavoastră şi „hop” am şi aflat că un om a fost ucis.

— Ăla, ăla? L-a pedepsit Dumnezeu!

— Cum asta? mă interesai eu.

— Aşa. Era un dezmăţat – spuse ea cu satisfacţie – un porc de câine.

— Zău?

— Chiar aşa.

— Şi cum se manifesta?

— Spălam într-o zi duşumeaua – se porni femeia – şi stăteam uite aşa. Încercând să-mi arate cum stătea, era gata-gata să cadă de pe scară. Iar el a trecut pe alături. Era înţolit destul de bine, nici nu te-ai fi gândit că nu-i om serios, şi m-a ciupit uite de aici. Eram gata să-i plesnesc una cu cârpa, zău! Îi spun: să ştii că eu nu-s una din alea! A pufnit în râs: mai domol, fetiţo! I-am răspuns: de douăzeci de ani nu mai sunt fetiţă şi nu-s de râsul tău, babalâcule! Aşa i-am zis! Văzând că a apărut cineva pe coridor, a lăsat-o baltă şi tiptil, tiptil, a întins-o.

„Prudent om a fost Taras Mihailovici”, gândii.

— Carevasăzică, era cam ştrengar răposatul!

— Oh!

— Interesant, de ce l-or fi omorât?

— După mine, pentru vreo muiere.

— Care muiere?

— Se ştie care... Dragostea, de!

— Parcă nu mai era chiar tinerel? Trecuse de vârsta dragostei.

— Ei aş! toţi sunteţi nişte paraziţi.

Da. Se pare că n-am descoperit nicio comoară. Deşi, tot ce avea vreo tangenţă cu Işcenko mă interesa.

— O nouă îngrijitoare, cumva? răsună în spatele meu o voce bărbătească ironică. Parcă nu v-am observat mai înainte.

Interlocutoarea mea se apucă imediat să şteargă plafonierele. Aruncai o privire piezişă şi văzui nişte picioare încălţate în pâslari. Cum s-a apropiat proprietarul lor, n-am auzit. Interesant, asculta de mult? Femeia de serviciu vorbea privindu-mă şi, desigur l-ar fi observat.

— Sunt numai zilieră, am spus eu, fără entuziasm deosebit, ridicându-mi privirea. Era de statură mijlocie, cărunt, cu ochi veseli. Ţinea mâinile în buzunare.

— Aşa! Pot să te trec în schemă.

— Daţi-l jos pe Aivazovski.

— Care Aivazovski? întrebă el, neînţelegând despre ce este vorba.

Arătai cu capul copia tabloului *Al nouălea val*.

— Ivan Konstantinovici Aivazovski.

— De ce râdeţi? făcu el pe supăratul. A fost un mare maestru.

— A fost, într-adevăr, un mare artist, dar e ruşinos să pui o astfel de copie pe perete. Se uită atent la tablou. Se îndepărtă şi îl privi din nou. Părând însă că nu a ajuns la nicio concluzie, îşi ridică ochii.

— Freacă mai bine, Perfilova, parcă sunt cam

întunecate.

— Mă străduiesc, Ivan Sergheevici, răspunse femeia.

Acesta era directorul. În timpul verii hotelul era plin, căpitanul Siparis însă nu a dat voie să ocupe nimeni patul celui ucis. Astăzi căpitanul a anulat această restricţie, şi imediat i s-a telefonat şi de la comitetul orăşenesc directorului să-mi găsească şi mie un loc la hotel.

Pentru orice eventualitate, puteam spune că, fiind student moscovit, am cerut ajutorul comsomolului local pentru cazare – instructorul de la comitetul orăşenesc fusese prevenit în acest sens. Am considerat împreună cu cei de la comitetul republican că astfel voi ajunge imediat şi sigur printre oamenii care ne interesează.

Mai era încă un argument pentru hotel...

— Ai sosit azi? mă întrebă directorul.

— Da.

— Te-ai stabilit în camera trei sute cinci?

— Îhî.

Îşi îngustă abia vizibil ochii.

— Aduni bine gunoaiele. Conştiincios.

— Slujesc poporul muncitor, spusei.

Stătea cu mâinile în buzunare, uitându-se cum lucra femeia, dar fără să mă scape nici pe mine din ochi. Am aruncat pe furiş o privire spre ceas, l-am înjurat în gând pe director şi m-am ridicat.

— Am strâns tot. E-n regulă, spusei femeii. Toate cele bune, mă întorsei spre director.

— Totuşi copia tabloului *Al nouălea val* de Aivazovski este frumoasă, îmi spuse el din urmă.

M-am prefăcut că nu l-am auzit.

După vestibulul întunecat, soarele orbitor m-a izbit

brusc şi mi-am acoperit ochii cu palma. Era şi mai cald. Asfaltul de sub picioare devenise moale ca un covor. Am luat-o pe după colţul hotelului „Pordus”, am aşteptat puţin şi am intrat în cabina telefonică. Pereţii miroseau a metal încins.

„Salutări de la Kolea”, spusei eu după ce am format numărul pe care-l primisem de la comitet.

„Numărul şapte ascultă, mi s-a răspuns. Bine aţi venit.”

„Mulţumesc. E gata totul?”

„Omul e deja aici.”

„Bine. Vin.”

Capitolul IV
„INTEROGATORIUL DIN CAMERA VECINĂ”

Am coborât din tramvai la a patra staţie şi am luat-o în partea opusă. Cum am trecut de intrarea cu firma „Comandamentul formaţiunii populare de sprijin” şi alte câteva firme, am cotit-o sub o arcadă. Lângă intrarea de serviciu stătea un tânăr îmbrăcat într-o cămaşă modernă de nailon şi fuma. Văzându-mă, a aruncat ţigara cu un gest mecanic, s-a îndreptat de mijloc şi, observându-şi greşeala, a zâmbit doar din ochi cu un aer vinovat. Fără nicio vorbă a intrat pe uşa principală, eu – după el. La primul etaj deschise cu cheia sa încuietoarea automată şi-mi dădu întâietate.

— Sublocotenentul Krasuhin, se recomandă tânărul, după ce am intrat în încăpere.

M-am prezentat şi eu. L-am salutat pe Vilenkin, care s-a ridicat dintr-un fotoliu la intrarea mea (sosise cu avionul în ajun). Îmi rotii privirea în jur. În odaia cu bolţi semicirculare – care îmi aminteau decorul unei piese din viaţa negustorilor – erau două uşi. Una pe care am intrat noi, cealaltă – acoperită cu dermatină.

— Sunt acolo? arătai cu capul spre uşa a doua.

— Da.

— Interogatoriul va fi condus de căpitanul Siparis?

— După cum ne-am înţeles.

Căpitanul Siparis era şeful miliţiei judiciare şi

conducea ancheta oficială: important era să dai impresia în oraş că se anchetează o simplă crimă.

— E primul interogatoriu? am întrebat.

— În ziua crimei l-a interogat ajutorul lui Siparis. Câteva întrebări banale, de formă.

— Dacă s-ar putea, ar trebui să începem imediat, ne cam împinge timpul de la spate.

Sublocotenentul ridică receptorul şi spuse:

— Totul e în regulă, tovarăşe Siparis. Toată lumea e prezentă.

Apoi mişcă butonul alb din material plastic al unui aparat de emisie aşezat pe masă. Am auzit:

CĂPITANUL: Aduceţi-l pe Busch.

(Zgomotul unei uşi deschise).

BUSCH: Bună ziua. Dacă nu greşesc, sunteţi căpitanul Siparis, da? Aşa-i indicat în citaţie – iată, scrie aici, pe rândul al doilea.

CĂPITANUL: Da.

BUSCH: Îhî, îhî.

CĂPITANUL: Luaţi loc. Scuzaţi-ne că v-am făcut să aşteptaţi.

BUSCH: Nu-i nimic, nu-i nimic, vă înţeleg. Aşa vă este serviciul: numai zbucium. Soţul unei verişoare de-ale mele a lucrat în miliţie, acum e colonel pensionar, la Riga, are relaţii, îl cunoaşte tot oraşul.

CĂPITANUL: Nu v-am invitat pentru asta...

BUSCH: Înţeleg, am spus-o numai aşa, că veni vorba. Doar ştiţi că soţia lui Taras Mihailovici suferă sărăcuţa, acum stă la mine şi, de când a venit, plânge, plânge întruna.

(Am închis ochii imaginându-mi-l pe Busch spunând astea: Îndesat, cu pleoapele groase, semănând cu un mic hipopotam.)

CĂPITANUL: Cum l-aţi cunoscut pe Taras Mihailovici

Işcenko?

BUSCH: În barcă, tovarăşe căpitan.

CĂPITANUL: În barcă?

BUSCH: Îhî, eram în concediu la Eupatoria, în mijlocul naturii, stăteam pe plajă – acolo sunt două, poate ştiţi, una în raza oraşului, aproape, iar la cealaltă trebuie să mergi cu tramvaiul. Aţi fost la Eupatoria?

CĂPITANUL: Nu.

BUSCH: Ah, ce păcat! Să vă duceţi neapărat, are un nisip minunat. Peste tot sunt numai stânci şi prundiş, acolo însă intri în apă cu adevărată plăcere, ca la noi în Baltica, numai că apa e adâncă chiar de la mal.

CĂPITANUL: Aţi început despre barcă.

BUSCH: Despre barcă? Ah, da, despre barcă!

(Sublocotenentul întoarse capul şi spuse ceva.)

— Ce-i? am întrebat eu.

— Face pe nebunul. E şmecher omul, repetă el.

BUSCH: Iată cum a fost. Stăteam pe nisip, adică nu chiar pe nisip, ci pe cearceaf. Deodată a venit o barcă, una aşa, mare, ştiţi, aproape cât o şalupă, şi un individ de la Salvamar – stătea la vâsle – ne-a propus să facem o plimbare pe mare. Douăzeci de copeici cursa în bani noi. Ne-am îngrămădit vreo opt persoane. În general, oameni mai vârstnici. Printre aceştia era şi Taras Mihailovici. Ne-am privit.

CĂPITANUL: Şi după aceea?

BUSCH: Cum se obişnuieşte la odihnă, am îndrugat verzi şi uscate, apoi am băut în lege, cum se cuvine.

CĂPITANUL: Işcenko era singur în staţiune?

BUSCH: Singur, sigur! Soţia lui plecase tot singură. Aveau o teorie: odihnă după muncă, dar fiecare în altă parte.

CĂPITANUL: Erau în relaţii bune?

BUSCH: Aşa cum se-ntâmplă după vârsta de cincizeci de ani, când nu ai copii. Ea era mai tânără. Mult mai tânără.

CĂPITANUL: Acum locuieşte la dumneavoastră?

BUSCH: Da, totuşi e singură într-un oraş străin... Trăia, nici nu se gândea la aşa ceva, când deodată, ca un trăsnet din senin, telegrama: „Soţul decedat. Veniţi imediat”... Vă daţi seama.

CĂPITANUL: Dumneavoastră aţi trimis telegrama?

BUSCH: Eu, eu.

CĂPITANUL: Până acum n-aţi cunoscut-o?

BUSCH: Fugitiv. A venit după bărbatu-său la Eupatoria, a stat vreo trei zile. E o frumuseţe! Am petrecut minunat toţi trei, făceam baie, frecventam restaurantele.

CĂPITANUL: Ea petrecea vacanţa pe aproape?

BUSCH: La şaizeci de kilometri. Am uitat cum se numeşte orăşelul... Ea tot prin Eupatoria trebuia să treacă, pentru a ajunge la calea ferată.

CĂPITANUL: Ciudate relaţii.

BUSCH: Nu găsesc.

CĂPITANUL: Prin urmare, aţi băut după pălăvrăgeală... Lui Işcenko îi plăcea să bea?

BUSCH: Foarte mult, era chiar exagerat în această privinţă, un adept devotat al lui Bachus... a existat cândva un astfel de zeu, am învăţat la liceu despre el.

(Am luat o foaie de hârtie din mapa de pe masă şi am scris repede: „Verificaţi ce spune şi soţia în privinţa băuturii. Voitin afirmă contrariul.”)

CĂPITANUL: Iertaţi-mă, dar cred că nici dumneavoastră nu v-aţi dat bătut.

BUSCH: După puterile şi posibilităţile mele.

CĂPITANUL: În ce an v-aţi cunoscut la Eupatoria?

BUSCH: De curând, de curând. Aşadar... prin

şaizeci şi trei...

CĂPITANUL: De atunci nu v-aţi mai văzut?

BUSCH: Cum să nu ne vedem? Ne-am văzut. Am corespondat, ne-am întâlnit din nou în sud, toamna. Apoi n-a mai putut veni, iar anul acesta a hotărât, spre nenorocirea lui, să vină la băi aici, la Marea Baltică. Şi iată...

CĂPITANUL: Spuneţi-mi, a mai fost şi altă dată în acest oraş? Nu v-a povestit?

BUSCH: Mi-a spus că până la război a locuit prin părţile astea. S-a bucurat mult când a aflat că sunt din partea locului. M-a întrebat de când m-am stabilit aici. I-am răspuns: după război. El mi-a spus: Înseamnă că m-ai înlocuit pe mine, căci eu am trăit o vreme aici, dar înainte de război. Mă întreba cum se numesc străzile acum, ce s-a mai schimbat, se interesa foarte mult.

CĂPITANUL: Nu căuta cunoştinţe comune? Nu v-a întrebat. De nimeni?

BUSCH: Ce nu-mi aduc aminte nu pot să spun.

CĂPITANUL: Asemenea nimicuri cum ar fi acela că aţi plătit douăzeci de copeici în şaizeci şi trei pentru plimbarea cu barca vi le amintiţi, iar acest lucru l-aţi uitat? Păcat. Asta-i foarte important pentru anchetă.

(Am scris pe hârtie: „Să fie întrebată soţia dacă Işcenko a mai fost aici după război sau a venit acum pentru prima dată”. Işcenko s-a căsătorit în anul 1947 pentru a doua oară, fiind divorţat de prima soţie. Aceasta a murit cu puţin timp în urmă, locuia la Novosibirsk. Chiar şi Işcenko a locuit acolo până nu demult. „Să aflăm de la văduvă – mă corectai eu în gând – nu de la soţie” şi am modificat în bilet.)

BUSCH: Am uitat.

CĂPITANUL: S-a întâlnit aici cu cineva?

BUSCH: Da, da... Ştiţi, mi-a vorbit despre un anume Semion, dar n-am fost prea atent. Parcă voia să se întâlnească, ori s-au întâlnit.

CĂPITANUL: Semion? Nu ţineţi minte unde lucrează acest Semion sau, în general, ce ştiţi despre el?

BUSCH: Nu ştiu nimic.

CĂPITANUL: Străduiţi-vă să vă amintiţi.

BUSCH: N-nu... N-a spus nimic despre el.

CĂPITANUL: Ce părere aveţi de crimă? Işcenko putea să aibă duşmani?

BUSCH: Nu pot să-mi imaginez, era un om cinstit, nu spun asta doar pentru că e mort şi despre morţi nu se vorbeşte de rău, nu. Pur şi simplu, aşa era: inimos, simţit.

CĂPITANUL: Cum se reflectau toate astea?

BUSCH: Ei, e greu de spus. De exemplu: aici la hotel lucrează o fetişcană: Raia. Mi-a spus în treacăt că are neplăceri, o compătimea. Odată, am trecut pe la hotel să-l iau, fata era de serviciu şi el stătea lângă biroul ei şi-i vorbea cu atâta duioşie...

CĂPITANUL: N-ai auzit ce vorbeau?

BUSCH: Când m-am apropiat au tăcut.

CĂPITANUL: Nu voiau să fie auziţi, aşa-i?

BUSCH: Aşa am avut impresia.

CĂPITANUL: Totuşi ce părere aveţi despre crimă?

BUSCH: M-am gândit foarte mult, dar nu am ajuns la nicio concluzie. Poate că au vrut să-l jefuiască?

CĂPITANUL: Avea asupra lui mulţi bani?

BUSCH: Nu mi-a spus. Dar asta am presupus-o doar.

CĂPITANUL: Avea de gând să stea mult timp aici?

BUSCH: Nu ştiu.

CĂPITANUL: Ciudat. Ştiţi, am avut impresia că aţi fost prieteni. Ar fi putut să fie mult mai sincer cu

dumneavoastră.

BUSCH: Cred că avea de gând să stea tot concediul.

CĂPITANUL: Aţi fost mult timp împreună?

BUSCH: Aproape în fiecare zi. Veneam la el şi la plajă după terminarea lucrului, trecea şi el pe la mine pe acasă. I-am propus, în treacăt fie zis, să stea la mine, însă n-a vrut.

CĂPITANUL: Aici nu avea niciun fel de treburi?

BUSCH: Nu ştiu.

CĂPITANUL: În seara dinaintea crimei v-aţi văzut?

BUSCH: Da.

CĂPITANUL: Unde?

BUSCH: La restaurantul „Farul”.

CĂPITANUL: Cum arăta? Nu părea preocupat de ceva?

BUSCH: Parcă nu. Doar că devenise tare tăcut. De felul lui era un om vesel, îi plăcea să glumească.

CĂPITANUL: Aţi stat mult acolo?

BUSCH: Până la închidere.

CĂPITANUL: Cine a plătit?

BUSCH: Juma-juma.

CĂPITANUL: Aţi plecat împreună acasă?

BUSCH: M-a condus până acasă, a stat puţin. L-am rugat să doarmă la mine, dar a plecat la hotel.

CĂPITANUL: A stat aici vreo cinci zile. Aţi fost în fiecare seară împreună?

BUSCH: Da.

CĂPITANUL: În timpul zilei vă întâlneaţi?

BUSCH: Nu... eram la serviciu. Într-o zi ne-am înţeles să vină la mine la fabrică, dar n-a venit.

CĂPITANUL: La ce oră trebuia să vină?

BUSCH: La unsprezece şi jumătate. Acum mi-am amintit: În seara aceea nu ne-am văzut. Am trecut pe

la hotel şi nu l-am găsit.

CĂPITANUL: Era un om de cuvânt?

BUSCH (oarecum mirat): D-da.

CĂPITANUL: Cum a motivat el toate astea a doua zi?

BUSCH: A-a... Mi-a spus că ziua a fost la plajă, iar seara s-a plimbat pe faleză, mersese prea departe şi nu a ţinut să se grăbească înapoi spre oraş, a stat acolo şi a privit apusul.

CĂPITANUL: Iubea natura?

BUSCH: N-am băgat de seamă.

CĂPITANUL: Când s-a petrecut asta?

BUSCH: Ce?

CĂPITANUL: Scuzaţi-mă. Când trebuia să vă întâlniţi şi nu v-aţi mai întâlnit. Pe ce dată?

BUSCH: Chiar pe trei.

CĂPITANUL: De ce chiar?

BUSCH: Ei... în ajunul acelei seri pe care am petrecut-o la „Farul”.

CĂPITANUL: Şi acum ultima întrebare, ne înţelegeţi, se face anchetă şi suntem obligaţi să verificăm totul – unde aţi fost dimineaţa în timpul crimei?

BUSCH: Înţeleg, înţeleg. Iertaţi-mă... la ce oră a fost ucis?

(Scârţâi un scaun.)

CĂPITANUL: Aproximativ la unsprezece.

BUSCH: De dimineaţă până la unu am fost acasă: în recuperare. Puteţi verifica, vecinii din casa cu numărul zece m-au văzut în grădiniţă.

CĂPITANUL: V-aţi luat recuperarea la mijlocul săptămânii? Mai bine o adăugaţi la zilele libere.

BUSCH: S-au aglomerat treburile gospodăreşti.

CĂPITANUL: Care treburi dacă nu-i secret?

BUSCH: Fel de fel. Am vrut să mă ocup de florile

din grădiniţă şi exact în dimineaţa aceea m-a inundat vecinul de deasupra. Bine că m-am aflat acasă: a fost potop.

CĂPITANUL: Aţi fixat cu Işcenko vreo întâlnire pentru această zi?

BUSCH: Nu. Adică da. Seara. Dar n-am mai avut plăcerea să-l văd, şi...

CĂPITANUL: Mulţumesc (foşnet de hârtie). Citiţi, vă rog, declaraţia şi iscăliţi. Da, este deja ora trei, să notez pe citaţie că v-am reţinut până la sfârşitul programului. Ce rost mai are să mergeţi la serviciu...

BUSCH: Asta ar fi bine!

— Poate vreţi să vedeţi cum e îmbrăcat? mă întrebă sublocotenentul. Şi-apoi, în general, fotografiile oamenilor nu prea seamănă cu realitatea.

— S-ar putea să-l văd? am întrebat.

— Desigur.

Sublocotenentul se-apropie de perete şi mişcă din loc peisajul pastoral din rama întunecată.

Nu suntem văzuţi de-acolo?

— Nu.

Am privit prin ferestruica cu geam. Busch arata întocmai aşa cum mi-l imaginasem: ca un hipopotam. Citea cu atenţie declaraţia, îşi mişca buzele de încordare şi clipea. Purta o pereche de pantaloni ponosiţi ce prinseseră lustru la genunchi şi o cămaşă decolorată (seara arăta mai impozant), l-au fotografiat pentru noi în restaurantul „Farul”, unde era un oaspete nelipsit), a venit aici direct de la serviciu, fără să mai treacă pe acasă. Lucra ca inginer de schimb, la aceeaşi fabrică de mobilă unde venise în delegaţie de la Saratov al doilea vecin al meu de cameră – Puhalski.

Vizavi de Busch stătea căpitanul Siparis, brunet, cu nasul ascuţit. Se uita pe fereastră în stradă, lovind cu degetele în cristalul de pe masă. Difuzorul de radio era scos din priză. Zgomotul nu ajungea până la noi prin peretele gros.

— Când pleacă văduva lui Işcenko? l-am întrebat pe sublocotenent.

— Încă nu s-a hotărât.

— Aflaţi de la ea mai exact detaliile prin intermediul căpitanului Siparis. I-am întins bileţelul.

— Am înţeles! Să mergem jos. Busch cred că iese.

— Mâine la zece, pe bulevard, după cum am stabilit, i-am spus lui Vilenkin.

— Înţeles, tovarăşe locotenent-major, răspunse el.

El a rămas în cameră, noi am coborât. În faţa uşii staţiona un „G.A.Z.” cu prelată. M-am aşezat în maşină pe bancheta din spate. Sublocotenentul s-a suit lângă şofer.

— Dă-i drumul, spuse el.

Şoferul conduse maşina pe sub arcadă, în stradă.

— Stop, spuse locotenentul. Iată-l.

De sub intrarea cu tăbliţa „Comandamentul formaţiunii populare de sprijin” ieşise Heinrich Busch. Îşi aprinse ţigara pe îndelete şi porni înainte pe trotuar. Când a dispărut după colţ, ne-am luat încetişor cu maşina după el.

— S-a oprit în staţia de tramvai. Dacă îl ia pe „trei” înseamnă că pleacă spre casă. Aha! Ia-o înainte. Mişa – pe Cernîşevskaia colţ cu Marx.

Capitolul V
NE DUCE DE NAS?

Ne-am oprit pe o stradă liniştită, scăldată în verdeaţă. Am coborât din maşină, furişându-mă sub copaci. M-am apucat să cercetez cu privirea anunţul casei de cultură referitor la înscrierile pentru cercul ghitariştilor. Anunţul, scris de mână, era agăţat strâmb într-o pioneză (cuvântul „Ghitară” era scris cu „e”). „G.A.Z.”-ul plecă.

Heinrich Busch coborî din tramvai, apoi aşteptă plecarea acestuia. M-am apropiat. Omul porni să traverseze strada, eram la doi paşi în urmă. Aveam un plan dinainte stabilit pentru a face cunoştinţă cu el, dar hazardul îşi are un rol destul de însemnat şi în meseria noastră. Deodată, de după colţ apăru o „Volgă” în mare viteză. Abia am apucat să-l îmbrâncesc pe Busch din spate. Apoi am sărit şi eu, răsturnându-l. Un timp ne-am rostogolit amândoi pe trotuar, alcătuind în aparenţă un grup pitoresc – ceva în genul lui Laocoon şi fiii, în luptă cu şerpii.

Când se sculă Busch, nu mai era nici urmă de „Volgă”. Busch ameninţă cu mâinile ridicate spre cer.

— Şofer îndrăcit! Idiot blestemat, volan îţi mai lipsea!

Era cam palid.

— Aţi putut observa numărul?

— Nu! Asta-i că n-am reuşit! Dumitale îţi rămân

îndatorat până la sfârşitul vieţii... Mulţumesc! Scoală-te.

Mi-a întins mâna.

— Piciorul, am spus eu cu un suspin scurt.

Avusesem noroc cu această „Volgă”. Voiam neapărat să ajung în casa lui. Rămăsei întins pe pământ, gemând şi masându-mi genunchiul. Am încercat să mă ridic, dar m-am lăsat din nou jos.

— Mă doare, ei drăcie!

— Ia să văd! Heinrich Busch se lăsă pe vine, îmi sumese cracul pantalonului şi-mi pipăi locul lovit.

Gemui din nou.

— Ar trebui dus la spital tânărul, spuse cineva.

În jur se şi strânseseră deja câţiva trecători să caşte gura la cele petrecute. Un fante cu cămaşă de nailon înflorată veni primul spre noi şi-l întrebă pe Busch:

— Să vă aduc o maşină? Un taxi?

Busch mă luă de subţiori şi mă ridică în picioare. A fost pentru el un lucru foarte simplu, deşi, la prima vedere, părea mult mai slab.

— Puteţi merge? întrebă el, susţinându-mă.

— Oh! suspinai eu făcând un pas. Parcă!

— Sprijiniţi-vă de mine.

Heinrich Busch se uita încruntat la mulţimea adunată.

— Ei, ce-i? N-aţi mai văzut un om căzând şi scrântindu-şi piciorul?

S-a uitat pe rând la fiecare – lumea începu să se împrăştie. Era mult mai activ şi mai concentrat decât acum o jumătate de oră, la interogatoriu. Acolo repeta mereu „da”, scotea cu greu cuvintele şi în general făcea pe prostul. Să ne fi dus de nas? Cu ce scop? E drept, când oamenii sunt chemaţi la miliţie,

caută să pară altfel decât sunt... Mentalitate, ar spune Busch.

— Stau foarte aproape, mi se adresă el, uite colo. Îţi punem imediat o compresă rece la picior şi-ai să mai stai niţel la mine.

„A mers totul strună” – gândii eu din nou.

Ne aflam lângă un gărduleţ nu prea înalt, din piatră. Heinrich Busch băgă mâna între barele portiţei de fontă. („Ca la vilă”, mi-am zis în sinea mea) şi o deschise. Intrând pe poartă, mă uitai cu coada ochiului la numărul casei – era scris: strada Cernîşevski, numărul opt.

Am mers pe o potecă presărată cu nisip. Câţiva plopi, straturi de flori, tufe de liliac. Înăuntrul grădiniţei o vilă cu etaj, având acoperiş ţuguiat şi învelit cu ţiglă, terminat printr-un turn cu giruetă în vârf. Faţada era înveşmântată în volbură cu flori roz.

— Ce casă simpatică! exclamai eu. Aveţi mulţi locatari aici?

— Jos stau eu, răspunse Busch cu plăcere. Deasupra o familie de două persoane: soţ şi soţie.

— Tineri?

— Nu, de vârsta mea.

— Înseamnă că nu organizează serate dansante?

— Nu, nu.

Şchiopătam cu mult zel, lăsându-mă cu toată greutatea pe umărul lui.

— Ia te uită: până şi la straturile de flori le-aţi făcut borduri de cărămidă. Se vede că vă ocupaţi de grădină!

— Mie-mi place să scormonesc pământul, recunoscu Busch.

În ziua de cinci, Busch şi-a petrecut tot timpul aici, în văzul vecinilor – pensionarii de la nr. 10; acest lucru

fusese verificat încă înainte de depoziţia lui. Nu erau motive de a-l suspecta. Nimeri sub ochii noştri numai pentru că din acest oraş era cel mai bun prieten al lui Işcenko. Organizaţia de partid a fabricii de mobilă l-a caracterizat ca beţiv şi afemeiat, ceea ce nu era, desigur, tocmai bine, dar din astea nu reieşea de fel că el ar fi fost criminalul în cazul de faţă.

Am intrat în casă. O scară de lemn cu balustrada sculptată ducea sus, la etaj.

— Nu pe acolo, nu pe acolo, spuse Busch. Sus locuieşte vecinul.

În vestibul, pe măsuţa cu oglindă (în luciul căreia ne-am reflectat eu şi Busch, care era stacojiu din cauza căldurii şi a efortului) se afla o poşetă de damă.

De lac veritabil – am apreciat eu. O poşetă ca asta îşi dorea şi soţia mea, dar se găseau cu mare greutate şi numai la consignaţie. Busch m-a aşezat pe scaun.

— Uff, ce arşiţă! se văicări el, scoţându-şi peste cap cămaşa pătată de transpiraţie, mai ales sub braţ. Imediat în baie – piciorul să-l pui sub şuvoiul de apă rece, să-ţi faci şi dus.

— Ştiţi, mă simt oarecum jenat. Plec îndată. Să-mi mai treacă puţin piciorul şi plec, spusei fără convingere.

— Ascultă! îmi declară el cu un aer solemn. Sunt un om recunoscător. M-ai salvat de sub roţile maşinii, mă simt, de parcă aş fi luat ceva împrumut de la dumneata. Trebuie să-ţi fac un serviciu la rândul meu. Eşti din alt oraş?

— Da.

— Poate ai nevoie să-ţi aranjezi ceva! Nu te sfii. Unde locuieşti?

— Vedeţi... am lungit eu vorba.

În acest moment s-a deschis uşa, care ducea, probabil, spre odăi. Cineva ieşi în vestibul. Aşezat pe scaun, eram ascuns după un şifonier masiv şi nu mă vedeam de acolo.

— Ghenocika! exclamă o voce zburdalnică de femeie.

„Interesant diminutiv la numele Heinrich”, cugetai eu.

— N-am auzit când ai venit. Întâlnirea a fost la înălţime? Despre ce s-a mai interesat detectivul nostru Siparis? A fost atât de amabil cu mine când am sosit aici.

Busch tuşea de zor.

— Ah, nu eşti singur?

Abia acum mi-a făcut impresia c-a observat piciorul meu întins.

M-am uitat de după şifonier, încercând să mă ridic puţin.

— Iartă-mă, nu sunt îmbrăcată, spuse ea zâmbind cochet, fără a se mişca din loc.

Era într-un capot de casă scurt până la genunchi, şi brodat cu păsările paradisului. Avea genunchii mari, frumoşi. Era înaltă, cu ochii rimelaţi cu grijă. După înfăţişare, părea de vreo treizeci de ani (după buletin patruzeci şi unu); numai fruntea îi era brăzdată de două riduri adânci, trase parcă din condei.

Când i-a văzut fotografia (fusese găsită printre lucrurile lui Işcenko, iar copia ni se trimisese imediat la comitet), Larionov a spus oftând: „A înzestrat-o Dumnezeu cu de toate, nu s-a zgârcit”.

Nu se prea vedea că ar fi vărsat şiroaie de lacrimi, după cum susţinea Busch. A minţit. Înseamnă oare că tot ce a declarat el a fost minciună? De ce o tot scalda oare, dacă e nevinovat? Înseamnă că-i

amestecat? Poate că se teme numai să nu fie bănuit – erau cunoscuţi cu victima, au băut împreună – şi toate astea să fie doar o precauţie împinsă la exces? Pentru orice eventualitate? Vrea oare să scoată femeia din cauză? Oh, ce mai muncă avem şi noi, îmi zisei în sinea mea. Fără pic de răgaz, primejdioasă şi aşa mai departe. De ce s-o fi interesat Busch în mod special de ora crimei? Sau numai se prefăcea?... Ca de obicei, o sută de mii de „cum” şi „pentru ce”.

Între timp, Heinrich Osipovici Busch a început să povestească cu „înfloriturі”.

— Acest tânăr cu puţin timp în urmă mi-a salvat viaţa. M-a împins din faţa maşinii în ultimul moment... Ah, dar nici nu te-am întrebat măcar cum te cheamă!

— Boris.

— Mie îmi zice Heinrich Osipovici. Dânsa e Klaudia Nikolaevna.

— Poţi să-mi spui mai simplu – Klava, rosti femeia cu o voce melodioasă. Îmi schimb îndată rochia şi vin să te sărut cu foc pentru salvarea bunicuţului nostru.

Heinrich Busch se încruntă.

„Ia te uită!” mi-am zis eu.

— Treci la baie, Borea! Trebuie să-ţi pui piciorul în apă rece. S-a lovit – o lămuri el pe Klaudia Nikolaevna, fără să mă privească.

— Ce soţie frumoasă aveţi! spusei eu în treacăt.

— M-m, mormăi Busch, de parcă l-ar fi durut dinţii.

— Aţi greşit puţin, răspunse femeia veselă şi liniştită. Nu suntem soţ şi soţie. Heinrich, vă voi pregăti imediat ceva de mâncare, probabil sunteţi flămânzi amândoi.

— Pentru Dumnezeu, nu vă deranjaţi! exclamai eu.

— Haide, hai! La vârsta dumitale ar trebui să mănânci zdravăn, asta apropo de vârstă. Şi, luându-

mă părinteşte de umeri, Busch mă conduse spre baie. E văduva prietenului meu, îmi şopti el pe coridor. O femeie adorabilă, de caracter. A rămas văduvă de câteva zile, dar se ţine tare, bărbăteşte; la înfăţişare arată zglobie, ca o păsărică, nu pare deloc schimbată.

„Se vede că nu numai la înfăţişare-i neschimbată," gândii intrând în baie.

Heinrich Busch aşează o scândură de-a curmezişul căzii.

Mi-am scos pantalonii şi m-am aşezat pe scândură, lăsând picioarele în baie, Heinrich Busch deschise robinetul. Ridicându-mi ochii, am observat o pată vineţie cât jumătatea tavanului.

— Oho! am exclamat. Dar ce-a fost aici?

Busch clipi din ochi şi se posomorî puţin.

— Vecinul de sus a uitat deschis robinetul din baie şi iată rezultatul.

— Se pare că aţi şi făcut reparaţia?

— Am găsit pe aici nişte meşteri. De fapt, cârpaci. M-au jumulit de gologani, dar pata a apărut din nou.

— Se vede că l-au zugrăvit imediat, am apreciat eu. Tavanul nu a avut timp să se usuce, iar ei n-au dat nici cu piatră vânătă.

— Azi-dimineaţă l-au mai văruit.

— Când s-a întâmplat asta? Când v-a inundat?

Busch îşi muşcă buza şi mă privi.

— Acum trei zile, spuse el. Eram în grădiniţă şi pliveam răzoarele de flori, apoi am intrat în casă. Când mă uit: inundaţie în toată legea.

— Ştiţi că apa rece mi-a făcut bine? Chiar foarte bine, spusei masându-mi genunchiul.

„Ne-a dus oare de nas sau nu ne-a dus?", mă întrebai în gând.

Capitolul VI
VĂDUVA VESELĂ

În odaie mirosea a parfum.

— Până una-alta vom sta aici. Să n-o încurcăm cât aşază masa, spuse Busch.

Imediat ce am intrat, Heinrich Busch s-a apucat să ascundă rufăria de damă aruncată în dezordine prin încăpere – încercând să facă toate astea pe neobservate. Pe perete era agăţat un tablou reprezentând o frumuseţe rubicondă goală, acoperită cu ceva uşor şi transparent. Avea un zâmbet cu două înţelesuri. Sub tablou era patul. Dublu, cu o cuvertură dantelată şi un morman de perne mototolite.

Se vede că văduva lui Işcenko stătea culcată în momentul în care am venit noi. Iată şi cartea pe care o citea. Privii cu coada ochiului şi desluşii: „Imediat după plecarea părintelui Castanede spre chilia sa, elevii se strânseră grupuri-grupuri. Julien rămase deoparte, de el se fereau toţi, ca de o oaie râioasă.” Oho, Stendhal: *Roşu şi negru.*

Busch se aşează pe pat, picior peste picior.

Prin deschizătura uşii se zărea cum femeia – îmbrăcată deja într-o rochie decoltată de culoare închisă – punea masa.

Avea gesturi îndemânatice şi sigure, ca o adevărată stăpână a casei, numai o dată s-a oprit şi a întrebat: „Unde-i maioneza pentru salată, Heinrich?

Nu dau de ea.”

Scoase din frigider şi puse pe masă o sticlă de votcă aburită. „Doamne, dar norocos mai sunt! zisei în sinea mea. Nici măcar nu s-a întunecat şi pentru a doua oară sunt invitat la băutură.”

În nicio cameră nu erau rafturi cu cărţi. Judecând după aparenţe, mai exista o a treia cameră, probabil nelocuită, altfel m-ar fi dus Busch şi pe acolo. „De lenjerie o fi uitat”, gândii. În colţ, într-un hârdău, se afla un ficus, de jur-împrejurul lui, înfipte în pământ, beţişoare ascuţite.

— Pentru ce sunt astea?

— Care?

— Suliţele astea, arătai eu cu mâna.

— Să nu se caţere pisica, mi-a răspuns delicat Heinrich Busch. S-a învăţat să se spurce numai acolo, blestemata.

— Locuiţi singur? am întrebat după o scurtă tăcere.

— Singur. Soţia mi-a murit, copiii s-au împrăştiat care încotro.

— Aveţi mulţi copii?

Clipi din pleoape de câteva ori.

— Doi. Doi băieţi. Sunt mari deja. S-au înstrăinat de tot.

Intră şi Işcenko foşnindu-şi rochia.

— Bărbaţii s-au plictisit?

— Foarte!... E o carte bună, arătai spre romanul lui Stendhal.

— A, *Roşu şi negru?* Îţi place şi dumitale?

— Da.

— Ţii minte cum a venit Julien s-o ucidă pe doamna de Renal? se înnoră ea. Îţi aminteşti, stătea cu pistolul în spatele ei şi îşi zicea: „Nu, n-o pot ucide!” Apoi ea se înfăşură în şal şi-i deveni parcă străină.

Atunci o împuşcă. Ah! Cât de exact este acest lucru din punct de vedere psihologic! Am recitit scena pentru a şasea oară.

— Da, da, i-am spus. E cartea dumneavoastră? l-am întrebat pe Busch.

— Eu citesc puţin, răspunse el afectat. Nu-i plăcea că femeia şi cu mine am găsit atât de repede un subiect de conversaţie, la care el nu poate lua parte.

— Am adus-o cu mine, observă Klaudia Nikolaevna.

„Cât e de straniu! gândii. Este chemată printr-o telegramă în care i se comunică moartea violentă a soţului. Dumneaei îşi adună liniştită capoatele, gentuţele şi-şi mai ia şi cărţi pentru lectură. Se poate presupune că ea cunoştea neprevăzutul, era pregătită pentru asta.”

— Tovarăşi bărbaţi, să ne aşezăm în mod organizat la masă, ne invită Işcenko. Totul este gata.

— Nu-ţi forţa piciorul. Sprijină-te de mine, îmi propuse Busch.

Trecurăm în încăperea vecină. Masa era aranjată cu gust: ouă, fierte tari, tăiate felii şi ornate cu pătrunjel verde, într-o farfurioară era salată de dovlecei, iar în mijlocul mesei trona o salatieră imensă de porţelan cu două mânere, plină cu salată. Porţelan vechi, remarcai eu. Nu erau uitate nici scrumbiile presărate cu rotocoale de ceapă. Apoi brânză, salam. Într-un platou plutea nu ştiu ce fel de peşte în sos de muştar, după mine era marinată de mreană – delicatese chiar şi pentru ţinuturile baltice. Toate acestea îmi aminteau de o veche natură moartă olandeză. „Interesant, ce salariu primeşte Busch la fabrică?”, mă întrebai.

Cuţitele şi furculiţele erau aşezate perechi pe suporturi speciale de sticlă, reflectând lustra de sub

tavan, cu becurile aprinse, deşi afară era încă lumină. Şerveţelele de hârtie se aflau puse într-o cupă de cristal.

— Oho! am exclamat. Aţi organizat un adevărat ospăţ! Mă simt pur şi simplu jenat. Işcenko îmi zâmbi cu recunoştinţă. Heinrich Osipovici o sărută pe obraz. „L-a prins în gheare în mai puţin de trei zile, îmi zisei. Nu a avut nevoie pentru asta de un efort deosebit.”

— Te servim cu ce avem. Aşază-te. Busch îşi frecă mâinile energic. Votculiţă?

— Nu beau.

— Cum vine asta?

— Nu beau deloc.

— Nici atâtica?

— Mi-a interzis antrenorul. Dacă se poate, puţin suc de roşii. Voi ciocni cu el.

— Păcat, spuse femeia.

— Să bem pentru fapta dumitale eroică de astăzi, glăsui Busch.

— Care a dus la o cunoştinţă atât de plăcută, întregi Işcenko.

I-am privit în tăcere, cu modestie, apoi m-am săltat puţin de pe scaun, pentru a ciocni. Busch a băut. Işcenko de asemenea. Ţinea delicat păhărelul cu degetul mic uşor îndepărtat.

— Bu-un! spuse Busch gâfâind. E cea mai bună doctorie pentru toate necazurile vieţii.

— Da! consimţii eu. Vindecă zdravăn. Numai să aibă ce.

— Eşti încă tânăr. Ai viitorul în faţă!

— Exact. Dar ce anume am în faţă?

— Totul, spuse Busch. Tăcu şi, agitându-şi în aer palma cu degetele desfăcute, adăugă: Viaţa, într-un cuvânt.

— Viaţa e minunată şi extraordinară, cum spun clasicii! exclamai cu inima acră. Citiţi clasicii!

Oftă şi umplu iar paharele. Bău cot la cot cu el şi Klaudia Nokolaevna; părea destul de obişnuită cu băutura; chiar şi lui Heinrich Osipovici îi tresăriră a dezgust obrajii.

— *Sie nehmen eine Festung nach der anderen*[2], cum ar spune neamţul, intervenii eu cu amabilitate.

E o prostie, desigur, să nădăjduieşti ca „Centaurul” să dea în vileag că ştie limba germană, pentru orice eventualitate însă, intercalam fraze nemţeşti oriunde puteam. „Centaurul” ştia la perfecţie germana. Eu de asemenea. Acesta a constituit unul dintre motivele pentru care am fost ales eu şi nu Larionov, care stătea mai bine cu engleza.

— Ce înseamnă asta? se interesă Busch.

I-am tradus.

— Nu ştiţi deloc nemţeşte? l-am întrebat.

— De unde? N-am urmat institute, sunt inginer autodidactic, spuse Busch cu tristeţe.

M-am simţit deodată ruşinat. Îi tot întindeam curse acestui om vârstnic, mă tot prefăceam că mă doare tare piciorul (în realitate mă ustura puţin). Iar Busch putea să nu aibă nicio vină. „Şi totuşi eu nu am dreptul la acest sentiment de jenă”, îmi spusei. „Voi fi foarte bucuros dacă nu-i el ucigaşul”, gândii din nou. De fapt, există o anumită bănuială? Există. De aceea mă şi aflu aici. De ce s-a comportat Busch atât de ciudat la interogatoriu?

— Răposatul meu soţ sporovăia nemţeşte întocmai ca un neamţ, spuse Klaudia Işcenko. Odată a sosit o delegaţie din R.F.G. şi el le-a tradus totul.

---

[2] Cuceriţi cetate după cetate. (germ.)

— Unde a învăţat limba germană?

— Nicăieri. Pur şi simplu a locuit aici, în ţinuturile baltice până la război.

— În acest oraş? am întrebat.

— Da. Şi prin alte locuri.

— Unde? Îmi plac foarte mult ţările baltice, de aceea mă şi interesez.

— Nu mi-a mărturisit, răspunse Klaudia Nikolaevna cu aroganţă parcă. Am avut impresia că spune adevărul.

— Nu l-aţi iubit? am întrebat-o deodată.

Se cherchelise binişor.

— Era fricos ca un iepure, zgârcit şi ursuz. S-a temut de ceva toată viaţa. În orice caz, acea parte din viaţă care a trăit-o cu mine.

— Interesant! De ce putea să se teamă?

— Nu ştiu. Deveni deodată mai îmbătrânită parcă, acum arăta de patruzeci de ani câţi avea în realitate. Se temea şi de mine. În general, ajunge despre el! M-am măritat pe neaşteptate cu el când aveam douăzeci şi doi de ani, iar el patruzeci.

— Din dragoste? am întrebat repede.

— Atunci mi se părea că-i un bărbat adevărat.

Busch tăcea, clipea şi se încrunta.

Curios, cât de deosebită este caracterizarea lui Taras Mihailovici Işcenko, făcută la interogatoriu de Busch, de ceea ce spunea acum despre el Klaudia Nikolaevna!

— Ştii bine nemţeşte? Ai învăţat? schimbă Busch discuţia cu destulă stângăcie.

— Şi acum o învăţ la institut, am explicat.

— Ce specialitate ai?

— Voi fi inginer energetic.

La recomandarea Comsomolului am plecat într-

adevăr din acest institut să lucrez în serviciul nostru. Îmi aduceam aminte mereu de tata, am aflat însă amănunţit cauzele morţii lui în anul patru de studii.

Memoria lui Klaas îmi răscolea inima? Nu. Am înţeles pur şi simplu că trebuie să-mi aduc contribuţia la lupta împotriva fascismului, la care luase parte şi tatăl meu.

— Aici eşti venit la odihnă?

— Nu tocmai, am spus. Vreau să mă angajez pe timpul vacanţei, ca marinar în expediţia care pescuieşte scrumbii. Am nevoie de bani: numai din bursă nu poţi trăi, mai ales că aş vrea să mă îmbrac mai ca lumea... Vă daţi singur seama. Să mergi cu o fată la film... Dar mi s-a spus că-i cam greu cu angajarea.

— Să te angajezi, spui? Trebuie să aştepţi până obţii viza.

— Da, da!

— Prin urmare, ai nevoie de bani? spuse gânditor Busch.

— Da, am răspuns eu, mă sugrumă nevoia.

— Să mergem! rosti el sculându-se de la masă. Ah, da, am uitat de picior... Ascultă, vecinul meu de la etaj – arătă cu degetul spre tavan – se numeşte Surkin. Lucrează la întreprinderea de pescuit. Ar putea să-ţi aranjeze ceva. Mă duc chiar acum până la el.

Heinrich Osipovici dispăru după uşă, după ce aprinse nu ştiu de ce în drumul său încă un bec de pe măsuţa cu ziare.

— E ziuă încă! protestai eu în urma lui.

— Lasă-l, spuse Klaudia Işcenko, apropiindu-şi scaunul de mine. Ce gropiţe minunate ai în obraji, Karik! O minunăţie!

— Mă numesc Borea.

— Ah, iartă-mă, am un cunoscut, Karik, la Novosibirsk. M-am obişnuit cu el şi din această cauză ţi-am zis astfel.

„Să culegem unele date”, îmi trecu prin cap.

— În genere, semeni cu un scandinav. Prin conformaţie şi culoarea părului.

— Locuiesc la Moscova, răspunsei la întâmplare. Mi-am mutat scaunul mai departe, pentru că nu voiam de fel ca Busch să mă privească chiorâş la reîntoarcere. Nici cu Klaudia Işcenko nu puteam să mă pun rău. „Ce situaţie!”

Când se planifica această acţiune, se presupunea că voi fi nevoit să am de-a face cu localnici şi cu vizitatori şi de aceea studentul trebuia să fie dintre cei sosiţi. De ce neapărat din Moscova? Studentul moscovit este mai răzbătător şi mai sociabil, asta-i una. În al doilea rând, moscoviţii sunt privilegiaţi – locuitori ai capitalei! – toată lumea e respectuoasă cu ei şi astfel e mai uşor să legi cunoştinţe.

— Ah, Moscova! rosti femeia dându-şi ochii peste cap. Teatre, concerte. Ce mult mi-am dorit să stau în capitală!

— Şi n-aţi reuşit?

— Tot Işcenko al meu! Căuta locuri liniştite; spunea: la Moscova oamenii prea sunt la vedere. De ce se temea? Dar nu-i nimic. Acum sunt liberă. Ca o pasăre. Unde vreau, acolo zbor! Sau sunt deja bătrână? întrebă ea provocator.

— Arătaţi minunat, spusei eu.

— Iar tu eşti un băiat într-adevăr bine. Hai să bem *brüderschaft.*

— Să vină Heinrich Osipovici şi bem. Vă aduceţi aminte povestea cu omul care s-a îmbătat şi a

început să tragă peste el bicicleta în loc de plapumă? Nu-i aşa că-i amuzant? Vă place literatura?

— O divinizez! Ştii, am să-ţi spun ceva, în copilărie visam să devin scriitoare.

— Şi ce-aţi devenit?

— Ce? Femeia de serviciu a soţului! mi-o reteză ea cu amărăciune.

Pe frunte i se săpară din nou două riduri adânci: pecetea celor nouăsprezece ani trăiţi alături de Taras Mihailovici Işcenko. Se apropie iarăşi de mine. „Ia uite ce mai atac!” mă gândii, îndepărtându-mă din nou. Ca într-un film comic de proastă calitate. „Acum să te ţii, student Varaksin! Oare când a reuşit să se «pileascâ» – «pardon de expresie»?” Dinspre ea adia un miros dulceag de parfum.

— Chanel?

— Ce-ai zis?

— Folosiţi parfumul „Chanel”?

— Ah, asta-i? Da, mi-am făcut rost de un flaconaş prin cunoştinţe. Îmi place să fiu şic!

— E un parfum scump.

— Dă-l încolo! Bem?

— Să-l aşteptăm pe Heinrich Osipovici.

— Da? spuse femeia pe un ton capricios. Solidaritate masculină?

Se sculă, se apropie de aparatul de radio şi începu să sucească butonul de reglaj.

Intră Busch, aruncă o privire rapidă întâi asupra ei, apoi asupra mea şi spuse:

— E curios! Nu-i nimeni la ei. E clar, ea este acum în vizită la părinţi la Smolensk, dar Surkin? N-o fi venit încă de la serviciu? Este deja şase, la ora asta e întotdeauna acasă. Foarte curios! repetă el din nou.

— E şase? întrebai din nou. Atunci e timpul s-o-

ntind. Iertaţi-mă că vă părăsesc. A fost tare plăcut.

M-am sculat: voiam să-i găsesc pe vecinii mei de cameră înainte de a dispărea undeva pentru toată seara.

— Ei asta-i! Busch începu să dea din mâini. Să mai stăm, să mai stăm puţin! Să ciocnim un păhărel. Ah, da, dumneata nu bei. Klavocika, ce s-a întâmplat, musafirul nostru s-a plictisit?

— Heinrich Osipovici – am spus cu glas scăzut – e drept, mi-e cam neplăcut, am o întâlnire, înţelegeţi, am făcut cunoştinţă aici cu o... m-m, fetişcană.

Busch mă privi. Mi-am luat o mână care trebuia să însemne că sunt un mare pişicher, lucru care, după părerea mea, l-a bucurat.

— Te-am înţeles. Nu mai am nimic de obiectat. Încă ceva: cu Surkin vorbesc eu neapărat. Chiar azi. Mâine să treci pe la el pe la serviciu, iată adresa; luă creionul de pe servantă şi scrise ceva pe o hârtiuţă. Ascultă-mă, cum ai să te mai duci azi la întâlnire cu piciorul frânt, a?

Despre asta am şi uitat. Cred că voi fi nevoit să şchiopătez toată seara, dacă mă mai întâlnesc cu Busch pe neaşteptate? Cu toate că astăzi nu cred să mai iasă din casă.

— Parcă mă simt mai bine, spusei eu făcând câţiva paşi de probă prin cameră. Vedeţi?

— Excelent, spuse Busch. Dacă eşti sportiv, Borea? Să mergem, te conduc.

— Cu bine, Klaudia Nikolaevna, am spus la despărţire.

— Îţi doresc succes, răspunse ea fără a se urni de lângă aparatul de radio.

Busch deschidea uşile şi mă lăsa să trec înainte. Ne-am oprit în antreu, nu în cel interior, unde era

oglinda, ci în cel cu scară.

— Ascultă – îmi spuse Heinrich Osipovici, răsucindu-mi un nasture de la cămaşă – dacă vrei să-ţi împrumut bani, îţi stau oricând la dispoziţie. Îţi sunt foarte, foarte îndatorat...

Întâmplător, îmi ridicai ochii. La etaj, unde se termina scara de lemn şi se forma un balconaş, era o uşă întredeschisă prin care mă privea cineva.

Mi-am mutat privirea. Spusei lui Busch cu aprindere:

— Desigur! Mulţumesc frumos! Până una-alta, mai am ceva.

— Ţine legătura cu mine, e rău să fii singur într-un oraş străin. Locuieşti la hotel?

— Da.

— În ce cameră?

— Trei sute cinci.

— Ce coincidenţă! Busch mă privi cu atenţie, clipi.

— De ce?

— Nu, nu-i nimic... Vino mai des pe la mine. Te-aş fi invitat să stai la mine, numai că, vezi şi singur... Chicoti... Şi-apoi, sunt şi bătrân, ce fel de tovarăş ţi-aş putea fi!... Dar poate te-o mai distra Klavocika? Mai vino!

„Nu-i prea departe de adevăr, gândii. Această Klavocika tare ar vrea să distreze pe cineva. La Busch nu va poposi prea mult.”

— Nu se pregăteşte să plece acasă?

— Încă nu. Vrea să-şi mai revină într-un fel, să facă puţină plajă. Să nu-ţi închipui, ea suferă foarte mult.

„De ce mă minte? Poate se simte prost din cauza ei.”

— Mulţumesc. Am să mai vin.

Privii pe furiş, din nou, pe scară: nu mai era nimeni.

Ciudat vecin are Busch! De ce se ascunde? „Surkin seamănă cu un hârciog, gândii maşinal. Interesant, unde a fost în timpul crimei?”

Capitolul VII
DELEGATUL DIN SARATOV

Când m-am reîntors în cameră, nu mai eram atât de sprinten ca dimineaţa: mă simţeam puţin obosit. Era zăpuşeală. Deasupra oraşului se adunaseră nori. Peste un minut putea începe ploaia. În ţinuturile baltice vremea se schimbă rapid. La vreo cinci kilometri cred că ploua.

Am avut noroc, căci mi-am găsit ambii vecini în cameră. Voitin freca în lighenaş clăbucul de săpun, se pregătea de bărbierit.

— Văd că vreţi să vă întoarceţi la viaţa civilizată, am spus.

— Priveşte, priveşte, studentule, mă invită Voitin. Învaţă. *Ştiinţa hrană-i pentru tânăr*[3], cită el din versurile poetului.

Perdelele de tifon, care fluturau de dimineaţă din cauza curentului, erau date în lături şi prinse cu şnur de cuiele din tocul ferestrei. Fixarea perdelelor nu făcea parte din preocupările marinarului. Mai mult ca sigur, acest lucru l-a făcut cel de-al doilea vecin. Acesta stătea acum lipit de pervaz şi se uita în piaţa publică. M-am dus şi eu la fereastră şi, privind afară, am spus cu voce tare:

— Parcă se apropie furtuna.

Vecinul se îndreptă. Era un om de statură mijlocie,

[3] Din *Oda* (1747) de Lomonosov.

ordonat, cu părul pieptănat lins şi parcă uns cu briantină, purta ochelari (stătea în aşa fel, încât în lentile se reflecta cerul înnourat; ochii nu i se vedeau).

— E foarte posibil, rosti el încet.

Apoi se prezentă, înclinându-se uşor:

— Puhalski, Nikolai Gavrilovici.

Era al patrulea din cei ce mă interesau până în prezent.

— *Ich grüße Sie in diesem schönen Haus. Ich heiße Boris Waraksin*[4]*,* am scandat eu în glumă. Am spus într-o doară, pentru că socoteam puţin probabil să fi luat parte la evenimentele anului ’44: avea pe-atunci nouăsprezece ani. Se miră puţin. Îşi ridică sprâncenele deasupra ramei de aur:

— *Sehr angenehm, Herr Waraksin*[5], mi-a răspuns el.

— *Verzeihen Sie, daß ich... Deutsch spreche. Das ist nur ein Versuch... Im nächsten Jahr habe ich Staatsprüfung und möchte mehr Praktik haben.*[6]

— *Praktik – das ist das wichtigste für die Sprachbeherrschung*.[7]

— Vai, ce pronunţie aveţi! Sunteţi de invidiat, i-am spus după o scurtă pauză. Un veritabil dialect berlinez.

— Am făcut serviciu după război la Berlin, spuse el

---

[4] Fiţi binevenit în această casă minunată. Mă numesc Boris Varaksin.

[5] Sunt încântat, domnule Varaksin.

[6] Scuzaţi-mă că vorbesc nemţeşte... Este numai o încercare. Anul viitor îmi dau examenul de stat şi mă străduiesc să conversez cât mai mult.

[7] Conversaţia e prima condiţie pentru stăpânirea limbilor străine.

încet.

— Aţi luptat?

— Puţintel, la sfârşitul războiului.

— Probabil, când eraţi cu studiile pe terminate.

— Nu, am fost până în anul patruzeci şi patru pe teritoriul ocupat.

Aceasta o ştiam şi noi: din datele lui personale cerute de la Saratov. Fusese luat în armată în regiunea Carpaţilor (din acele locuri era originar Taras Mihailovici Işcenko), iar ceea ce făcuse Puhalski până atunci era tocmai în curs de verificare. Aveam câteva nelămuriri, de care aş fi întrebat cu dragă inimă pe vecinii mei. De exemplu: de unde a apărut nebunul negru în buzunarul hainei celui ucis. Lucrul acesta nu-mi dădea pace. Unul dintre ei o ştia. Greutatea muncii noastre constă tocmai în faptul că întrebările directe nu au sens până la descoperirea făptaşului. Până atunci sunt mai mult dăunătoare. Cine-i duşman, cine-i prieten era încă neclar. Înseamnă că vom umbla tot pe bâjbâite.

— Aţi fost partizan, desigur? l-am întrebat cu respect.

— Nu.

— Din cauza vârstei?

— Nu.

— Atunci de ce?

Mi-a răspuns că sunt naiv şi că dacă aş fi fost sub ocupaţie („...ai avut noroc în multe privinţe, inclusiv în privinţa vârstei”), n-aş mai fi pus asemenea întrebări. Acolo totul era altfel şi nu toată lumea a luat parte la războiul de partizani. Tuşi în pumn.

— Prin urmare, aţi cam dat bir cu fugiţii? i-am trântit-o eu.

Voiam să-l provoc la o dispută, pentru că dintr-o

dispută nu numai că reiese, în cele mai multe cazuri, adevărul, dar ai şi posibilitatea de cunoaştere a adversarului. În afară de aceasta, aveam impresia că liniştitului Puhalski, după legea contrastelor, trebuiau să-i placă oamenii dârji.

Doream să-i plac.

— Se prea poate. Pe mine, de exemplu, atunci, m-au mobilizat cu forţa în poliţie, am stat câteva luni, apoi am fugit.

— Unde?

— În alt raion.

— Trebuia să fugiţi la partizani! o tot ţineam pe-a mea.

— Fireşte, trebuia, consimţi el din nou.

Voitin tăcea. Cu toate că, după opinia mea, trebuia să intre în discuţie. Foarte concentrat îşi plimba briciul pe obraz, neluându-şi ochii de la oglindă. În cameră era încă lumină, totuşi cu greu te mai puteai bărbieri. Traversă încăperea în linişte şi aprinse becul de sus – în radioul din plastic negru de pe masă, care mormăi tot timpul, se auzi un pocnet sec. Voitin se întoarse la oglindă.

— Dumneata te-ai fi dus? mă întrebă deodată Puhalski.

— Unde?

— În pădure, la partizani.

Am stat puţin pe gânduri.

— Da. Cu toate că... în general, aveţi dreptate: atunci, desigur, totul era mult mai complicat decât se pare.

— Vezi? spuse Puhalski încet.

Mi se păru deodată că nu-i deloc moale, ci, dimpotrivă, e un om dur, încăpăţânat. Scoase pieptenele şi se pieptănă, deşi nu era cazul. O făcu

dintr-o simplă obişnuinţă. Judecând după toate, avea grijă de aspectul său exterior. Aparatul de pe masă se porni să hârâie şi un glas frumos începu să cânte: *Seriojka, de pe strada Malaia Bronnaia*.

Puhalski îl dădu mai tare.

— Ce cântec minunat!

Îmi plăcea şi mie, dar mormăii, continuând să-mi joc rolul:

— Prea sentimental.

— E-hei, studentule! spuse Voitin scurt, se depărtă pentru o secundă de oglindă şi-şi răsuci degetul arătător în jurul tâmplei.

Puhalski îmi luă apărarea:

— Ce-i cu asta? Cântecul nu poate să placă tuturor deopotrivă.

Voitin ridică în tăcere din umeri. Puhalski reluă discuţia noastră:

— Pe vremea aceea eram un adolescent tare nehotărât, slab, cu complexe de inferioritate, cum se spune acum în apus.

— Dar aceasta trece cu anii? spusei eu ţâfnos.

— Depinde.

— După Freud acest complex există aproape la fiecare.

— Nu sunt la curent cu teoria lui Freud, am auzit doar de ea.

— Ce-aţi auzit?

Voitin terminase cu bărbieritul, acum îşi strângea toate uneltele pentru a le spăla la toaletă. Totuşi, se pare că adineaori se temuse să nu se taie, deoarece acum intră şi el în vorbă:

— Ar trebui să lucrezi în miliţie, studentule!

— De ce?

— Pui cam multe întrebări.

Puhalski mă privi cu atenţie şi spuse:

— Ei, de ce-l supăraţi pe tovarăşul?

— Oare în asta e ceva jignitor?! am rostit eu cu mirare. *Miliţia mea pe mine mă apără.*[8] Am la Moscova un coleg care lucrează la miliţie, un băiat tare de treabă. Consideraţi asta ceva ruşinos?

— În niciun caz! Din contra, m-am gândit că dumneata vei considera astfel. Adică nu m-am gândit, dar s-ar fi putut să fie aşa, spuse încurcat Puhalski.

— Sunteţi pentru prima oară aici?

— Nu, răspunse Puhalski. Cum se numeşte râul ăsta care trece prin oraş, uite colo?

Nu ştiam. Voitin spuse cum se numeşte şi ieşi, ţinând în faţă trusa de bărbierit. Prosopul şi-l atârnase pe degetul arătător, ca să nu-l murdărească de săpun.

— Vecinul nostru cunoaşte foarte bine oraşul, remarcă Puhalski.

— A locuit pe vremuri aici.

— Şi pe urmă?

— Nu v-a povestit nimic?

— Nu.

— A avut o mare durere, nici până acum nu s-a obişnuit cu gândul – am spus şi, privindu-l pe Puhalski în faţă, am adăugat: Un ticălos i-a denunţat soţia la Gestapo în timpul războiului. Ea fusese agent de legătură al detaşamentului de partizani.

— Nu mai spune!

Îşi scoase ochelarii cu ramă de aur. Acum părea un neajutorat şi uluit: avea o miopie pronunţată. Scoase din buzunar o batistă călcată, suflă peste lentile, aburindu-le, şi începu să le şteargă.

---

[8] Din poemul *Horoşo!* de V. Maiakovski.

— Cum se numea?

— Kruglova. De data aceasta îmi veni mie rândul să mă mir. Aţi cunoscut-o?

— De unde? Acum câteva zile mi s-a povestit despre nimicirea ilegaliştilor localnici. Mi-a fost arătat, printre altele, locul unde fusese casa acestei Kruglova: au ars-o nemţii, acum acolo e o grădiniţă.

— Unde vine asta?

— Strada n-o ştiu, o ţin minte aşa, din vedere. Am fost în vizită la un inginer de la fabrica de mobilă – lucrez în acest domeniu, am venit aici în delegaţie, am stat amândoi la fereastră şi el mi-a povestit. Mai era de faţă un bătrânel, anume Işcenko, dar s-a îndepărtat fără să asculte. Spunea că nu-i plac povestirile de groază. Simpatic bătrân mai era! Printre altele, să ştii că a dormit chiar în patul dumitale. L-au pocnit mortal nişte huligani acum trei zile.

„Încă o versiune”, reţinui eu în minte.

— Huligani? Care? Măcar i-au prins?

— Nu ştiu... Işcenko nu era om rău. Îi plăceau anecdotele şi preferansul... Nu bea.

„Aha! înseamnă că nici cu Puhalski n-a vrut să bea.”

M-am cutremurat.

— Aici seara nu poţi ieşi nici în stradă, nu?

— A fost omorât ziua. L-au lovit în cap.

— Poate a căzut singur şi s-a izbit?

— Nu, a fost omorât.

— Părea că-i un orăşel tare liniştit! am spus – vechi, cu străzi pietruite şi, în genere...

— Niciodată să nu dai crezare exteriorului, spuse Puhalski pe un ton povăţuitor şi cu tărie, punându-şi ochelarii şterşi. Ascunse batista în buzunar. Zâmbi.

Eşti încă foarte tânăr, Borea, dă-mi voie să-ţi spun astfel, n-ai experienţa vieţii.

— Ce-i drept, e drept! încuviinţai eu.

— Nu te supăra. Acesta-i tocmai neajunsul care se îndreaptă de-a lungul anilor. Scuză-mă, dumneata fumezi?

— Fumez. Dar... mă bătui cu mâinile peste buzunare – în momentul de faţă nu vă pot fi de folos.

— Ce păcat! Tare aş mai fuma o ţigară, dar am uitat să cumpăr. Voi fi nevoit să cobor.

— Să mergem împreună. Ce v-a povestit despre ilegalişti inginerul acela?

— Cine? Oh, acest Busch?

„Oho!” spusei în gând.

— Nici el nu prea ştie cine ştie ce. Zicea că s-a stabilit aici în anul patruzeci şi opt, toată povestea i-a spus-o vecinul care locuieşte deasupra lui.

„Din această treabă evident Surkin mai lipseşte. Totul duce spre asta.”

Am întrebat:

— Vecinul a fost partizan?

— Nu ştiu. E cam ciudat. Când am plecat cu Işcenko de la Busch, stătea liniştit pe un scăunel şi fuma, după aceea ne-a văzut, a aruncat deodată ţigara, şi-a pus mâna la falcă şi s-a întors. Ne-am îndepărtat vreo douăzeci de paşi şi m-am uitat înapoi: ne privea cu atenţie şi nu se mai ţinea de falcă.

— Era cumva beat?

— Mai curând cu psihicul în neregulă.

— Poate că-i deja la balamuc. De mult a fost asta? întrebai cu indiferenţă. Puhalski ridică ochii spre tavan.

— Pe data de două, îşi aminti el.

„Işcenko l-a văzut pe Surkin pe data de două, îmi

zisei. În ziua de trei s-a întâlnit cu cineva. Pe cinci a murit. Înlănţuire? Se prea poate. Numai dacă Busch n-a minţit cine ştie pentru ce, în privinţa datei de trei.”

Intră Voitin: era proaspăt bărbierit şi părea mult mai tânăr decât dimineaţa. Atârnă prosopul de spătarul patului şi-i îndreptă cutele. Îşi turnă parfum în palmă şi, strângându-şi pleoapele, se dădu pe faţă cu el. În cameră se răspândi un miros ce gâdila nările.

Interesant, pentru ce se dichiseşte atât? Credeam că spre sfârşitul zilei va fi beat turtă.

— La dans? l-am întrebat.

— Aha. Voi dansa „cha-cha”.

„Şi încă ceva e interesant – de ce a avut nevoie dimineaţă de autobuz?”

— Care-i adevărul?

— Adevărul, adevărul – unde-i adevărul? mormăi el. M-am săturat să tot lâncezesc în cameră şi să ascult polci la radio, asta-i! Mă duc la cârciumă să mai stau cu oamenii. Vă invit.

— Mulţumesc, am întâlnire c-o fetişcană.

— Şi dumneata? se-ntoarse el spre Puhalski.

— Eu nu beau, doar ştii.

„Eu nu ştiam”, zisei în sinea mea.

— Păcat că stai într-o seară ca asta în casă, rosti el. Arşiţa a scăzut, tocmai bine de plimbare.

— Norii! spuse Voitin.

— Ajută la sănătate: sunt mulţi ioni în aer.

Mi l-am imaginat deodată pe Puhalski copil, cu ghiozdanul în spate. Cred că în şcoală i se spunea prescurtat Puf. În orice caz, i se potrivea. „Ei, Puf, vii să jucăm ţurca?” „Nu-mi dă voie mama.”

— Nu cumva aveţi ţigări, l-am întrebat pe Voitin.

— L-am întrebat şi pe el, mă anunţă Puf.

— S-au terminat, spuse Voitin.

— Poate că au mai rămas în noptiera răposatului.

— Nu fuma.

— Păcat! Ce coincidenţă, ni s-a terminat tutunul la toţi trei deodată! Să mergem să cumpărăm.

— Pe mine să nu mă aşteptaţi, trebuie să-mi mai calc pantalonii, spuse Voitin.

— Vă cumpărăm noi.

— Îmi iau singur, când cobor.

— Mergem, Nikolai Gavrilovici?

— Da-da, imediat.

— Luaţi-vă haina, dacă vă pregătiţi de plimbare, vremea e schimbătoare, acuşi-acuşi începe ploaia, l-am sfătuit eu.

Parcă s-a speriat de ceva, sau mi s-a părut mie?

— Merg cum sunt.

— Apropo, unde-ţi este haina? întrebă Voitin. Înainte o îmbrăcai în fiecare seară, acum n-o mai văd.

— Am uitat-o pe undeva.

— Cum adică, pe undeva?

— Pe plajă.

„Ciudat”, mă gândii. Haina e totuşi un lucru scump, iar el nici nu s-a plâns măcar. „Am uitat-o şi gata.” Nu ştiu de ce îmi veni în minte că răposatul Işcenko era fotografiat în haină. Ziua pe căldură?

— Cum este timpul aici? am întrebat.

— E foarte cald! Cred că-i prima dată când s-a înnourat, după zece zile, mi-a răspuns Puf repede. Mi s-a părut că a suspinat uşurat văzând că s-a schimbat subiectul. Mergem?

— Petrecere frumoasă diseară! i-am urat lui Voitin.

Nu mi-a răspuns.

Am trecut prin coridor şi am început să coborâm. Puf mergea înainte. Unele din vergelele care fixau covorul pe trepte lipseau, covorul alunecă şi Puf era

cât pe ce să cadă. Am reuşit să-l apuc de braţ. Îşi pusese o bluză groasă cam largă, aşa că era greu de spus dacă este voinic sau nu. Acum însă am simţit sub degete muşchi puternici, antrenaţi ca ai unui boxer de categoria I. Nu mă aşteptam la asta. Mi-am amintit caracterizarea „profesională” a „Centaurului”. „Cunoaşte la perfecţie limba germană, fizic robust, îi place băutura.” Acesta nu bea.

I-am spus:

— Oho, aveţi bicepşi de campion!

— Practic halterele, răspunse încet Puf. (Nu, totuşi e Puhalski!) Am o sănătate şubredă din naştere şi o fortific. Mi-am zdruncinat-o şi mai şi din cauza abuzului.

— În ce privinţă?

— La vârsta dumitale beam cât un cal!

Capitolul VIII
CE FUMEAZĂ FIECARE

Chioşcul de ţigări de la intrarea hotelului era deschis. Bătrâna de la ghişeu, cu ochelarii pe nas şi cu buzele strânse, număra mărunţişul.

— Fiţi amabilă, daţi-mi două pachete de „Trezor”, spuse Puhalski aplecându-se spre gemuleţ. Sunt ţigaretele cele mai bune şi fără efect nociv, explică el.

— Mie daţi-mi „Djebal”, tot atâtea.

— Fumezi şi dumneata ţigări bulgăreşti? Marinarul nostru fumează numai „Belomor”. Nu-mi place ţigara cu carton, se stinge mereu şi trebuie să tragi zdravăn din ea. Am privit maşinal vitrina. „Belomor-kanah” era expus.

— Măicuţă, „Belomor” aveţi cam rar?

— Ba am tot timpul... De o lună de zile vând întruna!

— Vecinul nostru are noroc, observai eu.

În intervalul de timp în care a fost ucis Işcenko, Voitin se dusese după ţigări. A lipsit douăzeci de minute, după declaraţia femeii de serviciu. Pentru ca să cobori de la etajul doi şi să te întorci fără grabă îndărăt, ai nevoie de maximum trei minute. S-o mai fi plimbat poate? Nu, el a declarat clar: am fost după ţigări. Când trebuie să-şi susţină alibiul, omul găseşte justificare până şi pentru câteva minute, spune detailat tot ce a făcut. Poate că chioşcul acesta era

închis şi Voitin s-a văzut nevoit să meargă la altul.

— La ce te gândeşti? mă întrebă Puhalski.

— A? Mi-am amintit de o istorioară veselă.

— Spune-o.

Mi-am aprins ţigara şi i-am povestit un banc vechi. Puhalski râse. După aceea mi-a spus el un banc şi am izbucnit eu în râs.

— Încotro te duci, dacă nu-i secret? întrebă Puhalski cu bunăvoinţă.

— Dar dumneata?

N-aş fi vrut să vină după mine la hotel.

— Unde-oi vedea cu ochii.

— Pot să te însoţesc, am cincisprezece minute la dispoziţie. După aceea o întind. De acord?

— Fireşte, fireşte.

Pornirăm de-a lungul bulevardului care începea din spatele hotelului. Afară nu se întunecase încă. Norii se împrăştiaseră şi acoperişurile caselor erau învăluite în lumini crepusculare.

— Ascultă, mi-ai spus că inginerul care ţi-a povestit despre ilegalişti se numeşte Busch? Nu-l mai cheamă şi Heinrich Osipovici? Seamănă cu un hipopotam?

Puhalski se opri locului; doar lentilele ochelarilor îi sclipiră.

— Întocmai.

— Doamne! am spus bucuros. Ce mică e lumea! Acum patru ore l-am salvat de la moarte, propriu-zis l-am tras din faţa unei maşini! Venea în goană o „Volgă” – vâjj! – iar el mergea liniştit... L-am împins în ultimul moment! Am făcut cunoştinţă. M-a invitat la el.

— Ţi-ai scrântit piciorul salvându-l?

„Acu-i acu!” mi-am zis. Pentru orice eventualitate, şchiopătam puţin.

— Îhî! Cum vi s-a părut? După părerea mea, e tare cumsecade, nu-i aşa?

— Nu ştiu, se eschivă de la un răspuns direct Puhalski. Am fost doar o singură dată la el. E un inginer capabil, a pus la punct secţia care produce mobilă demontabilă standard.

— Are o casă drăguţ mobilată, cu tablouri frumoase pe pereţi. V-a plăcut? Cred că are un salariu de vreo două sute de ruble, ce-i mai trebuie?

Chiar dacă nu era tocmai sinceră, discuţia noastră părea destul de degajată; în astfel de situaţii interlocutorul spune pe şleau şi cu uşurinţă atitudinea sa faţă de un lucru sau altul. Dar Puhalski mormăia ceva în doi peri.

— Nici în materie de femei nu-i tocmai ageamiu, spusei.

— Cum ai ajuns la această concluzie? se interesă deodată Puhalski.

— Am găsit acasă la el una frumuşică!

— Da?

— Îhî! Dumneavoastră cum vă lăudaţi în privinţa asta?

Ridică din umeri. Era greu să scoţi ceva de la el. Aceasta-mi amintea jocul: *„Ţi-a trimis stăpâna ta / gologani, uite ici suta, / ca să-ţi cumperi tot ce vrei, / dar să nu te-atingi de ei; / da să nu zici / şi nici ba, / alb să n-alegi / şi nici negru, / chiar aşa / – aminte ia!”* Parcă s-ar fi juruit să nu spună nimic precis.

— Eşti moscovit? mă întrebă la rândul lui.

— Da, i-am răspuns. De ce?

— Nu, nimic, am întrebat doar aşa. Se şi vede cât de colo.

Rosti toate astea fără răceală, cu bunăvoinţă chiar.

— Pe moscoviţi îi recunoşti imediat, mă mândrii eu.

Apoi, pe neobservate, strecurai:

— Nu plouă. Se poate umbla şi fără haină.

Se prefăcu că n-a auzit şi, aplecându-se puţin, încercă să-şi aprindă ţigara. Trebuia să mă întorc la hotel, îl dusesem destul de departe, iar în cale mai aveam de făcut o treabă.

— Ei, am întins-o, Nikolai Gavrilovici.

Se îndreptă:

— E deja timpul? Fetişcana-i drăguţă? Hai, du-te, să nu faci de râs onoarea camerei noastre.

Am cotit-o din bulevard şi, nimerind într-o stradă paralelă, am găsit un telefon public.

„Salutări de la Kolea, am spus după formarea numărului. Aţi pus-o pe Klaudia să-şi identifice unchiaşul?”

„Ne-a spus că-i vine greu să-l vadă. Nu am insistat.”

„Descrie-mi exact, cum era îmbrăcat?”

„Pantaloni de stofă bleumarin. Cămaşă albă obişnuită. Haina…”

„Stop! Ce fel de haină avea?”

„Gri cu dungi.”

„Cumpărată de gata, sau făcută la comandă?”

„Ungurească.”

„Cum era timpul în dimineaţa crimei?”

„M-m, cald.”

„Nu se pregătea să plouă?”

„Nu.”

„Verificaţi dacă avea prin buzunare tutun. Să controlaţi separat buzunarele pantalonilor şi buzunarele hainei. În al doilea rând, verificaţi dacă în dimineaţa aceea a fost deschis chioşcul de ţigări de la intrarea hotelului. În al treilea rând, adunaţi date despre vecinul lui Busch din strada Cernîşevski.

Locuieşte la etaj. Luaţi legătura cu Novosibirskul, mă interesează prietenul Klaudiei, un oarecare Karik. Unde-i acum? Asta-i tot.”

Am agăţat receptorul şi am pornit-o repede spre hotel. Am urcat scara încetişor, pentru că nu voiam în niciun chip să mă întâlnesc cu Voitin. Pe coridorul etajului întâi, trecând de scândurile rezemate de perete, m-am apropiat de măsuţa Bîstriţkăi. Era ora opt fără cinci. Privii cu coada ochiului la tabloul cu chei. „305” era în cui. Voitin plecase.

Bîstriţkaia scria ceva în registrul de serviciu. Alături stătea înlocuitoarea din schimbul următor. Bătui cu degetele în masă.

— Cioc! cioc! Se poate intra?

Înlocuitoarea se uită la mine chiorâş.

Bîstriţkaia şi-a ridicat capul.

— A, dumneata erai?

— Sunt punctual ca regina Angliei, spusei arătându-i ceasul.

Capitolul IX
„CUM TE CHEAMĂ?”
„NICICUM”

Pe stradă începuse să amurgească. Norii se adunau din nou deasupra oraşului. Pe bulevardul învăluit tot mai mult în întuneric (felinarele nu se aprinseseră încă) se porni vântul, foşnind prin frunziş. Am luat-o pe Bîstriţkaia de braţ.

— Nu ţi-e frig?

— Nu prea, răspunse ea. Schiţai un gest să-mi dezbrac haina – o hăinuţă cam veche „studenţească”.

— Nu trebuie, nu-i frumos.

— Lasă! Dacă-i frig, trebuie să te încălzeşti, asta-i clar.

— Sunt şi aşa destul de bârfită. Dacă m-o vedea careva îmbrăcată cu haina dumitale, s-a zis cu mine.

— Dar nu-i nimeni pe stradă.

— Aşa se pare: aici toţi se cunosc între ei.

Purta o rochie în carouri, scurtă, mai sus de genunchi. Îşi atârnase geanta pe umăr. Vântul îi răvăşea părul şi din când în când fata îşi dădea capul pe spate.

— Încotro mergem?

— Eu mă duc acasă. Dumneata nu ştiu unde mergi. Probabil vrei să mă conduci.

— Ascultă, îţi propun ceva! Hai să stăm la căldură într-o cafenea.

— Nu vreau.

M-am postat în faţa ei, oprind-o.

— Raicika, închipuieşte-ţi numai – mă duc în cameră – pustiu; o să-mi fie tare urât. N-am să aprind lumina, am să mă aşez pe pat şi-am să mă pun pe un plâns cu lacrimi amare.

Fata începu să râdă.

— Atunci aprinde lumina!

— Vezi cât eşti de rea! De altfel, dumneata semeni cu o artistă, nu-mi pot aminti cum se numeşte.

— Mi s-a spus că semăn cu Barbara Brîlska. Nu eşti primul. Doar părul îl am de altă culoare. Nu-i aşa că semăn? Şi dumneata găseşti?

— Eşti leită Barbara, am spus solemn. Barbara, mergem la Cafe-bar?

— Nu. Eşti căsătorit?

— Da.

— Ciudat, de obicei se spune nu. De ce nu porţi verighetă?

— Nu-mi place.

— Nici soţia dumitale nu poartă?

— Nici ea.

— Aşa e mai uşor să înşeli. Dumneata îţi înşeli soţia?

„Drace! mă gândii. Altă ieşire nu aveam: cum aş fi putut altfel s-o cunosc? Ne vom despărţi ca doi prieteni buni, dar vreo două ore va trebui să mă prefac în fel şi chip.”

— O iubesc, am spus.

— E frumoasă?

— După mine, da.

— Cred că-i frumoasă. Trebuie să ai o soţie frumoasă.

— Ascultă, nu am deloc chef să vorbesc în

momentul acesta despre ea. Hai să vorbim despre dumneata. Eşti atât de drăguţă şi probabil nu duci lipsă de curtezani.

„Cât sunt de demodat! îmi zisei! Cred că aşa a vorbit cu ea şi Taras Mihailovici Işcenko”

Se strâmbă.

— Păstrează-ţi complimentele pentru soţie. Şi apoi... nu-mi place niciunul.

— Deci, niciunul?

— Nu ştiu. Cred că sunt cam fluşturatică. Un băiat de aici e îndrăgostit de mine lulea. Mie-mi plac însă oamenii care povestesc fel de fel de istorii interesante... ei, într-un cuvânt, cei de la care învăţ ceva. Aici e plictiseală de moarte, nici nu-ţi poţi imagina! Iar dumnealui e gelos.

— Oare poţi să înveţi ceva numai de la cei sosiţi? Îţi place să citeşti?

— Când am timp liber, citesc.

— Pe Tolstoi l-ai citit?

— Care? Lev? Am învăţat despre el în şcoală.

— În şcoală!... o imitai, dar *Anna Karenina* ai citit?

— A fost pe aici în turneu un teatru cu această piesă. Am văzut-o. O peltea!

— Dumnezeule! Dar *Holstomer?* Când gloaba aceea bătrână îi povesteşte calului istoria vieţii sale.

— Nu, declară ea. Toţi de-alde Tolstoi, Cehov s-au demodat. Ei n-au scris despre noi, acum suntem cu totul altfel.

— Ei, ştii!

— Despre gusturi nu se discută. Cunoşti maxima?

— O cunosc.

M-a întrebat dacă sunt în concediu. I-am relatat povestea mea. Mi-a spus că-i invidiază pe bărbaţi; femeile au o soartă mult mai anostă şi puţin

atrăgătoare: nu pot deveni marinari.

— Hai să mai stăm pe bancă dacă n-ai îngheţat de tot, am propus.

— Nu mi-e frig de fel.

Ne-am aşezat.

— Totuşi, ia haina.

— Bine, o iau. Dar dumneata?

— Sunt călit.

— Fii atent. Noaptea la hotel se întâmplă să fie frig. Clădirea-i construită din piatră şi-i veche şi umedă. Să ceri un pled de la Hilda, aceea care m-a schimbat – e fată bună şi-ţi va da.

— Mulţumesc. E greu să lucrezi în schimbul de noapte?

— Dormim după aceea, da şi în timpul serviciului mai poţi aţipi. Avem numai patruzeci şi opt de camere, vestibulele sunt mari, dar camere-s puţine, primul număr indică etajul, celălalt camera. Sovietul orăşenesc vrea să construiască un hotel nou, unul cu multe camere.

— Te transferi acolo?

— M-am plictisit aici. Aş pleca peste nouă mări şi nouă ţări.

— Mie-mi place oraşul dumitale. Marea e aproape de tot, şi în general...

— Asta-i mare? Am fost anul trecut în sud. Acolo-i „okay”!... Aici însă. Când se porneşte ploaia, nu se mai opreşte o lună. Ştii ce efect au ploile asupra nervilor, e groaznic!

— Atunci, pleacă.

— Nu mă ia nimeni. Dumneata dacă n-ai fi însurat, m-ai fi dus de aici? întrebă fata în glumă.

— Negreşit, răspunsei eu.

— Ştii care bărbat place unei femei? Bărbatul care-i

amabil, gentleman şi cedează. Dacă nu ia în serios tot ce spune femeia, atunci în compania lui e bine, e plăcut. Îţi divulg secrete feminine, aşa-i? Băiatul de care ţi-am vorbit e cam posac, ia totul numai în serios – hai să ne căsătorim, hai să ne iubim până la sfârşitul vieţii!

— Se mai întâmplă, am spus.

Stăteam lângă locul de joacă al copiilor. Între timp, se întunecase de-a binelea, felinarele se aprinseră, împrăştiind în jur o lumină verzuie, lugubră parcă. Pe pământ se aşternea umbra copacilor. Un băieţaş de vreo şase ani se juca în grămada de nisip înconjurată de gărduţ. Vizavi – în umbră, pe o bancă – li se vedeau numai feţele – şedea o pereche. El o îmbrăţişa, iar ea se hlizea întruna.

— E dezgustătoare, nu-i aşa? arătă cu capul Bîstriţkaia.

— De ce atâta răutate? Nici n-o cunoşti măcar!

— Dumneata eşti milos! tărăgănă fata. Printre altele, ţi-ai făcut culcuşul pe un loc nefericit.

— În ce sens?

„Interesantă asociaţie de idei – gândii – milosul şi Işcenko.”

— Cum, nu ţi-au povestit vecinii?

— Nu.

— Omul care a dormit în patul dumitale a fost omorât.

— Adică? făcui eu pe naivul.

— Foarte simplu – a fost omorât – repetă ea cu oarecare plăcere parcă.

— Pentru ce?

— De unde să ştiu! Cred că a fost un tip josnic de tot, de aia i-au şi făcut de petrecanie.

„Aşa” – spusei în sinea mea. Despre Işcenko s-a

vorbit în fel şi chip; aşadar, o caracterizare atât de proastă nu i-o făcuse încă nimeni până acum. Interesant că vine tocmai de la Bîstriţkaia.

— L-ai cunoscut bine?

— Nu.

— Văd că-ţi place să descrii oamenii în culori sumbre. Pe tanti de vizavi ai bârfit-o, pe omul acela... Poate degeaba?

— Ba nu degeaba, spuse ea cu încăpăţânare.

— De ce vorbeşti aşa despre el?

— Am motivele mele.

— S-a legat de dumneata?

— Nici nu vreau să mai aud despre el!

— Păi nici nu trebuie. Dar ucigaşul a fost prins?

Dădu din umeri înfiorată şi, rotindu-şi privirea în jur, răspunse nu ştiu de ce în şoaptă:

— Nu l-au prins.

Nu presupuneam că voi afla astăzi totul. Trebuia doar să mă orientez cât de cât. Mi se părea că mă aflu într-o pădure necunoscută şi caut cărăruia care mă va duce la ţintă. Ştiam câte ceva despre această cărăruie, dar n-o puteam vedea. Semănăm cu un goniometru cu antenă rotativă sensibilă, care se târăşte din stradă în stradă, se învârteşte prin tot oraşul, pentru a deosebi dintre atâtea unde pe cea duşmană, s-o intercepteze şi s-o repereze pe rozeta gradată. Dar mai curând eram un simplu om, dator să cunoască adevărul pe care însă nu-l cunoaşte. Eram neliniştit.

— Cum te cheamă? se auzi de pe banca opusă. Duduia ce stătea pe bancă se săturase pesemne să tot chicotească şi acum îl chestiona pe băieţelul ce se juca în nisip aşezat pe vine.

— „Nicicum”! răspunse el îmbufnat.

— Ha-ha, te cheamă Nicicum!

„Şi pe ăla îl cheamă deocamdată Nicicum” – mă gândii eu la ucigaşul lui Işcenko.

— Numele de familie? continuă să se distreze duduia.

— Păcălici! răspunse cu încăpăţânare băieţaşul.

Duduia se îneca de râs.

„Nu-i deloc prost” – gândii eu.

— Ce tot stai pe întuneric? Du-te acasă! spuse duduia.

— E-te scârţ! răspunse băieţaşul dârz nevoie-mare.

— Iar noi nici nu ne sinchisim, ar trebui să-l ducem acasă, sări Bîstriţkaia. Păşi peste gărduţ, se aşează în faţa băieţaşului şi îi curăţă palmele de nisip. Mergi cu mine acasă?

Lucru ciudat: copilul nu-şi smulse mâna şi porni ascultător pe cărare.

— Ia-ţi haina dumitale, îmi tot alunecă de pe umeri! Ţine-mi geanta! Ce mai cavaler! rosti însoţitoarea mea. Se aplecă apoi spre copil. Unde stai?

— Acolo! arătă băieţaşul cu mâna lui mică spre o clădire înaltă. Aproape toate ferestrele erau luminate, camerele aveau culori diferite, în funcţie de nuanţa abajururilor şi a tapetelor. Ferestrele străluceau şi ele în fel şi fel de culori – roz, azuriu, verde, lăsând în noapte impresia că în fiecare apartament domneşte liniştea şi o ambianţă plăcută.

— De ce umbli noaptea?

Băieţaşul tăcea.

— Unde-i mama?

— La lucru.

— Lucrează în schimbul doi? întrebă Bîstriţkaia preocupată.

— Într-un magazin, răspunse desluşit băiatul.

— Ţi-e foame?

— Nu!

Ieşirăm din bulevard pe o stradă. Aici era mare aglomeraţie, treceau maşini. Bîstriţkaia ne porunci să stăm puţin, îşi luă geanta şi intră pe uşa deschisă a unei brutării.

Ieşi de acolo cu o lipie. Băieţelul îşi înfipse dinţii în lipie şi o privi pe Bîstriţkaia cu recunoştinţă.

Intrarăm într-o curte întunecoasă şi suirăm la primul etaj. Am sunat. Ne-a deschis o femeie cu basma pe cap. Scara era cufundată în întuneric. Dar o rază de lumină cădea peste noi prin uşa întredeschisă.

— Tocmai mă pregăteam să-l caut! Vă mulţumesc! Hoinăreşte nu ştiu pe unde, împieliţatul, n-are pic de astâmpăr! Am venit de la serviciu şi când colo – casa pustie. Poate intraţi puţin?

— Nu, nu! spuse Bîstriţkaia mângâind băiatul pe creştet. Plecăm!

O luă pe trepte în jos. Mergeam puţin mai în spate. „Când studiezi un om – mă povăţuia şeful secţiei, Şimkus – trebuie să porneşti de la premiza că nu e vinovat. Străduieşte-te mai întâi s-o dovedeşti. Aşa vei lucra mai uşor şi va fi mai bine şi pentru cauza ce-o slujeşti. Pentru oameni. Nu uita că munceşti pentru oameni.”

Principalul este să stabileşti cu ce fel de om ai de-a face: niciun fel de fişe personale din lume nu te vor ajuta s-o faci. Ce bine ar fi fost dacă în caracterizarea Bîstriţkăi scria: „E în stare să hrănească un copil flămând cu un corn şi să-l ducă acasă”. Desigur, asta nu rezolva nimic, totuşi era ceva… surâsei bucuros.

— Ce tot bodogăneşti acolo? întrebă Bîstriţkaia fără să se întoarcă.

— A, nimic.

— Ceva nu-i în regulă la rochia mea? Se răsuci încercând să vadă cum îi cade rochia la spate.

— Nu, nu! Mormăiam şi eu aşa, de unul singur.

Mai întâi să înţelegi ce fel de om ai în faţă. Apoi să hotărăşti dacă e „el” sau nu!

Capitolul X
N-AVEAM DREPTUL SĂ FIU PE DEPLIN CONVINS

Ieşirăm din nou în bulevardul ce urca brusc în pantă şi ajunserăm sus de tot. Aici era întuneric şi linişte, într-o parte era povârnişul, iar la picioarele noastre se întindea ca în palmă oraşul cufundat în noapte.

Strada principală se prelungea încadrată de becuri: acolo huruiau maşinile şi troncăneau tramvaiele. Mai departe se contura silueta uriaşă a unui castel cu crenelurile ascuţite ale turnurilor gotice – cred că fusese construit pe vremuri de un ordin teuton. Aruncai scurta pe umerii fetei. La picioarele noastre era oraşul, în care nu de mult răsunase ecoul îndepărtat al războiului. Războiul se sfârşise în anul patruzeci şi cinci, dar, de fapt, mai continua.

— În schimb am noroc de vecini cumsecade, spusei eu. Asta ca răspuns la faptul că stau pe un loc cu ghinion.

— Da, Nikolai Gavrilovici este un om foarte cuviincios şi politicos.

— Marinarul nu-ţi place?

— E marinar? N-am ştiut. Nu-mi place, nu dă niciodată bună ziua. Într-o zi, când am plecat şi eu pentru cinci minute, tocmai venise să plătească pentru pat şi a făcut un tărăboi, mamă-mamă.

Trebuie să lucraţi, zicea, nu să vă faceţi manichiura. Eu coborâsem până jos la Ninka de la camera de păstrare... nu se poate hotărî să se mărite sau nu. Mirele-i gruzin, are maşină, zice că o s-o poarte pe braţe, iar ea tot mai stă în cumpănă. Rău face, nu? Aproape c-am ajuns. Uite colo stau eu. Asta-i marginea oraşului.

— Locuieşti singură?

— Te pregăteşti de vizită?

— Fii serioasă! Te-am întrebat doar aşa!

— Cu mătuşa. Tata a murit în ziua de opt mai 1945. Stupidă soartă, nu-i aşa? De ce taci? Ai promis că n-am să mă plictisesc cu dumneata, iar acum taci!

— Nu fi capricioasă.

— Ba bine că nu! Eşti un mincinos ordinar, nu te ţii de cuvânt.

Ei bine, i-am spus două snoave: despre unul cherchelit căruia i se năzărea mereu un pui de crocodil albastru şi alta, despre admiterea în institutul de teatru. După aceea am început să meditez:

— Frumoasă seară, liniştită. Parcă nici nu-ţi vine să pălăvrăgeşti.

— Îhîm!

— Prin urmare, să tăcem.

Am tăcut amândoi un timp. Într-un târziu, fata m-a întrebat:

— Să nu râzi de întrebarea mea, dumneata ai un scop în viaţă?

— Da, am răspuns.

Aveam un ţel în viaţă – să lichidez toată ticăloşia de pe pământ. Acesta era ţelul nostru comun, dar şi al meu personal. Ştiam că este irealizabil. Nu sunt pesimist, nu. Judecam în mod realist că pentru această treabă nu-mi va ajunge nici întreaga mea

viaţă. Irealizabil ar fi pentru mine, dar realizabil pentru fiul meu. Sau pentru fiul fiului meu. Dar dacă eu voi face acum prea puţin, ţelul acesta va fi irealizabil şi pentru el. Mă gândeam rareori la acest lucru, dar îl aveam în minte mereu.

— Un scop adevărat şi mare? întrebă ea.

— Da.

— Şi... care anume?

A trebuit să-i trag un bobârnac peste nas, pentru că nu voiam să inventez ceva. De vreme ce nu puteam să-i spun concret care mi-e meseria, mi-ar fi fost nespus de penibil şi greu să vorbesc despre astfel de lucruri.

— Nu ne cunoaştem de ajuns, iar asemenea lucruri se spun numai celor apropiaţi.

Deodată m-am speriat că ar putea să mă înţeleagă greşit şi să ia drept cine ştie ce aluzie cele spuse de mine. Fata însă tăcu. Nu ştia să se supere prea tare, căci după un minut începu din nou:

— Te invidiez! N-aş vrea să te invidiez şi totuşi o fac. Aş dori să am şi eu un ţel în viaţă şi o îndeletnicire care să-mi placă, să nu mai stau în acest hotel scârbos!

— Vrei să te mângâi pe creştet? Pur şi simplu aşa, ca pe un copil?

— Lasă-lasă! Hai să mergem, uite, până acolo.

Mă trase de mână. În partea stângă se înşiruiau una lângă alta casele, slab luminate de felinare. În dreapta un loc viran şi pini. M-a condus într-acolo. Mergeam încet, să nu mă împiedic de vreo rădăcină: după strada luminată acum nu mai vedeam nimic în faţa ochilor. Am trecut pe sub pini.

— Opreşte-te! mă preveni fata în şoaptă. Aprinde un chibrit şi priveşte în jos.

Am aprins. Copacii s-au îndepărtat parcă dintr-o dată, devenind mai întunecaţi. La picioarele noastre era o placă de marmură cu litere strălucitoare. Aprinzând un chibrit de la altul, am citit: „Aici odihnesc cei căzuţi la 22 noiembrie 1944 în bătălia pentru cucerirea oraşului: locotenentul major Torlin N.I. 1912, locotenentul Drize I.A. 1920, soldaţii: Baitemirov I.S. 1920, Karpovicius E. 1903, Guba I.V. 1922, Elaghin K. 1923.”

— Când eram mică, mi se părea că aici e îngropat tata, spuse Bîstriţkaia. Începu să vorbească abia atunci când am ajuns din nou la felinar. Îmi mai imaginam că sunt infirmieră: Îl scoteam parcă de pe câmpul de luptă, îl pansam şi rămânea în viaţă. Lipsa tatei o simt nespus de mult. Câtă linişte, nu-i aşa? Toată lumea doarme.

— Îhî, încuviinţai eu.

Eram aproape convins că este nevinovată. Dar să fiu pe deplin convins nu aveam dreptul: cu o oră înainte de crimă fusese văzută cu Işcenko pe plajă. În afară de asta, Stankene a declarat următoarele: Când Işcenko a trecut pe lângă ea, nevrând s-o recunoască, a văzut-o şi pe Raia Bîstriţkaia.

„O cunosc foarte bine, îi cunosc pe toţi din oraş – scria Stankene – am strigat-o, însă nu m-a auzit sau s-a prefăcut că nu mă aude. Se vedea că fuge după Işcenko, nevrând să-l piardă din ochi.”

Stankene a afirmat că nu dăduse nicio însemnătate acestui fapt, auzind însă că Işcenko a fost ucis după câteva minute de la întâlnirea cu ea, găsi că acest lucru are importanţă.

Căpitanul Siparis a lăsat-o până una-alta în pace pe Bîstriţkaia.

— Să mergem, spuse ea. Mi-e somn. Am obosit

îngrozitor.

— Ne vedem mâine pe plajă?

— Poate.

— Parcă s-a înnorat. Ridicai capul, străduindu-mă să văd ceva pe cer. Câteva picături de ploaie îmi căzură pe mână.

— Se îndreaptă timpul! De obicei fac plajă acolo unde se termină strada Prudis; ea duce drept în mare.

„Strada Prudis – îmi amintii – acolo e direcţia pescuitului. Trebuie să mă ocup puţin şi de serviciu.” În afară de asta, mă interesa Surkin, vecinul lui Busch.

— Ah, dar dumneata nu cunoşti oraşul! Memorează, e foarte simplu: Pru-dis, ţi-o arată oricine. Am să vin ceva mai târziu, vreau să mă satur de somn.

Acum mergeam pe un drum pavat cu pietre: trotuarul se îngustase şi nu era loc pentru două persoane.

Aveam impresia că ne mişcăm pe fundul unei prăpăstii: Laturile opuse ale uliţelor se apropiaseră parcă, iar pereţii caselor, luminaţi până la parter, se înălţau acum brusc, spre cerul întunecat.

„Decor pentru Shakespeare”, gândii.

Cotirăm apoi pe o străduţă laterală tot atât de veche şi, pe neaşteptate, ajunserăm într-un cartier modern: case-cutii tip, cu balcoane, gazon verde. Aici plutea un miros de liliac. Pe bulevard trecu un autobuz gol, puternic luminat în interior.

Traversarăm bulevardul. Pe o bancă, sub o tufă deasă de liliac, stătea un tânăr şi cânta la chitară mereu aceeaşi melodie – totul era destul de trist. În umbra tufei se zărea doar cămaşa lui albă. Rîstritkaia nu l-a observat imediat.

— Mai e puţin şi am ajuns.

— Raicika?

Tânărul se ridică şi atinse coarda de bas. Chitara scoase un sunet ameninţător. Stăteam aproape unul de celălalt, tânărul avea o faţă grasă, antipatică. Era lat în umeri. „Aproximativ de aceeaşi greutate cu mine, am apreciat. Vreo optzeci şi cinci de kilograme.”

— Iar o-ncurcaşi, fetiţo, c-un nou-venit? Ce-o să spună Semion când o afla?

Bîstriţkaia ridică din umeri. Dat fiind că avea haina mea între umeri şi mânecile îi atârnau mai jos de genunchi, gestul ei păru oarecum caraghios.

— Du-te şi pârăşte-mă!

Am observat limpede că toate astea o indispuseseră. Şi acest luciu se răsfrângea şi asupra mea, pentru că parţial eram şi eu vinovat. O ţinusem până aici de braţ, dar acum fata se eliberă.

— Spune-mi a ce seamănă asta? nu se lăsă tânărul. Prietenul meu are încredere într-însa, iar dumneaei se veseleşte cu altul, aşa-i?

— Nu-ţi e prieten! Tu eşti în stare să vinzi pe oricine pentru o litruţă.

— Ce, ce-ai spus? stărui tânărul.

„Face pe huliganul, gândii eu. O să încaseze o condamnare, ajunge vagabond dacă nu-i oprit la timp.”

Era momentul să intervin. „Cavalerul rătăcitor din comitetul securităţii statului”, zâmbii în treacăt, făcând un pas înainte.

— *De dragoste să nu vorbeşti, / căci despre ea s-a spus doar totul* – i-am fredonat eu un fragment de cântec. Mergi pe blat?

— Ce-ai spus?

— Dar tu ce-ai spus?

— Eu, nimic.

— Atunci e-n regulă, spusei pe un ton serios. Te poţi considera liber.

„Noi, studenţii moscoviţi, nu dăm nimănui satisfacţie.”

Tânărul era vizibil fâstâcit. Se retrase un pas, scuipă cu năduf şi mormăi ceva în genul: „n-am chef să-mi pun mintea cu tine”. Mai mult ca sigur că nu-i plăcea să se bată de unul singur, pentru că, după ce ne-am îndepărtat, spuse tare:

— Îţi zugrăvim noi mutra, nasolule!

— Nu-l băga în seamă, mă linişti Bîstriţkaia.

— Asta şi fac.

„Ne-a lăsat prea repede în pace. Trebuie să aştept continuarea”, îmi zisei.

— L-ai luat tare! Uf, golani nenorociţi. Te rog să nu-ţi faci de lucru cu el. Te-ntorci la hotel pe alt drum, am să-ţi arăt.

— Neapărat, am încredinţat-o eu. Cine-i acest Semion?

— Băiatul de care ţi-am vorbit. Să te-ntorci pe alt drum, ascultă ce-ţi spun. Iată şi scara mea.

Lângă cişmea era o pisică. „Pis-pis-pis” – o chemă Bîstriţkaia. Pisica n-o ascultă şi se strecură pe sub poarta de fier.

Pe perete era scris cu cărbune! „Lena, te iubesc mult!” Mirosea a peşte prăjit. În curte urla un radio. Cred că era ora unsprezece: N-am vrut să mă uit la ceas în prezenţa Bîstriţkăi. Undeva în depărtare se auzi un huruit – aşa huruie vara trenurile electrice în cartierele vilelor din preajma oraşelor mari.

— Ştii – îmi spuse şoptit Bîstriţkaia – să nu-ţi închipui cine ştie ce, dar mi-e frică să merg singură pe

scară: mi s-a ars becul. Nu, mai întâi să-ţi arăt pe unde să te întorci.

Reţinusem de la sine drumul până aici, aşa că, fără să mă mai opresc la vreo răscruce, puteam să mă întorc foarte lesne la hotelul „Pordus”. Nici nu mă gândeam să merg pe alt drum, pentru că în cazul în care mă aştepta Semion cu ortacii lui, merita să le fac cunoştinţa, mă interesa tot ce avea legătură cu Bîstriţkaia. O ascultam cu atenţie. Ajunserăm la scară şi, pipăind treptele cu piciorul, începurăm urcuşul.

— Aici. Luminează-mi cu chibritul.

Vârî cheia în broască şi descuie uşa. Stăteam mai la distanţă.

— Gata! Iar acum vreau să-ţi spun că eşti un om foarte cumsecade! Nu te-ai legat de mine şi nu ţi-ai dat frâu liber la mâini când am stat pe bancă. La revedere!

O zbughi pe uşă, iar eu am rămas cu haina în mână. Am îmbrăcat-o, am mai stat puţin şi am pornit-o pe scări în jos. Totul îmi mersese grozav de bine, de trei ori mi-a fost dat să aud în ziua aceea că sunt un om cumsecade. Se mai întâmplă! Ieşind afară, m-am uitat în jur: nici ţipenie.

Pentru orice eventualitate, am luat-o la pas pe mijlocul drumului, fiind cu ochii în patru. Şi n-am făcut-o degeaba. Când dădui colţul, răsună un fluierat uşor. Sub felinar stăteau doi, unul – „golanul” (aşa l-am botezat) în cămaşa albă. Chitara şi-o lăsase pe undeva. Desigur că mă aşteptau. Mă oprii la câţiva paşi, mă aplecai şi, adăpostind în podul palmei flacăra chibritului, aprinsei o ţigară. Cu ochii ţintă la ei, fiindcă, privind flacăra chibritului şi rămânând după aceea în întuneric, poţi pentru moment să orbeşti.

— Frumoasă seară, am spus.

Tăceau. După câte am observat, cel care stătea mai la o parte avea ceva de împărţit cu mine. „Pesemne că-l cheamă Semion”. „Golanul” în cămaşă albă stătea cu mâinile în buzunare şi „tutela” parcă scena. Pe el trebuia să-l neutralizez mai întâi. Începu să se apropie de mine.

— De ce numai doi? am spus. Ar fi trebuit să vă adunaţi cel puţin cinci. Sau n-aţi avut timp?

Atunci l-am observat şi pe al treilea. Se îndepărta de tufa de liliac, încercând să se apropie prin spate. „Uff – gândii – tare n-aş fi dorit una ca asta.” Nu voiam să mă bat. Dar altă ieşire nu aveam, aşa că trebuia să încep primul. Nici n-apucai să-mi vâr cutia de chibrituri în buzunar. Am făcut un pas înainte. „Golanul” ridică mâna. Făcând un pas lateral, i-am prins mâna dreaptă în care avea ceva strâns – vreun box manual sau arşic umplut cu plumb. Nu pot să-i sufăr pe cei cărora le place să se năpustească în ceată contra unuia singur. De aceea nu am avut nicio ezitare şi i-am aplicat „golanului” o lovitură fulgerătoare de sus în jos – cu latul palmei la baza gâtului. În locul meu s-ar fi putut nimeri unul care să nu se fi ocupat de la cincisprezece ani de lupte şi să nu fi urmat un curs special de autoapărare. Gaşca l-ar fi ciomăgit fără nicio milă. Cu coada ochiului îl urmăream şi pe acela căruia-i ziceam în gând Semion – desigur el era figura principală, iar „golanul” îl aţâţa doar la „răzbunare”. Atunci când s-a aruncat asupra mea, m-am ferit, repezindu-l în faţă pe matahala de „golan”. Semion s-a împiedicat. Am căzut împreună. Am sărit în lături şi l-am luat în primire pe al treilea: am schiţat un plonjon şi buf – una la plex. Se ghemui pe pavaj. „Golanul” era scos din luptă – se ţinea cu mâna de claviculă şi se văita. Până aici îmi mersese

din plin. Am sărit înapoi: nu voiam să-l scot din funcţiune pe presupusul Semion şi de aceea eram foarte atent; dacă însă m-aş fi vânzolit mai mult cu el în apropierea celorlalţi doi, ăia m-ar fi putut altoi zdravăn.

Eram curios, dacă acum, când rămăsese singur, Semion se va năpusti asupra mea. Semion porni la atac. Asta-mi plăcu, mai ales că el observase că prietenii nu-i vor sări în ajutor. Eram aproape convins că iniţiativa bătăii în trei nu aparţinuse lui Semion. L-am prins de haine, mutându-l într-o poziţie convenabilă şi am făcut o mişcare foarte simplă – i-am pus piedică. Se ridică şi tăbărî din nou asupra mea.

— Aha, aşa, vasăzică!

L-am aruncat peste umăr – cu efect. Tare n-aş fi vrut să fac toate astea, dar mai apoi mi-am zis că aşa poate-i mai bine. Căutam să tuşez cât mai mult, să-l sperii, pentru că-mi dădeam seama că nu-i un adversar serios.

Acum stătea pe pavaj şi răsufla greu. Nu prea avea de gând să se ridice. Poate că nici nu-i Semion? Ceilalţi stăteau care mai de care în jur.

— Judo, hai? Sambo? se smiorcăi „golanul”.

— Ăsta-i profesionist – rosti „Semion” cu dispreţ. Face gologani la circ: „Trupa Novac”.

— Mă numesc Boris, spusei eu. Dacă vrei, hai să vorbim acum omeneşte.

— Ce te tot ţii după fata lui, ticălosule? întrebă „golanul”, care se mai ţinea şi acum cu mâna de gât.

Aşa! Conform regulii, după încăierare începe disputa părţilor: cine, de ce şi pentru ce? Nu greşisem: acesta era totuşi Semion.

— Taci din gură, îl potoli Semion pe prietenul său.

— În privinţa fetişcanei tale poţi să n-ai nicio teamă, n-am absolut nimic pentru dânsa, ai înţeles? Şi nici ea pentru mine, se poartă de parc-aş fi piatră, nu om. Pur şi simplu, simţindu-mă singur într-un oraş străin şi neavând cu cine schimba o vorbă, am condus-o după serviciu acasă.

— Toţi sunteţi la fel!

— Las-o-ncolo, Semion! Fata mi-a vorbit despre tine, spunea că eşti un tânăr respectuos. Înţelegi, mi-a vorbit de tine! Nu s-ar fi apucat să facă asta dacă aveam ceva cu dânsa.

I-am întins mâna să se scoale.

Se codi puţin, dar mi-o întinse până la urmă pe-a lui.

— Nu-l asculta, Semion! se răţoi „golanul.”

Al treilea tăcea. Era cel mai tânăr. Îşi mai revenise, şi acum fuma, dar nu se amesteca în discuţie. Se vede că nu era dintre cei ce se adună în bandă şi aruncă fel de fel de vorbe în spatele trecătorilor singuratici. Nimerise aici întâmplător. L-am observat când mă băteam cu Semion, dar el habar n-avea că-l urmăresc şi putea să mă lovească pe la spate. Cu toate astea, n-a făcut-o. Regretam că nu am început în prealabil o conversaţie. Dar, de fapt, să te înţelegi cu „golanul” fără păruială era puţin probabil. După ce l-am ridicat pe Semion, m-am adresat întregii companii:

— Trebuie să n-aveţi încredere în acela care vrea să obţină ceva de la voi. Eu, s-ar părea că nu semăn cu un astfel de om. Mai degrabă invers: voi aţi vrut să obţineţi ceva de la mine. Ai prins logica? mă adresai „golanului”.

— Ce fel de logică? bombăni el.

Se linişti şi înţelese că n-am de gând să-i bat. Acum

făcea pe grozavul faţă de prieteni, dorind să arate că nu-i deloc fricos.

— Născocesc tot felul de bazaconii, iar eu trebuie să le înţeleg!

— Să-ţi cumperi un dicţionar de neologisme, l-am sfătuit.

Am cules de pe jos cutia de chibrituri, ca prin minune nestrivită în timpul încăierării şi mi-am aprins o ţigară.

— Fumezi? i-am întins o ţigară lui Semion.

— Le am pe ale mele.

Al treilea, care tăcuse până atunci şi abia aruncase chiştocul, luă. Întinse mâna şi „golanul”.

— De altfel, tu ai început primul, noi am vrut numai să discutăm, spuse Semion.

— Numai?

Tăcu.

— Discuţiile cu arşic de plumb ştii cu ce se termină? Se află în buzunar la prietenul tău, l-a cules de pe jos. Habar n-are să-l folosească – dar se bagă. Am tras adânc fumul în piept. Fiindcă veni vorba, vă întreb, puteţi să-mi faceţi şi mie rost de un box? Plătesc bine sau vă dau în schimb altceva.

„Golanul” se învioră.

— Pentru ce-ţi trebuie?

— Ca să mă simt mai liniştit cu cei de teapa ta. Ce zici, îmi faci rost?

— Să încercăm, spuse el supus.

— Dar n-aş vrea unul grosolan! Îmi trebuie un box adevărat, de preferinţă nemţesc.

— De unde să-l iau?

— Poate că-ţi fac cu rost, spuse pe neaşteptate cel care nu scosese o vorbă tot timpul.

— Cât îmi ceri? Îl urmărisem pe Semion, iar acum

întorsei capul spre cel care vorbise. (Sincer vorbind, m-am mirat. Îmi făcusem socoteala că voi putea afla ceva în privinţa boxului şi asta de la Semion, dacă el era Semion pe care-l căutam şi avea vreo legătură cu cazul.) Dar boxul cu pricina n-avea cum să mai fie, căci se afla alături de alte corpuri delicte la secţia orăşenească a securităţii statului. Înseamnă că acesta era alt box. „Am să mă întâlnesc totuşi cu tânărul – îmi spusei – voi încerca să mai aflu ceva despre Semion.”

— Atunci, să ne înţelegem, spuse el.

— Unde te văd?

— Mâine ce-i? Sâmbătă? De dimineaţă voi fi pe plajă.

— Plaja-i mare!

— Ai să mă găseşti.

— Fie, încuviinţai eu. Ne-am înţeles. Şi, adresându-mă lui Semion, făcui bilanţul discuţiei noastre separate: În afară de asta, proporţia de trei pe unu nu-i treabă cavalerească. Raia are o părere mai bună despre tine. Sau ăsta te-a asmuţit? arătai spre „golan”.

— Aruncă toată vina pe mine, spuse acesta.

— Lămuririle se dau la miliţie, i-am spus. Bine, băieţi, e noapte, e timpul s-o întind spre hotel. Aşadar, mâine pe plajă. Vă doresc toate cele bune!

Mi-a răspuns acela care mi-a promis boxul:

— Toate cele bune!

„Golanul” mormăi:

— Te salut de la distanţă! Hai, valea! Şterge-o!

Semion nu-mi răspunse. Rămăsese pe gânduri.

În loc să merg pe bulevard, am luat-o pe un drum mai scurt şi am ajuns repede la hotel – caut să mă orientez chiar din prima zi într-un oraş străin. Am

intrat în camera cufundată în întuneric – uşa nu era încuiată – ferindu-mă să fac zgomot şi am început să mă dezbrac. Pe perete se reflecta lumina roşie de la neonul unei reclame de afară: „Încheiaţi la A.D.A.S. Asigurări de bunuri şi persoane” (citisem reclama apropiindu-mă de hotel).

„Ce le mai trece prin cap diavolilor! Ziua când sunt deschise toate inspectoratele, aproape că nu vezi reclama. Noaptea, unde să te duci? Cu toate astea, cred că Işcenko s-a gândit la lucrul acesta noaptea, când era chinuit de insomnie.” Viaţa lui Taras Mihailovici fusese asigurată pentru suma maximă şi imediat după sosire soţia lui a şi anunţat despre aceasta, cerând adeverinţele necesare pentru ridicarea banilor. Da, toate aceste lucruri nu prea pledau în favoarea ei. Şi totuşi, dacă femeia ar fi fost complice la asasinarea lui, n-ar fi procedat atât de deschis. Poate că şi jocul acesta a fost calculat. Am fumat trei ţigări răsucindu-mă de pe o parte pe alta. Voitin dormea, Puhalski nu venise încă.

Capitolul XI
CINE E?

M-am trezit primul. Voitin sufla greu şi mormăia ceva în somn. M-am sculat şi, străduindu-mă să nu fac zgomot cu cremona, am deschis fereastra. Puhalski s-a întors astă-noapte ultimul şi cred că de frica ploii a închis-o. Acum dormea dus, cu faţa la perete. Jos se întindea oraşul învăluit în pâcla dimineţii. Acoperişurile de ţiglă alternau cu insuliţe de verdeaţă. Castelul – o întreagă pădure de turnuri gotice ascuţite, cu tăieturile înguste ale ferestrelor – era parcă mai puţin lugubru decât noaptea.

Râul strălucea sub podurile străvechi, cocoşate. Am găsit cu privirea bulevardul pe unde trecusem aseară cu Bîstriţkaia şi care îmbrăţişa oraşul în semicerc. De aici, de la fereastră nu se vedea marea. „Ce oraş mic”, mă gândii. Cerul era acoperit de nori. Adia o briză uşoară. Undeva la margine pornise să fumege o uzină, fumul se ridica din coş abătut de vânt într-o parte. M-am îndepărtat de fereastră şi, aşezându-mă pe pat, am fumat o ţigară. (Tamara s-a chinuit mult să mă dezveţe a fuma pe stomacul gol.) Am scos din noptieră trusa de bărbierit. Eram obişnuit cu maşina electrică „Harkov”, dar întrucât acest lux nu era pentru punga unui student, mi-am luat aparatul de ras obişnuit. Până alaltăieri dimineaţă, neştiind care dintre noi, eu sau Larionov, va pleca în misiune, ne

pregătisem amândoi. Şimkus, şeful secţiei, ne-a chemat şi, după ce i-am prezentat raportul, verbal, mă îmboldi în piept cu ţigaretul gol:

„Fă-ţi planurile”.

Ştiam că Larionov dorea foarte mult să preia cazul acesta, poate chiar mai mult ca mine. Soţia mea de abia se internase la maternitate.

„Nu te nelinişti de soţie – vom aranja totul cât se poate de bine.”

Larionov mă bătu pe umăr:

„Zboară, bătrâne, cu inima liniştită şi capul limpede. Imediat cum se naşte feciorul, te anunţăm.”

„Nu-i rău să fie şi fetiţă, eu am două, spuse Şimkus. Cea mare le şi suceşte capul băieţilor, apoi vine şi-mi povesteşte tot! Îi dau sfaturi.”

Larionov îmi făcu cu ochiul, bătrânul socotea că în tinereţe a fost mare zdrobitor de inimi.

„Nu mai face cu ochiul! spuse îmbufnat Şimkus. Crezi că nu te văd? Şi, în general, *genug* să te agiţi, cum spune fiică-mea”.

„*Genug* în nemţeşte înseamnă *ajunge!”* i-am explicat eu condescendent lui Larionov.

„*Geh zum Teufel!*”[9] mormăi el.

„Are un pronunţat accent de Rostov”, constatai.

„La treabă, tovarăşi locotenenţi-majori!” spuse Şimkus cu asprime şi, adresându-mi-se mie, urmă: „Prin urmare, fetişcana care l-a urmărit, declaraţia Evgheniei Augustovna Stankene, boxul, vecinii de cameră şi un oarecare Busch. Poate că sunt numai floricele, dar poate...” Făcu o pauză.

„S-ar putea să fie şi roade”, o luă Larionov înainte.

Şimkus îi aruncă o privire lungă şi rece, încât Larionov se înecă cu fumul de la ţigară şi începu să

[9] Du-te dracului! (germ.)

tuşească de zor.

„S-ar putea să fie şi roade. Vei hotărî singur, la faţa locului”, spuse mai apoi Şimkus. Deveni serios. „Vilenkin pleacă mai înainte şi va fi omul tău de legătură”, mai adăugă şeful secţiei.

Am pus la punct acţiunea încă o zi şi o noapte. Ieri dimineaţă am rămas, în sfârşit, singur; trebuia să mă concentrez. Eram îmbrăcat cu blugi şi cămaşă cu mâneca scurtă. Mi-am luat şi o haină. Am strâns tot ce era înşirat pe masă şi pe pat într-un geamantan vechi (băieţii de la secţia tehnico-ştiinţifică i-au înfăşurat mânerul cu o bandă izolatoare). Pentru ultima oară am verificat conţinutul portvizitului, cu toate că ştiam pe dinafară totul. Pistolul l-am lăsat în seif: nu aveam dreptul la armă. În general, consider că nu-i bine să porţi pistol în buzunar, el îţi dă o încredere exagerată în tine, ceea ce te face să devii neatent tocmai acolo unde trebuie să fii cu ochii în patru.

Am coborât cu liftul. Maşina mă aştepta. Am pornit prin ploaie spre aeroport. Larionov stătea pe perna din spate şi povestea anecdote vechi, căutând să-mi creeze bună dispoziţie. Şoferul frâna cu atâta putere, încât maşina derapa pe asfaltul ud. „N-am mai fost la film de o sută de ani – mă gândii – nu-mi rămâne niciodată timp liber.”

Am ajuns la aeroport în ultima clipă.

M-am aşezat la fereastra avionului, privindu-l pe Larionov care-mi făcea semne cu mâna, stând pe câmp lângă turnichet. Avionul începu să ruleze pe pista de decolare... După o jumătate de oră eram aici. Am aterizat cu şapte minute înaintea avionului de Moscova.

Aveam la ce să reflectez. Bărbierindu-mă, am

reuşit să mă tai în trei locuri. „Frăţioare, trebuie să ştii să te bărbiereşti cu orice lamă”, ar fi spus ironic Şimkus.

Aşadar, o întrebare ca-n romane: Cine-i ucigaşul? Şi alta: Cine-i cel ucis? Taras Mihailovici Işcenko putea fi „Centaurul”. Ascunsese cu grijă faptul că ar fi făcut parte din detaşamentul de partizani, nu a indicat acest lucru în nicio autobiografie şi dorea ca în oraş să se ştie că a murit. Frica trece ca un fir prin toată viaţa lui de după război, judecând după cele spuse de Klaudia Işcenko. E drept, în felul acesta se comportă oamenii care săvârşesc o faptă gravă, dar şi cei care se sperie de ceva şi rămân uneori cu teamă pentru tot restul vieţii – această teamă devenindu-le cu timpul o trăsătură de caracter. Totul depinde de om.

De ce or fi având păreri atât de diferite despre Işcenko oamenii care l-au cunoscut? Bîstriţkaia: „un individ josnic, de aia i-au şi făcut de petrecanie”. Busch: „Era un om cu suflet bun”. Soţia: „fricos, calculat...” Iar Puhalski... lui Puhalski i-a plăcut. Se-ntâmplă ca despre acelaşi om părerile să fie împărţite: „prost” şi „deştept”, „laş” şi „erou”. Fiecare judecă după sine. Dar cineva are totuşi dreptate. Cine – în cazul de faţă? Eram decis să-i dau crezare soţiei, căci Işcenko se purtase cu fiecare în mod diferit. Cu alţii era calculat, pe când în faţa soţiei se săturase repede să se prefacă. „Atunci mi s-a părut că-i un bărbat adevărat”, mi-am amintit spusa ei. Dacă lucrurile stau aşa, atunci Işcenko seamănă cu „Centaurul”.

Prin urmare, era plauzibilă următoarea versiune: Cineva, recunoscând în Işcenko un trădător, l-a ucis, răzbunându-şi părinţii. Acesta putea fi Voitin, secundul traulerului de pescuit (e drept, nu prea era

clar cum a putut să-l descopere pe „Centaur”), după cum putea fi şi altcineva, necunoscut nouă.

Ce i-o fi căşunat lui Işcenko să vină să-şi petreacă concediul pe litoralul acesta, în loc să meargă la Marea Neagră, de vreme ce a condamnat aici oameni la moarte? Se fereşte tot timpul de ceva, trăieşte cu teamă şi deodată – o astfel de gafă! Pentru ce! Să-şi calce pe nervi? Nu, nu era el omul acela. Dar poate că a avut un motiv serios. Chiar foarte serios.

Mai ştii! Se putea tot atât de bine ca Işcenko să nu fie „Centaurul”, ci o victimă a acestuia. Taras Mihailovici putea să vină în acest oraş, să se ferească într-adevăr de ceva, dar asta să nu aibă nicio legătură cu nimicirea detaşamentului: vasăzică, nu-i el trădătorul. Merge omul pe stradă şi deodată, aşa cum s-a lovit de Stankene (printre altele, în planul meu de lucru pentru ziua de azi era prevăzută o întrevedere cu Stankene şi eventual o convorbire sub un pretext plauzibil; voiam să-mi formez o părere personală despre dânsa), se loveşte de adevăratul trădător. De unde ştia el că acela era trădătorul? De ce a tăcut toţi aceşti ani? Nu-i clar. Dar Işcenko se pregătea să-l demaşte: mi-a povestit doar Voitin că Işcenko era neliniştit, că scrisese ceva, dar apoi a rupt totul, adunând şi bucăţelele din scrumieră. „Centaurul” îl suprimă. Cine să fie acest „Centaur”? Mai mult ca sigur că e dintre cei veniţi: greu de presupus că ar rămâne să trăiască aici după cele săvârşite. De aceea îi dădeam atâta atenţie hotelului „Pordus”, de altfel singurul din oraş. Desigur, majoritatea vizitatorilor stăteau în case particulare; sezonul abia începuse. La odihnă „în mijlocul naturii” vin de regulă familiştii, iar cei ce vin singuri sunt tineri. Vârsta presupusă a „Centaurului” – peste patruzeci de ani. Dintr-ăştia

erau puţini, fuseseră verificaţi. „Centaurul” n-ar fi venit aici în concediu; din punct de vedere logic, nu se cuvenea s-o facă în niciun caz. A venit cu vreo treabă, fără să se fi gândit câtuşi de puţin la Işcenko. De exemplu, în delegaţie. Înseamnă că-i în hotel.

Au fost verificaţi toţi pasagerii de la hotelul „Pordus” care au aproximativ vârsta „Centaurului”, dar fără niciun rezultat. Toţi care au părăsit hotelul după data de cinci au fost luaţi sub supraveghere, nu erau prea mulţi – şapte persoane. Ucigaşul cred că a calculat totul, nu putea pleca imediat după cele săvârşite. Trebuia să mai aştepte întocmai ca o fiară în întuneric. „Dacă vrem să dezvoltăm această imagine – în întunericul neştiinţei noastre”, mă gândeam eu, plimbându-mi aparatul de ras pe obraz, să mai treacă un timp, ca să devină inobservabil. Şi-atunci îşi va lua tălpăşiţa! Altfel nu poate proceda, pentru că este înscris aici pe baza documentelor pe care le poartă. Acum veneau cele mai pasionante zile; desigur, nu va mai aştepta nici el prea mult.

Pe de altă parte, „Centaurul” putea fi şi unul dintre localnici. Să rişte el oare în fiecare zi o întâlnire cu Stankene? Nu, ea fusese agent de legătură şi n-avea cum să-i cunoască la faţă pe toţi partizanii sau pe toţi oamenii care aveau tangenţă cu detaşamentul, mai ales că în ultimele luni acesta îşi mărise efectivul: veneau cei care şoviseră până atunci, toţi acei cărora le devenise limpede deznodământul războiului. „Centaurul” ştia asta. „Centaurul” putea merge liniştit la serviciu în acelaşi tramvai cu Stakene. Dar mai era o chichiţă, n-ar fi fost deloc exclus ca ucigaşul să nu lucreze nicăieri sau să nu fi lucrat în ziua respectivă. Dacă venise aici în delegaţie, se vede că dispunea cum voia de timpul său, pentru că Işcenko fusese

omorât pe la ora unsprezece ziua. Interesant că şi întâlnirea din ziua de trei avusese loc tot la ora unsprezece. „Avusese oare loc această întâlnire?” – mă întrebai. Am toate motivele să cred că da. În seara zilei de trei, Işcenko fusese neliniştit şi scrisese ceva. În dimineaţa aceleiaşi zile nu s-a dus la fabrică la Busch. Busch a minţit în privinţa Klaudiei Işcenko. Dar e greu de crezut că ar fi stat să ticluiască o poveste atât de încâlcită despre întâlnirea ce n-a avut loc. La ce bun? Într-adevăr, la ce bun? Merită să lămurim acest lucru. Până una-alta, trebuia să accept ca adevărat faptul că Taras Mihailovici Işcenko s-a văzut de două ori cu cineva. A doua întrevedere s-a încheiat în mod tragic. S-a întâlnit la aceeaşi oră, parcă ar fi fost programat. Ce fel de programare? Naiba să-l ştie. De ce a fost omorât ziua şi într-un loc atât de nepotrivit pentru o crimă – în gang? „Pentru că la altă oră şi în alt loc nu s-ar fi putut să fie ucis, mă gândii. Paradox sau adevăr?”

Deci, pe data de trei Işcenko trebuia să se întâlnească neapărat cu cineva. În această zi ar fi putut să-l recunoască pe „Centaur” în vreunul dintre oamenii din jur (în însuşi Puhalski!). Discuţia cu el. Işcenko neliniştit. Nu vrea să-l vadă pe Busch, trebuie să stea singur să chibzuiască totul.

Pe data de cinci este omorât...

Altă variantă: „Centaurul se afla de mult sub observaţia lui Işcenko. Şi acesta era Busch, de exemplu.

Pe data de trei însă intervine ceva neprevăzut şi din nou Işcenko vorbeşte cu „Centaurul”. Dacă Busch a minţit în privinţa zilei de trei, atunci rezultă că discuţia ar fi putut avea loc şi seara, dar nu pe data de două sau pe patru, pentru că Işcenko scrie biletul

exact în noaptea de trei spre patru. Marinarul a menţionat că Işcenko a scris biletul pe la ora două noaptea când s-a întors la hotel, iar din interogarea salariaţilor hotelului, făcută de Siparis, ştiam încă dinainte de a sosi aici că Işcenko a fost reţinut undeva până noaptea târziu exact în ziua aceea, de regulă venea înainte de miezul nopţii. Da, aşa sau altfel, pe data de trei iunie lucrurile iau o astfel de întorsătură, încât Işcenko devine periculos şi pe data de cinci „Centaurul” îl omoară. Dar ce fel de întorsătură? Nu se ştie.

Luând ca punct de plecare problema timpului liber, puteau fi bănuiţi: Busch (cu toate că acea dimineaţă o petrecuse în întregime în ochii vecinilor), Puhalski (în acea zi se dusese la fabrică după-amiază, şi la anchetă declarase că a făcut plajă într-un loc îndepărtat; dar chiar dacă ar fi stat pe plaja de lângă oraş, tot ar fi fost imposibil de dovedit – nu-l cunoştea nimeni din localitate), Voitin (lipsise din hotel exact în momentul crimei). Da, mai era Bîstriţkaia; în ziua aceea fusese liberă. Dar ce motiv ar fi avut să facă una ca asta? În niciun caz nu putea fi ea „Centaurul”! O fetişcană să omoare un bărbat cu boxul şi apoi să-i târască cadavrul după toneta de gunoi? Nu, exclus! Dar de ce-l urmărea oare Bîstriţkaia pe Işcenko? Ce făcuse ea în momentul crimei? Să-l cunoască pe ucigaş? Poate că s-a înşelat Stankene: Raia Bîstriţkaia şi-o fi văzut de treburi, n-o fi avut nimic comun cu Işcenko! M-da-a!

Mai era un oarecare Surkin: astăzi mă pregăteam să mă ocup de el. Mai era şi un anume Semion (asta în cazul în care Busch spusese adevărul). Cine-o fi acest Semion? Adversarul meu de aseară se numea Semion: cum ar putea fi amestecat în activitatea

„Centaurului”? Nu înţeleg! Dramă pasională? Prostii!

Criminalul putea fi unul dintre cei enumeraţi mai sus, sau un individ necunoscut de noi. „Floricele sau roade”, îmi amintii urarea de drum bun a lui Şimkus. Poate că făptaşul nu trebuie căutat printre ei? Mister X, Masca Neagră! Rătăceam în continuare ca într-un desiş.

Fotografiile lui Puhalski şi Voitin au fost arătate lui Korneev din Leningrad şi bătrânei Stankene. Nu i-au recunoscut. (Stankene îl cunoştea pe Busch de când fusese internat în spital cu o congestie pulmonară). „Centaurul” însă s-ar putea nici să nu fi fost luptător al detaşamentului. Probele de scris ale lui Işcenko (a lăsat multe hârtii), Puhalski, Voitin (şi-au completat fişele de intrare în hotel) şi Busch (i s-a luat autobiografia de la serviciul de cadre al fabricii) au fost supuse expertizei grafologice: au fost comparate cu iscăliturile „Centaurului” pe adeverinţele de primire a mărcilor. Nu semănau. Dar nici aceasta nu însemna cine ştie ce, materialul de comparare era sărac, o iscălitură scurtă, câteva litere. „O situaţie cât se poate de penibilă. De ce, adică, penibilă? Ciudată expresie!”

— Eşti o păsărică matinală, studentule, îmi întrerupse Voitin şirul gândurilor. Ai petrecut bine aseară?

Interesant, mă urmăreşte de mult?

— Potrivit. Numai că cel de-al treilea tovarăş al nostru, când am venit, lipsea. Se vede că el a petrecut mai bine. Puhalski respira regulat şi...

— Ai fost la întreprindere să te angajezi? mă întrebă Voitin.

— Nu. Mă duc astăzi.

— Ai nevoie de o pilă?

— Cunoşti pe cineva?

— Nu prea, n-am putut face nimic nici pentru mine. Te-am întrebat doar aşa... Cunosc mulţi căpitani, pot să-ţi spun care-i mai cumsecade.

— N-am ajuns până aici. Îţi mulţumesc. Să-mi fac întâi formele, spusei. Dumneata dormi tare prost noaptea, vorbeşti în somn.

— Se poate. Şi ce-am spus?

— N-am băgat de seamă.

M-am îndreptat spre spălător, mi-am spălat lighenaşul şi pămătuful de bărbierit, m-am spălat pe faţă şi m-am întors în cameră. Puhalski continua să sforăie, discuţia noastră nu l-a deranjat.

Voitin îşi trăgea pantalonii.

— Interesant, ce-oi fi bâiguit în somn? întrebă el.

— Trebuie să pui noaptea magnetofonul în priză şi apoi să asculţi banda. Mergi la masă?

— Mulţumesc pentru sfat. Nu, ziua mea începe târziu. Ziua mea de lucru. Pfui!

— Vecinul nostru nu întârzie de la serviciu?

— E în delegaţie! Se duce la fabrică după plac.

— Atunci, la revedere! spusei. Şi în gând: „Trebuie neapărat s-o văd astăzi pe Stankene”.

Capitolul XII
DIN NOU SURKIN

Am coborât în vestibul. Paşii îmi răsunau cu putere în sala pustie. În pragul uşii cu tăbliţa „Camera de serviciu” apăru – de parcă m-ar fi aşteptat – directorul hotelului. „Numai el mai lipsea” – îmi zisei în gând. Cum se numeşte? Ah, da, Ivan Sergheevici. Apropiindu-se de mine, îmi întinse mâna.

— Cum merg treburile, moscovitule? Eşti parcă din Moscova?

— Admirabil! am răspuns scurt.

Nu voiam să mă port grosolan, dar nici prea amabil nu aveam de ce să fiu.

— Eşti un tânăr sârguincios! Adunai atât de frumos gunoiul ieri! Râse repetându-şi gluma. Poate te angajezi femeie de serviciu la hotel?

— N-are rost, spusei. Trebuie să cresc.

— Ia te uită! Te pomeneşti că nu eşti mulţumit de salariu. Pesemne vrei bani mulţi, hai? şi din nou râse.

— Vreau foarte mulţi, i-am răspuns.

— Ascultă, ce mai e nou pe la Moscova? Am fost pe acolo odată în trecere, noaptea.

Era timpul să plec la raport. Să telefonez prea des nu era recomandabil, nici nu puteam spune prea multe la telefon, omul pe care-l urmăream putea să fie meşter şi în telefonie. Şi de ce nu? Putea să fie orice! Chiar şi director de hotel, gândii iritat. Ce mai

bufniţă bătrână!

— Moscova creşte, am spus. Se dezvoltă. Sunteţi de mult director de hotel?

— Am fost responsabil de magazin, răspunse el în doi peri. De ce mă-ntrebi?

Aici se apropie de noi administratorul de serviciu şi directorul se îndepărtă. Îmi spuse totuşi la despărţire:

— Ei, o să mai stăm noi de vorbă, cu altă ocazie! Vino la mine oricând, mie-mi plac studenţii.

Cine i-o fi spus că sunt student? Eu unul nu i-am spus. Mă cam privea cu şiretenie, de parcă mi-ar fi dat să înţeleg: „Tu mă iei în serios, iar eu râd de tine”. Avea o înfăţişare de om inteligent. Pesemne că pe asta s-au şi bazat numindu-l director de hotel, după ce a dus de râpă magazinul.

Din păcate, se mai întâmplă şi astfel uneori.

Am ieşit în stradă. Era ora zece fără cinci. Am pornit-o încet pe bulevard. Astăzi trebuia să stau pe bancă în partea dreaptă a străzii, iar Vilenkin să se aşeze lângă mine. M-am instalat picior peste picior, am scos din buzunarul hainei un volum de Esenin şi am început să citesc. Când se aşează Vilenkin, am pus volumul între noi. Acoperindu-se cu ziarul desfăcut, Vilenkin mi-a băgat un bileţel în carte, a mai stat puţin, apoi s-a ridicat şi a plecat. Am deschis cartea. Mi se comunicau următoarele: În buzunarele pantalonilor victimei nu s-au găsit fire de tutun, s-au găsit în schimb în haină. Aşa-a! Numai că răposatul nu era fumător. Pe de altă parte, chioşcul de ţigări din faţa hotelului a fost deschis în ziua crimei de la ora opt până la orele paisprezece, bătrânica n-a lipsit o clipă. Unde a fost Voitin douăzeci de minute? Nu-i clar... Klaudia Işcenko a declarat că Taras Mihailovici era un om necomunicativ: îi plăcea să glumească, dar

nu-şi apropia pe nimeni. Nu avea prieteni, numai câţiva tovarăşi de băutură. Deci, amândoi au spus adevărul – şi Busch, şi Voitin. Din câte cunoaşte femeia (era căsătorită cu Işcenko din patruzeci şi şapte, ce hram purtase el până atunci nu ştia), Işcenko n-a mai fost după război prin aceste locuri. Aşa. Mai departe... Oho! Ca în emisiunea de radio „întrebări – şi răspunsuri”. Mai departe se comunica despre o scrisoare anonimă din localitate, pusă aseară la cutie şi primită cu poşta de dimineaţă.

Autorul anonimei scria că Işcenko a fost ucis de Iuri Petrovici Surkin. După datele pe care le avem, scria în bilet, Surkin este salariat al direcţiei expediţiilor de pescuit. În timpul ocupaţiei a lucrat pentru nemţi. În ziua crimei era în concediu medical. Pe data de trei a fost prezent tot timpul la birou (pauza de prânz este între unu şi două). Toate astea erau foarte stranii. Anonima putea fi scrisă de criminal, pentru a complica ancheta şi a distrage atenţia anchetatorilor. Cu atât mai mult, cu cât autorul ştia că ucigaşul nu a fost încă prins. Mai mult ca sigur, că anonima o trimisese cineva pe care noi îl cunoşteam deja. Era foarte important de stabilit: cine anume? Cred că de acest lucru se ocupa acum Valdmanis, şeful secţiei orăşeneşti a securităţii statului, cu care trebuia să conlucrez şi al cărui bilet îl citeam acum. S-ar putea însă ca autorul scrisorii anonime să ne comunice adevărul, şi din cine ştie ce motive nu vrea să se demaşte? Aşa sau altfel, în anchetă apărea un nou personaj.

Pe stradă am intrat într-o cabină şi i-am telefonat lui Busch – ieri îmi dăduse numărul lui de telefon. L-am întrebat când pot merge la direcţia pescuitului, la Surkin. Busch mi-a răspuns că Surkin mă aşteaptă la

amiază, la ora unu. „Astăzi e zi scurtă, şi ei lucrează fără pauză”, adăugă el. Minunat, aveam timp berechet.

Am dejunat într-o cafenea micuţă din colţul străzii (şase măsuţe, un filtru de cafea ce şuiera de zor şi o fetişcană curăţică, cu bonetă albă) şi m-am întors la hotel.

Puhalski plecase. Asta îmi convenea.

— Plecă vecinul nostru? l-am întrebat pe Voitin.

— Îhî!

— Ce se face acum fără haină? Timpul e noros, dacă începe ploaia?

— Nu începe. Şi avea o haină bună, de import, pe unde o fi lăsat-o? Chestia cu plaja îi minciună. Pesemne că a fost la vreo muiere, l-o fi surprins soţul, mai ştii!

— E un om paşnic. M-aş mira.

— Apa stătătoare ades e înşelătoare.

— Cred că avea o haină modernă? În carouri?

— Multe mai ştii! Era gri, în dungi.

Iată că se clarifică şi soarta nebunului negru. Haina e a lui Puhalski, a jucat şah şi a băgat la repezeală figura în buzunar. „Ţii minte cum a venit Julien s-o ucidă pe doamna de Renal – îmi amintii nu ştiu de ce vorbele Klaudiei Işcenko – stătea cu pistolul în spatele ei şi-şi spunea: „Nu pot!”. Apoi femeia se înfăşură în şal şi-i deveni parcă străină. Atunci a tras.” De ce Taras Mihailovici Işcenko era îmbrăcat cu o haină străină?

Capitolul XIII
STĂPÂNA CĂSUŢEI

Până la urmă n-a plouat. Norii s-au pierdut la orizont, iar după vreo jumătate de oră soarele dogorea din nou. Marea era lăptoasă, netedă ca sticla şi deasupra apei se ridicau aburi.

Stăteam pe plajă la vreo cincizeci de metri de o căsuţă fără etaj, cu acoperişul înclinat, de ţiglă (tare mult îmi plac astfel de acoperişuri!), cu coş şi antenă de televizor. Ferestrele erau deschise. Pe frânghia legată de doi pini şi întinsă de la un capăt la altul al curţii, atârnau rufe la uscat. Stăpâna căsuţei se numea Evghenia Augustovna Stankene – una dintre persoanele a căror fotografii le examinasem la comitet. Nu, ea nu era bănuită! Voiam totuşi să stau de vorbă cu dânsa; uneori merită să vorbeşti cu un om măcar cinci minute.

În curte staţiona un „Moskvici”, iar sub un pin, în şezlong, şedea un bărbat în vârstă, cu capul tuns chilug, în şort şi cu ochelari de soare. Din când în când îşi scotea ochelarii, îi punea pe măsuţa şchioapă de alături, lua binoclul şi-l plimba de-a lungul ţărmului.

Din căsuţă ieşi o femeie cu un lighean, se opri lângă frânghie şi începu să strângă rufele.

— Ticăloasă mai e Stankene asta! U-u, afurisita dracului! rosti cineva în spatele meu.

M-am întors. Alături de mine se trânti în nisip un moşneag în chiloţi lungi şi în maieu. Purta pe cap o podoabă de pălărie mototolită. Probabil că omul nu se bronzase în mod special, pentru că numai braţele vânjoase şi gâtul îi erau înnegrite de soare. „Trebuie să fie un localnic”, mi-am spus în gând.

— Cum, adică, n-o cunoşti? se miră moşneagul. Era cam cherchelit şi supărat totodată. Uite-o, muierea aia cu rufele, doar la ea te holbezi. Ai şi găsit la cine – o hârcă bătrână!

— Dar ce-a făcut?

— O potlogărie, o mare potlogărie.

— Ce fel?

— Nici nu vreau să mai vorbesc! spuse moşneagul. Şi îndată îi dădu drumul: Aici se aducea un butoi cu bere. Pentru ca toţi doritorii să poată veni şi să bea, pe banii lor munciţi. Iar nemernica asta s-a dus la miliţie şi a spus: aici e plajă, oamenii fac baie, au să se îngreuieze din cauza berei şi au să se înece. Parcă pricepe ea ce-i berea? Singură, pesemne, nu bea, da nici pe alţii nu-i lasă. Nici ţie, nici altora! Şi butoiul a fost luat de aici.

— Dar matale, taică, ai luat-o de dimineaţă?

— O căniţă, rosti el acru.

— Şi mie mi-e cam sete.

— Păi să mergem! Moşneagul se învioră şi se ridică în genunchi.

— Nu asta, vreau... apă!

— Mai du-te ştii tu unde, cu apa ta!

Şi bătrânul se întinse pe spate, punându-şi pălăria pe ochi. Era jignit.

— Cum crezi, ar fi potrivit să-i cer dumneaei?

— Ar fi, mormăi el. E principială.

M-am sculat, mi-am scuturat palmele, am aprins o

ţigară şi, lăsându-mi hainele lângă bătrân, m-am îndreptat spre căsuţă.

— Bună dimineaţa, i-am spus omului de pe şezlong. Nu m-a băgat în seamă. Ţinea binoclul la ochi şi-i regla claritatea. „Lentile puternice – am apreciat automat, după lungimea tuburilor. «Zeiss». Măreşte de opt ori, asta-i mai mult ca sigur.”

În uşa casei se arătă din nou Evghenia Augustovna, ţinând în mână găleata de lături.

— Iertaţi-mă, vă rog! am oprit-o. Puteţi să-mi daţi puţină apă?

— Cum să nu? Poftim în casă.

— Păcat de ţigară, trebuie s-o arunc; să intru aşa, nu-i politicos, cred că la dumneavoastră nu se fumează?

— Intraţi cu ţigara.

A zâmbit. Avea ochii blânzi, blânzi de tot, aşa cum îi au numai surorile de caritate şi infirmierele. Nu voiam să intru în casă, îl urmăream pe omul ras în cap: ce-o fi privind atât de interesat cu binoclu?

— Nu, nu! refuzai eu.

— Atunci aşteptaţi, vă servesc imediat. Îmi spăl mâinile şi vă aduc. Era tare sprintenă pentru vârsta ei (în timpul războiului avea deja patruzeci şi trei de ani), se întoarse numaidecât, aducându-mi un pahar cu apă.

— Beţi liniştit, e de la fântână.

— Nu mi-e frică.

— De ce fumaţi? mă întrebă ea deodată.

„Ciudat mai e, gândii. Acum se va porni să-mi explice că nicotina este duşmanul sănătăţii.”

— Din timiditate, am început să fumez de la şaisprezece ani, am spus cât se poate de încet. Cu fetele nu prea mă împăcam, să stau fără nicio treabă

nu puteam, iar când fumezi simţi că ai o ocupaţie.

— Vai, nu! V-am întrebat numai aşa, pentru că sunteţi bine făcut, probabil sportiv. Şi mie îmi place să mă duc pe stadion, acolo se antrenează nepotul meu. Dumneata ai muşchii pieptului şi ai braţelor dezvoltaţi ca la cei care practică luptele. Mi-nchipui că-ţi vine greu să lupţi dacă fumezi, nu ai respiraţia regulată. Ce vei fi gândind despre mine: ia te uită, nătânga, ce-o fi apucat-o să-mi îndruge verzi şi uscate! Zâmbi din nou. Bătrână guralivă!

— O-o, nici pomeneală! am protestat eu golind paharul cu înghiţituri mici. Nu, desigur că Stankene n-a încurcat nimic în privinţa Bîstriţkăi. Are spirit de observaţie.

— Sunteţi nou-venit? De la Moscova? „Ia te uită!” gândii.

— De ce credeţi asta?

— Am ascultat la radio: se spunea că pe acolo plouă. La noi, de două săptămâni, e zăpuşeală mare, iar dumneata eşti alb, nu te-ai bronzat deloc.

În ultima lună tocmai definitivasem un caz; am lucrat zile şi nopţi şi n-am putut ieşi nici până la marginea oraşului. De ce o fi spus că-s din Moscova?

— Cred că nu plouă numai la Moscova.

— Aveţi chiloţi de baie japonezi în dungi, în astfel de chiloţi umblă numai moscoviţii. Am închiriat o cameră unei familii din Kiev – arătă ea cu capul spre şezlong. Soţia lui mi-a spus că a vrut să-i cumpere chiloţi la fel şi n-a izbutit. Se găsesc numai la magazinele universale din Moscova. Sunt scumpi! Sunteţi probabil inginer, aveţi un salariu bun?

Eram gata-gata să mă scarpin la ceafă, ca omul luat prin surprindere. Alegând hainele, nu m-am gândit la asta, mi-am luat chiloţii mei de baie, pe care

Tamara mi-i adusese într-adevăr de la Moscova.

Măi, da' buni ochi mai are Evghenia Augustovna, nu degeaba lucrase ca agent de legătură. Când moartea te ameninţă în fiecare zi, te obişnuieşti să observi toate nimicurile. Asta înseamnă mult.

— I-am primit cadou cu ocazia zilei mele de naştere, spusei. Apoi am schimbat vorba:

— Chiriaşul dumneavoastră s-a bronzat splendid, e demn de invidiat.

— Doar pentru asta vin oamenii la mare!

Din căsuţă ieşi o femeie cu părul pe bigudiuri.

— Semion! se adresă ea, răsfăţându-se, omului ras în cap. Ai umflat cauciucul din dreapta?

— Acum e prea cald, răspunse el, lăsând brusc binoclul. Avea o faţă teşită, ca un omuleţ de hârtie din jocul „îmbracă-l singur". O umflu mai pe seară, mămico.

— La ce te tot uiţi acolo?

— La mare, drăguţo, mă uit cum plutesc vapoarele.

„Doamne, şi ăsta-i Semion! reacţionai în gând. Oare câţi s-or mai fi prăsit... Dar nu cred... Nu pot să mă reped la fiecare Semion şi să-l întreb: l-aţi cunoscut cumva pe Taras Mihailovici Işcenko? Ce intenţiona să vă spună?"

— Mulţumesc mult, am spus înapoind paharul. Apa e foarte gustoasă! Dânsul se bronzează de mult? Vreau să ştiu şi eu ce perspective am?

— Să fii sănătos... La mine sunt numai de două zile. Se plimbă cu maşina pe litoral, au venit aici de la Radzute.

— De la Radzute?

— Da. Se plângeau că acolo-i prea multă lume.

„Nu se potriveşte", mă gândii.

— Toate cele bune!

— Odihnă plăcută, răspunse bătrâna.

— Mulţumesc.

Pornii agale, înotând prin nisip, spre hainele mele. Moşneagul cu pălărie stătea şi mă privea.

— Se zgâieşte prin binoclu! rosti el nervos de cum mă apropiai.

— Cine?

— Chiriaşul lui Stankene! Se uită la muieri cu binoclul! Ar trebui dus la miliţie, nu?

— Dar dumneata nu foloseşti binoclul? îl întrebai eu, ca să scap. Era timpul să plec.

— Asta-mi mai lipsea! se zbârli moşneagul. Văd şi aşa destul de bine, slavă Domnului!

Mă uitai spre căsuţa bătrânei Stankene. Nu era tocmai arătoasă. Acum Evghenia Augustovna săpa cu lopata un răzor de flori în colţul curţii.

„Ar trebui construit un sanatoriu aici! îmi spusei în gând. Iar camera cea mai mare şi mai luminoasă să-i fie pusă la dispoziţie până la sfârşitul vieţii fostei agente de legătură a ilegaliştilor din oraş. Aşa ar fi just. Mi-am adunat lucrurile şi am pornit-o de-a lungul ţărmului, uitându-mă la oamenii tolăniţi pe plajă.

Capitolul XIV
BOXUL CU FRUNZĂ DE STEJAR?

Pe băiatul de ieri, care mi-a promis că-mi face rost de un box, l-am găsit destul de repede. Juca volei. Am făcut în aşa fel, încât am intrat în cerc vizavi de dânsul.

Deodată sări şi aruncă mingea spre mine. Luat pe neaşteptate, n-am prins-o. Surâse în zeflemea, fapt pentru care am zbârcit-o şi la mingea a doua.

— Ăsta nu-i pentru oricine! spuse el eu voce tare. Ăsta-i joc inteligent!

Oho, băiatul era ambiţios!

— Joci destul de bine, i-am răspuns tot atât de tare. La ce categorie eşti?

— N-am mai făcut de mult antrenament. Am făcut parte cândva din echipa institutului. În anul întâi. Apoi m-am lăsat.

— Se simte! Ei, drace!...

Am scăpat din nou pasa lui. Băiatul făcu un plonjon atletic şi, ridicându-se, dădu cu un gest neglijent o pasă peste cap.

— Grozav! am exclamat eu. Să mergem să facem o baie, arde soarele.

— Se aprobă.

Am intrat în apă. O caracteristică a Mării Baltice este faptul că pentru a ajunge la adânc, trebuie să mergi vreo sută de metri prin apa până la genunchi.

Am căzut de acord că acest lucru ne enervează pe amândoi.

— La ce institut înveţi? l-am întrebat.

— La Piscicultură, la Kaliningrad.

— Termini?

— Nu, sunt în anul doi.

Acum am putut înţelege dispreţul cu care rostise: „Am făcut parte cândva din echipa institutului...”

Ne-am afundat în apă până la gât. Mai departe, el n-a mers.

— Mai încolo nu mai ţine. Nu mă prea lasă un picior. Am înotat ieri cam departe şi mi s-a pus un cârcel.

— Eşti originar de aici?

— Îhî!

La rândul său se interesă cu ce mă ocup. Mi-am spus povestea.

— Cam greu ai să te angajezi, mă compătimi el. Durează mult până-ţi dau viza afurisiţii ăştia!

— Mai rabd. Am nevoie de bişţari, cred că mă-nţelegi?

— Doar nu-s copil.

— Dar pentru jucăria aceea am bani. l-am amintit.

— Hei, aici am dat greş!

„Vasăzică, mi-ai spus braşoave”, m-am gândit eu.

Mi-a povestit că azi de dimineaţă, când i-a plecat unchiul la serviciu, a cotrobăit toată casa. „Unchiul cu soţia stau în celălalt capăt al oraşului, ea este plecată acum, dar eu ştiu unde pune cheia”, mă lămuri băiatul. Boxul nu l-a găsit. Îşi aducea foarte bine aminte că l-a văzut anul trecut în lada cu scule, printre şurubelniţe şi cleşti. Acum boxul a dispărut. I-am spus că se amărăşte degeaba – cred că nu era cine ştie ce box – probabil vreo rablă. Protestă cu

aprindere: „era un box grozav!” M-am interesat cum arăta.

— Pentru patru degete, nichelat. Bombat pe o parte. Pe cealaltă avea marca. Cred că era de fabrică. Îmi schiţă totul pe mâna lui. Avea reazim pentru palmă.

„Ce mai scamatorie!”

— Ce marcă era? l-am întrebat.

— Avea gravată o frunză de stejar.

Totul coincidea. Exact cu un asemenea box fusese omorât Işcenko. Poate chiar cu ăsta?

— L-am tot cerşit de la unchiu-meu de mult, iar el mi-a spus: nu se poate, e armă albă, iar tu eşti încă verde şi prost.

„Înţelept”, l-am aprobat în gând pe unchiu-său. Şi întrebai cu fereală:

— De unde-l are unchiul?

— Dracu ştie! L-a cules în timpul războiului cred. Avea şi cruci de fier nemţeşti, cască cu coarne – pe-aia am şterpelit-o demult.

— Ce grad a avut?

— N-a luptat, are o mână paralizată. A locuit aici în tot timpul războiului.

Aşa! Să-l mai descos despre unchi n-avea rost. Mâna era deja un indiciu. La policlinică se putea afla care din localnici avea această infirmitate. „Se poate aşa, dar se mai poate şi altfel, îmi zisei în gând. Mai repede şi mai simplu.”

— Apa e cam rece, spusei eu.

— Ei, nu mai spune! Chiar aşa?

— Nu mai stau, ies la mal.

Observasem mai demult unde se afla cabina telefonică. Lucrul ăsta îmi intrase din capul locului în obişnuinţă. Cabina era pe plajă, lângă gard, astfel că

puteai vorbi fără să te îmbraci. Ieşind din apă, mi-am rotit privirea în jur şi m-am îndreptat spre telefon.

Dacă ştii cum, poţi suna de la orice telefon fără să bagi fisa.

Am format numărul, am explicat unde sunt şi am rugat să mi se trimită un coleg.

„Pe Vilenkin?” m-au întrebat.

„Nu, un localnic.”

Judecând după toate, vorbisem cu şeful secţiei orăşeneşti Valdmanis. Mi-a spus că-mi va trimite un tovarăş care mă cunoaşte după fotografie.

„Dacă voi fi singur, să se aşeze lângă mine, i-am spus. Am să-i arăt un tânăr, trebuie să lămuresc câte ceva.”

„Va fi acolo într-un sfert de oră. Va avea în mâna revista *Znamea,* cu copertă galbenă şi cotor roşu, numărul patru. El va avea... Kolea, ce chiloţi de baie ai? Va avea chiloţi de baie roşii. Foarte roşii, spuse el...”

„Aştept”.

M-am lungit fără nicio grijă pe nisipul fierbinte. Curând ieşi din apă şi noul meu prieten.

— Uf, ce bine-i!

— Termină cu stropitul!

— Iartă-mă. Zdravăn ne-ai mai împrăştiat ieri! Ca pe nişte copilandri! Practici luptele?

— Îhî!

— Chiştoc a venit aseară în fugă, eu şi cu Semion tocmai discutam despre filme, iar el vine într-un suflet şi spune: „Pe Raia ta o curtează nu ştiu ce fante!” Fantele erai tu. „Iar tu stai şi-ţi toceşti gura! Aleargă mai repede!” La început Semion n-a vrut, şi a zis: „Asta-i treaba ei” – dar Chiştoc l-a convins.

— Se iubesc?

— Aşa se pare.

— Chiştoc e acela lat în umeri, cu cămaşa albă?

— El! Dar l-ai croit zdravăn! De altfel, e voinic şi mereu se făleşte cu asta, acum însă şi-a găsit naşul. Personal sunt pentru, aşa-i trebuie. Chiştoc se tot laudă: „Îl prind eu o dată undeva la înghesuială.”

— Bine, am spus eu distrat.

Păşind peste cei tolăniţi pe nisip şi fluturând în mâna revista galbenă cu cotorul roşu, venea spre noi un tânăr în chiloţi roşii, de o culoare chiar ţipătoare! Tânărul era foarte bronzat şi avea un prosop pe umăr. Îşi alegea un locşor pe plajă. Ne-am încrucişat pentru o clipă privirea, pe urmă eu am întors capul. Imediat însă m-am întors, pentru că cineva din spate spuse:

— Salutare, Borea!

Colaboratorul lui Valdmanis se aplecase deasupra noastră. Tânărul cu care eram îi răspunse:

— Noroc. Te-am observat demult, mă uit şi-mi zic: trece pe alături, face pe îngâmfatul. De ce nu eşti la serviciu?

— Am întins-o, să mai fac şi eu plajă!

— Faceţi cunoştinţă! spuse noul meu prieten. Kolea lucrează la miliţie, în general e un personaj misterios, cunoaşte procedee de luptă excelente, cam ca tine.

Acum am înţeles cum stau lucrurile.

— Suntem tizi... Şi eu mă numesc Boris, i-am spus amicului şi am întins mâna noului-sosit.

— Nikolai.

Totul a ieşit foarte bine, căci băieţii se cunoşteau.

— Instalează-te aici, îi propuse tizul meu.

— Aştept o fată – răspunse colegul – e foarte timidă şi s-ar speria de voi.

Se îndreptă spre gard, îşi aranjă prosopul şi după ce se întinse jos, începu să răsfoiască revista. Curând

Borea plecă să joace volei. M-am sculat şi eu, ducându-mă cu paşi leneşi spre apă. Peste câteva clipe lucrătorul de la miliţie mă ajunse din urmă. Am mers aproape unul de celălalt.

— Îl cunoşti bine? l-am întrebat, privind spre vedeta patruloare ce fumega la orizont.

— Am locuit pe aceeaşi scară. Acum el învaţă la Kaliningrad, şi vine aici numai în vacanţă. Nu pare să fie băiat rău, n-am observat la el nimic deosebit.

— Totul e-n regulă, l-am liniştit eu. Nu ştii, din întâmplare, cine-i unchiul lui?

— Ştiu.

— Cine-i? întrebai neputându-mă abţine.

— Omul despre care-i vorba în anonimă. Lucrează la direcţia de pescuit. Se numeşte Surkin.

Am scos un fluierat uşor de uimire.

Capitolul XV
PE PLAJĂ, CA DE OBICEI

Până la ora unu mai era mult. Am hotărât să merg pe faleză în strada Prudis şi s-o caut pe Bîstriţkaia. I-am făcut cu mâna lui Boris, dar el nu a observat, era prea absorbit de joc. Mi-am strâns lucrurile în grabă şi am plecat. Soarele dogorea şi dogoarea lui începu să-mi frigă umerii. Întotdeauna mă prăjesc prea tare când mă duc pentru prima oară la plajă şi soţia râde mereu de mine:

„Invulnerabilul locotenent-major bate-n retragere în faţa unor raze de soare”.

Tot timpul mă gândesc că se află în spital şi aşteaptă să nască. Înainte de plecare, am reuşit să ciupesc o jumătate de oră, să trec pe la ea. Stătea în picioare lângă pervazul ferestrei. I-am explicat că şeful mă trimite să scot nişte date din dosare mai vechi.

„În general vorbind, am să devin curând un şoarece de arhivă”, am adăugat eu vesel.

„Şi atunci tot aşa mi-ai vorbit de şoarece, iar apoi ai zăcut două luni în spital”, mă dojeni Tamara.

„Da? Uitasem că ţi-am mai spus asta. E o neînţelegere, o încurcătură. Ştii doar prea bine că aşa ceva nu se va mai întâmpla şi mai ştii că m-am născut cu tichia în cap, că, în general, sunt foarte norocos. Mă descurc întotdeauna.”

„Ştiu”, mi-a răspuns ea şi a izbucnit în plâns...

Poate că nu mai aşteaptă şi totul s-a rezolvat. Mă rodea al naibii că nu pot să fiu alături de ea. De-a lungul litoralului se bălăceau oameni, care, în depărtare, păreau nişte puncte negre. Plaja era arhiplină cu tot felul de indivizi: buni şi răi, veseli şi trişti, deştepţi şi proşti. Printre ei se afla şi „el”. Ori poate că se plimbă acum cu tramvaiul prin oraş sau stă undeva la rând la bere, sau poate e aşezat la vreun birou. Cred că e deştept. Poate şi vesel. Un om obişnuit, în costum obişnuit, nu-l poţi deosebi de ceilalţi.

Mergeam chiar pe malul mării, pe fâşia de nisip scăldată de apă. Picioarele mi se împotmoleau, era mai comod de mers, ca pe un drum. Am văzut-o pe Bîstriţkaia alături de Semion şi m-am apropiat de ei.

— Salut, Raicika! am spus eu uitându-mă chiorâş la însoţitorul fetei. Ai un costum de baie minunat, o culoare care te avantajează!

— Mulţumesc pentru compliment. De ce eşti atât de bine dispus?

— Aşa, nu vezi ce dimineaţă frumoasă-i, Raicika! Calitatea întâi, cum spune un prieten de-al meu. Te-ai săturat de somn?

— M-am săturat. Cum ai ajuns aseară la hotel?

Semion fuma, scrutând încruntat depărtările.

— Foarte bine. Numai că... – am făcut o pauză – mi-a fost cam frică să nu înceapă ploaia. Dar n-a început.

— Ţi-am spus doar. Apropo, faceţi cunoştinţă: credinciosul meu curtezan, Semion.

— Boris, i-am întins eu mâna.

„Curtezanul” mi-o strânse în silă şi mormăi:

— Ne cunoaştem.

M-am aşezat pe nisip, aranjându-mi lucrurile cu

grijă.

— Cum de-aţi reuşit să vă cunoaşteţi? se miră Bîstriţkaia.

Semion trase aer în piept şi, privindu-mă, răbufni:

— Am vrut aseară să-i şifonăm mutra.

Nu, acest Semion avea ceva bun în el! N-a vrut să accepte ocazia oferită de mine de a se eschiva. N-ar fi avut nevoie nici să mintă, doar să tacă.

— Pentru ce?

— Să nu se lege de tine.

— Da-a? râse fata sec. Ţie ce-ţi pasă? Ţi-am spus de o sută de ori că pot să mă plimb cu oricine, oricând. M-am săturat să fiu urmărită! Ce-s apucăturile astea copilăreşti?

Semion tăcea scormonind nisipul cu piciorul.

— Şi?

— Şi ne-a tras-o el până la urmă, rosti Semion fără chef.

— Just! Sunt nespus de bucuroasă! Mă rog, cine-s aceşti „noi”? Ţi-ai mobilizat toată şleahta de prieteni contra lui?

— El e luptător, o lămuri Semion.

Bîstriţkaia îmi aruncă o privire plină de admiraţie şi gestul ei mi se păru foarte cochet. Deodată mi se făcu milă de Semion. Pe lângă Raia, arăta ca un băieţandru. „Are să-l chinuiască o vreme şi apoi se va mărita cu vreun inginer de cine ştie unde”, mă gândii. Poate mă înşel? În orice caz astăzi fata nu-mi plăcea. Din cauza lui Semion. Şi totuşi, în ce relaţii o fi fost ea cu Işcenko?

— Apa e rece, tovarăşe luptător? mă întrebă ea.

— Depinde.

— De ce anume?

— Ce? Ah, da, apa! Apa nu-i rea deloc... Ştii, tocmai

mă gândeam la Işcenko, ei... acela pe care l-au omorât. Mi-ai povestit ieri despre el şi l-ai vorbit numai de rău. Vecinii mei de cameră afirmă într-un glas că era un om admirabil! Ciudat, nu-i aşa?

— A fost un nemernic! spuse Bîstriţkaia repede. Marinarul ăsta, vecinul dumitale, e un beţiv sadea. Mi-a spus femeia de serviciu că sub patul lui e un depozit întreg de sticle goale.

— Văd că marinarul nu-ţi este de loc pe plac. De ce?

— Uite aşa!

— Mie mi-a plăcut Taras Mihailovici, spuse deodată Semion.

— L-ai cunoscut? l-am întrebat cu indiferenţă.

— Îhî! Veneam la Raika, la hotel. Avea suflet bun, duios. Un om de-al nostru!

— Mult te mai pricepi şi tu la oameni! El... spuse Bîstriţkaia şi tăcu.

O minge se rostogoli pe neaşteptate chiar sub picioarele fetei – careva dintre jucătorii din apropiere „trăsese” se vede prea tare. Raia se ridică şi-o azvârli înapoi. O azvârli ca o sportivă. Era foarte frumoasă: un păr strălucitor, făcut coc la spate, costum de baie în dungi... Unul dintre bărbaţii care jucau preferans în apropiere scoase un suspin de admiraţie. Fata zâmbi şi se aşeză pe nisip fără nicio urmă de jenă pe faţă.

Dacă n-aş fi fost atent să surprind orice nuanţă, orice amănunt în decursul discuţiei noastre, n-aş fi observat nimic. Mă culcai pe spate, punându-mi mâinile sub cap.

Deasupra mea era cerul, albastru, limpede şi doar o dâră albicioasă lăsată în urmă de un avion cu reacţie strica farmecul monocromiei sale. Dinspre mare se auzea clipocitul apei, lovituri de minge,

râsete. Cuprins de voluptate, îmi lăsai uşor pleoapele peste ochi.

— Ce-i cu cicatricele astea de pe şold – mă-ntrebă Semion – parcă-s nişte găuri.

— Astea? Un fleac. Lăsai braţul în jos întorcându-mă pe o parte.

Era un semn incomod: oamenii care au fost pe front, ştiu cum arată urmele lăsate de gloanţe. E drept că Semion nu făcuse războiul. Deodată am recunoscut-o nu departe de noi pe Klaudia Işcenko. Se uita în partea noastră. Lângă ea stătea sprijinit în coate un bărbat de vreo patruzeci de ani, slab şi foarte bronzat, care îi povestea ceva râzând. La căpătâi avea împăturit un costum de uniformă: era militar. „Iar ea parcă-i scăpată din puşcărie”, îmi spusei eu în gând. Femeia îmi făcu semn cu mâna, invitându-mă.

Eu, dimpotrivă, i-am arătat că nu mă pot deplasa, fiind însoţit. Bîstriţkaia observă pantomima noastră. Am continuat mai departe tema „Işcenko”, vrând să aflu până la urmă dacă am de-a face cu Semion pe care-l căutam sau nu.

— E nevasta defunctului, am precizat eu. Adică văduva. Era mult mai tânără ca el şi am impresia că se bucură de moartea lui. Chiar azi am făcut cunoştinţă. Semion nu reacţionă în niciun fel la vorbele mele.

În schimb Bîstriţkaia se întoarse şi începu s-o cerceteze cu atenţie.

— S-ar putea crede că vezi în faţa dumitale un duşman, remarcai eu.

— Iar dumneata legi cam prea repede tot felul de cunoştinţe! îmi răspunse fata pe un ton veninos. Are un fard strident şi gâtul brăzdat de riduri.

Simţii deodată o oboseală puternică. Ieri şi astăzi, întinzând în fiecare clipă curse celor din jur, m-am aflat într-o tensiune continuă. Acum aş fi dorit să fiu singur. Să înot undeva departe, în larg. Am scos ceasul din buzunarul de la pantaloni. Era unsprezece şi un sfert.

— Mă duc să-mi scald trupu-mi alb în apele Mării Baltice.

Trecui repede prin zona cu apă mică, unde se zbenguiau majoritatea vilegiaturiştilor. Apoi am început să plutesc şi am pornit în linie dreaptă, într-un bras avântat.

M-am îndepărtat mult şi apoi m-am întors înotând pe spate. Litoralul mi se înfăţişa ca o dungă îngustă. „Imediat înapoi, îmi spusei. Trebuie să fiu punctual, să-i produc o bună impresie lui Surkin. Chiar dacă astăzi vom fi poate nevoiţi să-l arestăm şi zelul meu s-ar dovedi inutil.”

Nu eram însă pe deplin convins în reflecţiile mele. I-am transmis lui Valdmanis prin lucrătorul lui de miliţie tot ce ştiam şi i-am spus că mai târziu, pe scară, voi veni la secţia orăşenească. Surkin este desigur luat sub supraveghere. Aveam impresia totuşi că până la rezolvarea cazului va mai trece mult.

Apropiindu-mă de mal, am simţit că-mi pot aduna gândurile şi mă pot concentra din nou. „E-n regulă”. Păşii pe plajă şi privii în jur. Militarul slăbănog o stropea pe Klaudia Işcenko cu apă din casca de baie, iar femeia râdea, ferindu-se. Bîstriţkaia cu Semion discutau ceva în contradictoriu, dar văzându-mă, tăcură amândoi.

— Pardon! spusei eu apropiindu-mă. Nu vreau să vă tulbur conversaţia asta însufleţită, imediat spăl putina. Numai să-mi pun pantalonii.

— De ce nu mai rămâi? rosti pe neaşteptate Semion, pe un ton tacticos, având aerul unei gazde ce-şi îndupleacă musafirii să mai stea încă un pic.

Cu fiecare dintre ei în parte aş fi avut ce vorbi, o discuţie comună însă nu-mi convenea.

— Treburi, frăţioare! E cazul să mă mai gândesc şi la persoana mea. Umblu după serviciu, spusei eu grăbit, pentru că era timpul să plec la Surkin.

Capitolul XVI
EL E?

În faţa intrării cu firma „Direcţia expediţiilor de pescuit” am încetinit pasul. Voiam să mă mai orientez puţin.

De ambele părţi ale străzii erau plantaţi plopi bătrâni, rămuroşi. Pe pavaj se rostogolea puful. Urmele gloanţelor, ca nişte pete de vărsat, împestriţau faţada căsuţei şi zidurile multor clădiri din oraş. Presimţindu-şi sfârşitul, nemţii şi-au făcut de cap în patruzeci şi patru. La barieră te întâmpinau în lanţ ruinele cazematelor – le-am văzut pe fereastra autobuzului când veneam de la aeroport. Acestea erau vestigii ale puternicelor linii de apărare.

„Acum toate astea aparţin istoriei: În bordeiele acoperite de urzici şi bălării, copiii se joacă de-a v-aţi ascunselea. Aparţin şi nu prea... De altfel, munca mea se aseamănă prea puţin cu cea de istoric.”

În faţa intrării se înghesuiau pescarii.

— Pe Vanea Şilov îl cunoşti? Nu se mai îmbarcă, lucrează pe uscat!

— Nu mă mai duc nici eu. M-am săturat de mare până-n gât!

— Oho! Acolo te alegi cu fel de fel de furuncule, cu reumatism...

Am intrat.

În faţa uşii cu numărul „şapte” m-am oprit. Pe

tăbliţă erau trei nume: „Vişniauskas R. M., Şipko E. K., Surkin I. P.”. Am împins uşa cu geamul mat şi am pătruns într-o încăpere ce semăna cu o cuşcă.

Trei birouri, pe fiecare teancuri de mape de carton, „Dosar Nr...” În colţ stătea o femeie şi bătea îmbufnată la maşină.

— Iuri Petrovici? întrebai eu scurt, pentru a n-o deranja.

— A ieşit! răspunse ea tot monosilabic, întrerupându-se un moment şi privindu-mă pe deasupra maşinii.

— Vine repede?

— Nu mi-a dat raportul.

Se vede că nu i-am plăcut.

Pe pervazul ferestrei se afla un asparagus. Am pipăit cu degetul pământul din ghiveci – era complet uscat.

— Trebuie udat, altfel se usucă, am sfătuit-o. Oare când vine?

— Ştiu şi eu că plantele trebuiesc udate, altfel se usucă. Femeia îşi scoase batista cu danteluţă şi-şi suflă nasul cu furie. Ţi-am spus că nu ştiu când vine Iuri Petrovici!

Stam cu ochii ţintă la dânsa.

— Ce mai doreşti?

— Unde ai răcit pe căldura asta?

Se întoarse supărată.

— Dumneata cred că eşti Şipko E.K., am continuat eu stăruitor. Pentru că Vişniauskas şi Surkin sunt bărbaţi, aici nu poate fi niciun dubiu. Pentru dumneata rămâne exact Şipko. Numai că nu ştiu ce reprezintă E.K.

Intră Surkin.

— Pe mine mă aşteptai?

— Am treabă cu Iuri Petrovici Surkin.

— Prin urmare, cu mine.

— Bună ziua! spusei puţin intimidat. Mi-a spus Heinrich Osipovici că...

— Vii din partea lui Busch? Foarte bine. Poftim, aşază-te aici. Scuză-ne înghesuiala. Îmi pare rău că ai fost nevoit să aştepţi.

M-am aşezat, dar nu am început discuţia: mă uitam pieziş la femeie, dând impresia că prezenţa ei mă jenează.

— Am să ies, să nu-l incomodez pe tânăr, spuse ea cu venin.

Socoteala mea se adeveri. Voiam să stau de vorbă numai cu Surkin şi am făcut totul pentru asta. Femeia ieşi din odaie, ţinând capul semeţ şi trântind uşa în urma ei.

— Are caracter! spusei eu cu respect.

— N-o băga în seamă.

Acum puteam să-l examinez. Purta o cămaşă de culoare deschisă, era plăpând şi avea o mână vizibil mai subţire decât cealaltă. Era, mai mult ca sigur, un tip nervos, impulsiv din naştere, acum însă nu-mi mai amintea de omul acela speriat, care mă privea prin uşa întredeschisă când plecasem de la Busch. „Iar în dimineaţa crimei l-a «inundat» pe vecinul său”, îmi adusei nu ştiu de ce aminte.

— Aşadar, să-mi spui amănunţit ce doreşti, mă pofti Surkin, rezemându-şi coatele pe masă, cu pumnii strânşi sub bărbie.

I-am explicat.

— Te-ai decis să te apuci de navigaţie? Să vezi cam ce-o fi însemnând marea?

I-am spus că în general aşa este, dar am mare nevoie şi de câştig.

— Nimeni şi niciodată n-a refuzat încă banii, he-he! Prin urmare, eşti student?

— Da.

— Ştii că nu-i tocmai simplă ieşirea pe mare? Se cere neapărat să îndeplineşti toate formalităţile. Deci: Îţi trebuie o caracterizare din partea institutului, ca pentru cei ce pleacă peste graniţă.

— O am!

Am scos din buzunar caracterizarea, vizată de comitetul raionului Kirovsk din Moscova (a fost trimisă la comitet prin curier) şi am despăturit-o, punând-o în faţa lui pe birou.

A citit-o de două ori, a-ntors hârtia şi pe dos, apoi a rostit:

— Totul e-n regulă. Are ştampile, semnături. E-n regulă. Dar asta-i puţin. Ai buletin de Moscova?

— Desigur.

— Nu pot să-ţi dau de lucru în oraşul nostru. Trebuia să te angajezi acolo unde locuieşti.

Nu, omul acesta nu depindea de Busch, cum avusesem impresia la început. În orice caz nu intenţiona să-i îndeplinească rugămintea.

— La Moscova nu-i Marea Baltică, Iuri Petrovici, exclamai eu.

— Înţeleg totul, tovarăşe Varaksin. Totul. Dar nu te pot ajuta. Nu am dreptul.

— Cum aşa! insistai. Vreau să mă angajez temporar, sunt student. Oare nu se poate face nimic?

— S-ar părea că nu.

— Am şi o recomandare! îmi „amintii” eu. Şi scosei din buzunar formularul. M-am adresat Comitetului de organizare a pescuitului. Cei de acolo s-au arătat înţelegători, iată, mi-au şi scris: roagă să fiu angajat.

— Comitetul unional? mă întrebă Surkin şi luă

scrisoarea. Facem parte din schema lor. Asta-i direcţia noastră. Atunci e altceva, de ce nu mi-ai spus de la început? Aşa, semnează Radin. Îl cunosc, cum să nu! Ai fost chiar la el?

— Da. I-am povestit despre viaţa de student. Este un om foarte îndatoritor.

— Da, da! Excepţional, un conducător de-a dreptul excepţional!

„Ce vulpe” gândii eu despre Surkin.

Se părea că această discuţie nu avea nicio tangenţă cu misiunea noastră. Acum însă îmi făcusem o idee despre Surkin – nu chiar completă, pentru a trage concluzii, totuşi era ceva... Nu prea seamănă cu „Centaurul”. Dar şi faptul că Işcenko a fost ucis de „Centaur” nu era decât o ipoteză pentru confirmarea căreia nu existau suficiente date. „Mai e şi boxul”, îmi spusei în gând.

— Acum e cu totul altceva! spuse Surkin citind scrisoarea. Da – aici ridică degetul – totuşi va trebui să mai aştepţi. Până se verifică actele dumitale, ba mai intervine una, ba alta, îţi dai seama...

Asta o ştiam bine, totuşi întrebai disperat:

— Ce să fac? N-am din ce trăi! Credeam că totul se va rezolva mult mai repede!

— Dumneata trebuia să fi mers de la bun început la Radzute – e centru raional, port mare, mai mare decât al nostru. Ei, nu-i nimic! Nu ţi-e teamă de muncă brută? Pot să te repartizez pentru un timp ca muncitor în port, cu plata în acord. Nu înainte însă de mijlocul săptămânii viitoare, când vine brigadierul, acum e bolnav; aşadar atunci... Îţi convine!

Îmi convenea de minune.

— Mulţumesc, am rostit eu cu însufleţire. Aveţi un orăşel tare simpatic. Frumos şi liniştit, e o plăcere să

locuieşti aici! Sunt încântat!

— Da, da! spuse el distrat.

— E drept că nu-i tocmai liniştit, mai deunăzi s-a comis parcă o crimă, mi-a povestit Heinrich Osipovici. N-aţi auzit?

— Mi-a spus Busch azi-dimineaţă. Nu l-am văzut de mult. N-am aflat...

Surkin îşi frecă obrazul cu un gest nervos.

— Se spune că era un bătrânel cumsecade.

— Cine?

— Victima.

— Da, da.

— Îl cunoşteaţi?

— Cum? Nu, de unde! L-am zărit în treacăt la Busch. Dumneata, tovarăşe Varaksin, completează acest chestionar în două exemplare. Scrie-ţi autobiografia. Trebuie să-ţi faci fotografii de format special – 4/6, ovale. Ăi de la atelierul fotografic ştiu. Aici, pe strada Prudis, puţin mai sus. Şi vom aştepta. Iar în privinţa serviciului din port, mai treci pe la mine miercuri.

— Mulţumesc, mă ridicai puţin. Cu fotografiile cred că ar trebui să mă grăbesc. Şi chestionarele... Atunci, am să trec luni.

— Bine. Înarmează-te cu răbdare.

— Este! Neamţul ar fi spus: *„Wenn man keine Wahl hat, muß man sich jügen”*[10]. Învăţ limba germană la institut, aşa că mi-au rămas în minte o mulţime de expresii din astea, i-am explicat cu un aer de scuză şi m-am aşezat din nou. Ştiţi nemţeşte?

— Înţeleg aproape tot, am trăit sub ocupaţie, numai că vorbesc prost. Cum o duci cu locuinţa? Te-ai

[10] Dacă nu ai de ales, trebuie să te supui. (germ.)

oprit la hotel?

— Da. În camera 305. Am făcut o pauză, dar Surkin nu reacţionă în niciun fel. În aceeaşi cameră stă şi secundul Voitin. Pescar. Îl cunoaşteţi?

— Da! Un beţivan, ne-a făcut întreprinderea de râs. Surkin se încruntă. Şi, în general, un individ antipatic în viaţa de toate zilele. Asemenea oameni nu sunt iubiţi pe mare.

— Dumneavoastră aţi navigat? nu m-am putut abţine să-l întreb.

— Nu-mi permite sănătatea, pe marinari însă îi cunosc destul de bine. Da!

— Ştiţi cumva de ce bea Voitin?

— Parcă motivul contează? Pentru mine e important faptul în sine.

— Asta nu-i întotdeauna just, obiectai eu.

În clipa următoare în odaie năvăliră fără să ciocănească doi pescari. Se certau pentru ceva. M-am sculat:

— Scuzaţi-mă. Cu bine! Pe luni.

— Cu bine.

Băgându-şi nasul în hârtii, Surkin spuse unuia dintre noii sosiţi:

— Un moment! Îmi amintesc de cazul vostru, să caut numai copia ordinului.

Mergeam pe coridor şi mă gândeam: „Şi totuşi, Surkin nu-i în apele lui, este încordat, se teme de ceva.”

Capitolul XVII
„DOUĂ CEŞTI DE CAFEA”

Oraşul se încinsese de-a binelea.

Se putea circula numai pe partea umbroasă a străzii. Strălucirea vitrinelor, albeaţa zidurilor, goana autoturismelor, toate astea te făceau să închizi uşor din pleoape. Într-un locşor mai ferit, stătea sufocat de zăpuşeală un câine şi răsufla des, cu gura căscată şi cu limba roşie atârnând într-o parte. Nu se mişcau nici măcar frunzele copacilor.

De partea cealaltă a străzii, într-o cafenea, sub umbrar, l-am zărit pe Puhalski. Trăgea din ţigară împroşcând fumul în sus, în linie dreaptă. Stătea singur la masă, aşteptând probabil comanda. „Minunat, vom prânzi împreună”, îmi zisei. Ca şi mai înainte, nu eram sigur de nimic şi mă agăţam de orice capăt al firului.

Am traversat strada şi am urcat pe verandă.

— Vă plictisiţi, Nikolai Gavrilovici?

Se întoarse brusc.

— A-a, dumneata erai? Ai ieşit la plimbare?

Amândoi eram îngrozitor de amabili.

— Da, am cam flămânzit. Aţi dat comanda?

— Aştept ospătarul.

— Minunat! În cazul acesta vă voi ţine de urât. Aveţi ceva împotrivă?

Nu a obiectat, dar nici prea bucuros nu arăta să fie. După obicei, m-am aşezat astfel ca să pot observa

intrarea şi strada (Puhalski stătea cu spatele la uşă). M-am întins în fotoliu, scoţând pe masă ţigările şi cutia cu chibrituri.

— Ce ziduf, nu, Nikolai Gavrilovici?

— E groaznic de cald!

— Aţi făcut baie azi?

— Am făcut.

— Nu v-am zărit pe plajă. Unde va alegeţi locul de obicei?

— Merg departe, la dune, răspunse el plictisit.

— A-a, exclamai eu. Nici aici parcă nu-i rău.

— Nu-mi place când e lume prea multă. Am motivele mele în privinţa asta.

Ce să-i faci, nu puteam să-l contrazic, cu toate că aş fi vrut să ştiu care anume erau motivele. Dar Puhalski nu era dispus să intre în amănunte. M-am hotărât să-i povestesc greutăţile pe care le întâmpin la angajarea pe trauler şi să-i cer un sfat. Oamenilor de genul lui Puhalski le place să dea sfaturi şi în asemenea ocazie se apropie de obicei cu bunăvoinţă de interlocutor.

— Banii se câştigă şi pe uscat, rosti el, după ce ascultă totul. Pentru asta nu-i nevoie să te duci la dracu-n praznic.

— Dar nu se plăteşte ca acolo! Unde mai pui că trebuie să mă şi îmbrac şi să-i trimit şi mamei. Numai cu bursa n-o prea scoţi la capăt!

Râse potrivindu-şi pe nas ochelarii cu rama de aur.

— Nu zău, spuneţi şi dumneavoastră! stăruii eu. Unde poţi să încasezi o grămadă de bani aşa – dintr-odată?

Mă privi atent, dar nu-mi răspunse.

— Nu-i adevărat?

Dădu din umeri şi, întorcându-se, aruncă o privire

spre stradă. Făcu acest lucru pentru a doua oară în zece minute: pesemne aştepta pe cineva.

— Da-a! începui eu, de parcă atunci mi-aş fi amintit. Lucraţi mi se pare în sectorul mobilă? Am vrut să-l rog ceva pe Busch, dar mă cam jenez. Se consideră oarecum obligat faţă de mine pentru că l-am salvat, aşa că... Uitaţi despre ce-i vorba: când am plecat încoace, un profesor de-al meu m-a rugat să-i fac rost de o garnitură de mobilă pentru birou. Demontabilă, cum se fabrică numai aici, în Ţările Baltice. Am întrebat la magazin (în eventualitatea unei astfel de întorsături a discuţiei, m-am uitat special prin magazine), dar acolo apar foarte rar. Nu s-ar putea procura oare direct de la fabrică? Neoficial, ce ziceţi?

Zâmbii prosteşte, scărpinându-mă la ceafă.

— Profesorul e bogat, nu ţine cont de bani.

— De ce nu-i spui, totuşi, lui Busch?

— Ştiţi, mi s-a părut că nu-i tocmai omul cu care te poţi înţelege, recunoscui eu.

— Şi ce părere ţi-ai făcut despre mine?

— Să vedeţi, eu... am bâiguit oarecum încurcat.

— Bine, Borea, parcă Borea te cheamă? Voi încerca să fac ceva. Aveam impresia că i-a plăcut timiditatea mea. Te previn însă de la bun început că are să te coste mult.

— N-are importanţă! Trimit o telegramă! Fulger! Bătrânul mi-i rambursează imediat. Se va bucura nespus! Îl am la examenul de stat, aşa că vă daţi seama.

— Înţeleg.

— Mai staţi mult pe aici? l-am întrebat cu o intonaţie, care mi s-a părut falsă şi iscoditoare.

— De ce?

— Nu, nimic, Nikolai Gavrilovici. Mă interesez doar în legătură cu mobila asta.

— Peste trei zile îmi expiră delegaţia.

În acest moment am observat un tânăr care traversase cafeneaua goală şi se îndrepta spre măsuţa noastră. Purta o pereche de ochelari moderni de culoare verde-închis, care-i acopereau faţa pe jumătate şi învârtea pe degetul arătător un lănţişor cu chei şi brelocuri.

Puhalski nu-l văzuse. Dacă el ar fi fost omul drept care-l socoteam, s-ar fi cuvenit să aibă mai multă experienţă în organizarea unor astfel de întâlniri.

— E-hei! Aici îmi erai, Nikolai Gavrilovici, te ascunzi de deşertăciunea lumească! Tocmai treceam pe aici şi când mă uit: dumneata! exclamă tânărul şi, încrucişându-şi privirea cu Puhalski, arătă cu ochii spre mine.

— Ia loc, îl pofti Puhalski. Dumnealui e vecinul meu de cameră, Borea, din Moscova. Faceţi cunoştinţă.

Ne-am prezentat. Tânărul se plânse că astăzi e foarte cald. Tăcurăm un timp. Se apropie în sfârşit ospătarul şi făcurăm toţi trei comanda. Eu am cerut un meniu complet. Ceilalţi – care îmi aţâţau tot mai mult curiozitatea – câte o ceaşcă de cafea. De mine nu se fereau deloc. Cu toate că şi-ar fi dorit, desigur, o întâlnire în doi.

— Trebuie să fie azi vreo 30 de grade, spuse Puhalski.

— Mai mult! exclamă cu înflăcărare tânărul.

— Nici aerul aici nu-i atât de saturat cu oxigen ca la Marea Neagră.

— E mult mai rău! încuviinţă tânărul.

Mestecam cu lingura prin supa lipsită de orice gust ce mi-a fost servită. Tânărul băgă în buzunar

lănţişorul cu chei şi, prinzându-şi ochelarii de un braţ, începu să-i învârtească. Când şi i-a scos, au ieşit la iveală doi ochi ageri, şireţi. Îşi plimba privirea asupra ospătarelor, asupra femeii ce stătea la o masă alăturată şi în genere stătea ca pe ace. Am dat la o parte farfuria cu supă şi am cerut felul doi; mă temeam că se vor scula să plece amândoi. Tânărul îşi termină cafeaua, dar Puhalski nu se grăbea. Avea sub cot un ziar împăturit, pe care tânărul îl trase spre el.

— Plec acum spre Palniai, Nikolai Gavrilovici, spuse el. Îmi va fi urât pe drum, daţi-mi măcar ziarul, să mai citesc.

— E de azi? am întrebat. Pot să-l răsfoiesc?

— E vechi, răspunse în grabă Puhalski.

După ce făcu sul ziarul, tânărul îl băgă în buzunar şi-şi luă rămas bun.

Interesant, ce era oare ascuns în ziar? De faptul că ceva era pus între foile sale nu mă îndoiam: Întâlnirea din cafenea nu fusese întâmplătoare. Puhalski nu a fost prea îndemânatic, căci am avut timp să observ că ziarul purta data de astăzi. Dar să discut despre aceasta cu cetăţeanul Puhalski socoteam că e încă devreme. La fel de inoportun mi se părea să-l întreb şi despre haină.

De altfel, acum îmi apărea ceva mai limpede legătura dintre haină şi ziar.

— Nu te grăbi, mă sfătui Puhalski. Te aştept. Mergi la hotel?

— La hotel, răspunsei eu. Cine-i tânărul?

— O cunoştinţă de pe plajă.

Îşi bău tacticos cafeaua, în timp ce eu mi-am terminat friptura. I-a lăsat ospătarului tot restul de la o rublă, iar eu am plătit exact, până la ban şi am ieşit. O ulicioară întortocheată ne-a scos în piaţa publică.

Puhalski se opri în faţa magazinului de încălţăminte şi după ce mă anunţă că vrea să-şi cumpere şireturi noi pentru pantofi, se strecură pe uşa deschisă.

M-am îndreptat spre autogara.

Puternicele autobuze marca „Ikarus” se aliniaseră într-o coloană compactă, ocupând o jumătate din piaţă. Acoperite de praf, părţile nichelate abia mai luceau în bătaia soarelui, şi dinspre autobuze venea un miros pătrunzător de benzină şi vopsea încinsă.

Pe un stâlp era afişat orarul curselor, iar dedesubt, fusese fixată o tablă cu un păienjeniş de linii. Neavând ce face, am început să studiez harta. Iată Palniai, unde se pregătea să plece tânărul: un punct încercuit. E o haltă pe ruta Radzute; pentru Palniai nu există autobuze speciale. Iată şi Radzute. E tot pe litoral. Ehei, ce m-aş mai aşeza acum într-un autobuz elegant şi aş întinde-o undeva, cât mai departe: să stai tolănit pe plajă, cu ochii închişi, să asculţi ţipetele pescăruşilor şi să nu te gândeşti la nimic! Autobuzul spre Radzute pleacă o dată pe zi. Trei ore de mers. Am fost acolo acum doi ani cu Tamara: pavaje de lemn, praf, biserica catolică în mijlocul pieţei centrale şi un orologiu cu clopot. În afară de asta, am mai venit la Radzute de câteva ori cu treburi. Aşadar, autobuzul de Radzute pleacă la ora 12,37. Descoperii cu acest prilej şi o altă minciună a amicului lui Puhalski: nu putea pleca în niciun caz astăzi. E puţin probabil, totuşi, să aibă maşină proprie. Când eşti singur cu maşina nu poţi să citeşti ziare.

— Ai de gând să pleci undeva? mă întrebă Puhalski.

Răsări de undeva chiar alături, fără ca eu să-l observ. Ţinea şireturile în mână. Am avut impresia că le-a expus intenţionat, spre a-mi dovedi că într-adevăr a intrat în magazin pentru şireturi şi nu pentru

altceva.

„Nu te lăsa păcălit, studentule Varaksin – m-am muştruluit în sinea mea – Puhalski cunoaşte regulile jocului, dar n-are de unde să ştie că şi eu joc!…”

I-am răspuns că nu plec nicăieri şi că m-am uitat la hartă doar aşa, după care am pornit amândoi spre hotel. Am adus iar discuţia despre garnitura de birou, am lămurit cât costă şi am spus că profesorul nu se va lăsa aşteptat. Desigur, nu mă pregăteam să trimit nicio telegramă şi, de fapt nu exista niciun profesor; ştiam însă că ceea ce-i ceream lui Puhalski era nelegal şi trebuia să lămuresc dacă el se ocupă cu astfel de treburi.

Am traversat bulevardul. Deodată, de după colţul unei case apăru un SS-ist. Purta o caschetă cu calota răsfrântă, de sub care sudoarea i se prelingea pe obraji. Pe piept îi zornăiau crucile de fier. Aplecat pe spate, hitleristul trăgea de lesă o namilă de câine lup. Se uită la noi plin de răutate.

Ştiam despre ce-i vorba, strigai speriat însă, pentru a produce impresie. Puhalski se făcu vânăt şi se rezemă de perete – atât de neaşteptată era apariţia pe strada adormită a acestei fantome din războiul trecut.

— Ei, drăcie! Dar ăsta-i actor! exclamai eu. Dimineaţa, chiar lângă hotel, am văzut nişte artişti care se urcau în autobuz, pregătindu-se pentru filmări exterioare. În orăşel se filmau episoade ale unui film despre război.

— Văd, spuse Puhalski încet. Dar am inima slabă.

M-a impresionat.

— Cred că-i mai ţineţi minte pe fasciştii adevăraţi? l-am întrebat.

De după colţ se arătară ceilalţi artişti.

— Da, spuse Puhalski.

La ce mi-a folosit acest spectacol – la vederea căruia simulasem cât se poate de natural spaima – nici eu nu ştiam. Şi totuşi nu mă părăsea impresia că Puhalski poartă mască: nu credeam povestea lui despre perioada de ocupaţie.

Camera de la hotel era goală. Se vede că Voitin plecase la plajă.

— Marinarul nostru şi-a încălcat obiceiurile.

— Cum? Ah, da! Adevărat, rosti absent Puhalski. Le-a încălcat.

Şi-a scos pantofii, şi-a încălţat papucii şi, luând prosopul, a ieşit din odaie. Am deschis larg fereastra şi m-am gândit să primenesc apa din carafa care stătea în plin soare ca şi în ajun. Uşa spre toaletă era întredeschisă. Gol până la brâu şi aplecat deasupra chiuvetei, Puhalski fornăia puternic. Avea muşchii spatelui foarte dezvoltaţi. Cum nu exista decât un singur robinet, m-am oprit în spatele lui cu cana în mână. Din cauza zgomotului apei, n-a auzit când am intrat. Îndreptându-se de mijloc, îşi apăsă prosopul pe faţă şi se întoarse spre mine. Când îşi dădu mâinile în lături, am observat pe pieptul lui un tatuaj şters. Astfel de tatuaje mi-a fost dat să văd în repetate rânduri la diferiţi infractori. Abia acum am înţeles de ce făcea el plajă în locuri retrase.

— Ce-i scris acolo la dumneata? am întrebat curios.

Tresări din tot corpul, luându-şi prosopul de pe obraz.

Fără, ochelari, ochii lui arătau bulbucaţi şi răi.

Îşi acoperi pieptul cu coatele.

— De ce te bagi când vezi că e ocupat? mă apostrofă pe un ton grosolan. Nu mai semăna deloc cu omul de mai înainte, liniştit, cu ochelari cu ramă

de aur.

— Păi... am vrut să umplu carafa, răspunsei cu un aer stingher.

L-am văzut că regreta ieşirea de adineaori.

— Iartă-mă, pentru Dumnezeu! Nervii... Bucuria asta... mi-a făcut-o o rudă de-a mea. Ura puterea sovietică. Era naţionalist şi poliţai. M-a îmbătat până la pierderea cunoştinţei... eram băieţandru pe atunci – spuse Puhalski mohorât. Am încercat să scot tatuajul, dar n-am reuşit.

— M-da-a, zisei eu. Mare ticălos e ruda asta a dumitale.

— L-au împuşcat partizanii.

— Puteţi să vă faceţi operaţie estetică la institutul de la Moscova, l-am sfătuit. Acolo se fac asemenea intervenţii.

Am umplut carafa şi am plecat amândoi în cameră. „Ce mai tip şi ăsta”, mă gândeam eu pe drum, privindu-l din spate. În cameră m-am aşezat pe pervazul ferestrei, iar Puhalski şi-a scos papucii şi s-a întins pe pat. La început aveam de gând să-l mai întreb câte ceva, apoi mi-am spus că nu trebuie să exagerez; mai ales că acum era foarte iritat.

Mă întorceam mereu cu gândul la două date. În ziua de trei Işcenko s-a întâlnit cu cineva, iar pe cinci a fost ucis. Întâlnirea (bineînţeles, dacă a existat vreo întâlnire în ziua de trei) a avut loc la aceeaşi oră cu crima: În jur de unsprezece. Ora cred că a fost fixată de criminal. De ce a doua întâlnire a avut loc peste o zi? I-a mai dat răgaz de gândire? Să cugete – la ce? Sau, poate, a plecat undeva?... Da, şi Voitin se grăbea la autobuz tot la ora unsprezece. Ei şi? Ce importanţă are asta? Cu toate că... o variantă era totuşi posibilă.

M-am dat jos de pe pervazul ferestrei.

— Să mă duc să fac o plimbare? rostii fără convingere.

— E prea cald! spuse Puhalski cu o strâmbătură de dezgust.

— Nu prea îmi vine să lâncezesc în hotel.

Am coborât scara, iuţind maşinal paşii. Apoi, dându-mi seama, am încetinit pasul şi am ieşit din hotel, înaintând cu pasul omului nedecis încă încotro s-o ia la prima răscruce: la stânga sau la dreapta.

„Autobuzul spre Radzute pleacă la ora 12,37 – mă gândii – dar când soseşte aici?”

Capitolul XVIII
ÎN GANG

Înfundându-mă prin ulicioare întortocheate – castelul gotic îl ţineam mereu în dreapta – am ajuns, în sfârşit, în piaţă. M-am apropiat fără grabă de stâlpul cu mersul autobuzelor şi am găsit dintr-o privire rândul care mă interesa. Exact. Autobuzul de Radzute soseşte la ora unsprezece fix.

Aşa.

Am mai privit o dată orarul maşinilor. Trebuia să mă gândesc la asta mai înainte. Interesant era că în ghidul cu mersul autobuzelor, găsit printre lucrurile lui Işcenko, linia spre Radzute era încercuită cu creionul. Valdmanis a verificat acest fir: fotografia lui Işcenko a fost arătată casieriţei, care lucrase în ultima săptămână fără întrerupere (casieriţa din cealaltă tură era bolnavă). Aceasta susţinea că Işcenko nu a venit să-şi cumpere bilet. Şi-ar fi adus aminte de el, deoarece are o bună memorie a figurilor. „Posibil că nici nu intenţionase să plece undeva – mi-am zis eu – sau poate că nu-l interesa plecarea autobuzelor, ci sosirea lor. Ora unsprezece...”

Mi-am aruncat ochii în jur.

Şoferii erau adunaţi în grup lângă autobuzele înghesuite. Unul gesticula mereu povestind ceva. Răsunară hohote de râs. „Spun bancuri”, m-am gândit eu. Toţi şoferii erau îmbrăcaţi în bluze albastre

de doc. „Uniforma de serviciu, reflectai în sinea mea. În general, sunt comode. Autobazele le cumpără angro, costă şi mai ieftin, se murdăresc mai greu şi sunt comode în timpul verii...” Nu departe era cabina dispecerului. Mi-am imaginat planul gangului în care a fost ucis Taras Mihailovici Işcenko şi schiţa împrejurimilor – zăbovisem mult asupra lor în cabinetul lui Şimkus. Gangul dădea în această piaţă. Am căutat din ochi arcada. Iat-o, la vreo sută de metri de aici. Şi amănuntul acesta trebuia să-mi pară suspect mai demult: apropierea dintre locul crimei şi autogară. Asta, fie-mi cu iertare, şi Valdmanis a scăpat-o din vedere. Ei bine. Să zicem că eu sunt criminalul. Cobor din autobuz – am sosit la ora unsprezece – şi pornesc într-acolo, către locul unde i-am fixat lui Işcenko întâlnirea. Am traversat piaţa şi m-am uitat la ceas. Cincizeci de secunde. Să presupunem că nu m-am dus imediat şi mai întâi am dat un ocol pieţei. Nu, n-are rost să mă expun în văzul lumii. Desigur, am plecat imediat, dar nu direct. Fără să fiu văzut, am cotit pe după clădirea cea lungă ce aminteşte vechiul cartier de tarabe negustoreşti. Ce-i acolo? „Depozitul fabricii de articole culturale şi sportive” – citii mijindu-mi ochii din cauza soarelui. Aha! După depozit o fi vreo trecere? Mi-am încrucişat drumul cu al unui bărbat cu servietă, care se făcu nevăzut în dosul clădirii. După un minut, apăru lângă mine. Aşa. Să intrăm în gang. M-am uitat cu o privire indiferentă în jur şi am cotit-o pe sub poartă.

Soarele nu pătrundea aici; dinspre zidurile înalte de cărămidă venea un miros de mucegai. „Ganguri din acestea întâlneşti prin Asia Meridională – constatai eu. În ele te poţi adăposti de căldură.” Ulicioara ducea mult spre stânga şi din direcţia pieţei acum nu

mai puteam fi văzuţi. Lângă zid era un morman de cărbuni. Alături – un spălător ruginit şi nişte ţevi. În perete o uşă de lemn cu lacăt. L-am pipăit cu degetele. Nu, nu fusese deschis de mult; fiindcă un strat de rugină suda urechea de corpul lacătului. Să mergem mai departe. O cotitură şi deodată am zărit toneta de gunoi. Toneta aceea. În continuare gangul se lărgea şi era complet pustiu. Am cercetat din ochi pereţii – nicăieri nicio fereastră. Poţi ţipa cât te ţine gura, nu te aude nimeni. M-am uitat la ceas. A mai trecut un minut. Dacă cobor din autobuzul de Radzute şi o pornesc încoace fără grabă, ajung exact la ora crimei. E drept că în calculul meu era o aproximaţie. Medicii legişti constată ora unui deces cu o toleranţă de 10-15 minute. E clar.

Am mai făcut vreo două cotituri până am dat într-o altă pieţişoară, rotundă şi mai mică. Işcenko intrase în gang pe aici. Venind dinspre centru. M-am întors. Acum eram Taras Mihailovici Işcenko. Aşa... Mă grăbesc la întâlnire. Dacă mă feresc de omul cu care am întâlnirea (iar mie mi-e teamă de el, căci dacă presupunerile noastre sunt întru totul exacte, eu ştiu despre persoana sa ceva pe care el vrea să-l ascundă), atunci de ce mă duc totuşi într-un loc atât de pustiu?

Cunosc gangul: când doi oameni îşi fixează locul de întâlnire, acesta e cunoscut de amândoi. Şi totuşi mă duc. De ce? Lucrul ăsta nu-i clar.

În spatele meu merge Bîstriţkaia. Acum o oră am discutat cu ea ceva pe plajă. Ce vrea oare să facă? Să mă prevină? Nu, acest lucru putea să-l facă mai înainte: o fată de douăzeci şi trei de ani ajunge uşor din urmă un om în etate. Mă urmăreşte. Cu ce scop? Din nou nu-i limpede. Dar cotind după mine în gang,

trebuia să-l vadă pe ucigaş. Şi comiterea crimei. Prin urmare, acesta a comis fapta sub ochii ei şi a lăsat-o să plece teafără şi nevătămată? Nu-i prost. Nu s-a încumetat să săvârşească a doua crimă?

Fleacuri, una sau două, pentru el nu mai avea importanţă (dacă, desigur, nu s-a răzbunat cumva pe „Centaur” pentru părinţii sau rudele sale; şi totuşi ceva nu e-n regulă, prea a fost calculat totul cu exactitate şi sânge rece, şi-apoi, nici Işcenko nu seamănă cu „Centaurul”. Indiferent de motivul pentru care a săvârşit această faptă, el rămâne un ucigaş. Iar Bîstriţkaia e complice cu el. „Nu – gândii – nu cred.” Şi totuşi fata n-a venit la miliţie. Fapta rămâne faptă.

Bine, să mai chibzuim. Poveştile se spun repede, dar treaba se face mai greu... Cotitura. Toneta. Crima s-a săvârşit undeva pe aici. După aceea ucigaşul a târât cadavrul lui Işcenko în spatele tonetei. Apoi trebuia s-o şteargă cât mai repede. Încotro a fugit oare? În piaţă. La staţia de autobuze. Boxul cu care a fost omorât Işcenko a fost găsit la vreo treizeci de metri de aici, în direcţia pieţei.

Judecând după aparenţe, proprietarul boxului este Surkin. Atunci ce rost are aici autobuzul de Radzute? În ziua de când Surkin a fost în concediu medical. Să fi plecat din oraş numai ca să vină la ora unsprezece şi să-l aştepte aici pe Işcenko? O harababură întreagă! Bîstriţkaia merge în spatele lui Işcenko la o distantă de vreo patruzeci de metri. Acesta intră în gang şi dispare din câmpul ei vizual. Apoi, păstrând aceeaşi distanţă, el se află mereu după altă cotitură – asta l-a şi distrus. Dacă mergi repede, patruzeci de metri îi faci în douăzeci de secunde. Deci, atât avea la dispoziţie criminalul. L-a lovit şi i-a prins trupul în

braţe. E mort? Gata. Priveşte în jur. Aha, toneta. Acolo să-l duc! Aşa. Dacă trecea careva prin gang nu-l putea observa. În douăzeci de secunde te descurci, dacă ai aplicaţie pentru astfel de treburi. Şi acum, ia-o la sănătoasa.

În felul acesta Bîstriţkaia n-a văzut nimic. A traversat curtea de la un capăt la celălalt, dar pe Işcenko nu l-a mai găsit. Ce mai, se putea întâmpla şi astfel. Dar de ce l-o fi urmărit? De ce acum tot ce-i legat de Işcenko o face atentă? Bine, s-o lăsăm până una-alta pe Bîstriţkaia.

Întreg tabloul crimei a fost conturat de mine având la bază ipoteza cu autobuzul: mersul autobuzelor – zilele de trei şi cinci, orele unsprezece. Dar aceasta-i numai una dintre variantele posibile, totul putea decurge altfel. Ora unsprezece poate fi o coincidenţă. Iar criminalul putea să nu aştepte aici, ci să fie undeva în spate, între Işcenko şi Bîstriţkaia. În gang l-a ajuns din urmă şi l-a omorât. Dar în acest caz Bîstriţkaia trebuie să-l fi văzut cu siguranţă. Ei-da!... Şi-atunci rezultă că nu a fost fixată nicio întâlnire. Bine-bine, dar unde se grăbea Işcenko?

Gangul era un loc potrivit pentru o crimă premeditată: tot timpul cât am stat în gang, n-a trecut nimeni. Ca în pustiul Saharei. „Şi totuşi, nu-i exclus să-şi fi dat întâlnire”, gândii.

Am ieşit din nou în piaţă. M-am uitat în cabina dispecerului, unde se fumase mult şi fumul plutea în straturi, străbătut de razele soarelui de amiază, care pătrundeau înăuntru prin geamurile prăfuite ale ferestrei.

Pe masă era o marmită cu apă, de care era sudat un lanţ având la capăt o cană smălţuită. Înşiruiţi pe bancă, de-a lungul peretelui, şoferii în bluze de doc

făceau o larmă de nedescris.

Îndesându-mi mâinile în buzunare, am părăsit piaţa fluierând încetişor. „Am să-l rog pe Valdmanis să facă o serie de investigaţii, îmi zisei. De exemplu, cât de des se schimbă şoferii pe linia Radzute? Cine a lucrat în ziua de trei şi cinci? Poate că-şi amintesc de cineva, care în aceste zile a venit şi a plecat imediat înapoi...”

Când m-am întors la hotel, Puhalski nu mai era în cameră. Curios. Doar s-a spălat şi s-a întins în pat cu intenţia vădită să tragă un pui de somn. Treburi? S-o fi hotărât să meargă la plajă? Interesant.

M-am descheiat la cămaşă şi am aprins o ţigară. „Să aţipesc şi eu puţin”, mi-am zis. Chiar în acest moment se crăpă uşa şi Vilenkin se uită în odaie. „Scuzaţi-mă, spuse. Am greşit numărul!” Şi închise uşa la loc. Îmi încheiai cămaşa, coborâi scara şi ieşii în stradă. Trecând pe lângă Vilenkin, care cerceta coperţile revistelor din vitrina chioşcului, am încetinit paşii.

— Surkin e la secţia orăşenească, mi-a şoptit el din urmă. A venit singur, Valdmanis l-a interogat şi m-a trimis după dumneata.

Capitolul XIX
DOUĂ BOXURI?

„Ia te uită la Surkin! mă gândeam eu pe drum. Aşadar, pe data de trei a fost la serviciu. Pe data de cinci a fost acasă. Şi apoi mai e şi boxul...”

După cincisprezece minute, stăteam în odaia binecunoscută, cu bolti şi pereţii împodobiţi cu peisaje, ascultam banda de magnetofon cu înregistrarea interogatoriului (fusese luat de două persoane: căpitanul Siparis şi Valdmanis şeful secţiei orăşeneşti a Comitetului Securităţii de Stat).

CĂPITANUL: Să facem cunoştinţă.

SURKIN: Lucrez la Direcţia expediţiilor de pescuit. Numele meu e Surkin.

CĂPITANUL: Luaţi loc, vă rog, tovarăşe Surkin. Care-i numele dumneavoastră după tată?

SURKIN: Iuri Petrovici. Iată (pauză), eu cred că trebuia să fac de mult această sesizare, dar (pauză) abia azi-dimineaţă, într-o discuţie întâmplătoare, am aflat de la vecinul meu Heinrich Osipovici Busch că pe data de cinci în oraşul nostru s-a comis o crimă. Vorbesc despre asasinarea lui Taras Işcenko.

(„Stranie îmbinare: nu simplu Işcenko şi nici măcar Taras Mihailovici, ci Taras Işcenko, am cugetat eu. Cred că Surkin a repetat de mai multe ori această frază introductivă.”)

SURKIN (continuând): Îl cunoşteam încă din timpul

războiului.

CĂPITANUL: Îl aveţi în vedere pe Işcenko?

SURKIN: Da. Am sosit aici în anul o mie nouă sute patruzeci şi cinci, până atunci am locuit în Radzute.

VALDMANIS: Iertaţi-mă, mai precis? Când v-aţi stabilit, la începutul sau la sfârşitul anului?

SURKIN: Încă nu se terminase războiul. Aici erau deja ai noştri. În februarie, mi se pare.

VALDMANIS: Şi care au fost motivele mutării?

SURKIN: Din cauza căsuţei. Etajul aparţinea unei rude ale mele, care a murit.

VALDMANIS: E clar. Continuaţi.

SURKIN: Vreau să spun că Işcenko a lucrat de la începutul ocupaţiei în poliţia din Radzute.

CĂPITANUL: Nu greşiţi cumva?

SURKIN: L-am văzut în repetate rânduri în uniformă. Vedeţi, pe mine nu m-au luat în armată din cauza infirmităţii: mâna. Am rămas sub ocupaţie, am fost mobilizat pentru lucru la administraţia orăşenească şi tangenţial aveam de-a face cu poliţia. Să nu credeţi cine ştie ce – duceam actele la iscălit. Acolo îl întâlneam pe Işcenko. Acum o săptămână l-am văzut la Heinrich Osipovici Busch. Nu eram sigur că este el: au trecut atâţia ani doar. Dar astăzi, când Busch a rostit numele lui, mi-am dat seama că totul coincide. Busch mi-a spus că ucigaşul încă n-a fost prins. Am impresia că toate astea sunt legate de trecutul lui Işcenko.

CĂPITANUL: Ce vă face să credeţi asta?

SURKIN (după o pauză): N-nu ştiu. Mă gândesc şi eu. Aşa.

CĂPITANUL: Pentru asta trebuie să existe motive temeinice!

SURKIN: Heinrich Osipovici mi-a spus că mobilul

crimei nu a fost jaful. Şi-atunci, ce anume mai putea fi? Crima e un lucru grav, şi la ea recurg foarte rar până şi cei mai versaţi bandiţi.

CĂPITANUL: Păcat că n-aţi venit la noi mai devreme, Iuri Petrovici.

SURKIN: Nu voiam să nimeresc într-o situaţie proastă, puteam să mă înşel. De faptul că Işcenko e chiar Işcenko am aflat abia azi.

CĂPITANUL: Da, da! Poate că în felul acesta preveneaţi crima, nu credeţi? De vreme ce mobilul ei l-a constituit trecutul lui Işcenko?

SURKIN: Desigur, sunt vinovat...

CĂPITANUL: Nu vă învinuieşte nimeni (pauză). Deocamdată.

SURKIN (încet): De ce deocamdată?

CĂPITANUL: Unde vă aflaţi în timpul crimei?

SURKIN: Acasă. M-am simţit cam rău şi nu am plecat în ziua aceea la serviciu.

VALDMANIS: Aţi fost la policlinică pentru scutire medicală?

SURKIN: Am chemat medicul acasă.

VALDMANIS: Diagnosticul?

SURKIN: Sufăr de inimă. Stenoză mitrală.

VALDMANIS: La ce oră a fost medicul?

SURKIN: La zece.

VALDMANIS: N-aţi mai plecat nicăieri?

SURKIN: La două am fost după cumpărături: soţia mi-e plecată, în casă nu aveam nimic de mâncare.

VALDMANIS: De unde ştiţi că crima s-a produs înainte de ora două? Aţi spus că la ora crimei eraţi acasă.

SURKIN: Eu... mi-a spus Heinrich Osipovici.

(Am desenat pe foaie a doua înfloritură. Prima am pus-o când Surkin a spus că Heinrich Osipovici e de

părere că mobilul crimei nu a fost jaful.)

CĂPITANUL: Ce-aţi făcut acasă?

SURKIN: Cum ce-am făcut? Am stat culcat, am citit o carte...

CĂPITANUL: Ce carte?

— SURKIN: Păi, nu-mi amintesc... E atât de important?

VALDMANIS: Foarte important! Crima a fost săvârşită pe la orele unsprezece şi jumătate şi (pauză)...

SURKIN (nerăbdător): Da?

VALDMANIS: Cam pe la această oră, Busch, care răsădea flori pe parcelă, a intrat în casă şi a observat că-i curge apă din tavan. A urcat scara şi a bătut în uşă la dumneavoastră. Nu eraţi acasă.

SURKIN (repezit): Da-da, am ieşit... Înseamnă că dumneavoastră aţi şi făcut cercetări în privinţa mea?

CĂPITANUL: Nu puneţi întrebări. Răspundeţi! Aţi plecat? Pentru ce? Dar să spuneţi adevărul.

SURKIN: Eu (pauză)... l-am observat din fereastră pe Işcenko, mergea pe stradă. Atunci m-am hotărât... mă pregătisem de baie, dar m-am îmbrăcat în grabă şi am fugit în stradă. Am uitat să închid apa. Şi-am mai uitat că am lăsat astupată şi scurgerea din baie.

CĂPITANUL: Busch v-a văzut?

SURKIN: Nu, m-am folosit de scara de serviciu ce dă în strada Armata Roşie.

CĂPITANUL: Mai departe?

SURKIN: Asta-i tot... Când am ajuns în stradă Işcenko dispăruse. O cotise pe undeva.

CĂPITANUL: Când l-aţi zărit de la fereastră, n-aţi observat dacă era urmărit de cineva?

SURKIN: N-nu, după mine, nu... O fată mergea tocmai în aceeaşi direcţie. Altcineva nu mai era.

CĂPITANUL: Mergea în spatele lui Işcenko sau în faţa lui?

SURKIN: În urmă.

CĂPITANUL: Descrieţi-o.

SURKIN: Avea un păr lung, desfăcut...

CĂPITANUL: Altceva!

SURKIN: Am văzut-o din spate.

CĂPITANUL: Cum era îmbrăcată?

SURKIN: Nu-mi amintesc, tovarăşe căpitan!

CĂPITANUL: Işcenko era grăbit?

SURKIN: Parcă.

VALDMANIS (repede): Aţi întâlnit vreun cunoscut?

SURKIN: Nu.

CĂPITANUL: O cunoaşteţi pe Raia Bîstriţkaia, care lucrează la hotel?

SURKIN: Nu, nu mă duc la hotel.

VALDMANIS: Pe scară, în apartamentul dumneavoastră există vreo fereastră?

SURKIN: Da.

VALDMANIS: Care dă spre grădină?

SURKIN: Da.

VALDMANIS: Busch era în grădină când coborâţi? l-aţi văzut?

SURKIN: Nu m-am uitat. Eram grăbit.

VALDMANIS: Ce-aţi făcut după aceea?

SURKIN: M-am plimbat puţin, apoi m-am întors acasă.

CĂPITANUL: Va fi mai bine pentru dumneavoastră dacă ne spuneţi adevărul.

SURKIN: Dar eu spun adevărul!

CĂPITANUL: Nu! în ziua aceea aţi fost în pantofii aceştia?

SURKIN (neîncrezător): Da... da-da, am să vă povestesc imediat totul! Înţeleg. Acolo pământul era

umed şi s-au întipărit urmele, iar eu am stat alături... Am să spun... numai o clipă!...

(„Deştept, căpitanul!” mi-am zis. Cadavrul a fost descoperit de o bătrână ce venise să arunce o găleată spartă, dar la ţipetele ei, s-a adunat atâta lume, încât niciun expert n-ar fi putut deosebi urmele paşilor de lângă mort. Pe acelea. Pentru că mai exista o urmă... Dar nu a lui Surkin. El poarta cu totul altă încălţăminte.”)

SURKIN: L-am văzut pe Işcenko la vreo sută de metri în faţă, când am ieşit în stradă. Nu m-am grăbit să-l ajung: dar dacă nu-i Işcenko, ci altcineva care-i seamănă – atunci încă nu vorbisem cu Heinrich Osipovici – m-aş fi pomenit într-o situaţie neplăcută. M-am gândit că-i mai bine să merg după el şi să-i vorbesc, dacă se va ivi prilejul. Am mers în urma lui un timp, păstrând distanţa. Cunosc bine oraşul şi nu-mi era teamă că am să-l pierd din vedere... Era cald şi străzile erau pustii. Da, după el venea numai fetişcana aceea. Cred că avea cam vreo douăzeci de ani. Dacă Işcenko ar fi intrat într-o cafenea sau în altă parte, m-aş fi aşezat lângă el. Dar el coti în gang. Iertaţi-mă, puteţi să-mi daţi putină apă?

CĂPITANUL: Poftim.

(Se auzi clinchetul carafei lovite de pahar şi zgomotul apei ce curgea.)

SURKIN: Mulţumesc. Mi s-a uscat gâtul... Coti în gang, iar când am ajuns acolo în urma lui, după treizeci de secunde, am auzit în faţă nişte paşi grăbiţi.

Gangul în acel loc coteşte, are o ieşitură... Zidurile sunt înalte şi se formează un ecou, paşii răsunau, dar eu nu vedeam pe nimeni. Am iuţit pasul. Gangul însă era pustiu.

CĂPITANUL: Ţipete, zgomot de bătaie n-aţi auzit?

SURKIN: Numai paşi... Am ieşit în piaţă, pe acolo treceau oameni, dar Işcenko nu era printre ei. M-am înapoiat. Işcenko nu se putea ascunde nicăieri. Curtea-i goală, nicăieri nu sunt intrări. Era şi caraghios, ce rost avea să se ascundă? Eu însă nu ştiu de ce, dar m-am uitat şi după lada de gunoi.

CĂPITANUL: Şi l-aţi văzut acolo pe Işcenko?

SURKIN: Da. Am încercat să-i iau pulsul, dar... era mort...

VALDMANIS: Un moment... Aţi întors corpul? L-aţi ridicat?

SURKIN: Nu. Zăcea cu faţa în jos, tâmpla îi era plină de sânge. Nu mai putea fi ajutat. Mi s-a făcut frică. Ştiţi, nu-s prea viteaz din fire...

CĂPITANUL: Înţeleg. Şi aţi plecat?

SURKIN: Mi-am imaginat cum voi explica toate astea: că am mers după el şi că a fost ucis aproape sub ochii mei, iar eu nu pot spune nimic...

CĂPITANUL: V-aţi temut să nu fiţi bănuit de crimă?

SURKIN: Exact.

VALDMANIS: Aţi fi avut motive să-l omorâţi?

SURKIN: Nu! Vai de mine!

CĂPITANUL: Doar nu sunteţi picat din lună, cred că ştiţi că nimeni nu poate fi condamnat fără să i se dovedească vina.

SURKIN: M-am speriat foarte tare.

VALDMANIS: Unde a dispărut fata de care aţi amintit?

SURKIN: N-am băgat de seamă. Dacă aş fi ştiut că-i important...

VALDMANIS: Unde aţi pierdut-o din vedere?

SURKIN: Nu-mi amintesc.

VALDMANIS: În curte nu era?

SURKIN: Nu-nu. Nu era.

CĂPITANUL: Bine. Prin urmare, aţi minţit afirmând că aţi aflat despre crimă de abia astăzi?

SURKIN (încet): Da.

CĂPITANUL: De ce anume aţi venit azi la noi?

SURKIN: Nu ştiu. Tot timpul m-am chinuit, mi-era frică. Aveam impresia că mă vor descoperi cu ajutorul câinilor, am stat doar aproape de cadavru, iar atunci am rătăcit multă vreme prin oraş înainte de a mă întoarce acasă. Aveam mereu impresia că sunt urmărit. Ieri a venit la Busch un tânăr, iar eu m-am speriat...

VALDMANIS: Ce fel de tânăr?

SURKIN: Un student din Moscova. A fost azi pe la mine la direcţie, vrea să se angajeze marinar pe trauler. E chiar student.

VALDMANIS: De ce v-aţi speriat?

SURKIN: Ieri credeam că-i de la... miliţie.

VALDMANIS: Ce v-a făcut să credeţi asta?

SURKIN: Nu ştiu... Heinrich Osipovici mă tot iscodea unde am fost atunci când i-a curs apa prin tavan în baie... Mă temeam de orice, după cele întâmplate, de absolut orice. Mi se părea că toată lumea mă suspectează.

VALDMANIS: Când ziceţi că v-a „iscodit” Heinrich Osipovici?

SURKIN: În ziua... crimei. Când m-am întors acasă. După aceea am început să-l ocolesc.

VALDMANIS: Aşa. Continuaţi.

SURKIN: Dar eu... eu voiam o certitudine. Astăzi, după discuţia cu Busch – m-a prins pe scară – m-am hotărât. Şi dintr-odată m-am simţit mai uşurat. Ştiam că trebuie să vorbesc despre trecutul lui Işcenko. Poate că Heinrich Osipovici, fără să bănuiască, m-a împins la asta. Am înţeles că nu pot să tac mai

departe...

CĂPITANUL: Bine. Vreau să vă arăt un document (scârţâit de sertar ce se deschide; căpitanul cred că scotea scrisoarea anonimă). Luaţi cunoştinţă.

SURKIN (pauză lungă, apoi aproape un ţipăt): Nu sunt eu, vă jur, înţelegeţi, nu sunt eu!

CĂPITANUL: Mai aveţi ceva de adăugat?

SURKIN: Nu, dar nu sunt eu... nu sunt eu! V-am povestit totul, cum a fost. V-am mărturisit sincer!

CĂPITANUL: Scrisoarea e neiscălită. Gândiţi-vă, cine ar fi putut s-o scrie?

SURKIN (înecându-se): Nu ştiu.

CĂPITANUL: V-ar fi putut vedea cineva în gang?

SURKIN: Nu. M-am temut că va trece cineva. Dar n-a trecut nimeni. Acolo nu sunt nici ferestre, gangul e pustiu.

CĂPITANUL: Aveţi, să spunem... duşmani? Sau poate a glumit cineva?

SURKIN: Frumoasă glumă! Nu, n-am duşmani. (Obosit.) Dar nu sunt eu, înţelegeţi. Trebuie să-l căutaţi pe adevăratul ucigaş.

CĂPITANUL: Aş vrea să vă cred, Iuri Petrovici...

(Am derulat banda de magnetofon şi am ascultat încă o dată ultimele fraze. Când am vorbit azi cu Surkin la Direcţia pescuitului, am avut impresia că el chiar de-ar vrea să joace teatru faţă de noi, n-ar putea: nu era actor bun. Cuvintele „nu sunt eu!” răsunau destul de sincer. Dădui drumul benzii mai departe.)

CĂPITANUL: Mai este un detaliu nelămurit (din nou scârţâit de sertar). Vă este cunoscut acest obiect?

SURKIN (după o pauză, puţin mirat): Da, e un box. Acesta-i... boxul meu.

CĂPITANUL: Nu vă grăbiţi. Priviţi-l mai atent.

SURKIN (nu prea convins) Parcă-i al meu... Iată şi frunza de stejar. Se pare că-i al meu. Dar cum a nimerit aici?

CĂPITANUL: Chiar cu acest box a fost ucis Taras Mihailovici Işcenko!

(Zgomot: mai mult ca sigur Surkin a scăpat boxul pe duşumea.)

SURKIN (cu voce tremurătoare): Boxul meu l-am aruncat vara trecută în closet la vila rudei mele Kramvicius. Am stat la el o lună întreagă.

VALDMANIS: De ce v-aţi dus aşa de departe să-l aruncaţi?

SURKIN: Nu ştiu. Oricum, e o armă... Cred că m-am temut că va fi găsit şi voi avea neplăceri; de unde-i, de ce l-ai păstrat?

VALDMANIS: Nu ştiţi, sau v-a fost frică?

SURKIN: Mai mult ca sigur. Mi-a fost frică.

VALDMANIS: Ruda dumneavoastră ştia despre box?

SURKIN: Nu.

CĂPITANUL: Unde e vila aceea?

SURKIN: Pot să merg acolo şi...

CĂPITANUL: Plecăm noi singuri. Indicaţi-ne locul.

SURKIN (încet): Înţeleg. Toate împrejurările îmi sunt potrivnice. Dar trebuie să fie acolo. Trebuie.

CĂPITANUL (liniştit, ca un profesor ce predă lecţia): Deci, există două boxuri ce seamănă ca doi fraţi. Gemeni, cum s-ar zice. Unul cu care s-a săvârşit crima, celălalt al dumneavoastră. Se mai întâmplă şi astfel de coincidenţe. E drept, rareori. Ştiaţi care-i pedeapsa pentru păstrarea armelor albe?

SURKIN: Da. De aceea l-am şi aruncat. Îi tot dădea târcoale nepotul meu, un băieţandru, aşa mi-am amintit de box. Până atunci stătuse aruncat în lada cu scule. N-avea nicio întrebuinţare, după cum cred că

înţelegeţi.

CĂPITANUL: Cine a mai văzut boxul la dumneavoastră?

SURKIN: N-aş putea să vă spun.

CĂPITANUL: Gândiţi-vă, este foarte important.

SURKIN: N-nu ştiu, poate l-a văzut Heinrich Osipovici: Împrumuta deseori scule de la mine.

CĂPITANUL: În ce relaţii sunteţi?

SURKIN: În cele mai bune. Ne împăcăm foarte bine.

CĂPITANUL: El ştia că aţi aruncat boxul?

SURKIN: Nu cred.

VALDMANIS: Pe Puhalski îl cunoaşteţi?

SURKIN: Iertaţi-mă, pe cine?

VALDMANIS: Pe Puhalski? A venit în delegaţie la fabrica de mobilă, a fost şi în vizită la Busch.

SURKIN: Nu. Nu-l cunosc. Posibil să-l fi văzut la faţă, dar numele mi-e străin.

CĂPITANUL: Aţi mai văzut la cineva un box asemănător?

SURKIN: Nu.

CĂPITANUL: De unde-l aveaţi?

SURKIN: L-am găsit pe stradă, atunci când se retrăgeau nemţii. De ce l-am luat... doar aşa. Eram tânăr pe atunci, adunam toate nimicurile.

CĂPITANUL: E clar. Vom fi nevoiţi să vă reţinem un timp.

SURKIN: Sunt arestat?

CĂPITANUL: Voi fi sincer: după lege, ar trebui să vă dau drumul, luându-vă un angajament că nu veţi părăsi oraşul. Împotriva dumneavoastră nu există probe directe. În afară de box, desigur.

SURKIN: Am aruncat boxul anul trecut.

CĂPITANUL: Voi fi tare bucuros dacă-l vom găsi acolo, Iuri Petrovici. Dar trebuie să ne ajutaţi. Cineva

a scris o anonimă împotriva dumneavoastră. Este foarte important pentru anchetă: cine? Mai mult ca sigur a scris-o criminalul. Dacă va afla că sunteţi arestat, poate se va purta mai degajat.

SURKIN: Ce vor spune cei de la serviciu când vor auzi că sunt arestat?

CĂPITANUL: Dacă nu sunteţi vinovat, nu aveţi de ce să vă neliniştiţi. Mai târziu o să ne ducem la instituţia dumneavoastră şi vom lămuri totul. Veţi fi un erou. Deocamdată însă trebuie să aveţi puţină răbdare.

SURKIN: Am înţeles, tovarăşe căpitan. Şi... vă mulţumesc că m-aţi crezut.

CĂPITANUL: Veţi primi hârtie. Am să vă rog să scrieţi tot ce ne-aţi povestit. Arătaţi exact locul unde aţi aruncat boxul. Principalul: scrieţi amănunţit tot ce ştiţi despre Işcenko din perioada de la Radzute.

SURKIN: Iertaţi-mă, cum aţi spus?

CĂPITANUL: Ei, despre perioada în care dumneavoastră aţi lucrat la primărie, iar Işcenko la poliţie.

SURKIN: V-am înţeles. Mă voi strădui să-mi amintesc totul.

VALDMANIS: Încă o clipă, Iuri Petrovici. De ce vă interesa atât de mult Işcenko? A făcut, să zicem, slujbă la poliţie şi l-aţi recunoscut. Dar v-aţi repezit cu atâta grabă pe urmele lui, încât aţi uitat să închideţi şi robinetul. Iar în ziua aceea nici nu vă simţeaţi tocmai bine. V-a fost frică să nu-l pierdeţi? De ce?

SURKIN (după o pauză): Am să vă răspund. Ştiu că această mărturie îmi este defavorabilă, totuşi am să vă răspund. Atunci... în patruzeci şi trei, i-a tras o palmă unei femei, care... cu care... într-un cuvânt nu-mi era indiferentă.

VALDMANIS: De ce a lovit-o?

SURKIN (cu amărăciune): Din punctul lui de vedere, cred că avea dreptate. Ea l-a jignit. I-a spus că numai un ticălos poate purta uniforma pe care o poartă el. Asta s-a petrecut în stradă. Işcenko făcuse nu ştiu ce glumă când a văzut-o, iar ea... ea i-a răspuns.

VALDMANIS: Ce-a păţit femeia după aceea?

SURKIN: Nimic. Totul s-a terminat cu bine. N-a arestat-o şi nici n-a denunţat-o. Dar a lovit-o în prezenta mea... Acum, desigur că nu i-aş fi făcut nimic. Voiam numai să-i reamintesc această scenă. Pur şi simplu să-i aduc aminte. Cred că nu i-ar fi făcut plăcere (foarte încet), iar eu voiam să se simtă prost... Femeia aceea era soţia mea.

VALDMANIS: Înţeleg, Iuri Petrovici. Înţeleg... Îngăduiţi-mi încă o întrebare: aţi auzit ceva despre detaşamentul de partizani care a acţionat aici în timpul războiului?

SURKIN: Fireşte. Aceasta a fost o faptă cu răsunet. Tot detaşamentul a fost distrus.

VALDMANIS: N-a scăpat nimeni?

SURKIN: Se spune că nu.

VALDMANIS: Aţi cunoscut personal pe cineva din detaşamentul de partizani, sau dintre ilegaliştii din oraş?

SURKIN: Nu. În general, cunoşteam aici puţină lume. Am locuit la Radzute.

VALDMANIS: Pe Kruglova o cunoşteaţi?

SURKIN: Mi s-a povestit despre ea. A fost executată, iar casa i-a fost incendiată. Locuia chiar alături de casa în care stau.

VALDMANIS: Nu vă amintiţi cine v-a povestit?

SURKIN: Cu părere de rău, nu. Atunci, după război, se şi povesteau multe. A trecut atâta timp!

VALDMANIS: Dar despre faptul că Işcenko a fost

partizan, aţi ştiut?

SURKIN: Acum vă aud, pentru prima oară. Doar a lucrat la poliţie! Aha, înţeleg, avea o sarcină specială...

VALDMANIS: Îl întâlneaţi pe Işcenko la Radzute. Dar aici, de când v-aţi mutat?

SURKIN: Nu.

VALDMANIS: Ajunge. Vă mulţumim.

CĂPITANUL: Mulţumesc, Iuri Petrovici.

— Asta-i tot, spuse Valdmanis, şeful secţiei orăşeneşti a securităţii, care ascultase împreună cu mine înregistrarea.

Capitolul XX
VARIANTELE

Valdmanis nu se prea grăbea să înceapă discuţia. M-am prezentat la sosire, iar el a rămas tăcut tot timpul cât am ascultat banda. Acum se îndepărtă într-un colţ al camerei, deschise dulapul de perete din dreptul măsuţei şi începu să scotocească acolo, aruncându-mi din când în când câte o privire.

Avea capul mare, cu părul încărunţit şi tuns scurt, ca un arici. Cap de boxer de categoria grea. Deşi corpolent, dovedea agerime şi siguranţă în mişcări.

— Ce zici de fereastra noastră „secretă”? Arătă cu capul spre tabloul atârnat pe perete şi reprezentând un peisaj naiv. Clădirea asta a fost construită de un baron neamţ; la ce dracu i-o fi trebuit chestia asta, nu-mi pot închipui. Misterele curţii din Madrid, nu?... Mecanismul acesta l-am descoperit întâmplător. Îţi place vremea pe aici? Dar oraşul nostru? Vii deseori la mare?

Se aşeză şi mă fixă cu privirea, rezemându-şi capul în palmă. Ştiam că încă din fragedă tinereţe, de la optsprezece ani, făcuse parte din garda lui Lenin. Desigur că, uitându-se la mine, se-ntreabă: „Interesant, ce e-n stare să facă acest tânăr?” Un pezevenghi din capitală! Probabil cam pripit în acţiuni, dar când e vorba să stea, să mai chibzuiască – de asta nu-i prea arde dumnealui. Tinereţe zvăpăiată...

— E încurcată treaba, ce zici?... întrebă el iscoditor. Se lăsă pe spetează fotoliului. Cum ţi se pare Surkin?

— Mă interesează foarte mult dacă există vreo legătură între venirea lui aici, la secţie, şi anonimă? A tăcut până acum şi putea să tacă în continuare. Îl credeţi?

De data asta am recurs la un vicleşug. Îmi formasem deja o părere despre Surkin, dar voiam să privesc totul cu ochii altuia.

Valdmanis răsuci un timp ţigara între degete.

— Cândva, am arestat un tip ce scria singur denunţuri anonime contra sa. Căuta să distragă atenţia de la propria lui persoană. În anonimă erau trecute tocmai acele probe care la verificare s-au dovedit neîntemeiate. Era suspectat de noi, iar aceasta credea că-l scoate din cauză.

— Vreţi să spuneţi că nimic nu-i nou sub soare?

— Nu vreau să spun nimic. Sublocotenentul Krasuhin a plecat să caute boxul în latrină.

— Vidanjorii sunt greu de găsit. Azi e zi scurtă.

— O să-i găsească.

— Surkin a venit din proprie iniţiativă. De ce tocmai azi? După câteva ore de la sosirea anonimei. Coincidenţă?

— Să-l aşteptăm pe Krasuhin. Cred totuşi că Surkin a spus adevărul. Minciuna îşi are rostul numai când faptele nu pot fi verificate. Sunt curios dacă îşi va mai aminti ceva despre Işcenko.

— E interesant.

— Prin urmare, Işcenko a fost poliţist. Iar pe urmă a devenit ostaş în detaşamentul de partizani.

— Ciudată metamorfoză!

— Presupui că el e „Centaurul”? întrebă brusc Valdmanis.

Semănam cu doi luptători, care, lăsându-şi în jos umerii şi încordându-se, se mişcă pe covor urmărindu-se unul pe altul, fără să înceapă lupta. Totul era cât se poate de firesc. Întotdeauna vrei să ştii cât valorează omul cu care trebuie să faci o treabă.

— Nu, spusei eu. Mai mult ca sigur, nu. Un poliţist nu poate fi folosit ca provocator. Avea prea puţine şanse de a nu fi demascat.

— Şi totuşi nu l-au recunoscut. Atunci.

— Da. Dar Gestapoul nu putea să conteze serios pe o asemenea eventualitate. Cred că Işcenko a vrut pur şi simplu să întâmpine armata noastră nu în rolul de poliţist, ci ca partizan. Şi-a ascuns trecutul. A riscat.

Valdmanis aprobă din cap, satisfăcut.

— Cum de a rămas în viaţă, când întregul detaşament de partizani a fost nimicit? De ce a preferat să fie considerat mort?

— În privinţa asta, până în prezent totul e nebulos, spusei eu. Şi totuşi îi era teamă pentru trecutul lui de poliţist, pentru care a tremurat toată viaţa.

— Întrebarea numărul unu – cine a scris anonima? Dacă răspundem la această întrebare, rezolvăm multe. Dar mai e o mică subtilitate... Să presupunem – spun să presupunem – că Busch a văzut boxul la Surkin. Dar nu ştie că acesta l-a aruncat. Şi Busch – să presupunem din nou – a scris anonima. Deducţia logică: Işcenko a fost ucis de Busch, pentru că cine altul în afară de criminal ar putea să ştie cu ce armă s-a înfăptuit omorul? Dar – Valdmanis ridică degetul – acest box criminalul l-a aruncat, sau l-a pierdut nu departe de locul crimei. Şi nu putea uita acest lucru. Iar existenţa a două boxuri – acesta şi acela pe care presupunem că-l vom găsi la Surkin – nu mai apare

logică.

— Da, încuviinţai eu.

— Totodată, continuă Valdmanis, Busch împrumuta adeseori scule de la Surkin. El putea să observe dispariţia boxului. O fi aflat întâmplător că Surkin l-a aruncat, pe când Surkin s-ar putea să fi uitat despre această discuţie. În schimb Busch a reţinut-o în memorie. Şi acum. Nădăjduind că noi nu-i vom da crezare lui Surkin că a aruncat boxul sau nu vom putea găsi acest obiect, Busch trânteşte anonima. Se gândeşte că în anchetă va figura numai un singur box.

— Trebuie să existe martori care să afirme că au văzut un ademenea box la Surkin.

— Acest lucru îl va face acelaşi Busch.

— Nu, e prea complicat, zisei eu. Noi am aflat cu totul întâmplător că Surkin a avut un box. În scrisoarea anonimă nu-i niciun cuvânt în legătură cu asta.

— Adevărat, râse Valdmanis. Dar ai uitat că eu am spus: să presupunem. Aceasta-i doar una dintre ipoteze. Am vrut numai să-ţi atrag atenţia asupra faptului că avem de-a face cu boxuri identice.

— Încă nu le avem. Al doilea, deocamdată, nu a fost găsit...

— Sunt convins că o să-l găsim.

— Şi, printre altele, ai uitat că Busch are un serios alibi. Vecinii l-au văzut toată dimineaţa în grădină.

— Nu.

— Adică?

— Acest alibi nu face nici două parale. Ei susţin cu tărie că l-au văzut tot timpul, dar nu-i aşa. Busch a descoperit că-i curge apă din tavan, a alergat să ciocănească la Surkin şi probabil a încercat să ia

unele măsuri. Pentru asta i-au trebuit vreo douăzeci de minute, poate şi mai mult.

— Prin urmare, vecinii au minţit?

— Din nou, nu! Aici e o nuanţă psihologică. Iată, noi am întreprins cercetări; vecinii – doi soţi pensionari – au stat toată dimineaţa pe terasă, au băut ceai, au citit ziarul şi desigur că nu l-au supravegheat pe Busch în mod special. L-au văzut că lucrează. Se iau cu una, cu alta între timp şi – coincidenţă întâmplătoare – tocmai atunci Busch dispare. Ei se uită din nou în grădină şi-l văd robotind iarăşi printre flori. Şi vecinii garantează că el a lucrat toată ziua sub ochii lor. Mai ales că n-au observat când el se dusese în casă. Putea să lipsească şi o jumătate de oră.

— Busch nu poate avea nicio legătură cu întâmplările anului patruzeci şi patru. Tot războiul l-a făcut pe front, asta-i stabilit.

— Noi facem asociaţie între crimă şi acţiunea de trădare de atunci. Nu cumva greşim? Klaudia Işcenko, judecând după toate aparenţele, este amanta lui Busch. I-a devenit amantă la câteva zile după moartea soţului.

— A soţului detestat.

I-am povestit lui Valdmanis despre Stendhal şi din nou mi-am amintit citatul reprodus de Klaudia Işcenko: „Doamna de Renal s-a înfăşurat în şal, devenindu-i deodată parcă străină şi atunci el a tras...” Să fi avut aceasta vreun sens ascuns?

— Apropo, azi-dimineaţă a avut loc înmormântarea, spuse Valdmanis.

— Am văzut-o pe Klaudia în timpul zilei pe plajă. Nepăsătoare şi veselă. Prea nepăsătoare pentru a fi amestecată în această treabă. S-ar fi comportat altfel: de ce să mai creeze suspiciuni în plus?

— Poate că o face din calcul. Să câştige un avans din două mutări?

— Mă îndoiesc.

— Căpitanul Siparis a întrebat-o dacă are intenţia să stea mai mult în oraşul nostru. I-a spus că vrea să folosească timpul ca o vilegiatură şi să se odihnească aici. Iar la sosire făcea pe soţia iubitoare, „zdrobită de durere”.

— Nu s-a orientat imediat. A primit actele pentru asigurare?

— Nu le va primi până nu se termină ancheta. Printre altele, ni s-a comunicat din Novosibirsk despre Karik, cum că nu a fost plecat nicăieri şi acum se află tot acolo.

— Câţi ani are?

— Patruzeci.

— Nu se agaţă Klaudia de el.

— Aşa e.

— Iar Busch nu s-a mai întâlnit din 1963 cu Klaudia Işcenko şi deci posibilitatea unei înţelegeri prealabile se exclude. Cu Işcenko, soţul, a făcut cunoştinţă întâmplător, undeva în sud. Nu avea niciun motiv serios pentru crimă, iar femeia e pur şi simplu o damă amatoare de divertismente. Aşadar, mai apare o astfel de variantă: autorul scrisorii anonime (fie chiar acelaşi Busch) şi criminalul sunt doi oameni diferiţi, fără nicio legătură între ei. Busch l-a văzut doar pe Surkin mergând în spatele lui Işcenko. Şi a dedus că acesta-i ucigaşul. Iar de faptul că Işcenko a fost ucis cu boxul nu ştia nimic – o coincidenţă banală.

— De ce a scris anonima? De ce n-a venit să povestească totul singur?

Desfăcui braţele într-un gest de nedumerire. Mă simţeam cât se poate de bine că mă aflu aici şi

chibzuiesc toate astea împreună cu Valdmanis, pentru că ieri şi astăzi n-am făcut decât să oftez şi să mă minunez aflând câte ceva despre crimă, fără să mă pot manifesta sincer faţă de nimeni.

Cu atât mai plăcut mă simţeam acum, cu cât şeful secţiei orăşeneşti era un om deştept şi-şi cunoştea meseria. Eram totuşi neliniştiţi, deoarece nimic nu se limpezise până acum.

— Continuăm verificarea tuturor persoanelor care părăsesc oraşul, spuse Valdmanis. Pe cât e posibil.

— S-a obţinut ceva?

— Nimic. Printre altele, studiază anonima. Bătută la maşină, cu copie. Acesta-i exemplarul al doilea.

— Unde-i primul?

— Trebuie să presupunem că-i la autor.

— Hm, e absurd! Anonimele se scriu când nu vrei să-ţi dezvălui identitatea. Ce rost are să păstrezi copia, care ar putea să slujească drept corp delict? Aici ceva nu e-n regulă.

— Amprente, ca şi pe box, nu sunt. O singură greşeală, în faţa lui „care” lipseşte o virgulă.

Am privit scrisoarea. Conţinea doar trei rânduri: *„Consider de datoria mea să anunţ că Işcenko a fost ucis de Surkin Iuri Petrovici care locuieşte la următoarea adresă: strada Cernîşevschi nr. 8, apartamentul 2”.* Asta-i tot.

— Curios detaliu: autorul cunoaşte numele de familie al celui ucis.

Valdmanis dădu afirmativ din cap.

— Se pare că ştie multe despre această crimă.

Valdmanis încuviinţă din nou din cap.

— Busch are maşină de scris?

— Nu.

— Înseamnă că trebuie căutată maşina. Mai curând

prin întreprinderi: o maşină proprie nu ajunge în aşa hal, jumătate din litere sunt stricate.

— Căutăm. Dar mâine-i duminică. Şi apoi crezi că-i aşa de simplu s-o descoperi? De la Comitetul orăşenesc ni se telefonează de trei ori pe zi, ne sâcâie cu cazul acesta. Lucrători sunt puţini la număr. Şi-am obosit ca un drac, ca o sută de draci – mi se plânse Valdmanis. Pentru Surkin o să luăm o săpunealã zdravănă de la procuror... Printre altele, maşina poate fi şi particulară – vreuna scoasă din evidenţă, de aceea e în halul ăsta; şi atunci o să ne fie mult mai greu s-o găsim. Pe mine însă mă preocupă boxul. Lovitura a fost dată cu precizie, aş spune chiar profesional. Amprente n-au rămas, în ciuda căldurii: cred că boxul a fost înfăşurat în batistă. Criminalul a prevăzut totul, chiar şi faptul că-l poate pierde. De ce o fi folosit boxul şi nu altceva mai „inofensiv”? – de pildă, o cărămidă sau o manivelă? Criminalul doar nu-i în America unde ar fi putut să poarte liniştit armă asupra lui. Boxul poate cădea din buzunar în văzul lumii, îţi umflă buzunarul, oricine te poate întreba: ce ai acolo?

— Oare pentru că s-a obişnuit cu boxul? L-o fi pus pe vremuri deseori în funcţiune? Crima nu a fost întâmplătoare, ci premeditată. Asasinul a vrut să acţioneze fără greş. De aceea a scos boxul păstrat din vremuri trecute şi s-a folosit de el.

— Să fi ştiut că Işcenko va trece anume prin acest gang? Şi chiar la această oră?

— Aşa s-ar părea.

I-am povestit lui Valdmanis cum mi-am petrecut astăzi timpul în gang.

— Totul e după cum am presupus, am adăugat. Numai că pe gang după Işcenko venea Surkin. Nu

Bîstriţkaia. Asta-i şmecheria.

— Surkin nu a auzit ţipete. Înseamnă că asasinul sosise în curte primul şi pândea apariţia lui Işcenko de după colţ. L-a lovit imediat.

— Da. Numai că nu pricep cum de şi-a pierdut boxul, dacă-i un criminal atât de versat? Se grăbea să dispară de la locul crimei. Boxul era destul de departe de corpul victimei, în direcţia pieţei publice. Dar, dacă a scăpat jos boxul, trebuia să se întoarcă.

— La speriat Surkin şi nu s-a mai întors, pentru că era întru totul rezonabil să presupună că Surkin poate să descopere întâmplător cadavrul şi să dea alarmă.

— Ce mai, e posibil şi asta, îngânai eu.

— Crezi cumva că l-a aruncat intenţionat?

— În ce scop? Iată întrebarea! O întreagă avalanşă de întrebări... Cred că l-am găsit pe Semion despre care a pomenit Busch la interogatoriu, vă amintiţi? Tânărul e îndrăgostit de Bîstriţkaia. Vine deseori pe la ea la hotel şi acolo l-a cunoscut pe Işcenko. Iar acesta s-a purtat cu el binevoitor şi amabil. Am impresia că Işcenko avusese ceva de împărţit cu Bîstriţkaia: el o şantaja cu ceva. Mai ales că îi era proprie o asemenea trăsătură de caracter, după câte am dedus. De ce însă s-a luat Bîstriţkaia pe urmele lui în dimineaţa aceea? Şi unde o fi dispărut apoi?

— Cred că nu ai intenţia s-o interoghezi oficial?

— Căpitanul Siparis i-a chemat doar pe toţi, aşa cum se obişnuieşte în astfel de cazuri. Şi pe ea, de asemeni. Nu a realizat însă nimic. Nu, n-are rost să insistăm. Mi-e teamă – recunoscui eu. Tot timpul mă feresc ca nu cumva să-l speriem pe asasin. Orbecăim încă. Sunt aici de două zile, iar rezultate – mai nimic. Cu toate că, ar fi totuşi ceva...

I-am relatat despre scrisoarea pe care o scrisese

Işcenko, după spusele marinarului. Dar aceasta nu constituie decât o confirmare a presupunerilor noastre – am adăugat. Apoi i-am povestit despre haina lui Puhalski.

— Le-aţi propus lui Voitin şi lui Puhalski să identifice cadavrul? am întrebat eu.

— Numai lui Puhalski. Marinarul era beat. Şi directorul de hotel, de asemenea.

— Nu prea e potrivit pentru ţinuturile baltice directorul hotelului, ce ziceţi? Nu-i tocmai *„comme il faut”.*

— Da. Iar în privinţa lui Puhalski, numai o clipă... Mi-am lăsat servieta dincolo.

Valdmanis se duse în camera alăturată şi se întoarse cu răspunsul la adresa noastră, trimis de arhivele Ministerului Apărării. Am cercetat caracterizarea lui Puhalski pentru perioada în care a făcut parte din grupul Armatei Sovietice din Germania. Răspunsul a sosit imediat.

— Bravo lui Larionov, el îmi asigura spatele luptei. În caracterizare se spunea că Puhalski se îndeletnicea cu tot felul de speculaţii la bursa neagră din Berlin, fusese pedepsit şi şi-a terminat la Gomel stagiul militar.

— A fost văzut în compania unui afacerist din localitate, spuse Valdmanis. Un tânăr descurcăreţ foc. Căpitanul Siparis ştie multe despre el, dar până acum nu l-a prins în flagrant delict.

L-am descris pe tânărul de astăzi.

— Judecând după spusele lui Siparis, ăsta-i.

Între altele, Puhalski vine pentru a treia oară la fabrica de mobilă. Astăzi i-a expirat delegaţia. Şi-a luat certificat de scutire medicală de la spital, – o afecţiune a căilor respiratorii.

— Este sănătos tun. Mie mi-a spus că termenul delegaţiei expiră peste trei zile. Ceva îl ţine pe loc.

— Căpitanul se ocupă de legăturile lui. După mine, e un speculant ordinar. Asta face parte deja din preocupările căpitanului Siparis, nu ţine de noi. În general, mi se pare că Voitin şi Puhalski – din diferite motive – nu au nicio contingenţă cu cazul nostru. I-aş exclude.

— Ştiu eu... Nu putem arăta pe nimeni cu degetul spunând: ăsta-i! Nu ştim cine-i. De aceea am şi plănuit în felul acesta acţiunea, fiindcă nu avem probe directe: eu mă introduc în cercul răposatului Işcenko şi caut nişte agăţători. Dumneavoastră i-aţi interogat pe toţi, dar marinarul a uitat sau n-a vrut să povestească despre scrisoare. Am aflat despre asta într-o discuţie întâmplătoare. Aşa poate fi şi cu alţii.

— Ce mai, ai dreptate.

— Încă ceva... Am ezitat puţin să întreb, pentru că era vorba doar de o simplă presupunere, totuşi am întrebat: Nu aveţi impresia că centrul cercetărilor ar putea fi mutat la Radzute? În afara faptului că Işcenko a lucrat acolo ca poliţist nu avem alte indicii. Sunt numai presimţiri...

— Să nu crezi în presimţiri, spuse râzând şeful secţiei orăşeneşti.

Nu credeam. Dar prea de multe ori mă lovisem astăzi de acest Radzute. De la cine am auzit prima oară? Ah, da, Stankene mi-a spus că chiriaşii ei sosiseră de la Radzute.

— Am luat legătura cu secţia din Radzute şi i-am rugat să verifice materialele de arhivă în care ar putea figura Işcenko. Dacă, bineînţeles, mai există, spuse Valdmanis.

— Vă mai rog să aflaţi cine a condus autobuzul de

Radzute în zilele de trei şi cinci, spusei eu. Cu aceşti tovarăşi trebuie să stăm de vorbă.

Şi am arătat coincidenţa dintre ora crimei, presupusa întâlnire a lui Işcenko cu cineva în ziua de trei şi sosirea cursei de la Radzute.

Valdmanis mormăi ceva neîncrezător.

— Observaţi, Işcenko avea notat anume traseul Radzute, am adăugat. Printre altele, şi Voitin se interesează nu ştiu de ce tot de autobuzul de Radzute. În ziua sosirii mele se grăbea la autogară. Am verificat: În jurul orei unsprezece soseşte numai autobuzul de la Radzute.

— Poate pleacă vreunul în altă direcţie?

— Am verificat. Nu pleacă niciunul.

— Mie mi se pare foarte logic ca Işcenko să noteze ruta Radzute. Localitate cunoscută, cum s-ar zice.

— Nu ştiu, nu cunosc, spusei eu.

— Prea se-nvârtesc toate în jurul acestui punct.

— Îhî.

Valdmanis mă privi, ridică receptorul şi făcu tot ce l-am rugat.

— Trimiteţi-l la autogară pe Iankauskas, ordonă el. Numai să lămurească lucrurile discret, civilizat. Da-da. Puse receptorul la loc.

— Voiam să mai rămân puţin, spusei eu. Să văd declaraţia dată de Stankene.

Am răsfoit declaraţia Evgheniei Augustovna Stankene, pe care o ţineam minte aproape pe dinafară. Dar nu m-am putut agăţa de nimic. Numai un alineat îmi atrase din nou atenţia.

„Vecina lui Vladimir Ignatievici Malin mi-a povestit după aceea, când armatele noastre au intrat în oraş şi puteam merge liniştită pe stradă – scria Stankene – că gestapoviştii au intrat în casa lui Malin, au stat

acolo un minut, apoi a răsunat o împuşcătură şi aproape imediat au ieşit cu toţii. Malin locuia singur. După vreo oră vecina s-a hotărât să intre la el. Zăcea jos pe podea: fusese împuşcat în tâmplă. Era de neînţeles, pentru că, pe toţi ceilalţi i-au arestat şi i-au schingiuit îndelung, iar pe Malin l-au împuşcat dintr-odată. El nu avea armă, ştiu precis. Nu s-a auzit decât o singură detunătură, înseamnă că nu a fost împuşcat în timpul torturilor. La Malin se adunau de obicei membrii comitetului ilegaliştilor. Vecina lui se numea Ella Gustavovna Pikus, avea în jur de şaizeci de ani în cinci zeci şi unu, când a murit de infarct. Nu, Malin a fost un tovarăş de nădejde. Poate că era cam fluşturatic, dar trădător n-a fost!” De ce l-au omorât pe Malin pe loc? Stankene nu ştia nimic mai mult.

— Aţi reuşit să adunaţi ceva date suplimentare despre Malin? am întrebat.

— Nu.

— Nu a avut rude?

— Nu le-am găsit.

Sună telefonul.

— Cum? răspunse Valdmanis. Da... Aşa... deci, în ziua de trei şi cinci a fost acelaşi şofer. Numele – Cerkiz Vladimir Panteleimonovici. Aşa... Ah, asta-i! Acoperi receptorul cu palma şi-mi spuse: În ziua de cinci a plecat în cursă fără să-i fie rândul, după diagramă autobuzul trebuia să fie condus de alt şofer. Asta deja devine interesant... Ce mai e? întrebă el în receptor. Care băieţandru? De vreo zece ani, spui? A sosit pe data de cinci împreună cu Cerkiz, a stat încuiat în autobuz, după aceea Cerkiz l-a dus înapoi? Mă privi întrebător. Dădui din cap. Luaţi maşina şi plecaţi la Radzute. Adunaţi date despre acest Cerkiz. Găsiţi neapărat băieţandrul. Da. Asta-i tot. Aşează

receptorul în furcă şi bătu de câteva ori cu creionul în tăblia mesei.

— Interesant, spuse el. Dar... ascultă sfatul meu şi caută să lămureşti cât mai repede totul în legătură cu Bîstriţkaia.

— Da, spusei eu. Are douăzeci şi trei de ani şi-i o gâsculiţă.

Întrevederea noastră se apropia de sfârşit. Şi tare nu-mi venea să mă scol şi să părăsesc această încăpere.

Valdmanis surâse îmbărbătându-mă:

— Lucraţi de mult timp în munca operativă?

— De şase ani, am răspuns eu.

Capitolul XXI
FĂRĂ A DENATURA ADEVĂRUL

În aceeaşi seară l-am vizitat pe Busch. Era posomorât, aruncă cu papucul în pisică şi-mi spuse că Klaudia Nikolaevna doarme: proastă dispoziţie, ipohondrie; de aceea s-a şi culcat mai devreme.

— Aşa că vom sta de vorbă ca între noi, bărbaţii, Borea.

— Îhî.

— Şi să bem ceva! Scoase din bufet o sticlă lunguiaţă, de astă dată cu coniac. Avem şi ciuperci. Bune!

— Eu beau suc de roşii, ca de obicei. Dacă se găseşte.

— Se găseşte. Cum stai cu piciorul?

— Mi-a trecut de tot! i-am raportat. Primul ajutor a fost acordat la timp.

— Începem?

— În sănătatea dumneavoastră!

Busch m-a întrebat cum îmi merg treburile cu angajarea. M-a ajutat Surkin? I-am povestit totul, adăugând că l-am văzut adineauri pe Surkin. Părea cam ciudat. Stătea într-o maşină pe bancheta din spate, având de o parte şi de cealaltă doi indivizi. Maşina era condusă de un miliţian. Se oprise la stop, de aceea am putut vedea totul atât de bine.

— Da? spuse Busch nu prea mirat. Clipi din

pleoapele-i groase, semănând din nou cu un hipopotam.

— Aşa sunt transportaţi deţinuţii.

— Pentru ce l-or fi arestat? întrebă Busch cu indiferenţă, pescuind cu furculiţa ciupercile din borcan, fără a le pune în farfurie – obicei de burlac.

— De unde să ştiu? Poate mi s-a părut. Numai că-i straniu: şofer – miliţian... Hei, grozave ciuperci! Din Baltica?

— Nu ştiu. Cred că-i scris pe borcan.

— Sunt din Bielorusia, citii eu.

— Şi încotro îl duceau?

— Pe asta... cum îi spune... pe strada Prudis. Am înghiţit ciuperca alunecoasă. În general, treaba-i destul de încurcată.

— Care treabă?

— Păi, cu mine! După toate aparenţele, o să trebuiască să mai aştept vreo lună, până primesc viza, iar bani mi-au mai rămas pentru vreo săptămână.

— Să-ţi împrumut.

— Mulţumesc, n-am uitat. Dar până nu am convingerea că voi avea de unde să-i înapoiez, nu iau. E principiul meu. Surkin mi-a promis să mă încadreze într-o muncă temporară în port, aşa că am s-o scot la capăt cumva.

— Rămâne de văzut!

— Mi-a promis ferm. A spus: vino săptămână viitoare.

— Bine, dar l-au arestat!

— N-am spus că l-au arestat. Semăna cu o arestare.

— Pentru orice eventualitate, mai caută-ţi de lucru în altă parte, mă sfătui Heinrich Osipovici. Câte nu se

pot întâmpla!

„Aşa!”

— Avem un tânăr la institut, câştigă foarte bine scriind poezii: le fabrică în cinstea zilei de opt martie, a zilei sportului şi a altor zile festive. Mă tot gândesc, ce ar fi să încerc şi eu?

— Pentru asta îţi trebuie talent.

— Nu mai spuneţi! Uneori se publică nişte aiureli!

„Te simţi minunat în pielea studentului, locotenentule-major, mă autolăudai. Nu cumva sari peste cal? Poate că ar trebui să o iei mai domol?”

— Ce mai, încearcă.

N-am maşină de scris. Toţi poeţii îşi bat versurile la maşină, altminteri nu prea sunt şanse să le citească cineva la redacţie. Îmi vor răspunde că versurile sunt bune, dar trebuie să mai învăţ puţintel. Şi asta fără ca măcar să le citească.

„Mai domol, locotenentule-major!”

— La fabrică avem o maşină de scris, spuse Heinrich Osipovici cu seninătate.

— Ei, acolo n-or să mă lase!

— Vino şi scrie. Stă la colţul roşu şi care cum pofteşte îşi bagă degetele în ea. Voi spune să-ţi dea voie în fabrică.

— Am glumit – spusei – ce mai poet poate să iasă din mine!

„Aşadar, şi Puhalski are maşină de scris la îndemână, judecam în sinea mea”. Şi mi-am amintit istorisirea lui despre Surkin: cum s-a uitat în urma lui Işcenko şi cât de ciudat s-a purtat. Dar de ce Puhalski a găsit cu cale să-mi atragă atenţia asupra lui Surkin? Faptul ar fi avut sens în cazul în care ar fi ştiut din prima zi cine sunt. Dar aceasta era prea puţin probabil!

Am mai stat la Busch vreo oră şi, neaflând nimic mai mult, am plecat la hotel.

Spre apus cerul era verde, luminos. Deasupra castelului se ridicase luna. Prefirându-şi razele prin frunziş, aşternea pete de lumină peste umbrele copacilor.

„Cine a scris anonima, asasinul sau cineva care nu-i deloc amestecat în această afacere?...”

L-am găsit pe Puhalski lungit în pat. Fuma şi citea *După zece ani,* întrerupându-şi la răstimpuri lectura, pentru a trimite câte o dâră de fum spre tavan. Am înţeles dintr-odată de ce mi se păreau suspecte manierele lui. Făcea pe boierul, mai bine zis pe boiernaşul, care posedă capitalul său propriu – altfel n-aş putea să definesc atitudinea lui.

Voitin nu era acasă. Nu-l văzusem de azi-dimineaţă. Parcă ar lucra amândoi după grafic. Unul s-a plimbat aseară până noaptea târziu, celălalt se plimbă azi.

— Unde-i marinăraşul? am întrebat.

Lui Puhalski îi luciră lentilele ochelarilor.

— Nu ştiu, răspunse el cu indiferenţă.

Mi-am scos cămaşa, încruntându-mă. Când îmi ridicam mâinile, simţeam cum se întindea pielea pe spate şi mă ustura. M-am cam „prăjit” la plajă.

— L-am văzut adineauri pe vecinul lui Busch. Mi-a făcut cunoştinţă cu el ieri Heinrich Osipovici, spusei eu. Ei, adu-ţi aminte... mi-ai povestit şi dumneata despre el?

— Îmi amintesc, răspunse monosilabic Puhalski.

— Întocmai! După mine, cred că l-au arestat!

— Da?

— În tot cazul, aşa se arestează în filme. I-am povestit despre maşină şi şoferul miliţian. Maşina era

un fel de „zebră”, am adăugat.

— Poate-l duceau la spital? Tovarăşul acesta mi-a produs o impresie ciudată. Posibil să fie anormal din punct de vedere psihic.

„Nu produce deloc o astfel de impresie”, mi-am zis eu. Şi am replicat:

— Miliţia n-are menirea de a duce la spital.

— Asta-i adevărat.

Puhalski căscă şi puse cartea pe noptieră. Îşi aranjă perna. Se răsuci de câteva ori în pat, căutându-şi o poziţie mai comodă.

— Să sting lumina?

— Stinge-o.

M-am sculat.

— Încuie uşa cu cheia, mă sfătui el.

— Dacă vine vecinul, o să ciocănească, iar noi vom fi mai liniştiţi.

Ca şi în ajun, reclama de neon a asigurărilor de stat revărsa în odaie o lumină roşiatică şi mohorâtă. Nu puteam să adorm. Trecuseră deja două zile de când sosisem aici. Omul pe care-l căutam putea să creadă că din ziua crimei a trecut destul timp şi e cazul să şteargă urmele.

„De ce-i scrisă anonima în două exemplare? îmi adusei aminte. Pentru orice eventualitate? Care anume?...”

Capitolul XXII
DIN NOU RADZUTE

De dimineaţă am constatat că Voitin nu dormise la hotel.

În timpul nopţii n-a bătut nimeni la uşă, iar patul lui Voitin, aranjat cu grijă, rămăsese neatins. Numai (cum de n-am observat acest lucru ieri) deasupra păturii era aruncat un prosop mototolit. Voitin, de obicei, îl împăturea cu grijă şi-l atârna pe spătarul nichelat al patului. Prin urmare ieri s-a grăbit din nou. Unde oare? O nouă enigmă. Ştia Puhalski ceva despre asta? Sincer vorbind, nu-mi prea plăceau toate astea.

Mi-am amintit că ieri-dimineaţă eu am plecat primul din cameră. Uşa nu era încuiată. Ultimul s-a întors Puhalski. În timpul nopţii n-a ieşit nimeni afară, l-aş fi auzit. Să fi ştiut Puhalski că marinarul nu va dormi acasă? De ce m-a rugat să încui uşa cu cheia?

— S-ar părea că secundul nostru o duce numai în petreceri! Îşi pierde vremea la vreo văduvioară! spusei eu adresându-mă lui Puhalski. Îmbrăcat în trening, mutase masa lângă fereastră şi acum îşi făcea înviorarea în mijlocul camerei. Nu-mi răspunse imediat.

Îşi controla respiraţia şi cred că număra în gând: „unu, doi, trei, patru... expiraţie!”

— E prea puţin probabil, spuse el, lăsându-şi braţele în jos. Repetând exerciţiul, adăugă: Nu prea

cred.

— Dar unde-o fi dispărut?

Unu, doi, trei, patru...

— A plecat, undeva afară.

Mi-am aruncat ochii în şifonier.

— Impermeabilul e aici! Şi articolele de toaletă sunt pe pervaz.

— Înseamnă că n-a plecat. Vrei să-mi dezmorţeşti mâna?

— Cum s-o dezmorţesc?

— Uite aşa! mă lămuri Puhalski prin gesturi. Am muşchiul antebraţului răcit. Dimineaţa mă doare. Medicul m-a sfătuit să-l forţez.

— De acord.

Am pus masa la loc. Era cam şontoroagă şi i-am îndesat sub picior o hârtie împăturită. Ne-am aşezat unul în faţa celuilalt, ne-am sprijinit cu coatele de tăblia mesei şi ne-am încleştat degetele. Puhalski avea o mână vânjoasă, care nu cedă dintr-odată la încheietură. Îşi strânse fălcile, scoţându-şi pometii obrajilor în afară. Apoi am hotărât în gând că ar fi mai bine dacă el va ieşi învingător şi treptat am slăbit apăsarea. Îmi îndoi mâna lipind-o de masă. Răsuflă greu de câteva ori.

— Tinere, ar trebui să faci exerciţii de înviorare în fiecare dimineaţă! rosti el cu un aer protector. Uff! Eşti foarte bine alcătuit, dar nu te ocupi de pregătirea fizică. Şi iată rezultatul: cedezi în faţa unui moşneag.

— Aşa moşneag! râsei eu. De-ar fi toţi moşnegii la fel. Cred că nu aveţi nici patruzeci de ani?

„Unde-o fi Voitin?” mă întrebai din nou.

— Patruzeci şi unu. Mai încercăm o dată?

— Hai! încuviinţai eu cu elan.

Îmi culcă din nou mâna, iar eu am răsuflat

zgomotos.

— Straşnic!

— Şi tu te ţii bine, mă lăudă el cu mărinimie. Ai niţică putere. La început erai gata să mă învingi. Tenacitatea, iată ce-ţi lipseşte.

Dintr-odată deveni foarte bine dispus.

Pornirăm amândoi spre camera de toaletă. Mai întâi se spălă el, apoi eu. Cât m-am spălat pe dinţi, Puhalski a stat în spatele meu şi mi-a spus o anecdotă. Nu puteam râde cu periuţa în gură, de aceea i-am arătat din ochi prin oglindă că bancul e excelent. Mi-a mărturisit că am „simţul umorului”. Când ne întorceam pe coridor, am remarcat:

— Curios tip mai e şi acest Voitin! Ori bea întruna, ori dispare aşa tam-nisam.

— Ce ai cu el, Borea? E doar om în toată firea.

— Desigur, am acceptat eu. Mergeţi să dejunaţi?

Privi la ceasul atârnat în capătul celălalt al coridorului.

— Ceva mai târziu.

Intrarăm în cameră.

— În cazul acesta, trag o fugă după ţigări.

Am coborât, mi-am cumpărat ţigări şi am pornit-o repede pe bulevard. Vilenkin mă aştepta. Această parte a bulevardului nu se vedea de la fereastra hotelului, fiind acoperită de o clădire cu patru etaje. Băncile erau goale. M-am aşezat lângă Vilenkin şi, folosind acelaşi procedeu ca în ziua trecută, am luat biletul.

— N-aveţi nimic de transmis? întrebă Vilenkin privind înaintea lui.

— Trebuie să aflăm unde şi-a petrecut Voitin noaptea. Şi unde-i acum.

— Bine!

— Cum e cu şoferul autobuzului de Radzute?

— Am găsit băiatul. Acest Cerkiz e fără importanţă. Pe data de cinci nu a plecat din staţie nici pentru o clipă.

— După spusele băiatului?

— Da. E trecut acest lucru în notiţă.

— Povesteşte-mi amănunţit.

— Iankauskas, care a fost la Radzute, a prezentat raportul în faţa mea, aşa că vă pot spune detaliat. Pe băiat l-a găsit spre seară...

— Prin ce mijloace?

— Două ore întregi s-a plimbat pe străzi, a făcut cunoştinţă cu diverşi băieţandri. S-a clarificat că părinţii „lui Leonka" din strada vecină au plecat în Polonia, vrând să-l lase pe Leonea unei rude. Leonka s-a plimbat cu autobuzul în alt oraş, adică aici, dar ceva n-a ieşit cum trebuie şi acum stă pe la vecini; părinţii, în general, nu se ocupă de el şi nici nu-l ceartă dacă îşi pierde ziua întreagă pe plajă... Vilenkin vorbea repede, fără pauze. Iankauskas s-a îndreptat spre „strada vecină". A avut noroc: Leonka stătea în cerdac şi citea o carte. Era chiar băiatul care a călătorit cu Cerkiz în ziua de cinci. Puştiul are unsprezece ani, citeşte cu nesaţ, până acum a şi dat gata *Don Quijote*, *Othello* şi *Inima lui Bonivur* de Naghişkin. Îi plac toate foarte mult. Iankauskas a şi bătut mingea cu el pe maidan. De condus mingea, o mai conduce Leonka, dar când Iankauskas s-a aşezat în poartă, băiatul a ratat toate loviturile...

— Nu te depărta de subiect, spusei cam enervat.

— Mi-aţi cerut să vă povestesc amănunţit.

— Scuză-mă... Sunt nervos. Mai ales că această acţiune nu trece de punctul mort. Continuă.

— Părinţii lui au telefonat rudei de aici. Au rugat-o

să aştepte autobuzul şi să-l ia pe băiat, spuse sec Vilenkin.

— Iartă-mă, l-am mai rugat o dată.

— Ei, lăsaţi, nu-i nimic, înţeleg... L-au încredinţat pe puştan lui Cerkiz. Sosind aici, Cerkiz, ca să fie mai sigur şi să nu trebuiască să-l caute pe băiat, l-a încuiat în autobuz, promiţându-i îngheţată. Acesta nu l-a scăpat o clipă din ochi pe şofer, aşteptându-şi promisiunea. În afară de asta, nimerise într-un oraş străin, stătea încuiat în autobuz şi singurul om pe care-l cunoştea era Cerkiz... Într-un cuvânt, se temea să nu-l piardă din vedere. Spune că l-a văzut tot timpul pe şofer. Acesta a intrat de două ori la dispecerat, s-a învârtit prin centru, a pălăvrăgit cu şoferii, dar n-a plecat din piaţă. După o jumătate de oră, i-a cumpărat băiatului îngheţată şi apoi a început să meşterească la motor. Motorul e în cabină, aşa că şi de astă dată Leonka l-a văzut tot timpul. Apoi a plecat din nou în piaţă şi, întorcându-se, s-a apucat iar să lucreze la motor. Toate astea le confirmă şi dispecerul, o femeie. Ea l-a văzut pe Cerkiz în piaţă, verificându-şi motorul. L-a întrebat: al cui este băiatul acesta atât de drăguţ? Nu-i cumva al lui? Cerkiz a spus doar „Să-l ia naiba!” şi a dat a lehamite din mână. Bineînţeles că ea nu l-a urmărit pe Cerkiz în mod special. În general, a avut cuvinte de laudă pentru el: e un şofer corect, face mare economie la carburanţi, iar în ultima vreme scurtează durata cursei, aducând maşina mai devreme decât prevede mersul autobuzelor.

„A atras atenţia asupra sa, ca să aibă un alibi – mi-am spus eu. I-a promis băiatului îngheţată, pentru ca acesta să nu-l slăbească din ochi? Asta-i absurd! Dimpotrivă. Ar fi trebuit să distragă atenţia martorului

nepoftit, dacă...”

— Băiatul n-a avut vreo carte la el? am întrebat. Poate că a citit şi l-a scăpat din vedere.

— Iankauskas e isteţ, zâmbi Vilenkin. A verificat şi acest lucru. Nu, n-a avut.

Poate că erau doi? Unul ucidea, iar Cerkiz... Ce făcea Cerkiz? E o prostie. Da, s-ar părea că aici n-am nimerit-o.

— De ce nu a venit ruda copilului la autogară?

— S-a luat cu treburile şi a uitat. Leonka nu-i cunoştea adresa.

— Nu l-a speriat cumva Cerkiz pe băiat? Sau, poate, din contra, i-a făgăduit ceva în cazul în care acesta va spune ceea ce-i convenea lui Cerkiz? am întrebat eu fără nicio speranţă, pentru că o astfel de variantă nu i se potrivea „Centaurului”.

— Iankauskas susţine că asta-i exclus. Băiatul se comportă cât se poate de natural. Are un caracter cinstit şi deschis. Iankauskas a lucrat cândva în miliţie la „Camera copilului” şi cunoaşte psihologia copiilor.

Discutam ca şi mai înainte, repede, fără pauze, pentru că ştiam că am ieşit numai pentru o clipă să-mi iau ţigări, dar şi aşa discuţia noastră se prelungise.

— Fişa personală a lui Cerkiz este în regulă? am întrebat.

— Da. Singurul „clenci” este acela că atunci când Iankauskas a cerut fişa personală a lui Cerkiz, şeful serviciului de cadre a remarcat că acesta vorbeşte bine nemţeşte – s-a lăudat la o beţie – iar în autobiografie nu a trecut acest lucru. Care-i pricina nu ştim.

— Când s-a stabilit în Radzute?

— A fost rănit în timpul ofensivei şi internat în spital, a rămas acolo până la sfârşitul războiului, iar

pe urmă s-a împotmolit aici.

— De ce a plecat în cursă în ziua de cinci peste rând?

— Iniţiativa nu a fost din partea lui: şeful de tură a intervenit la conducere pentru aceasta.

— Iankauskas l-a întrebat pe băiat dacă vreun pasager s-a întors cu aceeaşi cursă?

— L-a întrebat. Nu s-a înapoiat nimeni.

— Când va fi Cerkiz aici?

— Astăzi.

— Bine.

„Măcar să-mi arunc o privire asupra lui, gândii nepăsător. În fond, n-are sens. Băiatul l-a văzut. L-a văzut. L-a văzut...” Mi-am imaginat piaţa, pe Cerkiz care hoinăreşte în aşteptarea orei când după grafic va trebui să conducă maşina înapoi... Îşi petrece timpul glumind cu şoferii, care fumează, scuipă, râd, apoi Cerkiz cercetează motorul, iar băiatul îl urmăreşte fără întrerupere. Ei, da.

— Bine, am spus şi m-am sculat. La revedere! E timpul să plec.

— În bilet aveţi o surpriză, surâse Vilenkin şiret. Vă felicit.

Vorbele lui mi-au trecut pe lângă urechi – dacă este ceva, voi afla – m-am înapoiat de-a lungul bulevardului la hotel, m-am încuiat în camera de toaletă de la parter şi m-am apucat să citesc biletul. Despre Cerkiz totul era limpede. Mai departe. Valdmanis mă încunoştinţa că boxul nu a fost găsit la vilă. Aşa-a. Ei bine, aceasta schimba multe: Surkin a minţit. Pentru ce? Doar ştia că poate fi verificat uşor. Şi pe urmă: a venit la noi singur, nechemat, probabil nu i-a trecut prin minte că va fi vorba de box. Dar dacă principalul constă tocmai în faptul că a venit de

bunăvoie? Poate că tocmai asta urmărea el, sau altcineva? Ei, da. Totul era azi de-a-ndoaselea.

În bilet se mai menţiona că anonima fusese bătută la maşina de scris ce aparţinea fabricii de mobilă.

Bravo, băieţi, aţi aflat adevărul, fără să ţineţi cont că-i zi de odihnă! Cine o fi autorul? „Busch sau Puhalski – îmi fulgeră prin minte. Mai curând Busch, pentru că Puhalski nu-l cunoaşte pe Surkin. L-a văzut o singură dată în fugă şi nu-i ştie numele. E drept, asta rezultă numai din vorbele lui Puhalski şi nu-i dovedit prin nimic. Dar el îmi spunea toate astea mie – care eram «student». S-ar putea să nu fie nici Busch şi nici Puhalski, ci un al treilea?...” La fel ca şi mai înainte, nimic nu se însenina. Deodată, în josul paginii am observat un adaus: „Ieri, fetiţă, G=3600, L=51, se simte bine, felicitări”. La început nu am înţeles nimic, pe urmă am priceput. Doamne, Tamara a născut! O fetiţă! Iar literele „G” şi „L” însemnau – greutate şi lungime. Iată la ce se referea Vilenkin.

Mi-am aprins ţigara şi am recitit biletul. Mă-nţelesesem cu soţia că dacă vom avea un băiat, se va numi Serghei, dacă va fi fetiţă – Tatiana, Tania, Tanicika. Deci, Tania! Iar eu sunt aici... Ah, drace! Am închis ochii şi mi-am imaginat-o pe Tamara. Până una-alta vom fi nevoiţi să luăm căruciorul de la vecinul Linghis, copilul lor e mare acum. Pe la magazine nu prea găseşti un cărucior bun cu una cu două. Am cumpărat cu Tamara toate mărunţişurile, dar cărucioare nu se găseau. Ne-am înţeles să venim la sfârşitul lunii, când urma să sosească un transport de cărucioare nemţeşti.

Larionov cred că e tot timpul la maternitate. Îi duce flori şi fructe şi-i scrie bileţele neveste-mii, arătându-i că la mine totu-i în regulă şi voi veni curând acasă.

Curând?... Am deschis ochii.

În gemuleţul acoperit până la jumătate cu vopsea de ulei, bătea soarele. M-am uitat la ceas: eram aici de trei minute. M-am înapoiat în cameră.

Cred că eram schimbat la faţă, pentru că Puhalski m-a întrebat:

— Ce-i cu dumneata? Străluceşti ca o clătită în tigaie.

Mi-am reluat îndată rolul.

— I-am făcut ochi dulci unei fetişcane pe bulevard. Poate mă întâlnesc cu ea diseară. Dumneata cum o duci în privinţa asta?

— Eu? Aşa şi aşa... Dar aseară?

— Totul a fost *okay!* Eşti căsătorit?

— Am soţie şi doi copilaşi. Ca în anecdota aceea, ştii... Îmi spuse o anecdotă „cazonă”.

Am râs.

— Îmbucăm ceva?

— Mergem imediat. Aşteaptă-mă o clipă, spuse Puhalski.

— De ce?

— Trebuie să dau un telefon.

— Avem unul pe coridor.

— Pe coridor! Nu. Cobor şi sun de la telefonul public.

— E chiar în drum.

— Nu, aşteaptă-mă aici. Mă întorc într-o clipă.

— De ce să mai urci?

— Nu-i nimic, vin repede. Aşteaptă-mă!

Am ridicat din umeri.

— Daţi-i drumul.

Ieşi.

Pesemne era ceva în stilul „cutiei poştale” folosite de mine pe bulevard. De aceea m-am postat la

fereastră după perdea, aşteptând ca Puhalski să iasă din hotel. Dar el traversă strada şi intră într-adevăr în cabina telefonică. Prin urmare, n-a vrut să aud cumva convorbirea. Bine... Spre deosebire de mine, Puhalski se-ntoarse îngândurat.

— Totul e-n ordine?

— Cum? Nu, nu prea, rosti el absent. Ascultă, vreau să-ţi fac o propunere. Ceva simplu, un fleac. Parcă ziceai că ai nevoie de bani?

— Încă cum? exclamai eu repede. Dar n-am întrebat nimic mai mult.

— Să mergem la cafenea, hotărî Puhalski.

Ieşirăm în stradă. Dimineaţa senină şi călduroasă devenea zi. În faţa „Magazinului universal al marinarilor" lumea stătea la rând. Pe stradă trecea o maşină stropitoare. Depăşirăm un grup de turişti care mergeau pe strada veche, pietruită, şi se uitau curioşi în toate părţile. Ridicau sus picioarele, ca să nu-şi lovească pantofii de pietroaie şi vorbeau franţuzeşte între ei. Puhalski îi petrecu cu o privire atentă.

— Nu se îmbracă rău, diavolii! Europa! Ce zici? Am strigat eu cam tare.

— Mai încet, mă preveni el.

— Păi, ei nu înţeleg ruseşte... Mergem unde-am fost ieri?

— Acolo nu servesc omletă. Iar eu m-am obişnuit să mănânc de dimineaţă ouă. E foarte sănătos, aşa mănâncă englezii.

— Lor parcă le plac ouăle moi! Şi, în general, se mulţumesc dimineaţa cu o fiertură de ovăz, dacă nu greşesc?

— Am impresia că citeşti mult, Borea, remarcă Puhalski. Asta-mi place la dumneata.

Simţeam că nu se hotărâse definitiv dacă merita

să-mi facă propunerea lui „serioasă”. Probabil că totuşi s-a întâmplat ceva. S-o fi slăbit undeva vreun şurub în maşina reglată şi nu mai are altă soluţie. Acesta era atu-ul meu. Dar nu puteam nici să sar peste cal. Cu cât e mai simplu, cu atât e mai bine.

— Citesc de plictiseală. Uneori. În general însă, prefer viaţa, cărţilor. Nu pot suferi „şoarecii de bibliotecă”.

— Cărţile sunt câteodată mai interesante decât viaţa, rosti sentenţios Puhalski.

— Aş! Depinde de viaţă! am îndrugat eu. Să aibă omul să bea şi să mănânce. E clar, sper? Fetele mă iubesc, n-am de ce să mă plâng. Am la Moscova un costum american, în dungi. Ies pe stradă, fiecare muşchi mi-e încordat, mâinile, picioarele sunt de oţel, între dinţi am o ţigară bună, iar din ochi sar mii de draci. Cunoaşteţi cred şlagărul: *Tu-mi vei spune-ncet: Bună seara...* eu *Voi răspunde: Bună seara, miss...* – „mă destăinuiam” eu. Apoi tăcui brusc, întrebându-mă parcă dacă n-am vorbit ceva de prisos?

Cotirăm după colţ.

— Ce mai! spuse Puhalski – o luăm pe aici, Borea.

Era o cafenea drăguţă, în stil naţional modern: un interior primitor, cu pereţi îmbrăcaţi în lemn, cu gravuri şi lustre. *Unde-i curăţenie e şi lumină.* Mi-am amintit de bătrânul din această povestire. Probabil că în fiecare seară stătea până târziu într-o cafenea ca aceasta. Şi bea... N-avea unde fugi de sine însuşi. „Se pare că şi Puhalski e un singuratic, îmi spusei în gând. Caracterul, ocupaţia...”

Ne-am ales o masă după plac, ne-am aşezat şi un timp am stat tăcuţi. După aceea l-am întrebat pe Puhalski dacă a făcut ceva cu mobila pentru profesor.

— Se face, răspunse el scurt.

— Aţi aranjat?

— Am aranjat.

Deci, a vorbit cu cineva la telefon sau s-a întâlnit. Pentru că la fabrică n-a mai fost de ieri: au program de cinci zile lucrătoare.

— Costă scump?

— Cu cheltuielile adiţionale – patru sute cincizeci de ruble. Trebuie să dai ba unuia, ba altuia. Ce zici? Suportă profesorul tău?

— De ce nu! De abia i s-a tipărit un manual, trebuie să aibă destui gologani. Aşa că vă mulţumesc mult.

„Unde poate fi Voitin?” – continuam să mă întreb eu.

— Îmi mulţumeşti după aceea. Şi acum – serviciu contra serviciu.

— Da? Îmi apropiai scaunul de el.

— Treaba-i nimic toată, onorariul regesc. Nu-i pentru mine, pentru altcineva.

„Se fereşte”, mă gândii eu fugitiv.

— Ca pionierii, gata oricând! am răspuns.

Puhalski îşi unse pe-ndelete o felie de pâine cu unt. Muşcă. Mestecă. Eu aşteptam.

— Uite care-i treaba... Astăzi eşti liber?

— Şi astăzi ca în fiecare zi.

— Trebuie să duci undeva o valijoară. Aici, pe aproape, şi o predai unei persoane. Asta-i tot.

Aceasta putea fi mutarea calului. Puhalski l-a omorât pe Işcenko, dar vrea să fie arestat pentru speculă. I se dă o pedeapsă – dispare de pe scenă şi totul ia sfârşit. Cercetările s-ar putea să intre pe linia moartă. De aceea se adresează primului om ce-i iese în cale cu această rugăminte. „Acesta se duce şi mă denunţă” – îşi zice el. Pentru „Centaur” însă aceasta era o metodă grosolană. Dar dacă a avut şi asta în

vedere? Miliţia nu va scormoni prea adânc – şi-o fi făcut el socoteala – şi-l vor lăsa în pace în privinţa acţiunii „Centaurul”. Nu. Pentru Puhalski ar fi prea complicat.

„Oricât ar fi de curios, dar în favoarea lui pledează tocmai întâmplarea cu haina”, îmi trecu prin gând. În afară de asta, mă alesese parcă pentru un scop bine definit, iar eu îi făceam jocul.

— Pasaţi-mi valijoara dumneavoastră, spusei eu.

Dacă mă înşel? Faptul că e speculant, asta-i limpede.

A venit aici să-şi aranjeze afacerile lui murdare. Dar nu asta mă interesa. Ar putea oare să fie el „Centaurul”?

„Cunoaşte la perfecţie limba germană, e voinic...” S-a lăsat de băutură; mai înainte însă, după spusele lui, a băut. Până aici – nimic. Lacună în autobiografie între anii 43-44, până acum nu s-a putut clarifica cu ce s-a ocupat şi unde s-a aflat în aceşti ani. Cum rămâne însă cu haina? Având în vedere datele pe care le deţineam, problema hainei se putea explica numai într-un singur mod, din care reieşea că Puhalski nu avea niciun amestec în cazul Işcenko. S-ar putea să nu cunosc eu ceva şi tocmai acest „ceva” să orienteze toate indiciile într-o altă combinaţie. În combinaţia: Puhalski este „Centaurul”. E drept că Puhalski nu avea niciun alibi pentru intervalul în care s-a comis crima. Nici măcar unul îndoielnic. „Centaurul” ar fi trebuit să se gândească la un alibi. Raţionamentul acesta era acceptabil într-o variantă standard. Dacă-i însă capabil de un joc fin? Dacă la momentul potrivit îşi va „aminti” că are un alibi? „Nu, nu pot lua o hotărâre definitivă cu privire la Puhalski, îmi spusei eu. Trebuie să aştept, să mai aştept.”

Puhalski ridică puţin manşeta de la braţul stâng şi se uită la ceas.

— Nu-i nicio grabă, tinere! Deocamdată n-o am. Va trebui s-o duci la Radzute, există pe aproape un astfel de orăşel.

Am înlemnit. Din nou Radzute. Cazul devenea tot mai interesant. Mă pregăteam să mă duc pe-acolo, dar era încă devreme. Nu puteam pleca acum. Să iau valiza şi să stau un timp undeva? Nu-i indicat. Asta ar însemna să fiu scos din făgaşul evenimentelor. S-ar fi putut întâmpla ceva – încordarea creştea. A mai dispărut şi Voitin Să refuz? Ar părea suspect.

Puhalski observă frământarea mea.

— Ei, cum rămâne?

— Trebuie s-o duc azi neapărat?

— Da.

M-am hotărât.

— Cât? am întrebat eu pe un ton cât se poate de nepăsător.

— Mă întrebi de plată? Poţi fi liniştit.

— Totuşi?

S-a gândit.

— Consideră că ai douăzeci şi cinci de ruble noi în buzunar.

Din nou o greşeală. Dacă nu-i el cel interesat, atunci nu trebuia nici să se gândească prea mult căci preţul era deja fixat.

— E o sumă de mizerie! obiectai eu pe loc.

— Mizerie! se miră el. Interesant, ce ai mai vrea? N-ai altceva de făcut decât să te duci acolo şi să predai valiza. Fără nicio complicaţie.

— Complicaţiile le ştim cu toţii. De altfel, slavă Domnului, codul penal îl cunosc până acum numai din auzite! Îmi oferiţi douăzeci şi cinci de ruble pentru

transportul valizei. Miroase a cunoştinţă mai apropiată cu codul. Puţin îmi pasă ce aveţi dumneavoastră în această valiză, dar nu vreau să-mi risc libertatea pentru un sfert de sutar.

Puhalski se ocupă din nou de sandvişul lui.

— Nu vreau să te înduplec, spuse el în cele din urmă. Dar nu-i deloc ceea ce gândeşti dumneata. Şi n-are niciun fel de legătură cu puşcăria. Pur şi simplu prietenul meu este într-o situaţie fără ieşire, trebuie să-i transmit fără întârziere lucrurile şi de aceea plăteşte o astfel de sumă. Asta-i treaba lui şi repet că nu vreau să te conving. Cât pretinzi?

— De ce nu vă scoateţi singur prietenul din impas?

— Asta-i altă întrebare. Nu mi-ai răspuns cât vrei?

Am reflectat la rândul meu.

— O sută cincizeci.

— Cât?

— O sută cincizeci de ruble, zero copeici. Jumătate înainte.

Mă privi cu interes. Apoi îşi scoase ochelarii şi se apucă să-i şteargă. M-am speriat să nu-l apuce damblaua.

— Asta-i absurd şi nu-mi convine, spuse el. Mai precis, prietenului meu. Nu-i chiar atât de bogat, să plătească o astfel de sumă pentru un comision. Consideră că nu ţi-am propus nimic.

— Am făcut aici cunoştinţă cu un tânăr. Poate va accepta el, spusei cu indiferenţă.

Puhalski mă privi, apoi se aplecă asupra omletei.

— Nu, zise el. Uită toate astea. Am glumit.

— O nouă anecdotă?

— Îhî.

Cred că i-am făcut în zadar această propunere. Puhalski se fereşte. Totuşi, este într-o situaţie fără

ieşire. Va căuta pe cineva sau va pleca singur, iar pentru noi nu va fi greu să-i urmărim legăturile. Mai stăturăm puţin. Am spus că mă duc la toaletă. Între timp observasem telefonul public, era alături de garderobă, după draperie. M-am dus până acolo. Nu era nimeni. M-am aşezat astfel ca să nu fiu văzut din sală (eu îl vedeam pe Puhalski prin crăpătura dintre uşă şi draperie) şi am format repede numărul.

„Bine că aţi sunat, îmi spuse ofiţerul de serviciu. Şeful mi-a ordonat să vă transmit că jucăria a fost găsită. Latrina vilei avea două cabine: clientul nu a indicat bine locul.”

Prin urmare, existau totuşi două boxuri. Dar ce coincidenţă: amândouă să apară în acelaşi moment în timpul anchetei, după ce au stat, fără întrebuinţare atâţia ani! Cu toate că asta nu-i chiar adevărat...

„Mă găsesc în cafeneaua „Valdia”, am spus. Cu mine e un vecin de cameră, nu marinarul, celălalt. Despre marinar n-aţi mai aflat nimic?”

„Până acum. Nu.”

„Trimiteţi pe cineva la cafenea. Îl reţin pe vecin vreo zece minute. Vecinul vrea să trimită la Radzute o valiză, va pleca singur sau va trimite pe cineva. Urmăriţi-l. Luaţi legătura cu tovarăşii din localitate.”

„Am înţeles”, spuse ofiţerul de serviciu.

Am agăţat receptorul şi m-am întors în sală.

Am zăbovit câteva minute, apoi am întrebat:

— Poate luăm câte una mică?

— Nu beau, răspunse Puhalski.

— Nu obişnuiţi în general?

— Nu.

— Vă refuzaţi bucuriile vieţii! Asta-i ca-n anecdota aceea... Bolnavul spune la a treia vizită doctorului: „Eu nu fumez, nu beau, nici de femei nu mă ţin, după

cum m-aţi sfătuit”, iar doctorul îi răspunde: „Atunci de ce mai trăieşti pe lume, dragul meu?”

— Mie chiar doctorii mi-au interzis.

— E rău pentru dumneavoastră. Uite, zău, ce simpatice sunt cafenelele din Ţările Baltice! Aceasta, de pildă. Numai lustrele cât valorează. E o plăcere să stai aici. Nu-i ca în expresurile din Moscova. Cu toate că şi acolo încep să le facă mai frumoase. Mergeţi des pe la Moscova?

— Rareori, spuse Puhalski fără chef. Făcea pe gentlemanul.

— Mi-e dragă Moscova. Oricum, acolo mi-am petrecut toată viaţa. Când mergeţi, nu trageţi la hotelul „Minsk”? Au deschis acolo un restaurant grozav. În general, îmi plac restaurantele: iei un coniac, stai la masă, cântă muzica. Eh!... Ascultaţi, nu vreţi să fac treaba aia pentru o sută treizeci?

— Nu – spuse Puhalski – doar ţi-am explicat că a fost o glumă. Mai mult nu vreau să discut pe această temă.

— Bine! O sută douăzeci!

— Mai rămâi?

— Cum credeţi.

Am tot lungit vorba vreo zece minute: colegul de la miliţie trebuia să fi ajuns aici. Am ieşit din cafenea. Strada era pustie. Numai în faţa intrării – în diagonală – şedea pe bancă un om.

— Mergeţi la hotel? l-am întrebat pe Puhalski.

— Nu, trebuie să mă duc în altă parte.

— Mă reped să-mi iau chiloţii de baie. Pe urmă o iau spre plajă.

— Cu bine, mă salută Puhalski sec.

Ne-am despărţit apucând fiecare în direcţii diferite. După ce am străbătut câteva zeci de metri, m-am

întors. Omul de pe bancă îşi împăturи ziarul cu grijă şi plecă după Puhalski.

Mergea fără grabă, uitându-se pe la vitrine.

Cineva mă luă de braţ. M-am întors.

— Cum îţi petreci timpul? Nu te plictiseşti?

Era Bîstriţkaia.

— Dar dumneata? am întrebat-o.

— Am fost toată ziua pe plajă.

— Acum te grăbeşti?

— Îhî! Mătuşa curăţă peşte şi m-a trimis după gelatină: vrea să-l facă în aspic.

— Când ne mai vedem?

— Diseară voi fi la „Farul”. M-a invitat acolo Semion, spuse ea. Dar voi fi bucuroasă dacă vii.

— Minunat. Vin. Vom dansa, încuviinţai eu repede. Iarăşi nu va fi singură. Bine, o să născocim ceva la faţa locului. La revedere! Fugi, să n-o încasezi de la mătuşa.

— La revedere!

Surkin declarase că Bîstriţkaia nu era în gang când el a cotit într-acolo. Dacă acesta-i adevărul, poţi deduce că scopul ei era să urmărească dacă Işcenko va trece prin gang sau nu. Dar în gang îl aştepta „Centaurul”. Da. „Oare nu am greşit în privinţa fetei?” m-am întrebat eu în gând.

Capitolul XXIII
UNDE A FOST VOITIN?

M-am hotărât, într-adevăr, să intru pentru o clipă în hotelul „Pordus”. Poate a apărut Voitin. Mă neliniştea foarte mult absenţa lui. Cheia era în cui pe panou, iar când am deschis uşa, am văzut că în cameră nu intrase nimeni.

M-am aşezat pe pat şi am început să privesc absent peretele din faţă. Încăperea se umpluse de soare. Era linişte. Numai undeva la capătul coridorului zumzăia un aspirator de praf.

În această acţiune erau prea multe coincidenţe. Răposatul Işcenko purtase haina lui Puhalski. Acasă la Busch a curs apă prin tavan tocmai în momentul crimei. În acelaşi timp Voitin coborâse după ţigări. Surkin avea un box identic cu acela cu care fusese omorât Işcenko. Bîstriţkaia l-a urmărit pe Işcenko cu câteva minute înainte de crimă, iar Surkin a mers în urma lui. Şoferul autobuzului de Radzute? Aici sunt chiar două coincidenţe: mersul autobuzelor şi venirea lui la serviciu pe data de cinci, în afara programării. Chiar trei: Cerkiz ascunde faptul că ştie limba germană. Dar are un alibi: Leonka. Puternic alibi.

Important e că-i un alibi întâmplător – n-a putut fi aranjat. Ei... „Mă duc în piaţă, am hotărât eu. Să mai fac o verificare la faţa locului.” Piaţa mă atrăgea ca un magnet. Cu această ocazie voiam să-mi arunc o privire asupra lui Cerkiz. Mă uitai la ceas: autobuzul

sosise. Am părăsit în grabă camera şi am coborât scara. Am ieşit în stradă. „La dreapta” – m-am orientat eu. Şi cotind după colţ, m-am trezit faţă în faţă cu Voitin, care mormăia ceva pe sub nas şi privea undeva pe alături.

L-am strigat.

— Alo!

— A, studentule, răspunse el fără vlagă.

— Salut! am spus luându-l deodată la întrebări: unde aţi dispărut? Începusem să mă neliniştesc, mă gândeam că s-o fi întâmplat ceva!

— Ce poate să mi se întâmple?

— Măcar să ne fi prevenit că veţi dormi noaptea în altă parte.

— Să tot fie vreo sută de ani de când nu mai anunţ pe nimeni. Am depăşit această vârstă.

— Aţi fost plecat undeva?

— Am fost.

— V-aţi plictisit aici?

— Îhî!

— Ei, şi cum e?

— Nicicum.

Intrai în impas. Şi m-am hotărât să încep cu altceva.

— Am vrut să bem ceva, dar vecinul nostru e împotriva băuturii. I-au interzis medicii cu stricteţe. V-am aşteptat. Poate îmi veţi ţine tovărăşie?

— Mi se pare că ai un principiu: nu bei de dimineaţă! mormăi marinarul.

— Ce satisfacţie îţi dau principiile, dacă nu le mai şi încalci! Asta n-o spun eu, ci nu ştiu care dintre clasici. Sunt pe de-a-ntregul de acord cu el. Aşadar, dăm ceva pe gât?

— După colţ e un „automat”. Are un vin vărsat –

„Trei şeptari”.

— Se aprobă. Dar un aperitiv?

— Îţi cumperi o bomboană, dacă nu eşti obişnuit să bei fără gustare. Acolo sunt bomboane.

Era ora unsprezece şi un sfert, la staţia de autobuze puteam să mă duc şi mai târziu. Mai important era Voitin. Făcui să-mi sune mărunţişul din buzunar şi pornirăm amândoi spre „automat”.

— Fac eu cinste! spusei categoric.

— Mai domol. O să-ţi prindă bine biştarii.

— Prind bine tuturor, dar data trecută tot dumneavoastră m-aţi cinstit.

— Tare nu-mi plac socotelile astea, spuse Voitin. Pur şi simplu nu pot să le sufăr! Eşti prea tânăr, ca să mă contrazici şi să mă cinsteşti. Sau, te pomeneşti că iar ai vreun principiu?

— Atunci, juma-juma, m-am predat eu.

Intrarăm la „Bere – Ape minerale” – unde erau automate ca pentru sifon. Pe gemuleţe erau lipite etichete de sticle care indicau conţinutul automatelor. „Vin de masă”, „Viniak”, „Vermut”... Voitin cumpără fise de la casă şi-mi întinse şi mie una.

— Mai târziu, îmi dădu el la o parte mâna cu banii. Ne socotim mai târziu. Uf, iar sunt murdare paharele.

— Ce mai cusurgiu! exclamă casieriţa de după tejghea. Face pe Mişka aristocratul! În glasul ei se făcea auzită simpatia ce i-o purta lui Voitin. Vine de două ori pe zi şi de fiecare dată i se par murdare! Numai ieri a lipsit. Altfel, semnează regulat condica, întocmai ca la serviciu.

El parcă nici n-ar fi auzit ultimele vorbe.

— Aşa? În genere, are dreptate. Alcoolul distruge microbii. Apăsă pe buton. În interiorul automatului s-auzi un huruit. Vinul începu să curgă din robinet într-

un şuvoi subţire. Voitin privi paharul la lumină, apoi ciocnirăm amândoi.

— Nu mergeţi la plajă? l-am întrebat eu punând paharul pe tejghea.

— Ce să caut acolo?

— Soare, nisip fierbinte. Natura-i acum la înălţime.

— Nu sunt dispus. Ia de bea!

— Nu ştiu de ce nu mai merge... Cheful vine cu timpul! Mergem?

— Nu.

— Mâine plouă! am pronosticat eu. O să vreţi să faceţi plajă, dar va fi prea târziu.

„Da. Mâine... îmi adusei aminte. Mâine se împlineşte o săptămână de când a fost ucis Işcenko.”

— M-am dezobişnuit să tot ghicesc ce o să fie. Ce va fi mâine numai Dumnezeu poate să ştie. El şi cu mine... spuse Voitin posomorât, cu privirea ţintă în duşumeaua de mozaic murdară, de sub picioarele sale.

— Poate-mi spuneţi şi mie? Atunci vom şti toţi trei: Dumnezeu, dumneavoastră şi eu.

— Ce anume?

— Ce va fi mâine?

Îşi scutură capul şi, clipind din ochi, mă privi.

— Dacă ştii prea multe, îmbătrâneşti repede.

— Nu vreau să îmbătrânesc.

— Atunci nu întreba. Şi, în general, dacă ai fi fost marinar pe traulerul meu, te muştruluiam eu repede.

— *„Trece o balenă, ba un caşalot... / Iar în urmă-i marinarii vin înot”* fredonai eu.

— Aşa e, spuse Voitin cu tristeţe. Mai bei?

— De data aceasta ajunge. Încotro vă grăbiţi?

— La dracu-n coarne. Spre oameni mai buni. Pe lumea cealaltă. Eşti mulţumit?

— Parcă v-aţi hotărât prea devreme.

— La ţanc.

— Dacă bei mereu aşa, n-ai s-o duci mult, nu s-a putut abţine casieriţa şi clătină compătimitor coafura-i înfoiată. Odată îţi întinzi picioarele!

— Nu mai cobi, i-o tăie el. Apoi se întoarse brusc spre mine: Înţelegi, studentule, omul trebuie să aibă răbdare. E un lucru măreţ. Am fost mus pe un vas negustoresc, am ajuns la Port-Said. Lângă trapă stătea un poliţist. Desculţ, cu o puşcă pe umăr. Puşca avea vreo două sute de ani, şi trăgea cel mult până la cincizeci de metri cu alice rotunde.

„Dă-mi-o, te rog, să o privesc.”

El îşi umflă fălcile, făcu o mină înfiorătoare şi clătină din cap: „Nu. Nu se poate.” I-o cer din nou, dar el mă goneşte. Pe la prânz îşi aşternu un covoraş, puse puşca alături şi începu să se roage. Vorbea cu Dumnezeu. I-am furat puşca şi am demontat-o. Interesantă flintă... Ştii care-i poanta? Am dat dovadă de răbdare... Înţelegi ce vreau să spun? Hai?

Nu înţelegeam, dar am tăcut din gură.

Casieriţa asculta cu pieptul proptit de casă şi cu obrajii bucălaţi sprijiniţi în palme.

— Să punem punct. Răbdarea e lucru mare. De mult era timpul să-l pun, mormăi Voitin nelămurit şi-şi privi mâna. Strânse în palmă paharul care alunecă pe duşumea şi se prefăcu în ţăndări. Eh!

— Lasă că le adun eu! strigă casieriţa. Le adun eu. Nu vă neliniştiţi!

— De fapt, n-ai cum să înţelegi, spuse Voitin. Stai mai bine la soare. Bronzează-te.

— Nu cumva de asta-i legată dispariţia dumneavoastră nocturnă? l-am întrebat eu pe un ton serios.

Mă privi din nou cu ochii mijiţi. Mă cercetă din cap până-n picioare. Era clar că nu-i eram pe plac.

— Iertaţi-mă dacă am greşit cu ceva, spusei eu.

— Iar începi cu ale tale? Mereu îţi ceri scuze. Mai bei? Nu? Atunci să plecăm. Eu merg la hotel, iar tu întinde-o pe plaja ta. Şi nu te supăra. Nu-mi place să fac plajă. La revedere, grăsano! o salută el pe casieriţă.

Ieşirăm.

— Nu prea vedeţi viaţa în roz, zisei eu.

— Fleacuri! dădu el din mâna şi porni repede înainte. Se clătina uşor.

„Slavă Domnului – mă gândeam îndreptându-mă spre acelaşi loc spre care o pornisem înainte de a mă întâlni cu Voitin. Bine că nu i s-a întâmplat nimic. Ce putea să i se întâmple? Nu ştiu. Nu ştiu nimic. Nimic, nimic...” Începură să-mi slăbească nervii. Semn rău.

După câteva minute, am ajuns în piaţă. Autobuzele stăteau înghesuite unul lângă altul – enorme, lucioase, aidoma unui cârd de animale preistorice.

Lângă autobuzul roşu, ce staţiona mai izolat, se învârtea fără rost în faţa oglinzii laterale şoferul în bluză albastră de doc – un bărbat îndesat şi chel.

Îşi desfăcuse gura cu degetul, străduindu-se să privească cât mai adânc. Apoi mormăi ceva nemulţumit şi scuipă.

Mi s-au terminat chibriturile şi m-am apropiat să-mi aprind ţigara.

— Doare?

— Toată noaptea m-a chinuit, blestemata!

— Trebuie să mergeţi la dentist.

— Şi cine conduce în locul meu? Nenea?

Scuipă din nou. Avea vreo cincizeci de ani.

— N-aveţi cumva un foc?

Îşi pipăi buzunarele bluzei şi scoase cutia de chibrituri. Am aprins ţigara.

— Mulţumesc.

Simţeam ceva sub talpă, de parc-ar fi fost o pietricică. Mi-am mutat piciorul. O cheie. Am ridicat-o.

— A dumneavoastră e?

— Tinere, cheile mele sunt pe breloc. Uite. Nu-s eu omul care să piardă chei.

Am vrut s-o arunc, dar ceva mă făcu s-o cercetez mai atent – era de o formă neobişnuită. Doamne, dar asta e cheia lui Voitin! Vasăzică, a fost astăzi pe aici.

Am băgat cheia în buzunar şi i-am spus în treacăt şoferului:

— De ce să se piardă un bun? Poate-mi va fi de vreun folos acasă.

Stăteam lângă uşa din faţă a autobuzului. Mi-am mutat privirea pe tăbliţă. Autobuzul era din Radzute. La ferestre apărură pasageri.

— Aici coboară călătorii care vin din Radzute? Nu întoarceţi maşina? am întrebat eu pe un ton plin de vădit respect pentru profesia de şofer. Cred că acesta era chiar Cerkiz. Avea o faţă mare, deschisă, urâţită de un tic: obrazul îi era crispat din cauza durerii de măsele.

— Ce rost are s-o mai întorc?

— O să fie înghesuială la coborâre.

— N-o să fie!... Vai, vai!

— Plecaţi repede?

— Peste cinci minute. Urcă, nu mai aştept.

Aşa. Cheia lui Voitin. Asta înseamnă... Naiba mai ştie ce mai înseamnă! Un lucru era limpede – Voitin a avut treabă la Radzute. Dar ce? Ce anume? Încă o coincidenţă!

În dimineaţa aceea Cerkiz a verificat de două ori

motorul. Motorul e în cabină, dacă ridică capota, nu poţi fi văzut din stradă. Ai fi zis că a făcut intenţionat asta. Şoferii nu pot afirma că el a fost o singură dată în afara câmpului lor vizual. Nu doar o dată, de mai multe ori. Pleca, venea. Poţi să-i întrebi pe toţi. S-a învârtit pe aici. Ei l-au văzut: unii – aici, alţii – la dispecerat. Iluzia prezenţei permanente. Şi totuşi băiatul l-a văzut în permanenţă. Şi atunci când Cerkiz îşi verifica motorul, duşumeaua din interior e mai înaltă decât cea din cabină. „Încep să mă încurc în detalii şi pierd îndemânarea să despart principalul de secundar. Aceasta pentru că mă tem prea tare să nu-l pierd. Aşa nu se poate. În felul acesta îmi va scăpa cu siguranţă...”

Cerkiz suspină din nou, se apucă de falcă şi se întoarse spre şoferul în bluză albastră ce tocmai trecea pe lângă el:

— Noroc, Piotr Karpîci! Mă doare o măsea, ticăloasa, de-mi vine să urlu. N-am dormit toată noaptea, înţelegi!

M-am îndepărtat de autobuz. Privii în cabina dispecerului, avea o singură ieşire chiar în faţa staţiei. N-ai unde să te ascunzi. Toţi şoferii sunt în bluze albastre.

„Şi ce dacă? – mă gândeam mâhnit. Doar nu-s tichii fermecate.”

Băiatul l-a văzut tot timpul. Aştepta îngheţata, n-a bătut mingea. De fapt, nici nu ştie să bată mingea. Adică o mână din urmă, dar nu nimereşte în poartă. Nu nimereşte? Stop. Citeşte asiduu, citeşte foarte mult. Părinţii nu se prea ocupă de el. Nu nimereşte poarta! Cum? Dar nu, astea-s fleacuri. Şi totuşi... Aceasta ar putea fi unica „fisură” în alibiul şoferului, care ascundea că ştie limba germană, iar pe data de

cinci circulase pe rută, deşi nu era rândul lui. M-am întors spre stâlpul pe care era afişat mersul autobuzelor şi am petrecut cu privirea autobuzul ce pornise spre Radzute. Printre pasageri nu se afla nici Puhalski şi nici urmăritorul din secţia lui Valdmanis.

„O şansă la o mie, îmi spuneam eu plecând din piaţă. Dar şi pe aceea trebuie s-o am în vedere...”

Capitolul XXIV
CARE PE CARE?

Urcam scara încet, zăpuşeala se simţea până aici.

Pe palier între parter şi etajul I am văzut-o pe femeia de serviciu pe care o cunoşteam deja („Un porc de câine, mi-am amintit spusa ei. M-a ciupit...”). Stropea covorul cu esenţă de ceai şi-l mătura. Mai sus, pe trepte, un băieţel de vreo nouă ani se juca cu soldăţei de plumb. Cred că era copilul ei.

— Bună ziua, spusei eu.

— Ce cameră ocupaţi?

— Trei sute cinci.

— Aha, la dumneavoastră am făcut curăţenie. Credeam că sunteţi de la trei sute nouă: ăia au plecat şi au luat cheia cu ei.

— În camera noastră poporul e disciplinat, i-am răspuns şi m-am îndreptat spre cameră. Uşa era încuiată.

Am coborât la parter.

Recepţionera de serviciu, o femeie cu sprâncenele pensate, mi-a întins cheia şi mi-a comunicat:

— Aţi fost căutat. V-a aşteptat şi apoi a plecat.

— Mai multe persoane? am spus mirat.

— De ce mai multe? Numai una. Un om cam grăsuţ. Clipeşte întruna din ochi. Spune un cuvânt – clipeşte, mai spune unul – iar clipeşte.

„Busch”, am presupus eu.

— M-a aşteptat aici?

— Nu, el a adus cheia.

— Care cheie? Spuneţi-mi totul de la început, în ordine.

— Păi, de la camera dumneavoastră! A adus cheia şi mi-a dat-o. Eu îl întreb: „Sunteţi cazat la noi?”. Iar el zice: „Nu. L-am aşteptat pe tânărul de la trei sute cinci, mai mult nu-l aştept, poate vine tocmai deseară, luaţi cheia.” Nu fiţi îngrijorat cumva pentru lucrurile din odaie. Îl cunosc pe vizitator. Venea aici la unul care a fost omorât. Aţi auzit?

— De unde a luat cheia?

— I-a lăsat-o marinarul. Ce mai beţiv, Doamne iartă-mă!

„Mâine va fi de serviciu Bîstriţkaia”, îmi amintii nu ştiu de ce. Şi am întrebat:

— Grăsanul nu mi-a transmis nimic?

— Nu. S-a aşezat aici, a răsfoit o revistă, pe urmă a oftat şi a spus: „Trist mai e de trăit pe lume” şi a plecat.

Am urcat în cameră. Era ora treisprezece. Căldură, duminică. M-am hotărât să-mi iau chiloţii de baie şi s-o întind la plajă: Acolo puteam să-i întâlnesc aproape pe toţi cei ce mă interesau. Trebuia să procur bani. Am scos geamantanul de sub pat (nu era încuiat) şi i-am ridicat capacul. Dintre lucruri îmi lipsea ceva. Ce anume? Nu mi-am dat seama din prima clipă că-mi lipseşte aparatul de fotografiat. Nu, în noptieră nu l-am pus. Ieri, când mi-am scos aparatul de ras, era la locul lui. L-am văzut şi azi-dimineaţă. Mi l-au furat?

Portofelul era intact.

— Foarte curios! am spus cu voce tare. Marinarul? Nu, mai mult ca sigur. Puhalski? Nu-l văd furând chiar din cameră. Mai rămâne Busch? Ce aiureală!

— Prin urmare, partea păgubită: studentul. Tovarăşe locotenent-major, ce te costă să întreprinzi o anchetă şi să-l ajuţi pe sărmanul student? spusei din nou cu glas tare. Ajută-l, te rog!

Am aprins ţigara. Va trebui să merg la recepţionera de serviciu şi, agitându-mă, să-i împărtăşesc necazul meu.

„Totuşi, am intrat de-a binelea în pielea studentului”, mă gândii. Tare n-aş fi vrut să atrag atenţia asupra mea, dar pentru un student aparatul fotografic este o avere.

Coborâi din nou la primul etaj. În timp ce străbăteam coridorul eram gata să cad peste nişte scânduri aruncate lângă perete – mi se dezlegase şiretul de la pantof şi călcasem pe el. M-am aplecat. Printre scânduri era ascuns ceva. Am ridicat încetişor scândura de deasupra. Sub ea zăcea. „Smena-2” al meu, având tocul din imitaţie de piele desfăcut. Aşa! Am aşezat scândura la locul ei. Nu am pus eu aparatul acolo, nici nu-l voi lua.

Măsuţa recepţionerei nu se vedea, deoarece coridorul cotea spre dreapta. Prin urmare, nici ea n-a putut să vadă nimic...

Mi-am legat şiretul şi m-am întors iarăşi în cameră. M-am culcat. Aşadar, cineva îmi şterpelise aparatul şi-l dosise. Dar ce hoţ putea să ascundă atât de neîndemânatic un lucru furat? L-ai furat, du-l cât mai departe. L-a incomodat careva? Prostii! Dacă ai scos aparatul din cameră şi-ai coborât la primul etaj, atunci cel mai indicat e să te prefaci că obiectul îţi aparţine.

M-am întins mai comod şi mi-am continuat firul gândurilor. Dar dacă cineva a vrut să mă convingă că s-a comis un furt? Trebuia să descopăr lipsa

aparatului. Şi asta-i tot. Pur şi simplu, am avut noroc. Straşnic noroc!

Şi iar – de ce o fi ascuns aparatul printre scânduri? Astăzi e duminică. Mâine pot veni muncitorii. Bine.

Deocamdată să ne oprim la ipoteza: hoţul nu era hoţ. Dar ce rost avea această înscenare? Cineva a scris anonima pentru a ne distrage atenţia. Aici totul era clar. Dar ce amestec am eu, studentul moscovit, un om străin?

Cineva se îndoieşte de faptul că-s student, mi-am zis eu. Pentru ce s-a comis furtul? Ca să verifice cum voi reacţiona. Cum pot să reacţionez? Foarte simplu: sau fac tărăboi, sau nu fac. Dacă-s student – fac tărăboi. Dar dacă-s foarte tânăr (înfăţişarea mea putea înşela pe oricine) şi lucrător fără experienţă al organelor de anchetă, atunci pot comite o greşeală.

N-am să vreau să atrag atenţia asupra mea. Aşa-i? Şi nici n-am vrut! Acesta a fost primul meu gând când am descoperit furtul. Curios mijloc de verificare. Cam primitiv. Trebuie să clarific dacă mâine vor veni muncitorii. Dacă nu, cine poate şti despre asta?

Aşa.

Cobor jos şi reclam furtul.

Deodată mi-a venit o idee. Aparatul de fotografiat e după scânduri, eu nu ştiu nimic despre asta. Dacă înghit nada, ce va întreprinde „el”? Doar n-o fi înscenat această verificare din simplă curiozitate: el îşi dă seama că mai devreme sau mai târziu va ajunge în câmpul nostru vizual. Reacţia cea mai pasivă este că se va teme de mine, dar nu de întreaga lume. A doua – se va ascunde. Şi a treia – dacă eu, după presupunerea lui, sunt pe calea cea bună şi am devenit primejdios, poate să încerce să mă înlăture. Hm – o nouă crimă, probe noi. O

asemenea variantă îi putea fi de folos numai într-un singur caz: dacă va avea norocul să aranjeze totul în aşa fel ca bănuiala să cadă pe altcineva. Atunci şi asasinarea lui Işcenko va cădea în seama altuia. Pe de altă parte, făptaşul poate crede că eu ştiu deja că el este acela. Consideră că s-a demascat prin ceva. În acest caz poate recurge la orice, presupunând că nu am împărtăşit încă nimănui bănuielile mele. Mai ales că este liber, iar eu vreau mai întâi să mă conving definitiv de toate.

„În genere, toate astea nu-s tocmai reale, gândeşte el. Dar aceasta-i unica şansă.” Pentru el ce mi-e o crimă, ce mi-s două – „scaunul” e asigurat. Şi unde mai pui că are şi alte „păcate”, mai vechi.

Pentru moment m-am îngrozit. Nu mi-era de mine. Nu. Pe străzile oraşului se plimbă un individ capabil să ucidă în orice clipă. Dacă mă voi deconspira, am şanse să grăbesc descoperirea lui. N-ar fi bine să preiau asupra mea rolul de momeală? Iedul din poveste, legat de ţăruş, sau de pom? Ied, dar în acelaşi timp şi vânător? Să atrag focul asupra mea şi să omor duşmanul? Aşa? Numai să nu mă pripesc. Să chibzuiesc totul cum se cuvine. „Conservă-te ca roşiile bulgăreşti – mi-a spus la despărţire Şimkus, şeful secţiei orăşeneşti. Deconspirarea – numai în caz extrem.” Poate că tocmai acum e cazul? În fond, ce risc?

Nu risc nimic.

Aproape nimic.

Pentru că în cazul în care criminalul are pistol sau carabină, ar putea să mă găurească seara, pe la spate. Dar e puţin probabil că va recurge la asta. Dacă o va face, atunci tovarăşii mei vor relua totul de la început. N-am dreptul să mă expun de unul singur.

Aşadar, iarăşi nu mă pot descurca singur, fără Valdmanis. „Dacă am greşit, cei de la comitet o să-mi facă zile fripte”, îmi trecu prin gând. De altfel Şimkus spunea totdeauna: „Nu vă temeţi să greşiţi – numai cine nu munceşte nu greşeşte. Trebuie să ştiţi să vă îndreptaţi greşelile.” Într-un fel sau altul „Centaurul” este acum în stare latentă, vorbind în termenii fizicii. Descoperind în mine pe lucrătorul de securitate, va trebui negreşit să reacţioneze la această descoperire, iar eu va trebui la rândul meu să surprind această reacţie. Simplu ca într-o culegere de probleme. „Va trebui să fiu ca un seismograf, gândii. Sau, pur şi simplu, o ţintă.”

M-am hotărât. Am strivit ţigara în scrumieră şi m-am ridicat din pat. Am ieşit afară. Coridorul era pustiu.

Am încercat să deschid uşa camerei trei sute nouă cu cheia mea. Femeia de serviciu spusese că acolo nu-i nimeni. Dacă voi putea intra acolo, înseamnă că în camera trei sute cinci putea să pătrundă cineva din afară, dar nu Busch, nici Puhalski şi nici marinarul. Broasca nu ceda. M-am apropiat de trei sute şapte şi am ascultat cu atenţie. Dincolo de uşă domnea liniştea. Uşa era încuiată, dar cheia nu era în broască. În cel mai rău caz, voi spune că am greşit numărul. Am introdus cheia. Am încercat. Cheia s-a răsucit în gol.

Am coborât la recepţioneră:

— Ascultaţi, o să mai dureze mult mizeria asta? Au început reparaţiile şi le-au lăsat baltă!

— Muncitorii vin miercuri.

„Aşa!”

— Asta-i neobrăzare!

— Desigur, desigur! Scuzaţi-ne... Directorul a

telefonat la comitetul executiv, iar ei s-au încăpăţânat şi spun că abia miercuri ne vor trimite înapoi muncitorii. Cică trebuie să deschidă ringul de dans din parcul orăşenesc, a început sezonul, iar gardul nu-i vopsit şi stâlpii sunt putreziţi.

— Ce rânduieli!

Nu-mi plăcea să vorbesc astfel cu oamenii, dar acum era necesar în interesul acţiunii.

— Astăzi, vecinul dumneavoastră s-a şi pornit cu scandalul: s-a împiedicat de capre şi m-a luat la ceartă. L-am chemat pe director. Acesta i-a spus: „Miercuri, dragă tovarăşe, începem.” Dar el ţipa în continuare: „Poate mor până miercuri. Iar până miercuri, eu sau alt cineva poate să-şi rupă foarte uşor picioarele.” Atunci directorul a dispus să fie duse caprele la subsol.

— Înţelept. Care vecin, cel cu ochelari?

— Marinarul. Cel cu ochelari mergea şi el pe coridor. A stat puţin fără să zică nimic, a luat cheia şi s-a dus sus.

Aşadar, despre ziua de miercuri ştiau toţi, în afară de mine.

Da-a!

În vestibul eram cât pe aci să mă ciocnesc cu directorul hotelului.

— Stop! Mă împunse el cu degetul arătător în piept. De ce nu vii pe la mine, dragă? Te-am invitat. Cum merg treburile, moscovitule?

Drace! Avea darul să-ţi iasă în cale tocmai atunci când nu trebuia. I-am răspuns foarte politicos că voi veni neapărat şi vom petrece minunat împreună, dar că acum n-am timp de asta.

— Îmi plac, înţelegi, discuţiile inteligente, spuse el. Deunăzi am băut cu un artist, stă în camera o sută

şapte. Joacă în film rolul unui colonel neamţ. Să-l vezi ce grozav scrâşneşte din dinţi! Talent! Din nou directorul mi se păru că-i mai deştept decât vrea să pară. Avea o privire ironică de om încercat şi gura i se strâmba într-un zâmbet abia schiţat, zeflemitor. Oarecare nepotrivire între formă şi conţinut, cum spun literaţii.

— Din păcate, eu nu-s artist!

— Ştiu, răspunse Ivan Sergheeviei. Dar eşti un tânăr isteţ, ai limba ascuţită. Eşti student! Îi admir mult pe cei de teapa dumitale. Numai în privinţa lui Aivazovski ai greşit-o...

În stradă am intrat în cabina telefonică şi am format numărul. A răspuns Valdmanis: acum nu mai avea nici el zile de răgaz.

„Băiatul citeşte mult, am spus. Din cauza unei concentrări mari i se poate strica vederea!”

Bănuiala care îmi încolţise în piaţă, acum nu mi se mai părea deloc plauzibilă – aparatul de fotografiat a răsturnat totul – dar m-am obişnuit să fiu foarte scrupulos.

„Nu poartă ochelari – obiectă Valdmanis – Iankauskas n-ar fi scăpat un asemenea detaliu în raportul lui.”

„Nu uitaţi că părinţii îl cam neglijează.”

„Dar la şcoală?”

„Poate că stă în prima bancă... Dacă este miop, ar fi putut să-l confunde pe Cerkiz în mulţimea de şoferi în bluze albastre la fel cu a lui, şi acesta putea să dispară din piaţă, iar băiatului să i se pară că-l vede mereu.”

„Îhî... observaţia e subtilă – spuse Valdmanis cu îndoială. Bine, vom verifica.”

Mă gândii: „Interesant, ce ai să spui când vei auzi

despre aparatul de fotografiat?” – şi am continuat:

„Mă intrigă îndestularea din casa lui Heinrich Osipovici. Trăieşte pe picior cam mare pentru salariul său. De unde are bani? Vă rog să verificaţi.”

„S-a şi făcut”, răspunse Valdmanis.

„Ce anume?”

„S-a verificat. Totul e cât se poate de simplu. A fost pe vremuri un foarte bun tâmplar de mobilă fină şi acum mai câştigă din când în când câte ceva din treaba asta.”

„Ce mai – am spus – atunci totul e-n regulă.”

Intenţionat trăgeam de timp. În câteva cuvinte i-am relatat lui Valdmanis istoria cu aparatul de fotografiat.

„Verificaţi femeia de serviciu” – l-am rugat.

„Se numeşte Marta?” mă întrebă Valdmanis.

„Da”

„O cunosc. Ne-a fost de mare ajutor odată. Este un om cu desăvârşire cinstit.”

Voiam să-l rog pe şeful secţiei orăşeneşti să se intereseze de directorul hotelului, Ivan Sergheevici, dar m-am răzgândit. Şi n-am spus nimic.

„Poate că ai cam exagerat lucrurile, şi acesta nu-i decât un furt ordinar?” întrebă Valdmanis.

„De ce a fost furat numai aparatul fotografic? De ce a fost ascuns printre scânduri?” – întrebai.

„Asta mă miră şi pe mine.”

„Să dau totul pe seama lipsei mele de experienţă. Nu văd altă variantă.”

Apoi i-am povestit despre intenţia mea.

„Bine. Unde te afli?” mă întrebă Valdmanis.

I-am spus că-i prea devreme: trebuie să-mi lase răgaz pentru descoperirea furtului.

„Mai bine să ne asigurăm! spuse Valdmanis apăsat.

Unde eşti?”

I-am explicat.

„Îl trimit pe Krasuhin. Îl cunoşti. Acela care te-a întâmpinat prima dată.”

„Bine.”

„În general, ceva nu-i în regulă. Am dubii.”

De altfel, aveam şi eu dubii.

„Vom trăi şi vom vedea”, spusei plin de curaj şi am aşezat receptorul în furcă.

După zece minute, pe banca de alături s-a aşezat Krasuhin. Purta o pălărie de pai.

„Cam prea bătător la ochi – m-am gândit eu. Asemenea pălării nu se mai poartă.”

Am aruncat ţigara şi m-am sculat. Sublocotenentul nici nu se clinti, aşteptând să se formeze un interval între noi. Am încercat să-l sun pe Busch, dar n-a răspuns nimeni. Cotii într-o stradelă, apoi în alta.

Sublocotenentul mă urmărea de la distanţă. Acum, ţinea în mână o plasă cu un sul de ziare şi un pachet. Nu, într-o astfel de deghizare pălăria nu putea strica nimic. Familie, copii. E duminică. Merge omul la magazin să facă cumpărături. „Degeaba m-am legat de el.”

Mă plimbam prin oraş.

„Dacă Vladimir Ignatievici Malin ar fi rămas atunci în viaţă, această plimbare n-ar fi avut loc”, îmi spuneam eu.

Capitolul XXV
„IEDUL LEGAT DE POM”

Hoinăream prin oraş având mereu impresia că mă aflu undeva pe o scenă, sub lumina puternică a reflectoarelor şi în văzul tuturor, în timp ce „el” – criminalul – şedea în sală, ascuns privirilor mele. După aceea m-am gândit că acel care mi-a luat aparatul de fotografiat o fi lăsat vreun semn pe geamantan, vreo aţă ceva, să vadă dacă am umblat în el sau nu.

Voiam să mă întorc la hotel şi să verific, dar m-am răzgândit. Acum, lucrul acesta nu mai avea importanţă.

Cu un fior rece în spate, încordat şi gata pentru orice, mă plimbam pentru prima oară în aceste zile prin oraş.

În fereastra unei cizmării particulare, alături de o muşcată, am văzut copia în lemn a unei himere de la Notre Dame, – un drac arătând limba timpului. Nu era o copie obişnuită. Am contemplat-o vreo cinci minute. Diavolul nu semăna deloc cu cel parizian. Cam viclean şi totodată arogant. Nu arăta de fel nepăsător. Era conştient de puterea sa. Am intrat în atelier. Cizmarul, nebărbierit, în cămaşă albă şi cu cravată la gât, mi-a spus că aceasta-i singura amintire rămasă de la fratele său, sculptor, ucis de Gestapo.

— A fost partizan? am întrebat.

— Da, a sunat răspunsul.

— Din detaşamentul local?

— Da.

Deci „el” l-a omorât şi pe acest om. El, individul care mergea probabil acum pe urmele mele.

— Pe Malin nu l-aţi cunoscut cumva? Pe Vladimir Ignatievici? – am întrebat încet. Am avut un prieten de familie – Malin. A fost şi el executat de gestapovişti în acest oraş.

— Nu. Până la război am locuit în Kaunas, mi-a explicat cizmarul.

Nu mă aşteptam la vreun succes. Am întrebat într-o doară. „Dar Surkin a locuit până la război în Radzute – mă gândii fără nicio legătură – şi abia mai târziu s-a stabilit aici. Işcenko, din contra, a locuit aici, a fost poliţist în Radzute, s-a întors din nou aici şi a intrat în detaşamentul de partizani. Parcă au călătorit cam multişor... Ei, fleacuri! Mă leg de orice. Asta nu e nicio culpă şi în general nu înseamnă nimic...”

— Păcat. Fratele dumneavoastră a fost foarte talentat. Ar fi devenit un sculptor celebru.

— Da, spuse cizmarul.

„Câţi ani vor mai ţine minte oamenii acest război? Douăzeci? Treizeci?” – mă întrebam în sinea mea, ieşind pe uşă.

Cotii pe o ulicioară întortocheată, pavată cu bolovani. Aici aproape că nu pătrundea soarele. Zidurile de piatră răspândeau un miros de mucegai. În faţa intrărilor, pe stâlpii de fontă atârnau felinare de tip vechi. Aproape fiecare casă avea agăţată o tăbliţă pe care scria: „Monument arhitectonic”. „Şi pe atunci existau războaie, reflectai eu. Au fost eroi şi trădători, şi oameni care-i căutau pe aceşti trădători. Probabil însă că mulţi trădători au trăit până la adânci

bătrâneţe, învăluind într-o taină adâncă trecutul lor, fiind consideraţi cetăţeni cinstiţi şi cumsecade. Dar tu nu vei reuşi să scapi. Nu vei avea o bătrâneţe liniştită!...”

Ulicioara m-a scos pe neaşteptate la râul de al cărui nume se interesa Puhalski.

Pornii de-a lungul râului cu apa repede, nu prea curată. Malul era năpădit de urzici. Se încălziseră la soare şi răspândeau un miros pătrunzător. Pe partea cealaltă se rânduiau case. Prin curţi, rufe întinse pe frânghii la uscat. Spălat duminical. Undeva cântă un cocoş. Aici, s-ar putea spune că nu mă mai aflam în oraşul propriu-zis, ci într-un cartier mărginaş. Înălţându-şi crenelurile spre cer, se profila în zare castelul teuton. M-am întors. Locotenentul era departe.

Mi-am aruncat ochii înainte.

Deodată, l-am văzut pe directorul hotelului, mergând pe cealaltă parte a uliţei ce dădea spre râu; ţinea sub braţ un sul.

Într-un punct oarecare, căile noastre trebuiau să se încrucişeze.

„Straniu! îmi zisei. Doar adineauri se afla la hotel. Cu toate că azi e duminică. Dar când a avut timp să ajungă aici?”

În acest moment, m-a zărit. Sau poate m-a văzut mai demult, dar s-a făcut că nu mă vede.

— Aha! De mine nu scapi nicăieri! îmi strigă el vesel. Nu te poţi ascunde! Ne uneşte soarta! De soartă şi de votcă nu poţi fugi!

— Exact. Nu mă aşteptam să vă întâlnesc aici.

— Pe mine? Aici e bine să te plimbi seara, cu vreo fetişcană! Nu-i nimeni, rai în toată legea! Dumneata pe unde umbli cu ele? Ţi-ai găsit vreo fetiţă? Hai? De

ce nu eşti la mare? E timpul cel mai potrivit! Unde-ţi petreci seara cu drăguţa?

Era foarte zgomotos şi se tot bâţâia într-un mod neplăcut.

— Ce râu! Şi nori! Ia te uită ce mai castel!

Castelul era în spatele meu şi el arăta cu mâna exact în direcţia aceea.

— Hai, priveşte! Întoarce-te! stărui el.

Îşi agită în aer braţul stâng şi cu mâna dreaptă apucă sulul. Deşi, după părerea mea, sulul nu era greu, nu voiam deloc să-mi întorc faţa de la Ivan Sergheevici.

De după cotitură apărură doi bărbaţi. Începui să râd. E drept că ieşi cam nervos râsul. Ce mi-a venit să cred că el e ucigaşul? E doar un aiurit. Şi, posibil, un om cumsecade.

Directorul hotelului mă întrebă cu suspiciune:

— De ce râzi?

— Semănaţi cu un cicerone!

— Cum?

— Nu vă supăraţi, vă rog. În limba italiană înseamnă ghid. Vă lăudaţi atât de mult oraşul! Sunteţi originar de aici?

— Înainte am locuit în Radzute. E totuşi centru raional. Mă duc şi acum adeseori, părinţii mei stau acolo.

Tare-mi venea să-l întreb: „În ziua de trei sau cinci n-aţi fost pe acolo?” Dar această întrebare ar fi fost oarecum nelalocul ei. De aceea mă interesai numai:

— Locuiţi prin apropiere? Sau aţi nimerit pe aici cu vreo treabă?

O femeie cu sacoşă trecu pe lângă noi.

— Eu? Locuiesc, da – arătă el cu mâna liberă într-o direcţie neclară. Pe aproape. Ei, am plecat. Mă

grăbesc.

Ciudat, la hotel mă trăgea aproape cu sila, iar acum nici măcar nu se gândea să mă invite la dânsul.

„De fapt, iarăşi mă leg degeaba de om, îmi spusei. Poate că-i e soţia bolnavă, sau are musafiri care-l aşteaptă. Doar se pot ivi fel de fel de cauze pentru care omul nu te poate invita la el acasă!”

— *Na schön, dann auf Wiedersehen!*[11] rostii eu pe neaşteptate, surprins de propria-mi pornire.

— *Wir treffen uns im Hotel. Mach’s gut!*[12] răspunse Ivan Sergheevici într-o germană perfectă, fără să se mire măcar.

— *Komme ich auf diesem Wege zur Stadtmitte?*[13]

— *Ja*.[14]

Plecă grăbit la treaba lui.

Aşa!

Mi-am şters sudoarea de pe frunte. Pornii din nou de-a lungul râului. „Malin avea cheia acestei crime. Malin îl cunoştea pe trădător, de aceea a fost omorât. Şi Işcenko l-a cunoscut pe trădător. Şi a fost de asemeni ucis.”

Am apucat-o spre stânga, îndepărtându-mă de râu.

Am găsit un telefon public şi am telefonat din nou lui Busch. De această dată mi-a răspuns. Am stabilit să ne-ntâlnim la staţia de tramvai. „Mergem la plajă?” – l-am întrebat. Aveam chiloţii de baie în buzunarul de la spate al pantalonilor. „De acord!” răspunse Heinrich Osipovici.

„Oare el să fie?”

---

[11] Ei, atunci la revedere! (germ.)

[12] Ne vedem la hotel. Rămâi sănătos. (germ.)

[13] Pe aici ajung în centrul oraşului? (germ.)

[14] Da. (germ.)

Capitolul XXVI
AL DOILEA SEMION

Busch era nemulţumit de viaţă şi posomorât. Mai mult ca sigur că toată vina o purta Klaudia Nikolaevna Işcenko. Dar poate că şi altcineva? Nu-mi ieşea deloc din minte faptul că anonima fusese scrisă la maşina fabricii.

— Ascultaţi, Heinrich Osipovici, parcă nu m-aş duce la plaja comună, spusei eu. Acum e lume multă, n-ai unde arunca un ac. Ce-aţi zice să mergem la dune, găsim pe acolo vreun locşor mai ferit?

— Haidem, acceptă Busch bucuros.

„Chiar prea bucuros, remarcai. De obicei îi place anturajul, gălăgia. Unu la zero pentru mine.” La dune – cunoşteam aceste locuri – nu găseai nici chioşcuri cu sandvişuri şi apă minerală, nici bănci. Malul era plin de buturugi, alge şi de alte asemenea lor, aduse de mare. Cu toate că amatorii de chihlimbar scotoceau prin apa mică şi pe acolo, totuşi locul era oarecum pustiu.

— Acolo-i puţină lume?

— Nu-i nimeni, încuviinţa Busch. Aş lua o sticluţă, rosti el cu o nuanţă interogativă în glas.

— Să bem pe căldură?

„«Centaurului» îi place să bea. Busch a fost pe front. Iar Surkin se ferea de Busch...” îmi trecu prin minte ca-ntr-un caleidoscop.

Busch clipi din ochi.

— Fie, nu mai bem.

Urcarăm în tramvaiul ce tocmai staţionase şi ne duserăm în faţă, spre locurile goale. Ne-am aşezat alături. Mi-am întins braţul pe spătarul de lemn al băncii (tramvaiul era cam vechi), stând cu spatele la fereastră; m-am aşezat astfel, pentru a-i observa chipul lui Busch.

— Aţi fost la mine cu vreo treabă? l-am întrebat pe neaşteptate.

— De unde ştii că am fost? răspunse el cu o-ntrebare.

— V-a descris recepţionera. Exact aşa cum sunteţi, Heinrich Osipovici. Din descriere v-am recunoscut imediat.

— Am trecut numai aşa, spuse el gânditor. Într-o doară...

Călătorii din tramvai se împuţinau la fiecare staţie. Amatori pentru scăldat la dune nu prea sunt mulţi.

— Nu ştiţi, l-au descoperit pe criminal? hotărâi să iau taurul de coarne.

Busch avu o tresărire aproape imperceptibilă.

— La cine anume te referi?

— Mi s-a povestit că soţul Klaudiei Nikolaevna a fost ucis. Iar dumneavoastră nu mi-aţi suflat niciun cuvânt despre asta, l-am dojenit eu.

— Cine ţi-a povestit?

— Ei, asta-i, tot oraşul vuieşte! Nici nu mai ţin minte cine mi-a spus. L-au descoperit sau nu?

— Dumneata trebuie să ştii mai bine, spuse Busch deodată şi clipi şmechereşte din ochi.

Hodoronc-tronc!

— Dumnezeule, de unde să ştiu? Iar în sinea mea: „Provocare în stilul celei cu aparatul de fotografiat?

Naiv. Să fie oare el? E o neghiobie.”

— L-ai văzut, mi-o trânti Busch.

— Pe cine?

— Pe criminal. Busch coborî glasul şi privi în jur.

Mă uitai şi eu prin vagon. Rămăsesem aproape singuri.

Am izbucnit într-un râs zgomotos. Înţelesesem despre ce era vorba.

— Asta-i grozavă, Heinrich Osipovici! O cacialma clasa întâi!

Studentul e student.

— Nu glumesc. Pe Taras Mihailovici l-a ucis Surkin. Ai văzut singur ieri cum l-au dus. Cred că la închisoarea de la centrul raional.

— Fleacuri!

— Nu, nu-s fleacuri. Surkin n-a dormit acasă. Azi-dimineaţă s-a întors de la Smolensk soţia lui. S-a apucat să-l caute peste tot... Telefonează la morgă, la miliţie. I s-a răspuns: soţul dumitale e arestat. Au apucat-o istericalele. A tot doftoricit-o Klaudia... Şi când te gândeşti că tocmai ea e nevasta celui ucis. (Aşa a şi spus – a celui ucis). Îţi imaginezi?

Ne-am înţeles în mod special cu Valdmanis ca, în cazul în care va întreba cineva de Surkin, să nu comunicăm motivul pentru care a fost reţinut. Deci, soţia lui Surkin n-avea de unde să ştie că arestarea soţului ei avea vreo legătură cu asasinarea lui Işcenko. Busch de asemeni.

Busch se dovedea mulţumit de efectul produs. Mi-am frecat obrazul şi am spus răspicat:

— Nu cred. Sunt născocirile dumneavoastră.

— Este arestat doar, miliţia ştie ce face.

— Acolo nu-s dumnezei. Şi ei pot să greşească.

— Capătul liniei, anunţă conductorul la microfon.

În vagon rămăseserăm numai noi. Krasuhin coborî şi el, îşi dădu pălăria pe ceafă, se descheie la cămaşă şi răsuflă uşurat: se putea vedea imediat că omul a ajuns în sfârşit în mijlocul naturii.

În spatele căsuţelor de lemn începea o pădurice de pini. Marea era undeva pe aproape, se auzea zgomotul ei uniform. Aerul părea cu totul altfel, mirosea a sare şi a cetină de brad. „Dar zăpada miroase a pepene”, îmi amintii nu ştiu de ce acest citat, verificat mai târziu în practică. Am transpirat din nou. Mi-am imaginat zăpada strălucind în soare. Numai că vedeam un fel de zăpadă artificială, de felul celei care apare pe radiatoarele frigiderelor.

Ne înfundarăm în pădure.

Mă hotărâi să schimb tema discuţiei.

— Klaudia Nikolaevna iar nu se simte bine? Stă în pat?

— Se plimbă, răspunse Busch cu o voce subţire.

— De ce n-aţi luat-o şi pe dânsa? Mi s-a părut că vă este ataşată şi preţuieşte compania dumneavoastră.

— Ce găseşte ea în compania mea, rosti el cu amărăciune. Sunt bătrân. Era sătulă de hodorogul ei! De Taras Mihailovici... Cu ce-s eu mai breaz?

Trecând peste dunele de nisip, am zărit marea. Netedă, filburie. M-am descălţat îndată, era plăcut să mergi desculţ pe nisip. Pe mal nu se vedea ţipenie de om.

— Ţineţi minte, spuneaţi că se resimte de pe urma pierderii soţului, spusei eu. Suferă foarte mult. Pare zglobie ca o păsărică, dar în fond...

— Aş! zise Heinrich Osipovici. Îşi scoase cămaşa, o agăţă de crengi şi începu să se dezbrace mai departe.

— Dumneata de ce nu te dezbraci?

— Mi-am ars spatele ieri, i-am explicat. Şi continuai

fără milă: N-am prea înţeles cum e cu Klaudia Nikolaevna.

— N-are principii.

Dacă ar fi fost posibil, aş fi râs. În general însă, mi se făcu milă de Busch; s-a încurcat rău de tot.

— Asta-i chiar atât de rău? întrebai eu cu naivitate.

Busch tăcu.

În sinea mea mă întrebam de ce oare s-o fi grăbit să scrie anonima. Doar nu-l deranja nimeni. Să zicem că l-au chemat la miliţie. În astfel de cazuri este chemat oricine. Voia să-şi întărească alibiul? Mai bine mai devreme, decât prea târziu. Sau să abată atenţia de la Klaudia Işcenko?

„Dar nu putem fi siguri sută în sută că el a trimis anonima. Lui Busch nu i-a spus nimeni că Surkin a fost arestat fiind bănuit de crimă. Dar toţi se gândesc numai la asta. Surkin a fost ridicat şi Busch putea face legătura între una şi cealaltă."

— Din ce-o să trăiască? am întrebat. Are serviciu?

— Nu. Ea e în genul greierului din fabula lui Krîlov. *„Toată vara am cântat..."* O ştii?

— *„Iarna vine nemiloasă".* Cum să nu!

— Va primi o sumă mare de bani de la asigurări, rosti Busch gânditor.

Am avut impresia că a vrut să mai adauge ceva, dar tăcu.

„Bine – am hotărât – voi face mutarea următoare." Şi am spus fără nicio trecere:

— Păcat că n-am aparatul de fotografiat. Aş fi luat nişte vederi.

Busch mă privi uimit. Şi-mi continuă vorba:

— Ce, îţi place să fotografiezi?

— Puţin. Dar... – am făcut o pauză prelungită, jucându-mă cu chibriturile.

Busch mă întrebă:

— Ce „dar”?

— Mi-au şterpelit aparatul. „Smena-2”, şi era bun.

— Cum s-o-nţeleg?

— Aşa cum vă spun.

— Din cameră?

— Îhî. Am căutat azi prin geamantan, dar nu-i.

— Ai anunţat miliţia?

— Nu.

— De ce?

— Nu vreau.

— Ce prostie! Cine putea să-l fure? Ţi-am văzut vecinii, după părerea mea sunt oameni serioşi. Nu s-ar fi apucat de aşa ceva!

Ei, drace! Iar eu mă gândeam deja că „el” este Busch: mi-a încurcat toate iţele acest furt. Lui Busch nici nu i-a trecut prin cap că el ar putea fi considerat hoţul.

După câte mi-am dat seama, această comportare era în favoarea lui. Dacă ar fi ripostat cu aprindere cum că şi el ar putea fi bănuit, că a fost doar şi el în cameră, m-aş fi îndoit.

— Nu ştiu, nu ştiu, am spus.

— Ia te uită, ce nemernici! spuse Heinrich Osipovici inconsecvent. Tocmai pe dumneata să te fure. Şi aşa n-ai bani.

— Nu-i vorba de asta. Pur şi simplu îmi pare rău.

În aceeaşi clipă, alături hurui un motor. Demult auzisem zgomotul motorului, acum însă apăru pe nisip, culcând lăstărişul, o maşină „Moskvici”. Am recunoscut-o.

— Efectivul regimentului nostru a mai crescut, Borea, spuse Busch. Vor face şi dumnealor plajă aici.

Prin uşa din faţă coborî un bărbat în şort. Şi din nou

m-a surprins faţa lui teşită. Erau chiriaşii Evgheniei Augustovna Stankene.

Curând sări jos din maşină şi soţia lui.

— Sioma! Cât e de minunat aici! Nu-i nimeni. Aruncă în treacăt o privire spre noi şi-şi întoarse capul.

— Doar ţi-am spus, mami. E un loc încântător. Numai că tu tot smucind aşa maşina ai să strici ambreiajul. Vasiliev va refuza să-l repare.

— E un escroc Vasiliev ăsta al tău.

„Mami” scoase din maşină un pled, îl întinse pe nisip şi dispăru din nou în cabină. Scoase nişte pachete. „Sioma” se întinse pe pled cu burta-i păroasă în sus şi începu să mestece. Mi-am amintit deodată că sosiseră din Radzute. Din nou Radzute. Apărură aici odată cu mine. El se numea Semion. Te pomeneşti că nu cu „micu” Semion, cel îndrăgostit de Bîstriţkaia, avusese de gând să vorbească Işcenko?

După teoria probabilităţilor, o asemenea coincidenţă e aproape imposibilă. Numai că, în munca noastră, deseori apare acest „dar dacă...” „Un lucrător de contrainformaţii este dator să aibă o imaginaţie bogată” – îi place să repete adeseori lui Şimkus. Dar eu nu aveam deloc date pentru eventualitatea „dar dacă...” Sunt destui care poartă numele de Semion! „Interesant de ştiut din statistici, oare câţi Semioni or fi la mia de locuitori? Acest Semion însă venise din Radzute. Astfel de Semioni sunt simţitor mai puţini. În orice caz, merita să-l „tatonez”.

— Dogoreşte cam tare. Mergem în apă? i-am propus lui Heinrich Osipovici.

— Mergem. Se sculă şi-şi trase chiloţii prea lungi, bătrâneşti.

Noii sosiţi se aşezaseră mai aproape de apă decât noi. Când am ajuns în dreptul lor, am spus cu voce tare:

— Totuşi, cine l-o fi ucis pe Işcenko?

Busch mă privi mirat. Mi-am continuat jocul, avându-i în vedere pe cei doi.

— A fost prietenul dumneavoastră. Nu bănuiţi chiar pe nimeni?

— Pe Surkin.

— Surkin nu putea să facă una ca asta.

Busch îşi sălta umerii lui bronzaţi.

— Cei care cercetează văd mai bine.

Am întors capul.

Bărbatul care se numea Semion se oprise din mestecat şi mă privea din spate. Brusc îşi mută privirea. S-ar putea să fie o curiozitate explicabilă la auzul cuvântului „ucis”.

— Bea puţină cafea caldă din termos, se auzi până la noi.

Intrarăm în apă.

— Ştii, Surkin îmi plăcea şi mie foarte mult.

(A spus „îmi plăcea”, şi nu „îmi place” – remarcai mecanic. La timpul trecut.)

— Suntem vecini, ne cunoaştem de multă vreme. Am trăit paşnic. Are şi o soţie tare săritoare... Dar l-a ucis el, încheie Busch cu tărie.

— De ce sunteţi atât de convins? Doar nu-i glumă, e vorba de o crimă.

— Am dovezi sigure, Borea... Uite ce fum scoate vaporul ăla. Cât cărbune se aruncă în vânt!

Ei, drăcie! Mult o să mai umble cu şoalda? Ar trebui chemat la secţia orăşenească. Nu. Nu se poate... Am avut impresia că despre Surkin a vorbit sincer. Spunea ceea ce gândea. Curios. Autorul scrisorii

anonime trebuia să ştie că asta-i o minciună sfruntată. De unde atunci atâta convingere? Să nu fi scris el anonima? Atunci de ce leagă arestarea lui Surkin de crimă? Gândeşte-te, cap, că-ţi cumpăr căciulă.

Înotarăm puţin şi ieşirăm din apă. Lângă „Moskvici” m-am oprit din nou, iar Busch şi-a continuat drumul spre hainele noastre.

M-am aşezat pe vine, observând că în partea dreaptă a maşinii era o zgârietură proaspăt vopsită.

— V-am văzut ieri undeva, m-am adresat lui Semion. Aveaţi în mână un binoclu. Staţi aşa... locuiţi la o bătrânică... în capătul străzii Prudis, oare cum o cheamă?

— Evghenia Augustovna. Nu-i aşa, mami?

Omul nu avea nimic împotrivă să legăm o discuţie.

— Aşa-i, încuviinţă femeia. Şi mă privi întrebător.

— Asta spun şi eu! m-am bucurat. Deci, acolo v-am văzut. Scuzaţi-mă că-s atât de nepoliticos – am continuat eu cu o „dezinvoltură simpatică” – suntem doar la plajă, fără smochinguri. Fără ceremonie. Nu aveţi nimic contra? Aici e atâta plictiseală! Mai dăm câte o carte.

De obicei, oamenii cedează în faţa unei asemenea avalanşe de argumente şi aprobă orice. „Sioma” se învioră chiar.

— O, dumneata joci preferans?

Şi amuţi dintr-odată la intervenţia soţiei sale:

— Cărţi? Niciun fel de cărţi! Nu pot să le sufăr! Am venit aici să ne odihnim, nu să pierdem nopţile şi să ne intoxicăm fumând. Mă privi duşmănos.

— Acum e zi. Iar preferansul ajută grozav să treacă timpul, i-am zâmbit eu.

— Am pierdut aici ceva mărunţiş şi de aceea e

mami atât de supărată.

— Jucăm fără bani! dădui eu din mână. Doar aşa. Pentru antrenament, să ne treacă vremea. Cred că şi soarele îl suporţi astfel mai uşor.

— Nu permit! protestă tăios „mami”. Semion, îţi interzic cu desăvârşire să joci cărţi. Iar dacă nu bagi în seamă vorbele mele... să ştii că plec imediat. Mă urc în maşină şi plec.

Ochii lui Semion căutau acum spre rădăcina nasului. Oftă.

— Nu am nici cărţi, mărturisii eu. Mă gândeam, mâine poate... Zău, vă necăjiţi degeaba!

— Atunci e perfect! îi dădea înainte femeia.

Privii în lături. Heinrich Osipovici se îndrepta spre nişte tufe mai îndepărtate, probabil pentru a-şi stoarce chiloţii.

— Aici a mai fost un tovarăş, care nu se despărţea de cărţi, am inventat eu. Le purta totdeauna cu el. Se numea Işcenko, Taras Mihailovici. Îl priveam atent pe „Sioma”. Dar i s-a întâmplat o nenorocire. A fost omorât acum câteva zile.

— Cine s-o fi făcut? Partenerii de preferans?

Am simţit că devenise atent.

— Nu glumesc. E o enigmă. Detectivii localnici sunt la pământ.

— În ce împrejurări?

— L-au lovit în cap. Şi aleluia.

— Crimă pentru jaf?

— Ei, Doamne! Nici aici nu te poţi ascunde de astfel de orori, interveni din nou în discuţie doamna.

— Ce tot spui, mami! De ce vorbeşti astfel? Ce tărăşenie... Eu lucrez în avocatură, la Kiev, îmi explică Semion cu blândeţe.

— Iertaţi-mă, cum vă numiţi?

— Loiko, spuse el cu o vagă poticnire în glas.

— Vă întreb, pentru că am şi eu un prieten care lucrează acolo.

— Cum îl cheamă? mă întrebă Loiko la rândul său.

Am spus primul nume ce mi-a venit în minte.

— Nu-l cunosc, clătină el din cap.

— *Man kann doch nicht mit allen Menschen auf der Welt bekannt sein. Und ihre Gattin ist so streng. Und er ist ein geselliger Kerl*[15] am spus făcându-i cu ochiul.

— *Das stört nicht*.[16]

— *Dann ist alles în Ordnung*.[17]

— *Mir scheint es auch so*[18], spuse el surâzând bucuros.

— Ce, cum? Germana? Siomocika vorbeşte perfect nemţeşte. Numai că nu-i prea place să arate acest lucru.

— Mami, din nou mă pui într-o situaţie delicată, se posomorî avocatul. Doar ştii că nu-mi place să mă laud.

— Sunteţi de mult la mare?

— De două săptămâni.

— Se şi vede. Aţi stat tot timpul aici? Cu toate că aveţi maşină? Cred că v-aţi mai plimbat?

— Da.

— Dar, în general, cu maşina e multă bătaie de cap. Asta-i diminuează meritele. Probabil că şofaţi amândoi?

---

[15] Nici nu-i posibil să-i cunoşti pe toţi oamenii din lume. Aveţi o soţie foarte severă. Dumneavoastră sunteţi un om de anturaj. (germ.)

[16] Nu-i nimic. (germ.)

[17] Atunci totul e-n regulă. (germ.)

[18] Şi eu am aceeaşi impresie. (germ.)

— Eu mă pricep... Dar mami conduce de mântuială, rosti Semion cu obidă.

— Pe unde aţi fost?

— La Riga, spuse avocatul repede.

„Foarte curios” – m-am gândit eu. Am început să laud oraşul Riga.

— O, e o splendoare acolo... În altă parte n-aţi mai fost?

— Nu.

— Se spune că Radzute e o localitate simpatică. Nu-i prea departe de aici. Este centru raional. Nu vă duceţi pe acolo?

Acum m-am uitat spre „mami” şi am avut impresia că a tresărit. În orice caz privirile li se încrucişară pentru o clipă.

— Nu, nu. Nu vrem să mai plecăm nicăieri. Mai stăm un timp locului.

— Păcat. Intenţionam să mă invit în compania dumneavoastră. Se spune că litoralul e mai bun acolo, la Radzute. Mai curat, iar nisipul mai fin.

— Doriţi o cafea? mă întrebă femeia. Se vede că nu-i plăcea tema „Radzute”, aşa încât izbuti să devină deodată binevoitoare şi ospitalieră. O ţinem în termos.

Acum totul era aşa cum se cuvine, şi ea vorbea ca lumea. De ce o fi tresărit?

— Mulţumesc mult. E prea cald pentru cafea fierbinte.

— Asiaticii, printre altele, stau pe o arşiţă de patruzeci de grade în halate vătuite şi beau apă clocotită. Aceasta îi ajută să suporte temperaturile ridicate, spuse avocatul Semion Loiko.

— Oricum, n-am nici halat vătuit, spusei eu zâmbind. Era timpul să închei discuţia, ca să nu întrec

măsura. Mă duc la tovarăşul meu. S-o fi plictisit, şi nu-i frumos din partea mea. Ce faceţi astă-seară?

— Ne culcăm devreme, răspunse îndată „mami”. Avem un regim sever.

— Păcat. Mâine veniţi din nou aici?

— Venim, venim, spuse avocatul. Dar după tonul lui am înţeles că a doua zi nu vor mai veni.

— Deci ne vedem mâine. Toate cele bune!

Heinrich Osipovici stătea lungit pe nisip, cu faţa în jos şi se rumenea la soare. M-am întins şi eu alături. Am stat aşa destul de mult.

— Nostimă pereche. Dumnealui e sub papucul nevestei, zisei eu.

— Îhî, răspunse în doi peri Heinrich Osipovici.

„Interesant – cugetai eu – o fi auzit discuţia mea cu Loiko?” Acum soţii vorbeau între ei, dar era imposibil să le desluşeşti spusele. Am avut impresia că se ceartă.

„Probabil, au motivele lor.”

Neliniştea mea creştea. Ca şi mai înainte, simţeam că „ţinta” sunt eu. Ceva îmi spunea că acţiunea se apropie de deznodământ.

În secţia noastră aceasta se numea „simţul superior al locotenentului-major Varaksin”. Mai precis, spuneau adevăratul meu nume şi nu „Varaksin”. „Dar aparatul de fotografiat? Oare am calculat bine tot ce-i cu aparatul?”... începui să mă gândesc.

Avocatul vorbea nemţeşte foarte corect. Se numea Semion. Evghenia Augustovna spusese că au sosit din Radzute. „S-au plâns că acolo-i lume multă”, mi-am amintit. Interesant, i-au spus ei singuri bătrânei Stankene despre Radzute sau „i-a strâns ea cu uşa” cu perspicacitatea ce o caracterizează...

Acum susţin că au fost la Riga. Foarte curios.

Bătrâna Stankene nu putea să născocească toate astea...

Acum de abia am observat că soarele e destul de jos. În razele lui oblice, pe deasupra noastră plutea un roi de musculiţe. „Pentru prima oară văd musculiţe la mare. Cred că întotdeauna sunt purtate de vânt. Iar aici, pădurea e alături.” Heinrich Osipovici dormea. L-am scuturat de umăr.

— A? se ridică el în coate.

Am râs şi l-am ameninţat cu degetul.

— Nu prea aveţi conştiinţa curată, Heinrich Osipovici! Vă treziţi ca-n timpul alarmelor de luptă.

— Ce? Ah, asta-i... Sunt cam bătrân, Borea. Uite, m-am încălzit la soare şi am adormit. Visam ceva frumos, iar dumneata m-ai apucat de umăr. În felul ăsta, tresare oricine.

— Lăsaţi justificările pentru miliţie, repetai eu dictonul binecunoscut. Cât de curând se lasă frigul, să mergem în oraş.

— Îhî. La restaurantul „Farul”.

La „Farul”? N-am fost încă pe acolo, merită să-l văd. „Astăzi o să vină şi Bîstriţkaia”, mi-am amintit. În afară de asta, mi-am dat seama că încă n-am prânzit şi deodată am simţit un gol în stomac.

— La „Farul. Fie şi „Farul”.

Ne-am îmbrăcat. La despărţire i-am făcut cu mâna perechii Loiko. Dar ei s-au făcut că nu mă văd. După ce ne-am depărtat destul de mult, se auzi zgomotul motorului şi în curând ne depăşi „Moskviciul”. „Mami” era la volan şi privea încordată drept înainte. Avocatul şedea pe perna din spate.

„Vina o poarta numai scurtul cuvânt «Radzute»”, m-am gândit eu.

De aceea în drum spre oraş am făcut pe dracu-n

patru să-i telefonez ofiţerului de serviciu, Valdmanis lipsea. Am rugat să se facă investigaţii asupra avocatului din Kiev, pe nume Semion Loiko şi înainte de toate să fie verificat la Radzute.

Capitolul XXVII
SEARA

Restaurantul era pustiu. Dejunul pentru abonaţi se terminase, iar seara – cu muzică şi vin, când aerul devine albastru din cauza fumului care-ţi înţeapă ochii, şi când toţi vorbesc mai tare ca de obicei – nu începuse încă. Ospătarul se uita la noi ca la un rău de neînlăturat şi nu se grăbea să ne servească. Ciupeam alene fărâmiţe mici din feliile de pâine albă acoperite cu şerveţele.

Busch mirosi o floricică din glastra de pe masă şi se ridică.

Numai o clipă – murmură el şi dispăru pe uşa care probabil dădea în bucătărie. Îmi plimbam leneş privirile prin salonul gol. În colţ stătea Krasuhin. De pălărie şi sacoşă nu mai era nici pomeneală. Era pieptănat cu cărare, sobru şi atent. Se schimbase cu o cămaşă de altă culoare. Iată, aşadar, ce avea în sacoşă!

Busch se întoarse curând. În urma lui păşea *maître d'hôtel* îmbrăcat în frac şi mestecând ceva. Îşi şterse gura cu batista, pe care o scosese din buzunarul din spate al pantalonilor, ridicând un fald al fracului, apoi se îndreptă de mijloc şi luă o ţinută marţială. Chemă ospătarul la el. Busch se aşeză la masă şi tuşi satisfăcut.

Maître d'hôtel termină discuţia cu ospătarul, îl

salută pe Busch la plecare, iar Heinrich Osipovici îi făcu semn cu mâna, ca unui vechi prieten.

— Văd că sunteţi aici un om cu greutate, observai eu.

— Să zicem, spuse Busch cu oarecare emfază.

„De unde are el această pasiune pentru viaţa de lux”, mă-ntrebam în gând.

— Ce serviţi? se aplecă spre el în grabă ospătarul.

— Pesemne că eşti de curând aici? îl întrebă Heinrich Osipovici cu condescendenţă.

— Exact. Azi e a doua zi. Mai înainte am lucrat la restaurantul gării.

— Acolo feţele de masă sunt veşnic murdare... Borea – mi se adresă el – eu sunt de părere să dejunăm, dar să nu plecăm de aici. Ne păstrăm locurile şi aşteptăm seara. O să fie vesel. Ce zici?

M-am gândit puţin şi am acceptat. Busch făcu comanda (se şi împrietenise cu ospătarul, pe care începu să-l tutuiască şi, în general, se simţea ca la el acasă), apoi se adânci în lectura ziarelor de duminică pe care le cumpărase pe drum.

Interesant, cum se transformă omul sub influenţa mediului. Desenam mecanic cu furculiţa pe şerveţel, cântărind în minte datele de care dispuneam.

Întâi: Işcenko a fost în serviciul poliţiei oraşului Radzute, apoi a nimerit în detaşamentul de partizani. Acest lucru şi altele le tăinuise cu multă grijă. Poate oare să însemne asta că el era „Centaurul”? Nu. Atunci de cine se temea? De „Centaurul” adevărat? „Stop! Cum aţi binevoit să vă exprimaţi, tovarăşe locotenent-major? – m-am întrerupt eu. Adevăratul «Centaur»? Iar Işcenko era cumva «Centaurul» bănuit? Poate că s-a temut toată viaţa că va fi socotit ca fiind cel autentic...” Aceasta parcă ar semăna a

adevăr. „Nu voia să fie la vedere”, mi-am amintit cuvintele Klaudiei Işcenko.

Mai departe: Işcenko a rămas nevătămat, în timp ce toţi ceilalţi au murit. Înseamnă că el ştia despre distrugerea detaşamentului, pe când ceilalţi nu ştiau. Şi pentru acest lucru a plătit cu viaţa. Mă aflu pe urmele „Centaurului”. „Sau poate el pe urmele mele.”

Pe Voitin îl exclud din cauză. Busch şi relaţiile lui cu Klaudia Işcenko? Aici e mai curând comedie decât tragedie. Ce l-ar fi putut determina să scrie anonima? Mai bine zis, cine?

Îl cercetai pe Busch cu coada ochiului. Stătea cu nasul în ziarul despăturit. Nu. După calculele mele, niciunul dintre ei nu putea să fie ucigaşul. Dar povestea cu aparatul de fotografiat mi-a încurcat totul.

În acest moment răsunară nişte zgomote stridente, neplăcute. Am tresărit. Erau muzicanţii care-şi acordau instrumentele pe estrada rotundă.

— Ehei, taică! Văd că nici tu nu stai bine cu nervii, observă Busch împăturind ziarul.

Ospătarul aduse cele comandate. Mergea aplecat, cu un aer servil.

— Începem?

— Începem.

„Să reiau detaliile”, am hotărât eu. Mai întâi de toate boxul. Mai exact – cele două boxuri; oare le-a avut în vedere autorul scrisorii anonime atunci când îl învinuia pe Surkin? Dacă-i aşa, el e ucigaşul. Pe hârtie nu sunt amprente. Deci, dacă Busch este autorul, el nu va spune nimic, deoarece a căutat prea stăruitor să îndepărteze de la persoana lui orice eventuală bănuială a anchetatorului. Dar dacă nu-i Busch autorul, nu va avea nici ce spune. În ambele cazuri,

interogatoriul nu ne va oferi nimic. „Poate că totuşi ne va oferi.”

— Nu bei bere? m-a întrebat Busch. E o bere minunată.

— Nu-mi place.

Dacă Taras Mihailovici Işcenko ar fi fost mai hotărât şi n-ar fi rupt foiţa de hârtie, totul s-ar fi rânduit altfel. În seara aceea a cântărit: ce e mai groaznic: adevărul sau „Centaurul”. Şi a greşit. Pentru această greşeală a plătit cu preţul cel mai scump. Iar „Centaurul” s-a dat din nou la fund şi stă chitic. Mănâncă, bea, doarme. Dacă are chef, se duce şi la film. Şi-i capabil să omoare pe oricine l-ar împiedica să facă toate astea.

— Bună ciorbă mai fac ăştia, rosti Busch. Şeful de aici, Piotr Konstantinovici, a fost bucătar pe un vas amiral. Gătea pentru amirali. Are şcoală!

— Amiralii se pricep la ciorbe, încuviinţai eu, distrat.

Ultimele raze oblice ale soarelui băteau drept în ochii mei. Mi-am mutat scaunul într-o parte şi l-am zărit în colţul întunecos al sălii pe năsosul şi negriciosul şef al miliţiei judiciare, căpitanul Siparis, care nu semăna deloc a lituanian. Îl ţineam minte de la interogatoriul lui Busch; îl văzusem prin fereastră. (Busch îl observă imediat şi se întoarse.) Stătea sub un palmier, cu o mină plictisită, rezemându-şi capul pe mâna în care ţinea o ţigară aprinsă.

Să fi trecut întâmplător pe aici? Mi-am rotit privirea prin sală. La câteva mese mai încolo de căpitan, aproape de estradă, se instalase tânărul pe care-l cunoşteam. Ieri purtase ochelari de culoare închisă, învârtind întruna o cheie pe lănţişor. „Bişniţar” localnic. Spre el, traversând sala, tocmai se îndrepta

Puhalski. Se pare că Nikolai Gavrilovici devenise cam neprevăzător.

— Vecinul meu, l-am arătat cu capul pe Puhalski.

— A, Nikolai Gavrilovici! spuse Busch, privindu-l.

— Vă cunoaşteţi?

— A venit din Saratov la fabrica noastră şi întâmplător a fost musafirul meu. Un om priceput şi descurcăreţ.

Acoperindu-mi faţa cu mâna urmăream cu atenţie masa lui Puhalski. După felul în care acesta discuta cu tânărul, se vedea că sunt în ceartă. „Iată pentru ce-mi propunea ieri să duc geamantanul – m-am gândit. Oare nu se teme cumva Puhalski de tovarăşul său? Poate că din acest motiv m-a rugat aseară să încui uşa camerei...”

— În ce sens?

— În toate sensurile. Ştie să trăiască, şmecherul!

— El, printre altele, e foarte amărât din cauza lui Işcenko.

— Cine? Nikolai Gavrilovici? Au băut la mine şi apoi s-au contrazis pe tema ocupaţiei. Au discutat şi s-au ciondănit! Răposatului Taras Mihailovici i se înroşiseră ochii. Lămureau nu ştiu ce în legătură cu poliţia.

— De unde ştie Nikolai Gavrilovici despre poliţie? Pare prea tânăr.

— A trăit undeva prin aceste locuri, după câte am înţeles. În timpul războiului. Aşa că a gustat din toate fericirile.

— Dar Işcenko?

— Nu ştiu! Poţi să-l întrebi pe Nikolai Gavrilovici, dacă te interesează.

— Am întrebat doar aşa.

Un nou detaliu. Cum să-l interpretez?

Se aprinseră candelabrele şi deodată răsună

muzica. Sala deveni imediat mai spaţioasă parcă. M-am întors din nou. Numărul muşteriilor crescuse vizibil. Nu departe de noi se instalase Bîstriţkaia. Îmi făcea semne din cap. Alături stătea Semion. Le-am făcut cu mâna în semn de salut.

— Comandaţi-vă un coniac, Heinrich Osipovici, l-am îndemnat eu pe Busch. Să nu se termine. Uitaţi-vă câtă lume a năvălit.

— *Ein secund.*[19]

— Mă întorc imediat.

Am trecut pe lângă masa căpitanului. Desigur că mă cunoştea din fotografie. M-a văzut, dar n-a schiţat nicio mişcare. Am ieşit în vestibulul ornat cu palmieri cu trunchiurile păroase – în acest oraş, palmierii erau în general la loc de cinste. Mi-am aprins ţigara şi am aşteptat puţin. Căpitanul nu apărea. Aşadar, nu avea nevoie de mine. M-am întors în sală. Orchestra începuse să cânte un tango şi perechile îşi făceau loc printre mese spre estradă. De aceea am străbătut repede distanta ce mă despărţea de masa Bîstriţkăi şi m-am înclinat ceremonios în faţa ei.

— Raicika, dansăm? Îmi permiţi, Semion?

La început dansarăm în margine, iar mai apoi ne-am strecurat în mijlocul mulţimii.

— Cu cine eşti la masă? întrebă Bîstriţkaia curioasă.

— Cu un oarecare Busch, Heinrich Osipovici. Îţi place?

— Uf, e hodorog! Şi-apoi l-am mai văzut cândva – venea la Işcenko. Îmi place cum mă conduci.

— Mulţumesc.

— Nu, vorbesc serios.

---

[19] Un moment. (germ.)

Se simţea că băuse. Înainte de a veni la restaurant băuse, pentru că aici sosise nu demult. De aceea m-am şi hotărât.

— Raicika, mor de plictiseală. Completez fel şi fel de formulare, scriu cereri peste cereri. Aştept ieşirea în larg. Voi reuşi negreşit ceea ce-mi doresc. Dar trebuie să mă înarmez cu răbdare. Acum stau în pat dimineţile până la unsprezece. După aceea hoinăresc prin oraş. Mi-e urât. Mă frământă mereu o problemă: Cine l-a ucis pe Işcenko? Pentru ce? Dorm pe patul lui – coincidenţă întâmplătoare. Vreau să descurc această treabă. Hai s-o facem împreună... Ce zici, Ilaicika?

Am luat-o direct.

— Şi ce legătură am eu? încercă fata o slabă împotrivire.

— Raia, mă crezi?

Mă privi lung, semnificativ şi-şi plecă genele. Băuse peste măsură. După mine, nici nu înţelesese tot ce-i vorbisem.

— Te cred.

„Ia te uită!” mi-am spus eu.

— E vorba de altceva, Raia. Dumneata ştii ceva. Povesteşte-mi. Marinarul care stă în cameră cu mine a spus că Işcenko a scris în ajunul morţii ceva. Pe urmă a rupt biletul şi l-a aruncat. Mi se pare că-l urmărea cineva. Se temea, înţelegi? A vrut să anunţe unde trebuie şi... l-au omorât.

— E drept că se temea, spuse încet Bîstriţkaia.

Dansul s-a terminat. Vai, cât de repede!

S-o scot în stradă? Discuţia devine serioasă. Nu, nu se poate. Schimbarea de decor ar putea să-i strice dispoziţia. Nu am voie să-i dau nicio clipă de răgaz. „Mereu înainte.”

— Aşteaptă! Acum vor începe din nou să cânte.

„Numai de n-ar face orchestra pauză”, mă gândeam nerăbdător. Aproape că am hipnotizat-o, atât de mult voiam ca Raia să mărturisească acum totul. Riscam multe, dar se părea că totul decurge normal.

— Nu crezi că Sioma o să fie gelos? întrebă ea închizând şiret pleoapele.

S-o ia dracul cu cochetăria ei!

— Are să mă ierte. De ce se temea Işcenko, Raicika?

— Nu ştiu... M-a rugat... Tăcu. Muzica ne lovi din nou în timpane. Începu trompeta.

— Ei!

— Eram cu un ziarist din Leningrad. Mă sărutase pe bulevard. Işcenko a văzut. Îl cunoştea şi pe Semion, deseori intrau în vorbă când Semion venea la mine la serviciu. Vorbea cu el atât de binevoitor! Iar Sioma e un uşier... Şi Işcenko m-a ameninţat că are să-i spună lui Sioma totul, dacă nu-i voi îndeplini dorinţa. Era un om foarte josnic, iar eu cu Sioma mă port frumos; e drept că mai mult aşa... ca o mamă; ce mai, iar el e gelos pe toată lumea, înţelegi! Nu voiam să iasă scandal. Numai să nu-i spui nimic, îmi promiţi?

— Promit.

— Nici nu ştiu de ce-ţi povestesc toate astea. În jurul nostru se îmbulzeau perechile de dansatori. Mă aplecam spre faţa fetei şi părul ei îmi gâdila obrazul. Vorbea şoptit:

— Dorinţa lui era foarte curioasă... M-a căutat pe plajă şi mi-a spus că are nevoie să merg în spatele lui. Cât mai aproape, dar nu în rând cu dânsul. Mi-a explicat că trebuie să se întâlnească cu un individ. Şi eu să stau pe aproape. La vedere. Iar dacă vor merge

undeva, să-i urmez.

„Oare-i chiar atât de simplu totul? mă gândeam. Şi se va lămuri pe de-a-ntregul imediat!”

— Cum ţi-a explicat toate astea?

— Mi-a spus că omul acela îi datorează bani. O sumă mare. Şi nu vrea să-i restituie. Că poate sări la bătaie, iar eu să fiu martor. Tare nu mă trăgea inima să merg, dar el... Într-un cuvânt, ceea ce ţi-am spus...

„Nu, nu-i deloc simplu, m-am gândit. Işcenko şi-a păstrat taina, ca lumina ochilor.”

— Cum a fost mai departe?

— Am plecat. Se grăbea şi se uita mereu la ceas, cred că întârziase. De abia puteam să mă ţin după el. Aşa trecurăm prin centru.

— Mai departe.

— Mai departe, asta-i tot. Lângă gang m-a oprit Sioma... venea din partea opusă. M-a întrebat încotro mă grăbesc. I-am spus: „Nu-i treaba ta!” Începu să mă descoasă de ce am o figură atât de răvăşită. Nu voiam deloc să meargă cu mine. L-am repezit în mod grosolan, dar el nu se lăsă. Şi n-am mai cotit pe gang, după Işcenko; mă gândeam că s-a oprit în curte şi mă aşteaptă... Şi asta-i tot.

— Ai stat cu Semion lângă gang?

— Da.

— A mai intrat cineva acolo după Işcenko?

— După vreo jumătate de minut. Un bărbat.

„Surkin”, mi-am zis eu.

— L-ai recunoaşte?

— Da. Avea o mână beteagă, o ţinea departe de corp.

„E Surkin! Şi totul se potriveşte de minune cu cele declarate de el.”

— N-a mai trecut nimeni pe lângă voi?

— Nu. Eu urmăream în mod mecanic. Numai ăsta cu mâna beteagă a trecut.

„Totul este întocmai, criminalul a venit din faţă”, îmi spuneam eu.

— N-aţi mai intrat în gang?

— Nu.

— Unde fusese fixată întâlnirea?

— În piaţă. În staţia de autobuze interurbane. Mai târziu m-am dus acolo pe ocolite, pe stradă, pentru că Sioma nu m-a lăsat să plec, dar Işcenko nu era acolo.

Iată unde era greşeala din calculele mele. Nu în gang, ci în piaţă. Deci, criminalul l-a întâlnit în drum spre locul de întâlnire.

Mai apărea o variantă: Işcenko mergea la întâlnire, dar nu cu „Centaurul”, iar „Centaurul” a împiedicat-o, pentru că de această întâlnire depindea soarta lui. De unde putea să ştie despre întâlnire? Da, şi judecând după toate, Işcenko se temea anume de omul la care mergea. Apoi mi-am amintit că în ultimele zile Cerkiz aducea autobuzul cu câteva minute mai devreme decât era prevăzut în orar. Dacă el este „Centaurul” şi trebuia să-l intercepteze pe Işcenko în drum spre staţie, totul coincide. „Dar scamatoria cu aparatul de fotografiat nu putea s-o facă el, mi-am zis. Eroare.” Apoi aşa, fără nicio legătură cu cele anterioare, îmi licări un gând: „Surkin colecţiona decoraţii militare, căşti şi alte nimicuri. El putea avea două boxuri identice.”

Şi iarăşi mă loveam de aparatul de fotografiat. „Gata – gândii cu năduf – destul m-am jucat de-a «ghicitul»! Am nevoie de fapte. Fapte!”

— Prin gang e mai aproape? am întrebat.

— Îhî. Toţi locatarii trec pe acolo, venind din această parte a oraşului. Am observat că

vilegiaturiştii merg pe ocolite prin oraş. Puţini ştiu. E o curte lungă, ca o ulicioară, apoi poarta – şi deodată se face un cot; străinii cred că-i o intrare înfundată.

— Înţeleg, Raicika. Şi de ce nu ai anunţat miliţia?

— Dar nu ştiu nimic sigur. Nu l-am văzut pe omul acela. Mi-e şi frică, şi aşa mă privesc toţi chiorâş... Au să se agaţe de mine şi am să fiu nevoită să le povestesc totul şi despre ziarist. O să afle şi Sioma. Şi nu vreau.

Ce toantă! Îi e teamă. Doar cunoaşte nu din auzite cum lucrează miliţia: e totuşi la hotel.

— Înţelege, Raicika, criminalul se plimbă în libertate. Depoziţia ta poate ajuta ancheta.

— Cum?

— Nu ştiu. Acolo însă se vor descurca... Printre altele, aveţi nişte interpreţi de jaz excepţionali în acest restaurant. Am dansat deja patru dansuri fără să observăm.

— Ai obosit?

— De unde! Dar Semion a rămas singur şi se plictiseşte.

— Să mergem, spuse fata fără chef.

Semion stătea posomorât şi fuma ţigară după ţigară. Se străduia să nu mă privească.

— Nu te supăra, Semion! Parcă ne-am înţeles că eu nu intru în acest joc.

— Poate vii la masa noastră? îmi propuse el, hotărându-se să fie bărbat.

— Mulţumesc, mă întorc la Busch al meu.

Busch ţinea în mâna păhărelul.

— Drăguţă fetiţă, spuse el. Cea cu care ai dansat.

— Cu soiurile rele nu mă încurc.

Şi imediat m-am gândit: „De ce a spus Buchs *ein secund* când i-am propus să-şi comande coniac?

Parcă nu cunoaşte limba germană... După cum se vede, am devenit prea bănuitor. Expresia e destul de răspândită.”

— Îmi faci cunoştinţă?

Am observat că începuse a doua sticlă, prima se golise. Oho! A treia cosmică.

— E însoţită.

„Aşa, vasăzică, mă gândeam. Toţi aceştia pot fi scoşi din cauză. Nu ai de ce să fixezi o întâlnire cu un vecin de cameră. Şi Busch de asemenea. A spus adevărul în legătură cu data de trei.”

— În sănătatea dumitale! spuse Heinrich Osipovici.

— Noroc!

Să-i scot din cauză? Dar aparatul de fotografiat?

Capitolul XXVIII
SCRISOAREA LUI VOITIN

Heinrich Osipovici a rămas la restaurant. Şi Puhalski se afla acolo cu „bişniţarul” său când am plecat. În stradă era întuneric. Şi parcă înadins felinarele împrăştiau o lumină palidă. Pe Krasuhin nu l-am văzut, ştiam însă că mă secondează de la distanţă. Mă plimbam prin oraş. Mă aşezam pe bănci, stăteam mult timp în faţa vitrinelor luminate. Nu eram urmărit.

În vreme ce poposeam în faţa vitrinei unei ceasornicării (înăuntru ardea lumina, de-a lungul pereţilor erau înşirate ceasornice de diferite tipuri, cu rame de un stat, de om, în care se mişcau pendule metalice, strălucind la lumina becurilor din tavan: ceasul îşi trăia viaţa sa mecanică în absenţa omului şi asta-mi producea o stare depresivă), iar sublocotenentul stătea în umbra deasă a copacilor (l-am zărit cu coada ochiului), în acelaşi moment, dintr-o stradelă ieşi un tânăr şi veni spre mine:

— N-ai o ţigară?

— Ba da.

Am scos pachetul. Cu degetele ce păreau să nu-i mai dea ascultare, scoase din el o ţigară.

— Unde-i vacă ar trebui să fie şi doniţă.

— Prin „doniţă” înţelegi chibriturile?

— Îhî! Vorbeşti frumos.

— O deprindere din şcoală.

Încordat ca un arc, stăteam întors pe jumătate spre el şi continuam să privesc la vitrina ceasornicăriei.

— Vrei să dai lovitura?

— Ce?

— Nimic... Vezi că chem miliţia. La noi vine repede.

Am pufnit în râs, dar ca şi mai înainte eram gata să-i surprind orice mişcare. Aprinse ţigara şi-mi restitui chibriturile. Apoi plecă împleticindu-se în drumul lui. Uf!

Lângă hotel am luat un pahar cu sifon de la automat.

— Nu cumva aveţi o monedă de trei copeici? l-am acostat eu pe sublocotenent, oprit nu prea departe. Am numai de-o copeică şi aş vrea să beau cu sirop.

Krasuhin se apropie.

— Du-te la culcare, i-am spus încet, alegând monedele din palma lui. Astăzi nu va mai fi nimic.

— Dar la hotel?

— Acolo n-am de ce să mă tem. Poţi pleca.

Înainte de a intra, m-am întors: Krasuhin stătea lângă automat, petrecându-mă cu privirea. Am traversat vestibulul şi am început să urc scările la etajul întâi. Oglinzile de pe coridor aveau ape adânci şi tainice.

În coridorul pustiu, cufundat în semiîntuneric, în dreptul scândurilor, am scăpat batista; mi-am aprins ţigara şi m-am aplecat s-o caut, luminând cu chibritul. Aparatul de fotografiat dispăruse. Am mişcat scândura. Locul era gol.

„Ce fel de scamatorie mai e şi asta? «Smena» al meu apare şi dispare, după toane. Mai precis, la dorinţa cuiva”. Mi-am scuturat batista cu grijă, am vârât-o în buzunar şi am pornit-o pe coridor spre

măsuţa recepţionerei.

De pe canapeaua de piele, s-a ridicat în întâmpinarea mea femeia de serviciu. „O cheamă Marta”, mi-am amintit. Ţinea în mâna un obiect înfăşurat în ziar.

— Pot să vă reţin un minut?

— Şi zece, tuşă Marta.

— Nu. Vă rog să mergem mai încolo.

Se întoarse spre recepţioneră, care aţipise la birou cu capul pe mâini.

— Bine.

Femeia îmi tot îndesa pachetul în mână.

— Luaţi-l!

— Nu înţeleg.

Faţa i se acoperi de pete stacojii, vizibile chiar în semiobscuritatea coridorului.

— A făcut-o Paşka al meu, nemernicul!... Nu am cu cine să-l las acasă, toată ziua bate străzile. Mereu l-am învăţat, să nu îndrăzneşti să iei vreun lucru de la pasageri...

Mi-am amintit de băiatul ce se juca pe treptele scării cu soldaţii de plumb.

„Doamne, ce măgar sunt! mă gândii. Ce măgar disperat, lăţos şi urecheat! De ce nu am luat în consideraţie faptul că tocul de piele al aparatului era desfăcut? Desigur, Paska s-a jucat pe ascuns cu el, apoi l-a pus sub scânduri.”

— Am făcut curăţenie în camera dumneavoastră, iar când am ieşit cu gunoiul, el... s-a băgat sub pat şi l-a scos din geamantan. Vă rog să mă iertaţi! L-a ascuns sub scânduri, pe coridor. Seara, când am venit acasă, mi-a mărturisit tot. Venii aici în fugă, gâfâiam, când mă uit: stă întreg, întreguţ. Slavă Domnului! Vai, ce m-am bucurat!... I-am tras o urechează zdravănă

nemernicului. În grabă, dar i-am dat-o... A zărit cureluşa ce atârna din geamantan şi a tras de ea. De obicei, nu încuiaţi geamantanul?

— Nu.

— Vasăzică, nu minte. Parcă mi-e mai uşor... E încă mic, nu-şi dă seama ce face. Vă rog să nu vă supăraţi!

— Nu mă supăr, tuşă Marta. De acum am să-mi încui geamantanul, iar dumneata să nu-l mai baţi pe băiat.

— L-am scărmănat în lege! Şi am să-i mai dau eu lui! Trebuie să-l fac să înţeleagă, să ţină minte, că altfel, o ia razna. Auzi, ce şmecher, nici n-am observat măcar, l-a luat repede – şi sub cămaşă cu el. Pe urmă încet, încetişor a întins-o... Numai că vă rog foarte mult, chiar vă implor, nu reclamaţi! La noi e foarte strict în această privinţă, iar eu n-am pus niciodată mâna pe nimic.

— Nu te nelinişti, te rog tuşă Marta. Totul rămâne între noi.

Am urcat la etajul al doilea.

Aşadar, toate au revenit la locul lor. Ce prost am fost! Dar să nu arăt toate astea în raport nu aveam dreptul... „Fii bărbat, locotenentule-major, mi-am spus. Şi ia aminte că misticismul şi spiritismul sunt o minciună. Pur şi simplu există unii locotenenţi-majori deştepţi şi alţii nătărăi.”

Nu aveam niciun chef să mai cobor, se făcuse târziu, coridorul era pustiu şi de aceea m-am dus în capătul întunecos al lui, m-am aşezat pe canapeaua de piele lângă telefon şi am format numărul. „Puhalski e speculant – mă gândeam eu indispus cum eram. Poate chiar traficant de valută. Mai mult ca sigur că atunci avea valută în ziar. Naiba să-l ia. Trebuie să rup firele de prisos. De Puhalski n-are

decât să se ocupe Siparis. Işcenko i-a luat nu ştiu de ce haina, iar Puhalski, când a fost dus pentru a recunoaşte cadavrul, s-a pierdut de tot. L-a speriat întrebarea: de ce haina dumitale a ajuns la victimă? Se ferea să atragă atenţia asupra sa. Nu ştiu nimic, n-am fost, n-am văzut, nici pe-acolo n-am trecut. Nu a calculat că suspect va părea tocmai faptul că nu şi-a recunoscut haina. Doar era de aşteptat ca ancheta să scoată mai devreme sau mai târziu la iveală că haina purtată de Işcenko nu era pe măsura lui. Puhalski a înţeles aceasta cu mare întârziere. Totul s-a petrecut aşa. Şi nicidecum altfel – încercam eu să mă conving. Iar Busch nu e nici câine, nici ogar. Ajunge cât m-am jucat de-a v-aţi ascunselea...”

„Alo – mi-a răspuns vocea obosită a ofiţerului de serviciu.

„Treceţi-l pe Puhalski lui Siparis – am spus punând pavăză palma la receptor. Tot se ţine de coada lui. Mâine dimineaţă luaţi-l pe Busch şi interogaţi-l cu privire la anonimă. Ce ştie despre asta? Scoateţi de la el detalii, poate vor ajuta la ceva. Luaţi-i un angajament de nedivulgare. Întrerupeţi urmărirea mea. Povestea cu aparatul de fotografiat este nulă. Asta-i tot. Noapte bună.”

Am pornit încet spre cameră.

L-am găsit doar pe Voitin, care scria ceva. Becul cu abajur de tablă vopsită arunca un cerc de lumină pe masă, iar umbra lui Voitin se proiecta pe perete. Tresări când am deschis uşa: uneori e bine să intri pe neaşteptate. Acoperi foaia de hârtie cu cotul. „Probabil aşa scrisese şi Işcenko biletul său... m-am gândit fără să vreau. După aceea a fost ucis...”

— Salut sportiv!

— Te-ai săturat de plimbare? mă întrebă Voitin

părinteşte.

— Exact. Acum, cu voia dumneavoastră, mă pregătesc de somn. Până dimineaţă, cu aprobarea dumneavoastră.

— Eşti liber, studentule. Nu ştii la ce oră se ridică dimineaţa scrisorile din cutia poştală?

— Pe la şapte. De ce?

Socoti ceva în gând, mişcându-şi buzele.

— Dezvaţă-te să tot întrebi „de ce”! Am vrut şi eu să ştiu!

— Cum doreşte Excelenţa Voastră. Dacă însă vreţi să fie luată dis-de-dimineaţă, puneţi plicul acum.

— Nu.

M-am aşezat pe pat. Voitin a vârât hârtia în plic, şi l-a lipit. A scris adresa. O adresă cam scurtă.

— N-ai observat, camera de păstrare mai e deschisă?

— Este. Acolo vă ţineţi bijuteriile de familie?

— Acolo, studentule.

Ieşi, ţinând plicul în mână. Se întoarse după câteva minute fără plic. Cutia poştală era în stradă, chiar la intrarea în hotel. Voitin nu a ieşit din clădire – m-am uitat pe fereastră. Era îmbrăcat în pijama. Deci, a lăsat plicul la camera de păstrare. În geamantan. Scrisoarea era a lui?... Mi-am amintit de cheia pe care am găsit-o în staţia de autobuze.

— Am organizat un birou de obiecte găsite, l-am anunţat. Sub firma „Varaksin şi fiii”.

— Ei şi ce?

— Constat cu regret că acest lucru nu vă interesează. N-aţi pierdut nimic?

— Nu! mi-o reteză Voitin.

— Dar asta? Am desfăcut palma.

— Unde ai găsit-o? mă întrebă el neliniştit. Habar n-

am avut că am pierdut-o.

— Poate nu-i a dumneavoastră?

— Alta la fel nu mai există, rosti el şi-mi luă cheia.

— Era lângă scara autobuzului ce sosise de la Radzute.

— Aşa-a? Voitin mă privi iscoditor.

— Radzute e un oraş frumos? l-am întrebat eu cu candoare.

— E greu să te suporte omul în doze mari, studentule. Cheia am s-o pun bine. Mulţumesc. Îţi mulţumesc mult. Mi-ar fi părut tare rău s-o fi pierdut: am purtat-o tot războiul cu mine. Visam la ziua când o să mă-ntorc acasă şi o să descui uşa cu ea. De mii de ori am visat la clipa aceea. Hei! – scrâşni el din dinţi – şi în spital a stat în noptieră, în preajma mea... Mulţumesc!

— N-aveţi pentru ce. Păcat că nu mi-aţi spus că vreţi să vă duceţi la Radzute. Aş fi mers şi eu.

Tăcu.

— Se spune că bisericile catolice de acolo sunt foarte frumoase!

— Nu sunt specialist, spuse Voitin sec. Hai să ne culcăm, Boris... care ţi-e numele după tată?

— Andreevici.

— Atunci, dormi, Boris Andreevici. Dormi. Şi lasă-mă în pace.

— Nu vreţi să facem un şah?

— Nu.

Dar nu putu să doarmă multă vreme: Îl auzeam cum se zvârcoleşte în pat. Fumam pe întuneric şi, trăgând fumul în piept, mă uitam la vârful aprins al ţigării, care se înfăşură repede în scrum.

„La fel e şi cu adevărul, tovarăşe Varaksin, mi-am spus. Un foc mocnit, sub spuză... De ce a fost Voitin la

Radzute? De ce se încăpăţânează să nu spună nimic despre asta? Ce-o fi scris în scrisoare? Şi ce-l leagă de Radzute pe Loiko, avocatul din Kiev? Pe Semion Loiko?...”

Capitolul XXIX
„AM SCOS-O LA VOPSEA...”

Când m-am trezit, Voitin era deja îmbrăcat.

— Nu puteţi dormi? l-am întrebat, lăsând picioarele pe duşumea.

— Sunt o pasăre matinală, studentule.

— Obicei marinăresc?

— Întocmai.

Marinar pe uscat.

— Ascultaţi, v-aţi adresat instanţei superioare?

— În ce privinţă?

— Când v-au concediat.

— Cum să nu! Am spart călimara de pe biroul şefului.

— Şi rezultatul?

— Şeful mi-a spus că astfel de probleme se rezolvă de către serviciul de cadre. Că el are încredere în oamenii săi. Şi personal consideră că un marinar trebuie să aibă nervii tari, iar spargerea călimării în cabinetul şefului este un act de indisciplină.

— E sever tipul!

— Mai e vorbă!

— Acum trebuie să lucraţi pe uscat? În port?

— Trebuie... Mi-am luat lichidarea.

Atunci am observat că e cam agitat, scuturat parcă de friguri. Să fi avut timp să se îmbete? N-aş crede.

— Nu prea arătaţi bine.

— Aha! dădu el din cap.

— Nu, vorbesc serios. Sunteţi cam palid.

— Drept cine mă iei, că doar nu-s domnişoară?

S-a trezit şi Puhalski. Nici nu s-a uitat la mine. Când Voitin l-a întrebat cum a dormit, mormăi drept răspuns ceva de neînţeles. Luă prosopul de pe tăblia patului şi ieşi.

— Generalul nostru nu-i în apele lui, observă Voitin. S-a sculat cu dosu-n sus.

— De ce general?

— Se ţine ţanţoş, merge cu burta-nainte... Dă impresia că azi nici n-are de gând să-şi facă înviorarea. Ceva nemaipomenit.

— Astăzi e luni – zi grea.

„Toată lumea e parcă întoarsă pe dos azi” îmi spusei în gând. Era ora nouă, o zăpuşeală începuse să pătrundă înăuntru prin fereastra deschisă. Ziua promitea să fie extrem de călduroasă. Am aşteptat până s-a întors Puhalski de la toaletă, apoi am plecat să fac un duş rece. Mi-am pus o cămaşă curată, am coborât în vestibul şi am ieşit în stradă.

Până la întâlnirea cu agentul de legătură mai erau treizeci şi cinci de minute. Am intrat în cabina telefonică şi am sunat. A răspuns Valdmanis. A ridicat imediat receptorul, de parcă ar fi aşteptat telefonul meu.

„Aveţi ceva nou?” am întrebat.

„Da” – spuse el.

Şi m-a anunţat că în urma verificării pe care-l rugasem s-o facă, au dat de „Centaur”. Acesta se afla acum sub supraveghere.

„Am scos-o la vopsea, cum spun «clienţii» lui Siparis, răsună în receptor vocea bucuroasă a şefului secţiei orăşeneşti. Ai avut dreptate. Nu am luat în

serios această linie, iar dumneata ai calculat exact. La mare precizie...”

M-am rezemat cu umărul de peretele cabinei.

„S-a lămurit de mult totul?”

„Acum o oră.”

„Aţi verificat încălţămintea?”

„De dimineaţă, când a ieşit din casă. Am «aranjat» o băltoacă lângă butoiul cu cvas. El a călcat în ea.

„Pe pământul umed de lângă toneta de gunoi a fost depistată la timpul său o urmă clară. Era sub cadavrul lui Işcenko, de aceea nu s-a şters. Urma putea fi făcută numai de criminal, în timp ce căra cadavrul, nimănui nu i-ar trece prin cap să intre după tonetă fără nicio treabă, era urma unui om în toată puterea cuvântului. La începutul anchetei s-a verificat încălţămintea tuturor suspecţilor, dar nu s-a ajuns la niciun rezultat...

„A coincis cu mulajul?”

„Da.”

„E-n regulă, am spus. Grozav.”

„Ai primit o comunicare din partea comitetului republican. Larionov, judecând după toate, a desfăşurat o muncă intensă. Se străduia să lămurească dacă nu cumva «Centaurul» are şi acum legături cu vreo reţea străină de spionaj.”

„Şi?”

„Se pare că nu are”

„Prin urmare, azi îl umflăm.”

Am discutat apoi detaliile.

„La unsprezece soseşte maşina” – preciză Valdmanis.

Am spus că vin la secţie la zece şi jumătate. Secţia se afla la un pas, iar de acolo vom merge pe jos. Apoi am agăţat receptorul.

„Aşa, mi-am zis. Aşa-a, senior Varaksin.”

Am început să fluier. Îmi venea să strig cât mă ţinea gura, să merg în mâini pe trotuar, sau să fac o altă trăsnaie. „Ţine-ţi firea, locotenentule-major, căutai să mă potolesc. Mai calm. Asta-i din cauza nervilor. Acuşi îţi va trece.”

M-am înapoiat la hotel şi abia am reuşit să evit întâlnirea cu Ivan Sergheevici. Văzându-l, m-am pitit după o coloană. Nu mai semăna deloc cu un iuncher mustăcios, proprietar de hotel, cum mi-l imaginasem în ziua sosirii. Am început să urc scara şi, ajungând în dreptul oglinzii, am făcut o mină ce voia să-l imite pe iuncher. „N-a scăpat, gândeam printre altele. Nu ne-a scăpat, ticălosul. Şi nici nu putea să scape. Curioasă poreclă i-au dat: «Centaurul». Jumătate om – jumătate cal.”

Pe coridor m-am întâlnit nas în nas cu Puhalski. Se dădu la o parte în tăcere. Am intrat în cameră şi m-am aşezat pe pervaz. Jos, pe asfalt, la intrarea hotelului zburătăceau nişte porumbei. Când a ieşit Puhalski s-au împrăştiat care încotro. Iar un bărbat cu şapcă gri, trasă pe ochi (stătuse pe o bancă pe bulevard), se ridică şi porni în urma lui Puhalski.

„Ajunge cât te-ai îndeletnicit cu fel de fel de treburi necurate, cetăţene Puhalski! gândii. Ce-i mult, nu-i bun.”

— Dă-mi ziarul, să mă uit prin el, mă rugă Voitin. Stătea culcat, cu picioarele încălţate, rezemate de spătarul scaunului.

— Poftim.

— Ascultă... spuse el şi tăcu încurcat.

— Ce-i?

— Nu-i nimic.

Nu ştiu de ce, dar astăzi mi se păru din nou cam

schimbat: parcă avea frisoane. Ochii îi străluceau ca de febră.

— Mergeţi la masă?

— Nu. N-am chef. Nu mi-e foame. Dacă mi-ar fi fost, aş fi mers.

— De unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere.

Am coborât din nou şi am pornit-o pe bulevard. Aceasta era acum lucrul cel mai greu – să trag de timp până la ora unsprezece. Pe partea cealaltă am zărit o librărie – era deschisă – şi am intrat. Îmi place să scotocesc prin cărţi. „Semeni cu Karl Marx", mă ironizează Tamara, din cauza acestui obicei. În magazin domnea o lumină semiobscură; de la cărţile noi, mirosea a clei şi a cerneală tipografică. Pe tejghea se aflau cartea lui Kataev *Uşiţa de fier din perete*, ultimul roman al lui Baklanov, un volum de versuri de A. Imermanis. Toate acestea le aveam deja acasă, în bibliotecă. Am luat culegerea de povestiri de Lev Tolstoi: acolo erau incluse *Holstomer* şi *Părintele Serghi*.

În cafenea, aşteptând comanda, am răsfoit cartea. Întotdeauna mă impresiona la culme în *„Serghi"* pasajul în care fostului ofiţer, chipeş şi strălucitor odinioară, ajuns cerşetor bătrân şi chel, trecătorii îi dau pomană. Vorbesc între ei franţuzeşte despre el – omul înţelege totul şi face cel mai simplu lucru: primeşte dania de douăzeci de copeici. Toată viaţa s-a luptat cu trufia-i proprie. Toată viaţa s-a amăgit. Iar acum nu numai c-a înţeles totul, dar a şi devenit alt om.

„Dar şi Voitin e mândru, îmi trecu prin minte nu ştiu de ce. Foarte mândru..."

Întorcându-mă la hotel, am urcat la primul etaj. Astăzi era de serviciu Bîstriţkaia. Văzându-mă, s-a

intimidat puţin:

— Salut, Raicika! am spus aşezându-mă pe canapeaua de lângă birou. Ţi-am adus un cadou.

— Mie? Ah, mulţumesc! Ce anume?

— Iată. I-am întins volumul de povestiri.

— Mulţumesc mult, rosti ca cu nesiguranţă în glas.

— Nu acum, îmi vei spune mulţumesc după ce-o citeşti.

— O citesc neapărat. Cum stai cu cercetările, tovarăşe detectiv?

Hm!

— În privinţa lui Işcenko? am întrebat.

— Da.

— Am răstălmăcit declaraţia dumitale, tovarăşa Bîstriţkaia.

— Şi?

— Nu pot înţelege nimic.

— Poate că respectivul l-a omorât ca să scape de datorie?

— S-ar putea. Iar cu Semion trebuie să te porţi cinstit. Am impresia că te iubeşte foarte mult.

— Da? spuse ea potrivindu-şi cârlionţul de pe frunte.

— Întocmai.

— Dar e atât de plictisitor. Stă şi tace tot timpul.

— Eh, Raicika! Derbedeii o să-ţi vină de hac.

— N-o să le meargă. Sunt şmecheră.

Astăzi avea altă dispoziţie decât aseară. Oh, femeile, femeile!

— Să dea Dumnezeu!

— Acum ai vorbit la fel ca Işcenko. Printre altele, după părerea mea, credea foarte mult în Dumnezeu.

— De unde ai dedus asta? am întrebat.

Pentru anchetă nu mai avea nicio importanţă, dacă

Işcenko credea sau nu în Dumnezeu. Eram doar curios.

— Când se grăbea la întâlnirea aceea, am trecut pe lângă o biserică: aici este numai una ortodoxă, restul sunt catolice... S-a închinat.

— În zadar, am spus. Ştiinţa a dovedit că Dumnezeu nu există. Suntem noi – oamenii...

Când am ajuns în cameră, Voitin nu mai era. Plecase.

Capitolul XXX
„CENTAURUL”

Era ora zece şi douăzeci când am ieşit din hotelul „Pordus”. Deasupra acoperişurilor de ţiglă cerul părea albit de arşiţă. Pe bulevardul pustiu nu se simţea nicio adiere de vânt. Oraşul parcă murise.

Nu demult, într-o zi luminoasă şi caldă ca asta, aproximativ cu vreo jumătate de oră mai târziu, fusese ucis Taras Mihailovici Işcenko. Astăzi, peste un ceas ucigaşul lui va sta de partea cealaltă a mesei, în faţa anchetatorului şi va răspunde la întrebările: „Numele dumitale? Anul naşterii?” apoi va cere permisiunea să fumeze. Sau el nu fumează? „Fumează”, mi-am amintit.

Sincer vorbind, nu eram obligat să iau parte la arestare: oamenii lui Valdmanis s-ar fi descurcat foarte bine şi fără mine. Acesta însă era sfârşitul logic al activităţii mele de aici şi-mi făcea plăcere să pun eu însumi punct la întreaga acţiune.

La prima vedere, se părea că în preajma secţiei orăşeneşti nu era nimeni. Dar în grădiniţa din faţa intrării se aflau câţiva oameni. Printre ei i-am recunoscut pe Vilenkin şi pe sublocotenentul Krasuhin. Când m-am apropiat, au pornit-o cu toţii cu pasul rar spre ulicioară. Dinspre intrare apăru Valdmanis. Dădu din cap în semn de reproş (era ora zece şi treizeci şi trei de minute) şi se apropie de

ceilalţi.

— Totul e-n ordine? am întrebat eu privind înainte.

— Da. Îl urmăreşte maşina secţiei orăşeneşti din Radzute. O să ni-l predea din mers.

— Nu întârziem?

— Nu, e tocmai bine... Busch a declarat că el a scris anonima.

— Unde-i al doilea exemplar?

— La el.

Am dat din cap.

— E un om de tipul „dar dacă?" – mă lămuri Valdmanis. De aceea s-a şi comportat astfel la interogatoriu. Iar scrisoarea n-a luat-o cu mâna goală, ci cu o hârtiuţă, ca să nu lase amprente.

— De unde a dedus că-i Surkin ucigaşul?

— Surkin s-a tulburat grozav când l-a văzut pe Işcenko în vizită la Busch. S-a purtat în continuare foarte ciudat. Dimineaţa l-a întrebat pe Busch despre Işcenko. Apoi la Busch a curs din tavan. Acasă nu s-a întors imediat în ziua aceea cu ghinion. Busch s-a întâlnit nas în nas cu el la intrare. „Unde-ai dispărut?" Surkin s-a fâstâcit pentru moment şi a spus că de abia a ieşit din casă. Dar Busch ciocănise la el... Ulterior, la interogatoriu, Busch a aflat că Işcenko a fost ucis în jurul orei unsprezece şi s-a dus imediat cu gândul la Surkin.

— De ce n-a venit singur să spună?

— Are o zicală: „Pe cel ce se păzeşte şi Dumnezeu îl ocroteşte." Îi era teamă că l-am fi sâcâit mereu cu interogatoriile...

— Klaudia Işcenko n-a ştiut nimic despre anonimă?

— Nu. Iar despre box nici n-a bănuit. Coincidenţă.

— E clar, am spus.

Cotirăm în ulicioară. Eram amândoi încordaţi şi am

tresărit când în foişorul castelului teuton orologiul a bătut „unsprezece fără un sfert”. Ne-am uitat unul la altul.

— Desigur că nu poartă numele lui adevărat, zisei eu.

— Probabil, spuse Valdmanis.

Tăcurăm un timp.

— Ştii, te invidiez, rosti deodată Valdmanis. Pentru chestia cu băiatul. Referitor la miopie.

— Aveam un coleg la şcoală, i-am explicat eu. Nu-mi pot închipui cum a reuşit să treacă cu bine toate examenele medicale. Până în clasa a patra era convins că toată lumea vede lucrurile confuz, aşa cum le vedea şi el. Iar când şi-a pus pentru prima oară ochelari, a rămas împietrit de uimire.

Cotirăm din nou şi traversarăm o piaţetă rotundă.

— Pe aici, spuse Valdmanis. E mai aproape.

— Cunosc acest gang, am mormăit eu. Am cercetat aici fiecare centimetru.

Intrarăm sub arcadă. „La fel a cotit şi Işcenko atunci, mă gândii fără să vreau. Cred că-i bătea inima straşnic.”

În faţă, după colţ, se auzeau nişte tropote de paşi, ca o busculadă. Zgomotele se amplificau printre pereţii înalţi. Apoi răsună un strigăt scurt, sugrumat. Fugirăm într-acolo. După cotitură se tăvăleau pe jos doi inşi, încăieraţi. Un al treilea alerga înspre ei din direcţia opusă.

— Lankauskas, rosti printre dinţi şeful secţiei orăşeneşti. Ştiam că aşteaptă în staţie... Nu mai pricep nimic!...

Dar eu pricepeam deja totul. Ah, Voitin, Voitin! A vrut să facă totul de unul singur.

Adversarii reuşiră să se scoale. Făcură acest lucru

simultan. Fostului secund de pe traulerul de pescuit îi curgea sânge pe obraz. Dar omul se ţinea bine, cu toate că adversarul lui, judecând după aparenţe, era mai puternic; el n-a fost nevoit să-şi înece mereu durerea în vin aşa cum făcea Voitin. Dar Voitin se agăţase de el ca un cleşte. Celălalt nu putea să-şi ia avânt pentru a lovi. Toate acestea le înregistram mecanic, alergând spre ei. „Mai repede. Şi mai repede”, îmi ziceam, dar am întârziat. Văzându-ne, cel de-ai doilea se furişă şi-l izbi pe Voitin cu genunchiul sub centură, apoi cu pumnul în faţă. Voitin căzu la pământ zvârcolindu-se. Celălalt se îndreptă. Era un individ solid, chel, într-o bluză de doc albastră – Vladimir Panteleimonovici Cerkiz, şoferul autobuzului de Radzute. Ieri aprinsesem ţigara de la el, în staţia de autobuze.

Nu apucarăm să ne amestecăm în lupta lor, şi doar i-am încercuit ca din întâmplare. În centrul cercului, pe jos, era Voitin, iar în picioare şoferul.

Îşi repezi umărul drept înainte şi se năpusti între Vilenkin şi Krasuhin, voind să rupă cercul. Vilenkin îi puse piedică. Şoferul se împiedică şi Krasuhin îl prinse în braţe.

— De ce vă legaţi de mine, băieţi? spuse şoferul cu voce plângăreaţă. Ne-am bătut, e drept, asta-i treaba noastră, nu-i aşa? Oricui i se poate întâmpla. Eu l-am lovit pe el, el pe mine: uite că-mi curge şi sânge. Vreau să trag o fugă la spital. Lăsaţi-mă! Altfel mai dă miliţia peste noi, ne mai poartă pe la procese. Să mergem, fac eu cinste. Ce ziceţi, băieţi?

— Poate că l-ai omorât, spuse Krasuhin, arătând cu capul spre Voitin, care stătea nemişcat.

— *Und überhaupt, machen Sie keine.*

Dummheiten? „Kentavr”[20] intervenii eu.

Tresări. Cred că acum douăzeci şi ceva de ani avea nervii mai tari, pe-atunci era tânăr şi puternic. În acelaşi moment se auzi zăngănitul cătuşelor care-l imobilizau. Şeful secţiei orăşeneşti răsuflă uşurat şi-şi scoase mâinile din buzunar.

— Iankauskas, adu maşina – îi ordonă el acestuia, care tocmai se apropiase în grabă, venind din direcţia opusă. Ce s-a întâmplat?

— Autobuzul, neţinând cont de itinerar, a sosit cu zece minute mai devreme. A gonit tot drumul ca un nebun. („Aha. Mi-am amintit. Şi asta nu-i pentru prima oară...”) Apoi a stat aici după colţ şi-a aşteptat. Marinarul venea din aceeaşi parte din care aţi venit şi dumneavoastră – din centrul oraşului.

— Nu ştiu nimic! strigă şoferul, cu voce falsă. Sunteţi nişte hoţi, nişte tâlhari! Daţi-mi drumul! Câini ce sunteţi! Lăsaţi-mă... Ajutor!

— Gura! spuse şeful secţiei orăşeneşti. Nu ne speria, că suntem fricoşi.

— *Ist das dieselbe Jacke? Und das Loch in der Tasche ist wahrscheinlich nich zugenäht?*[21] zisei eu. Şi am întors-o pe ruseşte. Ai pierdut în acest gang boxul, „Centaurule”. În ziua de cinci. Doar nu l-ai aruncat intenţionat – box nichelat cu frunzuliţă de stejar. A căzut prin gaura de la buzunarul bluzei. Iar din spate s-au auzit paşi, ţi-au cedat nervii. „Sunt foarte volubil”, gândii. Şi am rugat:

— Krasuhin, verifică te rog.

Krasuhin întoarse pe dos buzunarul bluzei.

---

[20] Şi, în general, lasă-te de prostii! (germ.)

[21] Eşti în aceeaşi bluză? Am impresia că n-ai cusut încă gaura de la buzunar? (germ.)

— Este cârpit, tovarăşe locotenent-major. Buzunarul e unsuros, iar petecul e curat.

Nu am simţit nicio satisfacţie. Dimpotrivă. Încordarea trecuse şi acum mă simţeam foarte obosit. M-am uitat la ceas. Era unsprezece fără trei minute.

„Ce bun ar fi un duş”, îmi zisei cu gândul aiurea.

Sosi maşina operativa.

L-am băgat pe Cerkiz în cabină.

Voitin, pe care-l cerceta Vilenkin, începu să mişte. Valdmanis se aplecă asupra lui.

— Totul e-n ordine, spuse Valdmanis. În deplină ordine. De ce nu ne-ai spus nimic, Voitin?

— Am vrut s-o fac singur, rosti marinarul printre dinţi.

— Ce aveai de gând să faci mai departe?

— Să-l bat pe acest nemernic. Să-l zvânt în bătaie. Apoi să vi-l predau.

— Dragul meu, dar asta-i copilărie.

— Ştiu, răspunse Voitin, încruntându-se. Dar voiam să-l văd suferind... Înţelegeţi... suferinţă fizică.

— Işcenko îţi cunoştea povestea? întrebă Valdmanis încet. Nu ţi-e greu să vorbeşti?

— Nu. N-o ştia.

— Cum ai dat peste „Centaur”?

— Care „Centaur”?

— Păi, ăsta. Valdmanis arătă cu capul spre maşina operativă.

— Biletul!

— Pe care l-a rupt Işcenko? întrebă repede Valdmanis.

— Da. Ieşisem dimineaţă împreună din hotel şi am reţinut locul unde l-a aruncat. În iarbă, după o bancă. Atunci nu m-am gândit la nimic, dar aflând de crimă, m-am hotărât să-l găsesc şi să vi-l aduc. În acest

răstimp n-a plouat şi biletul nu se deteriorase. Am adunat resturile...

— În bilet era menţionat vreun nume?

— Işcenko nu terminase biletul. Acolo era indicat numai că omul care a trădat detaşamentul de partizani lucrează ca şofer pe autobuzul de Radzute. Am plecat spre Radzute. N-am întrebat nimic, pe nimeni. Voiam să-l găsesc singur.

— Cum ai nimerit astăzi aici?

— Mergeam la autogară... Deodată, am dedus după anumite indicii că-i vorba de Cerkiz: vârsta, a lucrat în ziua crimei, era tot timpul cam încordat, ştiţi – am legat cu el o discuţie pe ocolite. I-am dat să înţeleagă că cunosc câte ceva din trecutul lui...

„Îmi imaginez cu câtă naivitate a făcut-o”, mă gândii eu.

— I-am propus să ne întâlnim, să discutăm mai detailat. A fost de acord. A spus: În piaţă, apoi mergem pe bulevard, stăm pe-o bancă. Eu, zice, nu prea înţeleg ce vrei, de fapt, dumneata de la mine, dar nu strică să stăm la o palavră.

— Pricep, spuse Valdmanis. Pentru o clipă te-am suspectat că ai fi ucigaşul lui Işcenko. Ca să cobori până la chioşcul de ţigări sunt necesare numai trei minute, or, dumneata ai lipsit douăzeci.

— La chioşcul de jos ţigările „Belomor” erau uscate. Curgea tutunul din ele. Aşa că m-am dus la celălalt... V-am lăsat o scrisoare, pentru orice eventualitate. În geamantan. Pe adresa Comitetului Securităţii de Stat. Sunteţi de la comitet?

— Da, confirmă Valdmanis. Bine că acea „eventualitate” nu s-a mai petrecut. Ai avut noroc.

— Nu-i nimic, mă ridic singur, spuse Voitin gemând şi dându-l la o parte pe Vilenkin, care-l susţinea.

— Urcaţi-l în maşină, ordonă şeful secţiei. Îl duceţi la spital. Noi mergem pe jos.

Mă luă de braţ.

— Apropo, aţi lămurit de ce a cerut schimbul lui Cerkiz să fie înlocuit în ziua de cinci? am întrebat eu cam cu întârziere.

— Astăzi am aflat. Cerkiz i-a spus că vrea să plece săptămâna viitoare la nunta unui nepot din Vilnius. Celălalt, un om bun la suflet, i-a propus să meargă în cursă în locul lui pe data de cinci, cu condiţia ca el să-i facă în schimb la o dată ulterioară. Şi a discutat singur cu conducerea, fără să intre în amănunte.

— Deci, a lucrat Cerkiz. N-a venit ca pasager.

— N-a vrut să stârnească bănuieli: de ce pleacă într-o zi nepotrivită. Şi pe traseu e periculos, şoferii se cunosc între ei.

— Se-nţelege.

— Da, m-ai rugat să facem investigaţii asupra avocatului din Kiev, chiriaşul Evgheniei Augustovna Stankene. Iată, numărul maşinii lui este 89-32. Iar din Radzute ni s-a comunicat că pe şosea, în afara oraşului, un „Moskvici” a lovit un biciclist. Numărul „Moskvici”-ului se termina cu „32”. Maşina nu s-a oprit. La volan era o femeie.

— Biciclistul e teafăr?

— S-a ales cu câteva vânătăi... Din Kiev am fost anunţaţi că anul trecut Loiko a fost exclus din barou pentru matrapazlâcuri. Influenţa martorii... Stankene a înţeles că ei au venit direct din Radzute, văzând în maşina lor un soi foarte rar de liliac, care creşte numai acolo şi e cultivat de un grădinar pentru vânzare.

Ei au fost nevoiţi să confirme că vin direct din Radzute şi să-şi motiveze plecarea prin faptul că

acolo-i aglomeraţie mare.

— Vă mulţumesc foarte mult, tovarăşe maior.

— Spuneţi-mi Otto Rudolfovici, zise el.

— Vă mulţumesc, Otto Rudolfovici, am repetat. Mai am o mică rugăminte la dumneavoastră: Înduplecaţi-l pe şeful întreprinderii piscicole... Voitin este un marinar destoinic, cu experienţă. I s-a făcut o caracterizare proastă. Că bea? Dar omul trebuie scos de la necaz, nu înfundat până la gât.

— Fireşte, murmură şeful secţiei orăşeneşti.

Capitolul XXXI
CINE ESTE FIECARE

Până acum nu luasem parte la cercetări. Nu avea niciun rost, căci s-ar fi putut ca acelaşi Busch, întâlnindu-mă undeva pe stradă, să-i facă semn cu cotul prietenului său, spunând: „Ştii unde lucrează acest tânăr?”

Totuşi la interogatoriul „Centaurului” am asistat. Ancheta a avut loc nu în încăperea aceea simpatică cu bolţi şi cu peisajul acela atârnat pe perete. În spatele ucigaşului stătea o santinelă înarmată, iar scaunul pe care şedea era prins cu şuruburi de duşumea. La început făcea pe istericul şi se arunca asupra anchetatorului. După expertiza psihiatrică n-a mai zis nici care, iar când l-au strâns cu uşa punându-i în faţă probe de netăgăduit, a devenit liniştit, plângăreţ şi se căia tot timpul.

A fost agent al Gestapoului. În anul 1944 l-au transferat de la Minsk la Radzute, pe urmă aici. Peste tot a lucrat ca informator plătit.

„De ce nu ai plecat cu nemţii” – a fost întrebat.

„Am nimerit sub bombardament, am fost rănit, cetăţene anchetator, am stat mult timp în spital, mi-am revenit sub ai noştri; dar să ştiţi, întotdeauna i-am urât pe fascişti, asasini blestemaţi – se căina «Centaurul». Nu am avut nimic împotriva puterii sovietice, cetăţene anchetator, ba din contra, îmi

iubesc patria ca pe propria-mi mamă. Înţelegeţi-mă, vă rog, am fost pus într-o asemenea situaţie... nu aveam de ales... bestiile acelea cu chip de om mi-au smuls mărturisirile sub tortură, sub tortură...”

Până la douăzeci şi nouă de ani s-a numit Malin Konstantin Konstantinovici. Printre oamenii denunţaţi de el a fost şi vărul său. Tot Malin. Acesta a încălcat regulile conspiraţiei şi nu i-a încunoştinţat pe membrii comitetului organizaţiei ilegale despre faptul că într-o magazie goală, cu sobă, amenajată ca atelier, ascundea pe vărul său care fugise de mobilizarea germană (aşa i-a explicat „Centaurul” apariţia sa).

Pe „Centaur” l-a adus în organizaţie Malin şi a fost omorât în primul rând, pentru a înlătura astfel orice posibilitate de demascare a agentului.

„Vărul mi-a făcut rost de acte printr-un cunoscut – povestea «Centaurul». Am avut astfel posibilitatea să mă plimb liniştit prin oraş, fără să apar prea îndrăzneţ în ochii lui. Astfel l-am întâlnit pe Işcenko. A fost speriat de întâlnirea cu mine, pentru că era îmbrăcat în haine civile vechi, iar eu îl ştiam în poliţia din Radzute. Mi-a spus că îndeplineşte o misiune specială. L-am crezut. Şi eu îndeplineam o asemenea misiune. Intrarăm într-un bufet. Am băut. Mult. I-am atras atenţia că nu va putea câştiga bani din această treabă (credeam că-i vâna pe ilegalişti), deoarece în câteva zile aceştia vor fi exterminaţi cu toţii, iar eu sunt vioara întâia în această afacere. Îşi dădea seama că dacă vorbesc eu, aşa are să fie. Cunoştea câte ceva despre mine... L-am întâlnit din nou peste două zile. În dimineaţa aceea începuseră arestările. Am primit un avans pentru misiunea mea, că, vorba ceea, doar mergeam pe marginea prăpastiei, cetăţene anchetator. Ne cinstirăm din nou...”

Stăpânii i-au făcut o caracterizare exactă: este foarte capabil, numai că atunci când bea, flecăreşte cam mult. Sub ocupaţie „Centaurul” nu l-a mai întâlnit pe Işcenko. Mai târziu a aflat că dezertase din poliţie cu câteva luni înainte de întâlnirea lor.

Işcenko era indirect vinovat de moartea patrioţilor, deoarece nu avertizase pe nimeni, păzindu-şi doar propria-i piele.

Mai târziu şi-a dat seama că ar putea fi învinuit de trădare. În orice caz, cândva, se gândea probabil că i se va putea pune întrebarea: „Cum de-ai reuşit să scapi?”

Toată viaţa s-a temut de această întrebare. A rămas neclar motivul pentru care Işcenko a fost nevoit să îmbrace haina lui Puhalski. Poate avea o stare febrilă? Dar avea şi haina lui din şantung, de culoare deschisă. După cum s-a putut stabili ulterior, el fusese cu această haină la prima întâlnire cu Cerkiz. Posibil că a doua oară n-a vrut să fie îmbrăcat la fel, pentru ca Cerkiz să nu-l poată recunoaşte de la distanţă. A silit-o pe Bîstriţkaia să-l urmeze! Dar totul a fost zadarnic. Era condamnat... Al doilea punct nu-l vom afla probabil niciodată; de ce a venit aici? Hachiţă sentimentală de om bătrân, ori a fost atras de locurile binecunoscute? Ajunsese la vârsta când oamenii „vorbesc cu Dumnezeu” şi totul din jur le devine indiferent! Nădăjduia cumva că nu mai trăieşte nimeni din cei ce-l cunoşteau de la poliţie sau din detaşament?...

Numai el singur ar putea răspunde la toate astea.

Întreaga viaţă şi-a petrecut-o ca într-un gang de trecere, cum s-ar spune. Pentru el totul fusese numai temporar, permanent era numai sentimentul fricii. Copii nu a avut nici din prima şi nici din a doua

căsătorie. „Se temea să-i aducă pe lume” – a spus Klaudia Işcenko. Acum înţeleg din ce cauză..

Ironie a sorţii, Işcenko a murit, aşa după cum trăise – într-un gang. Un gang strâmt şi pustiu. Credea în Dumnezeu, în rai şi în iad. După mine, nutrea speranţa că informatorul plătit – „Centaurul” – se va pârjoli în iad.

Până la plecarea avionului mai rămăseseră două ore. Deodată mi se făcu dor de un chef, doar nu-s nici eu călugăr. Acest lucru l-aş fi putut face cu mulţi alţii. Cu Voitin, care ieşise deja din spital, cu Bîstriţkaia şi cu Semion, cu liniştitul şi nu prea fericitul Heinrich Osipovici Busch sau cu şeful secţiei Valdmanis... Dar eu am luat două sticle de „Napareuli” şi m-am dus aţă la directorul hotelului, Ivan Sergheevici, în încăperea cu inscripţia „BIROU”. Mă simţeam vinovat faţă de el, pentru că-l bănuisem la rând cu ceilalţi, fără să am nimic la bază. Atunci însă eram nervos şi nu-mi puteam explica unele apucături ale sale.

— Treburile merg, biroul lucrează, mă întâmpină cu zicala Ivan Sergheevici. Doar studenţii umblă brambura.

Băurăm un păhărel şi discutarăm pe-ndelete despre greutăţile muncii de la hotel, despre reparaţii, despre căldura de afară, care durează de două săptămâni.

— Vorbiţi bine nemţeşte, remarcai eu. Atunci, pur şi simplu m-aţi uluit.

— Eu, prietene, am fost în prizonierat. De la începutul războiului. Am căzut în încercuirea de la Kiev... Ai noştri m-au eliberat în localitatea Stutthof. Vorbesc foarte mult, să nu crezi că sunt palavragiu, asta mi se trage încă din lagăr, ca un fel de

traumatism.

Zâmbi deodată vinovat, cu oarecare sfială, cu un zâmbet foarte atrăgător. Te rog să mă ierţi că nu te-am invitat la mine acasă. Ei, când ne-am întâlnit pe stradă, duminică, înţelegi, mă grăbeam la baia comunală. Mi-am luat buretele, săpunul şi am plecat. Hotelul are numai duş, dă-l încolo! Nicio plăcere. Mie-mi place la cadă.

Apoi am urcat să-mi iau rămas bun de la Bîstriţkaia.

— Credeam că eşti un om tare, îmi spuse ea decepţionată. Iar dumneata pleci fără să dobândeşti ce-ai dorit. Ai vrut să pleci pe mare, să te faci marinar.

— Nu s-a putut, Raicika. Trebuie să aştept prea mult vizele, se termină vacanţa... Iar în privinţa „omului tare” – caută-l prin apropiere. După părerea mea, Semion e un băiat destoinic. Numai că trebuie să fii sinceră cu el.

— Da-a? Apropo, *Holstomer* mi-a plăcut foarte mult. Am şi bocit, citind-o... Ah. Nici nu ştii încă zguduitoarea veste, criminalul a fost prins!

— Care criminal? am întrebat.

— Ei, asta-i! Cel care l-a ucis pe Işcenko! Ai vrut să dezlegi misterul, dar nici aici n-ai avut noroc, mă ironiză ea.

Anchetatorul în timpul interogatoriului l-a întrebat pe „Centaur”:

„V-aţi întâlnit pentru prima oară cu Işcenko pe data de trei?”

„Da.”

„Povestiţi mai amănunţit.”

„Ne-am pomenit faţă-n faţă la autogară, de abia ieşisem din cabină şi simultan ne-am recunoscut. A

înţeles că sunt şofer pe acest traseu. Mi-am dat limpede seama că mă va denunţa. Dar nu imediat. Era fricos, se temea pentru trecut, aşa că avea să reflecteze. Sosise timpul de plecare. I-am spus că trebuie să ne întâlnim, să punem totul la cale ca oamenii, nu ca nişte creaturi nechibzuite. I-am mai spus că am vrut de mult să mă predau, dar că nu am suficient curaj... După aceea nu s-a mai lipit de mine somnul, stăteam mereu cu frica-n sân: va vorbi despre mine mai înainte ca...”

„De ce aţi fixat ca punct de întâlnire staţia şi nu alt loc mai retras?”

„El... îi era frică”, răspunse „Centaurul” încet.

„L-ai întâmpinat în gang?”

„Da. Ţineam minte că a trăit aici până la război. Deci va trece prin gang. Aşa trec toţi localnicii când vin din centru. La unsprezece e zăpuşeală mare. Oraşul devine pustiu. Contam pe acest lucru... Înţelegeţi-mă, cetăţeni anchetatori, ce-mi mai rămânea de făcut? După război am devenit altul. Am înţeles totul. Nu mai voiam vărsare de sânge, am fugit de politică. Am devenit om cinstit. Căutam să uit totul, credeţi-mă...”

Când s-a făcut reconstituirea crimei din gang, Malin – „Centaurul” începu să plângă cu sughiţuri.

„M-au lăsat nervii”, explică el şi-şi trecu palma peste ochi şi peste obrazul nebărbierit. Era fricos.

— Totuşi, a fost prins, i-am spus eu fetei.

— Ştii, m-am dus la miliţie.

— Şi cum a fost? Nu te-au mâncat?

— M-au săpunit zdravăn pentru că nu am venit mai devreme. Dar acolo-s băieţi buni. Au înţeles totul, omeneşte.

— Ţi-am spus doar: n-are de ce să-ţi fie frică.

Apoi am plecat la aeroport.

Mă simţeam ca peştele pe uscat în timp ce urcam scara avionului, cu toate că era dimineaţă, iar eu eram bărbierit şi îmi pusesem cămaşă curată. Ridicam picioarele alene, ba mi le târşeam chiar pe treptele reiate. În mână aveam aceeaşi valiză ponosită „de student” – şi nu mă conducea nimeni... Le cerusem eu acest lucru, aşa era mai bine, deoarece nu voiam să văd pe nimeni în clipa aceea şi mi-ar fi fost greu să susţin o conversaţie oricât de banală. Mi-am permis să fiu mai relaxat. Parcă scăpasem dintr-un ritm nebunesc, în care trăisem ultimele zile. Eram relaxat ca arcul unui ceas cu clopoţel după ce a contenit cu sunatul.

Am încetat să fiu studentul Varaksin, nu mai eram nici locotenentul-major de securitate Bucinskas – ci pur şi simplu un bărbat de treizeci de ani care a terminat o treabă anevoioasă, cum ar fi, de pildă, construcţia unei case, şi acum nu dorea decât să se odihnească.

Urcam de unul singur scara avionului.

Câţiva pasageri veneau agale peste aerodromul năpădit de iarbă. M-am oprit pe ultima treaptă a scării şi am aruncat o privire în jur.

Acoperişul aerogării – cu un etaj, cu balconaş şi două scări de incendiu laterale – lucea încă umed în soare. „Iată că a trecut ploaia”, mi-am zis în gând. O vreme obişnuită pentru republica noastră: acum plouă, peste o jumătate de oră e cald, apoi e potop şi din nou soare şi cer senin.

În depărtare se întindea oraşul în care petrecusem şapte zile. Patru şi apoi altele trei, până când s-a lămurit totul, absolut totul.

Am tras cu toată puterea în piept aerul răcoros şi,

aplecându-mă, am intrat pe uşa larg deschisă a avionului.

SFÂRŞIT